

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
AKDENİZ UYGARLIKLARI ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ

ANTALYA VE ÇEVRESİNDE BULUNAN SELÇUKLU VE BEYLİKLER
DÖNEMİ YAPI KİTABELERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Meyrem BEYAZAL

DANIŞMAN
Dr. Öğr. Üyesi Lokman TAY

Akdeniz Ortaçağ Araştırmaları Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2019

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
AKDENİZ UYGARLIKLARI ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ

ANTALYA VE ÇEVRESİNDE BULUNAN SELÇUKLU VE BEYLİKLER DÖNEMİ
YAPI KİTABELERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Meyrem BEYAZAL

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Lokman TAY

Akdeniz Ortaçağ Araştırmaları Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2019

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
AKDENİZ UYGARLIKLARI ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Meyrem BEYAZAL'in bu çalışması, jürimiz tarafından Akdeniz Ortaçağ Araştırmaları Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Prof.Dr. Abdullah KARAÇAĞ

Üye (Danışmanı) : Dr. Öğr. Üyesi Lokman TAY

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Aşye BUDAK

Tez Başlığı: Antalya ve Çevresinde Bulunan Selçuklu ve Beylikler Dönemi Yapı Kitabeleri Üzerine Bir İnceleme

Onay: Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Tez Savunma Tarihi : 20 / 09 /2019

Mezuniyet Tarihi : / /2019

Prof. Dr. Tuncer DEMİR
Müdür

AKADEMİK BEYAN

T.C.

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ

AKDENİZ UYGARLIKLARI ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE;

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Antalya ve Çevresinde Bulunan Selçuklu ve Beylikler Dönemi Yapı Kitabeleri Üzerine Bir İnceleme” adlı bu çalışmanın, akademik kural ve etik değerlere uygun bir biçimde tarafımda yazıldığını, tezimde yararlandığım bütün eserlerin kaynakçada gösterildiğini ve çalışma içerisindeki bu eserlere atıf yapıldığını beyan ederim.

Meyrem BEYAZAL

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR LİSTESİ.....	İV
ÖZET.....	V
ABSTRACT.....	VI
ÖNSÖZ.....	VII
GİRİŞ.....	2

BİRİNCİ BÖLÜM

KALE VE SURLAR

1.1. Antalya Kalesi Sur Kitabeleri (Antalya Merkez).....	7
1.1.1.Yerinde Bulunan Kitabeler.....	7
1.1.2.Müzedede Bulunan Kitabeler.....	26
1.1.3. Aslı Okunduktan Sonra Kaybolan Kitabeler.....	62
1.1.4. Başka Bir Yapının Üzerinde Bulunan Kitabele.....	68
1.1.5. Fetih Kitabeleri.....	71
1.2. Alanya Kalesi.....	121
1.2.1. Alanya Kızıl Kule.....	121
1.2.2. Alanya Tersâne.....	127
1.2.3. Tersâne Burcu.....	129
1.2.4. Tophane Burcu.....	132
1.2.5. Kızıl Kule'ye Bitişen Surun Gövdesinde.....	134
1.2.6. Meyyit Kapısı Kitabesi.....	140
1.2.7. Orta Kapı.....	141
1.2.8. Ehmedek Kompleksi.....	148
1.3. Alara Kalesi.....	151
1.4. Alanya Müzesinde Bulunan Kitabeler.....	153

İKİNCİ BÖLÜM

CAMİLER

2.1. Antalya Alâeddin Câmii, Antalya Yivli Minare Câmi	172
--	-----

2.2. Antalya Ahi Yusuf Câmii.....	177
2.3. Alanya - Andızlı Câmii, Emir Bedrüddin Câmii.....	179
2.4. Alanya-Oba-Gülefşen Câmii.....	181
2.5. Alanya Süleymaniye Câmii.....	183
2.5.1. Selçuklu Devri Kitabeleri.....	185
2.5.2. Caminin Aslı Kitabeleri.....	191

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MESCİTLER

3.1. Antalya Kara Molla Mescidi.....	194
3.2. Hâss Balaban Mescidi Kitabesi.....	194
3.3. Alanya Akşebe Mescidi.....	194

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

MEDRESELER

4.1. Antalya Karatay edresesi.....	197
4.2. İmaret Medresesi, Antalya Selçuklu Sarayı.....	199
4.3. Antalya Atabey Armağan Medresesi.....	200
4.4. Korkuteli Sinaneddin Medresesi.....	202

BEŞİNCİ BÖLÜM

TÜRBELER

5.1. Antalya Şeyh Suca Türbesi.....	205
5.2. Antalya Ahi Yusuf Türbesi.....	208
5.3. Antalya Zincir Kıran Türbesi.....	208
5.4. Alanya Akşebe Sultan Türbesi.....	210
5.5. Karamanoğlu Alaaddin Bey Türbe Kitabesi.....	211

ALTINCI BÖLÜM

ÇEŞMELER

6.1. Alanya Girine Çeşmesi.....	213
6.2. Ahi Yusuf Çeşmesi.....	214

YEDİNCİ BÖLÜM

HANLAR

7.1. Alanya Şarapsa Hân.....	214
7.2. Alanya Alara Hân.....	218
7.3. Kırkgöz Hân.....	220
7.4. Evdir Hân.....	222
7.5. Manavgat Kargı Hân (Kitabesi yoktur)	223
7.6. Tol ân.....	223

SEKİZİNCİ BÖLÜM

DEĞERLENDİRME	224
TABLOLAR LİSTESİ	227
SONUÇ.....	236
KAYNAKLAR.....	240
ÖZGEÇMİŞ.....	241

KISALTMALAR LİSTESİ

- bin : oğlu
C. : cilt
Çev. : çeviren
DİA : Diyanet İslam Ansiklopedisi
Ed. : Edebiyat
H. : Hicri
İA : İslam Ansiklopedisi
M. : Miladi
MEB : Milli Eğitim Bakanlığı
s. : sayı
TDV : Türkiye Diyanet Vakfı
TOEM: Tarih-i Osmanî Encümeni Mecmuası
H. : Hicri
M. : Miladi
yay. : Yayın
vd. : Ve diğerleri
haz. : Hazırlayan

ÖZET

Sahip olduğu kültürel coğrafyasındaki zenginlik ve gerek savunmaya imkan tanıyan gerçek coğrafi özelliği ile Dünya tarihinde önemli bir yere sahip olan Antalya, birçok medeniyetin egemenlik sahasını oluşturur. Bu önemli bölge Anadolu'ya akınlar düzenleyen Türklerin de dikkatini çekmiş, fetih amacıyla birçok kereler akınlar düzenlemişlerdir.

Antalya, Selçuklu otoritesiyle ilk defa, I. Rükneddin Mesud'un 1120'de Uluborlu Kalesi'ni Bizanslılar'dan alıp Antalya'ya kadar ilerlemesiyle muhatap olmuştur. Daha sonra sonraki karşılaşma ise, Anadolu'nun fethiyle görevlendirilen Kutalmış oğlu Süleyman Şah zamanında Pamfilya'nın ele geçirilmesiyle gerçekleşmiştir.

Birçok askerî çekişmenin ardından, zaman zaman küçük kesintilere uğrayarak el değiştirse de, sırasıyla 1207 de ilk defa Giyaseddin Keyhüsrev'in şehri ele geçirmiştir. İkinci kez 1216'da, İzzettin Keykavus, şehri geri aldı. 1221'de ise, Alaaddin Keykubat'ın Alanya'yı fethetmesiyle Antalya tamamen Selçukluların idaresine girmiş oldu.

Anadolu Selçuklu Devleti'nin tarihi rolünün tamamlanmasının ardından, Antalya Hamidoğulları'nın, Alanya ise Karamanoğulları'nın hareket sahası olmuştur.

İncelememiz, Anadolu Selçuklu Devleti ve Beylikler Dönemi içerisinde, dönemin önemli imar faaliyetleri merkezi konumunda olan Antalya, Alanya ve hem civar olan yerleşim yerlerini kapsamaktadır. Bu bölgelerde bulunan yapılar tek tek tespit edilip üzerindeki kitabelerin belirlenerek yazı, estetik ve dil açısından döneme özgü bir bütünlük içerisinde ele alınacaktır. Kıymetlerinin araştırılarak, değerlendirmesi amacıyla, önce yapılan çalışmalarını bir araya getirildi. Geriye doğru kaynak taraması yapılarak, seyahatnameler de dahil tarihe kaynaklık eden Farsça ve Arapça eserlerle beraber yerli yabancı birçok çalışma incelenerek, yapılar tek tek tespit edildi. Yerinde veya bizzat fotoğraf çekmenin yanında, Vakıflar Bölge Müdürlüğü'nün sağladığı fotoğraflar da kullanıldı. Antalya ve Alanya Müzesi arşivleri taranarak bir araya getirilen görsellerin incelenmesiyle yazının malzemeleri elde edilmiştir.

Bu çalışmada,, Anadolu Selçukluları ve Beylikler döneminde inşa edilen, tamiri yapılan yada dönüştürülen yapıların üzerinde bulunan kitabeler, yeniden okunarak, yazı, üslup, dil ve tezyin açısından incelenerek değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Anadolu Selçukluları, Yapı Kitabeleri, İnşa, Antalya, Tamir

ABSTRACT

A STUDY ON THE CONSTRUCTION OF SELJUK AND PRINCIPALITIES IN ANTALYA AND ITS SURROUNDINGS

Antalya, which has an important place in world history with its richness in the cultural geography it possesses and its real geographical feature that allows for the defense, constitutes the great area of many civilizations. This important region attracted the attention of the Turks who organized raids several times in Anatolia for the purpose of conquest. The first contact of Antalya with the Seljuk authority was in during I. Rükneddin Mesud in 1120, when he took the castle of Uluborlu from the Byzantines and proceeded to Antalya. The son of Kutalmış, who was later assigned to the conquest of Anatolia, captured Pamphylia during the reign of Suleyman Shah.

After a lot of military conflicts, from time to time interrupted by small interruptions to change, in sequence in 1207 for the first time Giyaseddin Keyhüsrev's, the second time in 1216, Izzettin Keykavus's Antalya, even in 1221 Alaaddin Keykubat Alanya's conquest came under the administration of the Seljuks.

Following the completion of the historical role of the Anatolian Seljuk State, Antalya was the movement area of the sons of Hamid and Alanya the sons of Karaman. In our study, in the Anatolian Seljuk State and the Principalities Period, the buildings which were in the center of the important development activities of the period, Alanya and the surrounding settlements were identified one by one. To examine and evaluate the value of the inscriptions on a specific basis in terms of writing, aesthetics and language. The structures were identified individually. First of all, a combination of Persian and Arabic works, including travellers, and local and foreign works were examined and the structures were identified one by one. Besides personal photographs taken, the photographs provided by the Regional Directorate of Foundations and the archives of the museum were scanned and the visuals were collected.

This study was done by re-reading the inscriptions found on the structures which were constructed, repaired or converted during the period of Anatolian Seljuks and Principalities, and examined them in terms of text, exponent, language and thesis.

Key Words: Anatolian Seljuks, Building Inscriptions, Construction, Antalya, Repair

ÖNSÖZ

Adı, kurucusu kabul edilen Bergama Kralı II. Attalos'a izafe edilen, Attalos'un şehri anlamına gelen Attalia(Adalia),(Strabon, 2000: 298) kelimesinden dilimize, Antalya olarak evrilen şehir, coğrafi keyfiyeti itibarıyla geçmiş toplumların her zaman yaşam alanını oluşturmuştur. Helenistik dönemde, etrafı muhkem surlarla çevrili olarak kurulan Antalya'yı denize olan konumu, tarih boyunca kenti, Akdeniz'in önemli ticaret merkezi haline getirmiştir. Sahip olduğu değerlerden ötürü, arzın fiziki coğrafyasının, bu müstesna bölgeyi irili ufaklı birçok medeniyetin mekanı olmuştur. Likya, Lidya, Pamfilya, Bergama, Roma ve Bizans, Anadolu Selçuklu devrine kadar olan uygarlıkların en önemlileridir.

Tarih sahnesinde aldığı rolle önemli zaman diliminde yer alan Anadolu Selçuklularının askerî ve siyasî etkisi Ortaçağ Antalya'sında da büyük bir yer işgal eder. Antalya ve yakın bölgelerinde Selçuklu otoritesinin varlık tarihinin vesikaları olan yapı kitabeleri, "**Antalya ve Çevresinde Bulunan Selçuklu ve Beylikler Dönemi Yapı Kitabeleri Üzerine Bir İnceleme**" adlı çalışmada incelenmiştir. İncelemeye konu olan kitabeler geniş bir coğrafyayı içine almaktadır. Selçuklu ve Beylikler dönemi Antalya'sında gerek Antalya merkezde ve gerek Alanya, Korkuteli ve Manavgat sınırları içinde yer alan kitabeler ele alınmıştır. Bu bölgelerde bulunan Selçukluların simge yapıları olan kale, sur ve kuleler başta olmak üzere anıtsal yapıların yanında askeri ve sosyal yapılarda devrin resimleşen tarihini bir araya getirip, Selçuklu ve Beylikler Dönemine ait bütünsel bir çalışma ortaya konmaya çalışıldı.

Önce ana başlıklar halinde yapı türleri tasnif edildi. Çalışma, yapılar üzerinde bulunanlar, kayıp olanlar, müzede bulunanlar şeklinde farklı başlıklar altında guruplandırıldı.

Kitabeler öncelikle en doğru şekilde okunup, Arapça olarak yazıldı. Doğru bir şekilde transkrip edilip, günümüz Türkçesine aktarıldı. Bu suretle her kitabe kendi görseli altında değerlendirilmesi yapılarak, yapı kitabelerinin bir anlamda gövde yapısı çıkarıldı. Zira doğru okunmayan kitabe asla doğru değerlendirilemez.

Hayatımı yatay çizgilere böldüğümde, bir sahaf dükkanına dönüşen eğitim yıllarımın raflarında yerini alan Lisans Üstü Eğitimi yolcuğumda, Çalışma Konusunu belirleyen, bu konuda beni yüreklendiren ilk danışman hocam Doç. Dr. Mehmet Emin Şen Hocam'a ve çalışma süresi boyunca bana eşlik eden, çalışmayı yöneten, yönlendirerek önemli katkı sunan

ikinci Danışman Hocam Lokman Tay Beyefendi'ye olmak üzere, ders aldığım, bilgisine başvurduğum, beni emeğine ekleyen bütün hocalarıma kalbî teşekkürlerimi sunarım.

Müzelerde çalışma izinleri konusunda desteklerinden dolayı Antalya Valisi Münir Karaoğlu'na şükranlarımı sunarım.

Müzedede bulunan kitabelerin görsellerine ulaşmamı sağlayan Antalya Müzesi Müdürü Mustafa Bey ve Eylem Hanım ve Emine Hanım'a müteşekkirim.

Çalışmamın Alanya'ya ait olan bölümde desteklerini esirgemeyen Alanya Müzesi müdiresi Seher Hanım ve Faruk Bey'e, gerek fotoğraf çekimlerindeki desteği, gerek kaynak eser paylaşımında bulunan Mahmut Demir Bey ve Özge Özcan Bozkurtoğlu'na, eğitim sırasında ve Tez Çalışması esnasında bana destekleriyle, dostluklarıyla, kardeşlikleriyle katkı sunan başta Selçuk KISA, Abdülaziz ÖZTÜRK, Semra KAYA, ve Feyza AYA kardeşlerime sonsuz teşekkürler. Bayram eş-Şam

İlk ilim kapımız, eğitimde idolumuz, varlık sebebimiz, eğitimimizin her aşamasında fedakarlarını esirgemeyen, anneme ve babama, maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen kardeşlerim ve ailemin diğer tüm üyelerine minnetlerimi arz ederim.

Son olarak çalışma esnasında karşılaştığım olumlu ve olumsuz bütün şart ve şahıslara, bana yardımları dokunanlara, engel olmaya çalışanlara, kısaca yüreğime dokunan, yüreğini dokunduran herkese teşekkür ediyorum.

Meryem BEYAZAL

Antalya, 2019

GİRİŞ

Anadolu Selçuklu Devleti'nin dünya tarihinde üstlendiği rolün, sadece Anadolu'yu İslamlaştırmak ve Türkleştirmek amacına yönelik fetihler değil (Turan, 2009: 31), aynı zamanda Cihan medeniyeti açısından, İslâm uygarlığının yeni bir merhalesini oluşturur. İslâm'la elde ettiği taze güce, sahip olduğu kendi öz bilgisini ekleyerek, İslâm medeniyetine yeni bir ruh kazandırmıştır.

Dünya hükümlerliliği düşüncesi ile oluşan Türklerin fetih esasından dolayı, her fetih hareketinden sonra, kazanımların bekâsı için imar faaliyetlerine ehemmiyet verilmiş, gerek savunma amaçlı, gerek iktisadî, içtimaî ve ticarî açıdan şehirlerin gelişim ve ilerlemesi için de çaba gösterilmiştir. Somut anlamda çevre oluşturmadaki kabiliyetleri yanında ticari feraset sahibi sultanların imar faaliyetlerine önem vermesi cami, medrese, saray, kale, han, hamam, kervansaray, şifahane ve köprü gibi hizmet merkezli askeri ve mülkî birçok mimarî eseri meydana getirmiştir. Bir kısmı günümüze kadar ulaşabilmiş bu eserlerin biçim ve karakteristiğinin kökeninde, İslam ile zaferi buluşturan Türklerin, cihan egemenliği düşüncesi bulunmasından dolayı inşâ edilen eserlerin ihtişamı kadar eserlerde yer alan kitabeler de o ölçüde görkemlidir. Kitabeler, genellikle hükümdarların emriyle yada onlar adına, şân ve muvaffakiyetlerinin birer nişanesi olarak inşâ edilen anıtsal boyuttaki bilim, sanat ve iktisadi, ticarî ve mimarî eserlerin yanında hayırseverlerin tasarrufu olan türbe, mescid, imaret, ribat, ve hangah gibi dinî ve sosyal içerikli yapılarda da bulunmaktadır. Mezar taşlarındaki kitabeler de bu bağlamda değerlendirilebilir.

Tarihin birincil kaynakları kabul edilen kitabelerin, ait olduğu eserin türü, banisi, yapılış tarihi, yapılış nedeni ve mekan niteliği hakkında içerdiği ön bilgi kadar, ait olduğu hükümdarlığın durumu, dinî eğilimi, zaman aralığı, toplumsal şeması, kültürel düzeyi gibi verileri yüzyıllar boyunca seyretme imkanı sunan geçmişin, nefes aldığı, tarihin dinamik tanıklarındır. Kitabeler sadece mevcut olan eserlerin tarihî kaynaklığını yapmıyor, aynı zamanda günümüze ulaşamamış, tahrif olmuş yada kaybolmuş birçok eserin varlığına da birer bilgi referansını oluşturmaktadırlar.

Selçuklular, Anadolu coğrafyasında olduğu gibi merkezi ve taşrada askeri, dini, mülkî birçok eser vücuda getirdiği gibi, önemli liman kentlerinden olan Antalya'da da Selçuklu dönemine ait pek çok mimarî varlığı bulunmaktadır. "Antalya ve çevresinde bulunan Selçuklu ve Beylikler Dönemi Yapı Kitabeleri Üzerine Bir İnceleme" konulu Yüksek Lisans Tez çalışması, Antalya'nın Türkler tarafından 1207 tarihinde fethedilmesinden bu yana inşâ yada tamir edilen veya dönüştürülen eserler üzerinde bulunan inşâ, tarih ve tamir kitabeleri

gibi yazın malzemelerini bir araya getirip, çeşitleri üzerinde yazı, estetik ve dil açısından kıymetlerinin araştırılması ve gerek eser, gerek arşiv begeleri ve vakıf eserleri üzerinde tedkiki yapılarak görselleri ve bilgi notlarına yer verilmesi çalışmanın başlıca amacıdır.

Tarihî nitelikleri açısından belge olma özelliği taşıyan kitabeler, içeriğinde barındırdığı kavramlarla kapsamlı incelemeyi mümkün kılmaktadır. Yazılı malzeme olan kitabelerin her biri, bağlı bulunduğu devrin ve çevresinin önemli kaynak belgeleri olup, ait olduğu zamanın sanatsal, kültürel, ekonomik, sosyal, ananevi, kökensel, idarî ve aslî ortamın ortak dilini oluşturan geçmişin kimliği hüviyetini taşırlar. Bundan dolayıdır ki sadece tarih için değil dil açısından da önemli kaynak belgelerdir.

Bölge olarak Antalya ve ilçeleri, tarihî yapılarıyla, Anadolu Selçuklu hakimiyetinin tasavvurunu oluşturabilmemize kaynaklık eden birçok eseri içinde barındırması açısından özel önem taşımaktadır. Çalışma, Antalya ve çevresinde, Selçuklular döneminden başlayarak, Osmanlı'nın bölgeye hakim olmasına kadar geçen sürede, gerek günümüze ulaşmış, gerek kaybolmuş eserlerin ardında bıraktığı kitabeleri kapsayacaktır. Ayak bastığı her taşa kılıçla olduğu kadar kalemle de iz bırakan, Anadolu Selçuklu Devleti'nin mührü, 1207 yılından başlayarak, 1350 yılına kadar olan zaman dizini içerisinde aranılacaktır.

Öncelikle kitabelerin genel bir tespiti yapılarak inşâ, tamir, tecdid, tevsi kitabesi gibi bütün çeşitleri incelenecektir. Kitabelerdeki tarihler için önemli unsurlardan olan Tarih düşürme yöntemi de çalışmanın kapsamı içinde yer alacaktır.

Bölge üzerinde yerli ve yabancı birçok araştırmacının çalışmaları vardır. Ne var ki Antalya ve çevresindeki kitabelerle ilgili çalışmaların büyük çoğunluğu Osmanlı İmparatorluğu dönemi ile birlikte ele alınmış, yada bir bölüm olarak incelenmiştir. Antalya ve çevresini bütünsel olarak ele alan sadece Selçuklu dönemi ile ilgili çalışmalar yok denecek kadar azdır. Tarafımızdan yapılan tetkikler neticesinde incelenen yılları kapsayan spesifik bir çalışma bulunmamaktadır.

Vakıf kayıtları özenle tekrar gözden geçirilerek, yeni incelemeler ışığında mevcut olan bilgi ve bulgular değerlendirilip, yeniden çıkarımlar yapılmak suretiyle bilim dünyasına sunumu amaçlanmaktadır. Disiplinlerarası bir yaklaşımla ele alınarak yapılan bu çalışma, Türk-İslam mimarî eserlerinin tanıtılması ve bu yapılarının sanatsal öğeleri bakımından incelenmesi ve kültür tarihimiz açısından oldukça önemlidir.

Kitabe kelimesi, lugatî bilgilerde, *Tertîb ve tezyin-i kelâm ile mensur yani nazım ve vezin ile olmayarak yazı yazmak ilmi ve kavâ'id-i hatta ıp yazı yazılacak sahifeye veya mahalle münasib ve yakışacak surette yazı yazmak tarzına denilir ve bazı latif şekil üzere tertib olunan yazı yazmaya tahsîs olunan levha ki bina ve cami kapıları ve sefinelerin arka bölümleri gibi mahallerde zikr olunur. Top falyasının etrafında olan kabartma.*” (Remzi,1887: 188) şeklinde genel bir tanım yapılmaktadır. Mimarî kullanımda en geniş anlamı, Şemsettin Sami'nin ifadelerinde mevcuttur. “*Kitabenin, kitabet ile aynı anlam taşıdığı halde bizdeki kullanım alanlarının büsbütün ayrılmış olduğu, birinci anlamı umumi bir binanın kapısı üzerinde ve mezar taşında vesair bunun gibi şeylerde celî hattı ile yazılan ve kazdırılan yazı ve top falyasının etrafında ve buna benzer yerlerdeki kabartma ve bir kitabın başına yazılan isim ve unvan*” olarak tarif edilmektedir (Sami, 1315: 1144).

Mehmet Zeki Pakalın (Pakalın, 1983: 284), Celal Esad Arseven (Arseven, 1966:1101) ve Prof. Dr. Hakkı Önkal'ın (Önkal, 1983:307) tanımları daha güncel ifade ile, yaygın anlamda mimarî inşâ faaileyetler çerçevesinde değerlendirilmektedir. Bu tanımlar yaklaşık olarak, mimarî inşâ çalışmalarında binaların ön cephelerine konulan binanın kimliği hükmündeki yazılar ve yazılı levhalar şeklindedir. Ayrıca Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğünde Osman Nuri Ergin'in “*Türk Şehirlerinde İmarat Sistemi*” adlı eserinden yapılan alıntıda, imaretler anlatırken cami, medrese, hastane, aşhane, misafirhane, hangâh, türbe, kale, hatta minare gibi binaların üzerinde bulunan kitabelerin “*Taş kesilmiş şahitler*” (Pakalın 1983: 61). Tarzında bir teşbihî tanımla da karşılaşırız.

Köken itibariyle kitabe kelimesi, Arapça, isim ve mastar olarak “*Yazı ve yazmak ve toplamak*” anlamlarında (Karahisarî,1311: 856) كَتَبَ (ketebe) kelimesinden meydana gelir. Bulunduğu yere göre farklı anlamlar yüklenir. Kapsadığı bilgiler eserin niteliğine göre değişmekle birlikte, ait olduğu eserin zamanına dair tarihsel, kısmı bir hülâsa ve belgesel bir referans diye nitelendirilebilir.

Kitabelerin bilim dünyasına girişi, XVII. yüzyılın sonlarında, paleografik destekle batı kaynaklı kitabeler üzerinde yapılan çalışmalarla olmuştur. Sanat ve medeniyet tarihi açısından önemli referans halini alan bu çalışmalar neticesinde ise epigrafi tek başına bir bilim dalı halini almıştır (Alparslan, 2002: 76).

İslâmî kitabelerin bilimsel araştırmaya konu olması ise daha geç zamanda XIX. yüzyılın başlarında, Arap yazısının tarihsel serüveninin ortaya konulması maksadıyla, J.J.Marcel'in, Mısırda'ki küfi kitabeler üzerindeki yaptığı inceleme ile başlar. Kitabe

araştırmaları için bir yöntem ortaya koyan bu çalışmaya açıklık getiren ise, Lanci Reimiud, Monuments arabes, persanset turcs du cabinet de M. le Duc de Blacas (Paris 1828) adlı eseridir. Bu metodolojik çalışmalar aynı zamanda İslâmî kitabelerin de ilk bilimsel kaynağını oluşturur.

Max Berchem'in Suriye, Mısır ve Anadolu'yu kapsayan kitabeler üzerinde yaptığı çalışmaların, Kahire'de 1894-1903 tarihinde, Matériaux pour un Corpus Inscriptionum Arabicarum, Jerusalem'inde yayınlanması ise en önemli ilk tasnif olarak değerlendirilir.

Arapça kitabelerden oluşan kollektif çalışma sonucu 18 cilt olarak 1931-91 tarihleri dönemi kitabelerinin de yer aldığı önemli bir klliyattır. (ztrk ve Tüfekçioğlu, 2009: 278) Bu çalışmalarda yer alan Etienne Combe, Jean Sauvaget ve Gaston Wiet, Monik Kervran, JAnine Sourdel Thomine'nın çalışmalarını, Gabriel Colin, Max van Berchem, Johannes H. Mordtmann, Tacschner, Paul Wittek gibi birçok isim Arapça kitabelerin izini sürmeyi devam ettirmiştir.

Türkiyedeki araştırmacıların en başında Halil Edhem Eldem gelmektedir. Kayseriye şehri Mebânî-i İslamiyye ve Kitabeleri adlı alışması, İsmail Hakkı Uzunçarşılı'nın 1929 tarihli Afyon Karahisar, Sandıklı, Bolvadin, ay, İsaklı, Manisa, Birgi, Muğla, Milas, Pein, Denizli, Isparta, Atabey ve Eğirdir'deki Kitabeler adlı çalışmasının yanında, 1928 yılında Rıdvan N. Ergüder ile birlikte Sivas şehri, 1929 yılında Kitabeler: Anadolu Türk Tarihi Vesikalarından, 1932 yılında ise Kütahya adlı eserler üncü çalışmalardır.

Bu meyanda Osmanlıca olarak neşredilen Hüseyin Hilmi'nin 1920 yılında yayınladığı Sinop kitabeleri önemli çalışmalardandır. Eser, Sinop kitabelerinin yerlerinin tespit edilip ebatlarının verildiği ve sadece okuması yapılan bir eserdir. Selçuklu kitabeleri için önemli bir çalışmadır. Sinop hakkında bir başka çalışma ise, Hüseyin Ali'ye ait Sinop Kitabeleri (Sinop 1339) adlı çalışmadır.

Yine bu alanda bir başka alışma, Ahmed Tevhîd [Ulusoy]'a aittir. 1919-25 tarihleri arasında TOEM'de yayımlanan makaleleri önemlidir. Muhterem Galib'e ait olan, 1925 İstanbul yayın Tarihi künyesiyle, Ankara: Umumi Bir Nazar: Kabristanlar, Mescidler, Camiler. Türk Asar ve Mahkukat-ı Tetebbuatına Esas adlı çalışmanın birinci cildi ve 1928 İstanbul yayın tarihli ikinci cildi olan Ankara: Kitabeleri, 1932 yılında İstanbul'da yayımlanan Abdurrahim şerîf Beygu'nun Ahlat Kitabeleri (1936 İstanbul) Erzurum Tarihi, Anıtları Kitabeleri kitabe çalışmalarında kayda değer eserlerdir.

Mardin mlk-i Artukiye tarihi ve kitabeleri ve sair vesaik-i mühimme (Dersaadet

1331) Ali Emiri, Konya-Aksaray yolunda Aksaray'da Ağrıkarahan köyünde, Selçukiler, Karamanoğulları ve Osmanlı devirlerine aid 13 aded abide ve bazı kitabeleri (Konya, 1941), Konya-Aksaray yolunda Aksaray'da Ağrıkarahan köyünde, Selçukiler, Karamanoğulları ve Osmanlı devirlerine 13 aded abide ve bazı kitabeleri (Konya, 1942), İzmir Şehri Selçukiler ve Osmanlılar Devri Mebani ve Kitabeleri (İzmir, 1943), Manisa Şehri Saruhan ve Osmanlılar Devri Mebani ve Kitabeleri(Manisa 1943) M. Yusuf Akyurt, Anadolu'da Türk-İslâm kitabeleri I (Ankara 1957) M. Zeki Oral, İbrahim Hakkı Konyalı Ankara camileri, (Ankara, 1978) adlı çalışmalar Epigrafik kaynaklar olarak değerlendirilebilir çalışmalardır.

Antalya ve Alanya kitabeleri hakkında bilgi bulduğumuz ilk eser Evliyâ Çelebi'nin Seyahatnamesidir. Bu eserin dokuzuncu cildinde 17. Asrın sonunda Akdeniz Bölgesine yaptığı ziyareti esnasında, Antalya'yı Adalya Kalesi başlığı altında kaleme alıp, kalenin mimarî özelliklerinden bahs ederek Murat Paşa camii, Tekeli Camii, Eski Cami, Alaaddin Cami(Yivli Minare camii)'inin mimarî özelliklerinden kaydettikten sonra, Yivli Minare camiinin ve yakınındaki medresenin kitabesine de yer vermiştir (Çelebi, 1935: 287).

Alanya'da ise, Alara Kalesinden başlayarak ziyareti esnasında dört adet kitabeyi kayd etmiştir. Kalenin orta kapısı içi ve dışındaki kitabe, Süleymaniye Camii girişindeki âyet kitabesi, Bedreddin Camii(Antızlı)'nin kitabelerininin tespiti bölgenin kitabeleri hakkında en eski tespitler olması açısından önemlidir (Çelebi,1935: 294-301).

Ayrıca bu çalışmada mürâca'at ettiğimiz Seyahatnamelerden bir diğeri H.730 ile H.735 yılları arasında Antalya ve havalisini ziyaret eden İbni Batuta Seyahatnamesidir. Yörenin tarihi serüveni, sosyo ekonomik yapısı, sosyal teşkilatları, demografik durumu hakkındaki önemli gözlemleri vardır.

El-Evâmirü'l-Alâiyye fi'l-umûri'l-Alâiyye yada Selçuknâme, adlı eser, İbn Bîbî tarafından Farsça olarak 1277 ve 1282 yılları arasında yazılmıştır. Özellikle Alaaddin Keykubat'ın idealize tasvirinin yapıldığı eser, Anadolu Selçuklu Devleti döneminin ilk kaynağı olarak kabul edilmektedir. Bizzat hadiseler, görüp işittiği haberlere ve belgelere dayalı bir çalışmadır. Yazılı kaynak kullanılmamış olup, Kronolojiye dikkat edilmeyen eserde, I. Giyaseddin Keyhüsre'in 1208-1209 yıllarında Ermeniler'e düzenlediği seferden söz edilmemiştir.

Alaaddin Keykubad dönemine ait bölüm, hadiseler bizzat şahit olanların bilgilerini kullandığı için Anadolu Selçuklu dönemi açısından önemli aynı zamanda yerli bir kaynaktır. Çalışmamızda Antalya'nın fethiyle ilgili bölümden istifade edilmiştir.

Şehrin Türk Dönemi tarihi ve şehirdeki bina ve sur kitâbelerini ele alan yayımlar arasında (Erten)(1338-1340)'in kitabı önemli bir yere sahiptir. Antalya'nın Antik dönemden başlayarak kısa bir tarihçesinden sonra sur ve yapı kitabelerine yer verilmiştir.

Bunların dışında, Abdullah Kuran'ın Anadolu Medreseleri, Türk Tarih Kurumu, Ankara, 1969 çalışmasında, Beylikler Dönemine kadar olan medreseler incelenmektedir. Anadolu Selçuklu ve Beylikler Dönemleri, açık avlulu medreseler anlatılmıştır.

Ana kaynaklardan bir diğeri ise anonim bir çalışma olan Vakıf Abide ve Eserleri'dir. Vakıflar Genel Müdürlüğü, Ankara, 1972) Bu kitapta yapılar özet halinde anlatılan kitapta eserler tek tek incelenmiştir.

Antalya'da inşa edilmiş anıt eserlerin değerlendirildiği diğeri bir çalışma, "Antalya: Bir Ortaçağ Türk Şehrinin Mimarlık Mirası ve Şehir Dokusunun Gelişimi (16. Yüzyılın Sonuna Kadar)" (Leyla Yılmaz, Türk Tarih Kurumu, Ankara 2000, adlı çalışmadır. Bu çalışmadan, özellikle burçların konum ve sıralanışı noktasında istifade edilmiştir.

Cemil Cahit Sönmez, Antalya Kaleiçi Selçuklu ve Beylikler Dönemi Eserleri, Antalya Mimarlar Odası, Antalya, 2009) çalışması da bu alanda yakın zamanda yapılan önemli çalışmalardandır.

Ali Yardım, Alanya Kitâbeleri (Tesbit, Tescil, Tasnif ve Değerlendirme), İstanbul, 2002. Alanya için yakın tarihte yapılan en geniş çalışmadır. Kitap 535 sayfadan oluşmaktadır. Alanya'nın kısa tarihiyle başlar, epigrafik terimler hakkında bilgi verir. Kitabelerin yapı türleri, hat üslub, kullanılan dil, kitabelerde yer alan ayet, hadis ve özgün sözlere yer verilmiştir. Eserde kitabe görsellerinin yanında transkrip ve tercümesi ve değerlendirmesi de yer almaktadır. Selçuklu dönemi, beylikler dönemi ve Osmanlı dönemi olarak bölümlere ayrılmıştır.

Remzi Duran, Selçuklu Devri Konya Yapı Kitâbeleri (İnşa ve Ta'mîr), Ankara, 2001. Eser 94 sayfadır. Eserde, Selçuklu devri Konya kitabelerinin fiziki özellikleri (konum, malzeme, teknik, tezyinat, yazılar) ve kitabelerin içerikleri (yapı emri, yapı türü, bani, ayet ve dua cümleleri, tarih) gibi belli başlı bilgiler yer almakta, Sivas ve Kayseri kitabeleriyle karşılaştırması yanında, kitabelerin metin çevirileri yapılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

KALE VE SURLAR

1.1. ANTALYA KALESİ SUR KİTABELERİ (Antalya Merkez)

1.1.1. YERİNDE BULUNAN KİTABELER

1.1.1.2. Kitabe

Hadrian Kapısı Kuzey Burç Üzerinde

Fotoğraf: 1

Eserin Adı: Burç Kitabesi

Bulunduğu Yer: Hadrian kapısı kuzey burcun üzerinde bulunmaktadır.

Ait Olduğu Dönem: Selçuklu I.Alaaddin Keykubad (1220-37) Dönemi (1220-1237)

Kitabenin Tarihi: Hicri 617 [M.Temmuz/Agustos 1220]

Kitabenin Türü: Onarım Kitabesi

Hat üslubu: Nesih

Kitabenin Metni:

- ١- امر بهذه العمارة في أيام
- ٢- السلطان المعظم علاء
- ٣- الدنيا و الدين ابو الفتح
- ٤- كيقباد بن كيخسرو ناصر امير المؤمنين
- ٥- في جمادى الأول سنة سبعة عشرة و ستمائة

Kitabenin Transkribi:

1. Ummire bi hazihi'l-imâreti fî eyyâmî's-
2. Sultâni'l-mu'azzam alâ'û'd-
3. dünyâ ve'd-dîn ebû'l-feth
4. Keykubad bin Keyhüsrev nâsıru emîru'l-mû'mînîn
5. fî Cemâziye'l-evvel sene sitte seb'a aşere ve sitte mie

Kitabenin Tercümesi: Bu yapının inşâsı, Hicri 617 [M.Temmuz/Agustos 1220] senesinde, müminlerin emirinin(Halife) yardımcısı Keyhüsrev oğlu, (Ülkeler fatihi)fethin babası, din ve dünyanın yücesi, Ulu Hakan Keykubat zamanında emr olundu.

Kitabenin Dili: Arapça. Keykubad ve Keyhüsrev kelimeleri Farsça'dır Key (1.Padişah, Hüsrev, Ulu Önder. 2. Öz, halis. Dağlama ile iz yapma. (Salahpur1991: 903)+Kubad (Palamut cinsinden lezzetli balık) (Salahpur 1991: 462), Key+Hüsrev (Ulu Padişah, Şah, Hükümdar) (Salahpur1991: 462).

Değerlendirme: Mermer üzerine yazılmış olan kitabe, yalın ve satır düzeninde, beş satır olarak düzenlenmiştir. Kabartma tekniği kullanılmıştır. Harfler belirgindir. Önceki çalışmalarda Selçuklu Sülüsü¹ olarak nitelense de Nesih yazı özellikleri taşımaktadır. Eliflerin zülfesiz oluşu yazıyı nesih yada ta'lik olarak değerlendirilmesi sözkonusu olabilir. Ancak, Ta'lik yazı İran'da kullanılan Nestalik yazının, Fatih döneminde Osmanlılar tarafından kullanılmaya başlanmasıyla Ta'lik olarak isimlendirilmesi ve harekesiz olması Ta'lik olarak değerlendirmeyi imkansız kılar. (Vural ve Tekiner ve Karipçin ve Güner 2014: 36. Dik harflerin yüksekliği satır çizgisinde olup, zülfe bulunmamaktadır. Yer yer hareke vardır. Tezyin unsurlarından tirfil (˘) işareti, Sultan kelimesinin (س) sin'i ve (ع) ayın harfleri üzerinde olmak üzere iki yerde kullanılmıştır.² İstif yok ancak 1. 3. 4. ve 5. satırlarında, kelimeyi

¹ Kemal Turfan Bey tarafından Antalya Müzesinde mevcut bulunan Eski Eser Fişleri adlı çalışmasında bu kitabe Selçuklu Sülüsü olarak nitelenmektedir.

² Bedreddin Hamdi Yazır'a göre Nesih'te tirfil bulunmamakta onun yerine hilâlî cezim kullanılmaktadır. (Yazır 1983:364)

sığdırmak kaygısıyla satır sonlarında harfler üstüste bindirilmiştir. İmlâ açısından harf noksanlığı mevcuttur. Son satırın (عشرة) kelimesinde (ة) harfinin sadece bir noktası gözükmektedir. Kitabe bütün olarak iyi durumda olmakla birlikte bazı harflerde tahribat oluşmuşsa da okumayı etkileyecek düzeyde değildir.

Yapılan Çalışmalar:

Turfan K. (1955): no. 40 ÖÖ, *Antalya Müzesi Eski Eser Fişleri*, Antalya

[Ulusoy] A. T. (1341/1925): 175, no: 12 TOEM,XV/86, *Antalya Surları Kitabeleri*, İstanbul *Répertoire chronologique d'épigraphie arabe X*, 1931-1991: 178-179, no: 3861 (Ahmed Tevhid Ulusoy'un çalışması) kaynak alınmıştır

[Erten] S. F. 1940: 49, no. 4 *Antalya Vilayeti Tarihi*, İstanbul

Yılmaz L. (2002): 143, no: 47 *Antalya: Bir Ortaçağ Türk Şehrinin Mimarlık Mirası ve Şehir Dokusunun gelişimi (16. Yüzyılın Sonuna Kadar)*, Antalya, Ankara

Yılmaz L.- Tuzcu K. (2010): 24-26, *Antalya: Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri*, Haarlem, Netherlands

Kaynak S.2013: 56 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.1.1.3. Dış Kale Burcu Üzerinde, Saat Kulesinin yakınında

Fotoğraf: 2

Eserin Adı: Burc kitabesi

Bulunduğu Yer: Saat kulesi burcunun batısındaki dış kale burcunun kuzey cephesindedir.

Ait Olduğu Dönem: Selçuklu, II. Giyaseddin Keyhüsrev (1237-46)

Kitabenin Tarihi: H.636 [M.1237]

Kitabenin Türü: Tamir kitabesi

Kitabenin Metni:

- ١- عمر هذه العمارة المباركة في أيام دولة السلطان الأعظم
- ٢- ظلل الله في العالم سلطان سلاطين العرب و العجم غياث الدنيا و ا
- ٣- لدين أبو الفتح كيخسرو بن كيقباد قسيم أمير المؤمنين في سنة ست ثلاثين ستمائة

Kitabenin Transkribi:

1. Ummire hazihi'l-imâreti'l-mubârek fî eyyâm-i Devleti's-Sultâni'l-a'zam
2. Zillu'llâhi'l-âlem Sultân-i Selâfîni'l-Arab ve'l-Acem giyâsu'd-dünyâ ve'd-
3. dîn ebû'l-feth Keyhüsrev bin Keykubad, kasemî emiri'l-mü'minîn fî seneti sitte ve selâsîn ve sitte mie

Kitabenin Tercümesi: Bu kutsal yapı, Allâh'ın dünyadaki gölgesi, Arap ve Acem sultanlarının Sultânı, dünya ve dinin yardımcısı, ülkeler fatihi, büyük Sultân, Halife'nin yardımcısı Keykubat oğlu Keyhüsrev'in devleti günlerinde 636 senesinde yapılmıştır.

Kitabenin Dili: Arapça

Hat üslubu: Muhakkak

Değerlendirme: Mermer üzerinde bulunan kitabe, satır düzenindedir ve üç satırdır. Dik harfler satır çizgisinde olup zülfelidir. Kitabe Selçuklu neshi¹ (Turfan. K. 1955: no. 40 b) olarak değerlendirilse de Muhakkak yazı özelliklerini taşımaktadır. Muhakkak yazı, sülus yazıya nazaran dik harfler daha uzun, çanak harfler ise daha yayvandır. Kuyruk kısımları uzundur. (Vural ve Tekiner ve Karipçin ve Güner 2014: 31) Kullanılan hareketler genelde boşluğu doldurmak için kullanılmıştır. İstif olmamakla birlikte satır düzeniyle kelime içinde bazı harfler üst tarafa yerleştirilerek yazıyı bütünsel açıdan boşlukların dengeli olarak doldurulması amaçlanmıştır. Bütün harflerde olmasa bile hareke kullanılmıştır. Tezyin işaretinden olan nokta birinci satırın (المباركة) kelimesinin (با) nın üzerinde bulunmaktadır.² لسلطان kelimesi üzerinde ise bir aded hilâlî cezim vardır. Kitabede iki yerde geçen الدنيا kelimesinin ن harfi ل harfini keserek harfin önündeki ve arkasındaki boşluğu eşit bir şekilde doldurmuştur. Arapça yazım kuralları açısından ikinci satırın sonunda yer alan الدنيا kelimesinde yer alan ي harfinin noktası konmamış, في fi harf-i cerrinde ise ف harfinin noktası harfin üstünde olması gerekirken alta konmuştur. Kitabe okunur durumdadır.

Yapılan Çalışmalar:

¹ A.g.ç. no. 40 b'de yer alan tescile göre "Selçuklu neshi" olarak değerlendirilmiştir.

² Yuvarlak nokta, bir kez olmak üzere boşluğu doldurmak ve dengeli olmak şartıyla altta kullanılır. Çoğunlukla divanî ve sülus celîlerinde kullanılır. Şartı ise harfin altında olmasıdır. Ancak burada harfin üstünde yer almaktadır. (Yazır 1983:48)

Turfan K.(1955): no. 40 b, *Antalya Müzesi Eski Eser Fişleri*, Antalya
[Erten] S. F. 1921-22: 55, kitabe 4 *Antalya Livası Tarihi*, İstanbul
[Ulusoy] A. T. 1341/1925: 176. No: 15 *TOEM,XV/86*, *Antalya Surları Kitabeleri*, İstanbul
Répertoire chronologique d'épigraphie arabe XI/1, 1931-1991: 105, no: 4159
[Erten] S. F. 1940: 49, no. 3 *Antalya Vilayeti Tarihi*, İstanbul
Yılmaz L. 2002: 112, no: 48 *Antalya: Bir Ortaçağ Türk Şehrinin Mimarlık Mirası ve Şehir Dokusunun gelişimi (16. Yüzyılın Sonuna Kadar)*, Antalya, Ankara
Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 31-33, *Antalya: Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri*, Haarlem, Netherlands
Kaynak S.2013: 62 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.1.1.4. Burç Üzerinde

Fotoğraf: 3

Eserin Adı: Burç Kitabesi

Bulunduğu Yer: Burc üzerindedir

Ait Olduğu Dönem: Selçuklu, II. Giyaseddin Keyhüsrev bin Keykubad (1237-46)

Kitabenin Tarihi: Hicri 642[M. 1244/1245]

Kitabenin Türü: Tamir kitabesi

Kitabenin Metni:

- ١- عمّر هذا البرج المبارك في أيام دولة
- ٢- السلطان الأعظم شاهنشاه المعظم مالك رقاب الأمم
- ٣- سلطان سلاطين العالم مولى ملوك العرب و العجم غياث
- ٤- الدنيا و الدنيا أبو الفتح كيخمر و بن كيقباد قسم أمير المؤمنين على يد
- ٥- العبد الضعيف الراجي رحمة ربه أبو بكر بن سعيد في التاريخ سنة اثنتين و أربعين و ستمائة

Kitabenin Transkribi:

1. Ummire hâze'l-burcu'l-mubârek fî eyyâm-i devleti's-
2. Sultânî'l-a'zam, Şâhnişâhi'l-mu'azzam, mâliki rikâbi'l-ümem,
3. Sultân-i Selâtîni'l-âlem, mevlâ-yi mulûki'l-Arab ve'l-Acem, giyâsi'd-
4. dünyâ ve'd-dîn, Ebu'l-feth Keyhüsrev bin Keykubad, kasîmi Emîri'l-mu'minîn alâ yedi'l-
5. abdi'z-za'îf er-racî rahmete Rabbihi Ebû Bekr bin Sa'id fî't-Tarih senete isneyn ve erba'în ve sitte mie 642

Kitabenin Tercümesi: Bu kutsal burc, en büyük Sultân, şahlar şahının büyüğü, milletlerin yönetimini elinde bulunduran, dünya hükümdarlarının hükümdarı, Arap ve Acem sultanlarının efendisi, din ve dünyanın kendisinden meded umduğu, ülkeler fatihi, Emîri'l- mümininin ortağı olan Keykubat'ın oğlu Keyhüsrev'in devleti günlerinde, Rabbinin rahmetini bekleyen zayıf kul, Ebûbekr bin Said eliyle 642 senesi tarihinde imar edildi.

Kitabenin Dili: Arapça

Hat üslubu: Celi sülus

Değerlendirme: Kitabe, imaret medresesine çok yakın konumdaki burç üzerinde bulunmaktadır. Dikdörtgen şeklinde olup, üst tarafı kubbe biçimdedir. Mermerdir. Giriş celi sülus yazı üslubu özelliği taşımaktadır. Beş satırdır. Sanat değeri yüksek olan kitabede beş yerde tezyin işareti olan tırfil kullanılmıştır. Birinci satırda “mübârek” kelimesi, ikinci satırda “sultân ve mâlik” kelimeleri, üçüncü satırda “sultân, âlem, mevlâ ve malîk” kelimeleri dengeli bir şekilde harflerin birbiri üzerinden geçirilerek giriş tarzı oluşturulmuştur. Selçuklu sülusu özelliği taşıyan dik harfler yukarıdan aşağıya doğru incelmekte ve satır çizgisine dayanmaktadır. Bir önceki kitabede olduğu gibi burada da “ed-dünyâ” kelimesinde “ye” harfinin noktası yerine “dal” harfinin kuyruğu uzatılmış ve boşluk doldurulmuştur. Kitabe tek parça olmayıp, niş içerisine yerleştirilen parçalardan oluştuğu halde okumayı etkileyecek, harfleri birbirini kesecek düzeyde eklenti izi bulunmamaktadır. Kitabenin tarihi değeri, üzerinde bulunduğu burcun konumudur. Selçuklu yönetim yapılarına yakın oluşu, II.

Keyhüsrev dönemi ve ait olduğu tarih açısından önemlidir. İmaret medresesinin Selçuklu sarayı olduğunu tarih kitaplarından biliyoruz. Ayrıca siyasi fesat sonucu Selçuklu'larda oluşan zaafiyetten istifade ederek, Moğolların Erzurum'u ele geçirmesi ve Köseadağ yenilgisinin (Turan, 2014: 451) akabinde gerçekleşmesi bu kitabeyi önemli kılıyor.

Yapılan Çalışmalar:

[Erten] S. F. 1921-55: 2, *Antalya Livası Tarihi*, İstanbul.

[Ulusoy] A. T. 1341/1925: 175-176. No: 14 TOEM,XV/86, *Antalya Surları Kitabeleri*, İstanbul

Répertoire_chronologique_d'épigraphie_arabe XI/2, 1931-1991: 158-159, no: 4238 [Erten] S. F. 1940: 48, no. 2 *Antalya Vilayeti Tarihi*, İstanbul

Yılmaz L. 2002: 143, no: 49 *Antalya: Bir Ortaçağ Türk Şehrinin Mimarlık Mirası ve Şehir Dokusunun gelişimi (16. Yüzyılın Sonuna Kadar)*, Antalya, Ankara

Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 33-35, *Antalya: Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri*, Haarlem, Netherlands Kaynak S.2013: 63 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.1.1.5. Burç üzerinde

Fotoğraf:4

Eserin Adı: Burc kitabesi

Bulunduğu Yer: Kaleiçi Uzunçarşı Sokağında bulunan burc üzerindedir.

Ait Olduğu Dönem: Selçuklu I.İzzeddin Keykavus (1211-1220)

Kitabenin Tarihi: H.612 [M.1216 Nisan ayının son çeyreğinde]

Kitabenin Türü: İnşa kitâbesi

Kitabenin Metni:

- ۱- فت (ح) الله تعالى محروسه انطاليه على يد عنده
- ۲- الغالب با(مر)ه والمؤيد بنصره سلطان البحرين ع(ز) الدنيا والدين
- ۳- ابو الفتح كيكافوس بن كيخسرو بن قلع ارسلان برهان امير المؤمنين عز نصره
- ۴- فامر عبده الامير الكبير حسام الدين سوباشي يوسف بك
- ۵- بعمارة هذا البرج في اواخر ذى الحجة سنة اثنى عشرة وستمائة

Kitabenin Transkribi:

1. Feteha Allâhi Te‘âlâ mahrûse-i Antalya alâ yed-i abdihi’l-
2. gâlib bi emrihi ve’l-mu’eyyed bi nasrihi Sultânu’l-bayreyn izzî’ d-dünyâ ve’ d-dîni
3. ebû’l-feth Keykavus bin Keyhüsrev bin Kılıç Arslan burhân-i emîri’l-mû’minîn azze nasarahu
4. fe Emera abduhu’l-emîri’l-kebîr Hüsameddin Subaşı Bey Yusuf
5. bi imâreti haze’l-burc fî evâhir-i Zi’l-hicce senete isneyni aşere ve sitte mie

Kitabenin Tercümesi: Yüce Allâh’ın galib olan emri ve doğrulanmış yardımı ile, Antalya şehrini açtığı, iki denizin sultanı, din ve dünyanın şerefi, ülkeler fatihi, Emîri’l-mümininin onayladığı -(Allâh) galibiyeti yüceltsin- Kılıç Arslan oğlu Keyhüsrev oğlu Keykavus, Emîri’l-kebîr Subaşı Yusuf Bey kuluna H. 612 senesi z i’l-hiccenin sonunda bu burcu imar etmesini emretti

Kitabenin Dili: Arapça

Hat üslubu: Sülus

Değerlendirme: Kitabe burcun üzerindedir. Motifli iki levha arasında kare formunda bulunmaktadır. Satır çizgisi yoktur, Beş satır olarak istif edilmiştir. Sülus yazı özelliği taşımaktadır. Leyla Yılmaz ve Kemal Tuzcu çalışmalarında “nesih”¹ tanımı yapmaktadırlar (Yılmaz ve Tuzcu, 2010:57). Lakin dik harflerde eliflerin zülfeli oluşu, bu kitabenin hat açısından üslubu nesih olarak değerlendirilmesine imkantanımaz. Hareke mevcuttur. İstif kompozisyonuna sahiptir. İki yerde tezyin işareti, tirfil kullanılmıştır. Yer yer harfler

¹ Yılmaz ve Tuzcu’nun çalışmasında kitabe, “Sülüse yakın Selçuklu neshi” olarak değerlendirilen kitabe aynı zamanda “Divânî Tevkî yazı tiplerinin proto tipi” olarak nitelendirilir. Oysa bir yazının nesih olarak değerlendirilebilmesi için öncelikle dik harflerde Elifin zülfesiz olması gerekmektedir. İkinci bir hususun nesih yazıda istifin kullanılmamış ve satır düzeninin esas oluşudur. Tevkî yazının en önemli özelliği ise birleşmeyen harflerin birleşmiş olma özelliğine sahip olmasıdır. Divânî yazı olarak değerlendirmesi için kitabenin Osmanlı dönemine ait olması gerekmektedir. Çünkü, Divânî yazı Fâtih döneminde başlar. Ayrıca bu yazı ta’lik yazısından esinlenilerek ortaya konmuş bir yazım üslubudur. Bu yazının en önemli özelliği ise yazıda hareke bulunmaz ve bu dahi Osmanlı döneminde başlar.

kazınmış, hariçten müdahale izleri ise bazı kelimelerin üstünü kapatmış durumdadır. Okuma düzeyi çok iyi olmamakla beraber Antalya da bulunan Selçuklu kitabeleriyle benzerlik taşımakta olduğundan eksik kelime ve harfler tamamlanabilmektedir. Diğer kitabelerden farklı olarak iki levha arasında kare bir düzen içinde olmasına rağmen yazının eğik olarak yazılması dikkati çekmektedir. İçerdiği bilgiler, tarihi kıymeti açısından önemlidir. Antalya kelimesinin şimdiye kadar yapılan çalışmalarda görüldüğü tek kitabedir. Mahruse¹ kelimesinin kullanımı ve Emîri'l-kebîr² ve Subaşı ünvanlarının bir arada kullanılması da dikkat çekiçidir.

Yapılan Çalışmalar:

Redford S. ve Leiser G. 2008: 32, no: 2 *Taşa Yazılan Zafer*. Antalya İçkale Surlarındaki Selçuklu Fetihnâmesi, Antalya

Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 55-58, Antalya: Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri, Haarlem, Netherlands.

¹ محروسه, Mahrûse: Arapça "حراسة"den, , korunmuş, himâye edilmiş, emniyeti temin olunmuş anlamında kullanılan "محروس" kelimesinin müennesi olup. Büyük şehir anlamı da bulunan emniyetli şehir anlamına gelmektedir.(Sami 1315 [M.1897]:1300)

² Memlûklularda Saltanat Naibliğinden sonra gelen Atabekü'l-asâkir rütbesine Emiri'l-cuyuş yada Emiri'l-kebir denirdi Keleş (2002:592) İslam devletlerinde güç sahibi emirlere verilen ünvan olan Emiru'l-kebir Selçuklular'da kullanılırdı. Atabekü'lasakire ilk defa Şeyhun el-Ömeri'de ilk defa bu ünvan kullanmıştır. (Köprülü.M.F.1983:153)

1.1.1.6. Kitabe
Burç Üzerinde

Fotoğraf:5

Eserin Adı: Burç kitabesi

Bulunduğu Yer: Hıdırlık Sokakta 7 ve 8. burçları arasındaki duvarın güneyindedir

Ait Olduğu Dönem: Selçuklu I.Alaaddin Keykubad (1220-1237)

Kitabenin Tarihi: H.622 [M. M.1225/1226]

Kitabenin Türü: İnşa

Kitabenin Metni:

١- رسم بهذه العمارة السلطان المعظم
٢- علاء الدنيا والدين ابو الفتح كيقباد بن
٣- السلطان الشهيد كيخسرو عز نصره
٤- على يد العبد الضعيف كلوك بن يايوى سنة اثنى عشرين و
ستمائة

Kitabenin Transkribi:

1. Reseme bi hazihi'l-imâreti es-Sultâni'l-mu'azzam
2. Alâ'u'd-dünyâ ve'd-dîn ebûl-feth Keykubad bin
3. es-Sultâni'ş-şehîd Keyhusrev azze nasruhu
4. alâ yedi'l-abdi'z-zâ'if Külük bin Yavî sene isnâ ve işrîn ve sitte mie

Kitabenin Tercümesi: Bu yapı, Büyük Sultân, din ve dünyanın ulusu, ülkeler fâtihi, Şehid Sultân Keyhüsrev'in oğlu Alaaddin Keykubad-Galibiyeti yüzelsin- zayıf kul Yavi oğlu Külük'e 622 senesinde resmettirdi.

Kitabenin Dili: Arapça

Hat üslubu: Muhakkak dört satır

Değerlendirme: Günümüze ulaşan bu kitabe, iki sütun ve bir münakkaş kemerle çevrilidir. Mermer üzerine hak edilen kitabe, muhakkak hat¹ üslubu ile yazılmıştır. Muhakkak yazı, Sülus yazıya göre dik harfler daha uzun ve çanak harfler daha geniştir. Dört satırdır ve satır çizgisi bulunmaktadır. Diğer kitabelerde olduğu gibi bu kitabede de yazı üslubu hatalı olarak sülus olarak değerlendirilmiştir. İstif yoktur, tezyin işareti yoktur ancak birinci satırda ilk harfinin altında ve sonuna doğru olmak üzere üç yerde dilimli rozet kullanılmıştır. Hareke mevcuttur. İstif yazı bulunmuyor ama bazı harfler düzenli bir şekilde harflerin üzerine yazılması yazıya sanat değeri bir estetik kazandırmıştır. Kitabe gayet temiz ve okuma düzeyi yüksektir. Diğer kitabelerle aynı formda yazılmıştır. Tarihi değeri açısından Alaaddin Keykubat devrine ait olması ve farklı olarak Yavi oğlu Külük eliyle yapılmış olması onu değerli kılar. Ayrıca kitabe “رسم” resme ile başlaması onu diğerlerinden farklı kılan unsurlardan bir diğeridir. Çoğunlukla emir sigası emretti, buyurdu anlamına gelen “امر” Emera kullanılırken burada “resmetti, boyadı anlamına gelen ”رسم“ kelimesinin kullanılması dikkati çekmektedir. İmla açısından eksik kalmış veya harflerin yeri değiştirilmiş gibi bir noksan ve farklılık bulunmamaktadır.

Yapılan Çalışmalar:

[Erten] S. F. 1921-22: 58, Kitabe: 18 *Antalya Livası Tarihi*, İstanbul

[Ulusoy] A. T. 1341/1925: 172. No: 4 TOEM, XV86, *Antalya Surları Kitabeleri*, İstanbul

[Erten] S. F. (1940): 56, no. 57 *Antalya Vilayeti Tarihi*, İstanbul

Répertoire chronologique d'épigraphie arabe X, 1931-1991: 227, no: 3933, XI/I,6, no: 4010

Yılmaz L. 2002: 140, no: 39 *Antalya: Bir Ortaçağ Türk Şehrinin Mimarlık Mirası ve Şehir*

dokusunun gelişimi (16. Yüzyılın Sonuna Kadar), Antalya, Ankara

Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 137-138 *Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri*, Haarlem, Netherlands

Kaynak S.2013: 57-58 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

¹ Muhakkak yazı üslubu, süslü kaleb ölçüleri aynı olmakla birlikte elifin boyları daha uzun ve çanak harfler daha yayvandır. (Vural ve Tekiner ve Karipein ve Güner 2014: 31)

1.1.1.7. Kitabe

Burç Üzerindedir

Fotoğraf: 6

Eserin Adı: Burç kitabesi

Bulunduğu Yer: Hıdırlık Sokakta 8 nolu burcun ön cephesinde bulunmaktadır.

Ait Olduğu Dönem: Selçuklu I. Alaaddin Keykubad (1220-1237)

Kitabenin Tarihi: H.622 [M.1225/1226]

Kitabenin Türü: İnşa

Kitabenin Metni:

١- رسم بهذه العمارة السلطان
٢- المعظم علاء الدنيا والدين ابو الفتح
٣- كيقباد بن السلطان الشهيد كيوخسرو عز نصره
٤- على يد العبد الضعيف كلوك بن امير ياوى سنة اثنى عشرين و
ستمائة

Kitabenin Transkribi:

1. Reseme bi hazihi'l-imâreti es-Sultâni'l-mu'azzam
2. Alâ'u'd-dünyâ ve'd-dîn ebûl-feth Keykubad bin
3. es-Sultâni'ş-şehîd Keyhusrev azze nasruhu
4. alâ yedi'l-abdi'z-zâ'if Külük bin Yavî sene isnâ ve işrîn ve sitte mie

Kitabenin Tercümesi: Bu yapı, Büyük Sultân, din ve dünyanın ulusu, ülkeler fâtihi, Şehid Sultân Keyhüsrev'in oğlu Alaaddin Keykubad -galibiyeti yüce olsun- zayıf kul Emir Yavî'nin oğlu Külük'e 622 senesinde resmettirdi.

Kitabenin Dili: Arapça

Hat üslubu: Nesih

Değerlendirme: Alt ve üst kemerleri nakışlı, kenarları sütun şeklinde dikdörtgen mermer çerçeve içinde kare forumlu kitabenin metni nesih hattıyla yazılmıştır. Dört satırdır. Bir önceki kitabe formunda ve kitabenin aynı kişi tarafından hazırlanmasına rağmen yazı üslubu olarak bir birinden tamamen farklı olması dikkat çekmektedir. Elifler zülfesiz nesih yazı özelliği taşımaktadır. Satır düzenindedir ama satır çizgisi yoktur. Yer yer hareke vardır. Okunabilirliği yüksek bir kompozisyona sahiptir. Sanat değeri yüksek, tarihi kıymeti ise Alaaddin Keykubad dönemine ait olmasıdır. Bu kitabede emir sigası yerine “رسم” reseme kelimesi kullanılmıştır. Emir Yavi'nin oğlu Külük'e ait ikinci kitabedir.

Yapılan Çalışmalar:

[Erten] S. F. 1921-22: 58, Kitabe: 17, *Antalya Livası Tarihi*, İstanbul

[Ulusoy] A. T. 1341/1925: 172. No: 5 TOEM,XV/86, *Antalya Surları Kitabeleri*, İstanbul

[Erten] S. F. 1940: 56, no. 56 *Antalya Vilayeti Tarihi*, İstanbul

Répertoire chronologique d'épigraphie arabe X, 1931-1991: 228, no: 3934

Yılmaz L. 2002: 141, no: 40 *Antalya: Bir Ortaçağ Türk Şehrinin Mimarlık Mirası ve Şehir Dokusunun gelişimi (16. Yüzyılın Sonuna Kadar)*, Antalya, Ankara

Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 139-142 *Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri*, Haarlem, Netherlands

Kaynak S.2013: 58 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.1.1.8. Kitabe

Kale içi Paşa Cami Sokağındaki burcun ön cephe kitabesi

Fotoğraf:7

Eserin Adı: Burç kitabesi

Bulunduğu Yer: Paşa Cami Sokağındaki burcun doğu tarafında yer almaktadır.

Ait Olduğu Dönem: Selçuklu, I. Alaaddin Keykubat (1220-37) (1220-37)

Kitabenin Tarihi: 622[M.1225/1226]

Kitabenin Türü: İnşa

Kitabenin Metni:

- ۱- لا اله الا الله محمد رسول الله
- ۲- المنة لله
- ۳- امر بهذه العمارة السلطان المعظم
- ۴- علاء الدنيا والدين السلطان البرار والبحار
- ۵- ابو الفتح كيقباد بن السلطان الشهيد كيوخسرو
- ۲- اعز نصره على يد العبد الفقير بيرم الشامى فى سنة اثنى [و] عشرين و ستمائة

Kitabenin ranskribi:

1. Lâ ilâhe ille'llâh Muhammed Resûlullâh
2. El-minnetu lillâhi
3. Emera bi hazihi'l-imâreti es-Sultânu'l-mu'azzam
4. alâ'u'd-dünyâ ve'd-dîn Sultânu'l-birâr ve'l-bihâr
5. Ebûl- feth Keykubad bin es-Sultâni'sş-şehîd Keyhüsrev
6. azze seherehu alâ yedi'l-abdi'l-fakîr Bayram eş-Şamî fî sene isnâ ve ve sitte mie,

Kitabenin Tercümesi: Allâh'tan başka İlah yoktur, Muhammed O'nun resûludur. Minnet ancak Allâh için. Bu yapı, büyük hükümdar, din ve dünyanın yücesi, denizlerin ve karaların padişahı, Şehid Sultân Keyhüsrev'in oğlu, Ülkeler Fatihî Keykubad-onun günü şanlı olsun-zayıf kul fakr sahibi Bayram eş-Şamî'ye 622 senesinde emretti.

Kitabenin Dili: Arapça altı satır

Hat üslubu: Muhakkak

Değerlendirme: Günümüze ulaşan kitabelerdendir. Ancak önünde bulunan bir konutun kapattığı Kitabe kubbeli cami görünümünde dikdörtgen mermerden bir levha üzerinde bulunmaktadır. Yazının etrafı rumî motiflerle ve rozet süslemeleriyle çerçeve içine alınmıştır. Altı satırdır ve satırlar cetvelîdir. İlk satırda, iki rozet arasında yarım hilal şeklinde kelime-i tevhîd yer alır. Bu yazı kitabenin kubbesini oluşturur. İkinci satırda yine dilimli rozetler arasında “Minnet ancak Allâh için” ifadesi bulunmaktadır. Bundan sonrası burç kitabelerindeki bulunan kompozisyonla devam etmektedir. Muhakkak hat üslubuyla yazılmıştır. Satır çizgisi bulunmaktadır. Dik harflerin uzunluğu satır çizgisi boyundadır. Yazı sadedir. Girift yazı bulunmamaktadır. Ancak bazı harfler boşluğu doldurmak amacıyla harflerin üstünde yazılmıştır. Kitabede hareke bulunmamaktadır. Tezyin unsurları yoktur. Kitabe tarihî kıymeti açısından değerlendirildiğinde, önceki kitabelerden farklı olarak “Sultânu'l-berr ve bahr” yerine “Sultânu'l-birâr ve bihâr” şeklinde çoğul kullanılması dikkat çekicidir. Duâ cümlesi olan “azze nasruhu” yerine “azze seherehu” şeklinde geçmektedir. Son satırın dışardan müdahalelerden tahrif olmuş olduğundan dua cümlesinin önceki kitabelerden geçen azze nasruhu şeklinde okuma tercih edilmiştir. Birçok farklı özelliği içinde barındıran sanatsal değeri yüksek bir kompozisyona sahiptir. Diğer kitabelerden farklı olarak, bulunduğu konum itibarıyla olsa gerek bambaşka bir kompozisyona sahiptir. Tevhîd inancının sembolize eden Allâh'ı birleme ifadesiyle başlaması ait olduğu dönem ve bulunduğu konum ile ilişkilendirilebilir. Okuma düzeyi iyi sayılan kitabelerdendir.

Yapılan Çalışmalar:

[Erten] S. F. 1921-22: 57, Kitabe: 12, *Antalya Livası Tarihi*, İstanbul

[Ulusoy] A. T. 1341/1925: 173. No: 8 TOEM,XV/86, *Antalya Surları Kitabeleri*, İstanbul

[Erten] S. F. 1940: 56, no. 52 *Antalya Vilayeti Tarihi*, İstanbul
Répertoire chronologique d'épigraphie arabe X, 1931-1991: 229, no: 3936

Yılmaz L. 2002: 451-142, no: 43 *Antalya: Bir Ortaçağ Türk Şehrinin Mimarlık Mirası ve Şehir Dokusunun gelişimi (16. Yüzyılın Sonuna Kadar)*, Antalya, Ankara

Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 151-154 *Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri*, Haarlem, Netherlands

Kaynak S.2013: 59-60 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.1.1.9. Kitabe

Burç Üzerindedir

Fotoğraf:8

Eserin Adı: İmaret kapısı Burc kitabesi

Bulunduğu Yer: İmaret kapısındaki burcta yer almaktadır.

Ait Olduğu Dönem: Selçuklu I. Alaaddin Keykubad (1220-1237)

Kitabenin Tarihi: 622[M.1225/1226]

Kitabenin Türü: İnşa

Kitabenin Metni:

- ١- لا اله الا الله محمد رسول الله
- ٢- المنة لله
- ٣- امر بهذه العمارة السلطان المعظم
- ٤- علاء الدنيا والدين سلطان البر والبحر
- ٥- ابو الفتح كيقباد بن السلطان الشهيد كيخسر
- ٦- عز نصره على يد العبد الضعيف قارا سنقر فى سنة اثنى و عشرين و
ستمانه

Kitabenin Transkribi:

1. Lâ ilâhe illa'llâh Muhammed Resûlullâh
2. El-minnetü lillâhi
3. Emera bi hazihi'l-imâreti es-Sultânu'l-mu'azzam
4. alâ'u'd-dünyâ ve'd-dîn Sultânu'l-berr ve'l-bahr
5. Ebûl- feth Keykubad bin es-Sultâni's-şehîd Keyhüsrev
6. azze nasruhu alâ yedi'l-abdi'z-za'if Kara Sungur fi sene isnâ ve işrîn ve sitte mie

Kitabenin Tercümesi: Allâh'tan başka İlah yoktur, Muhammed O'nun resûludur. Minnet ancak Allâh için. Bu yapı Büyük hükümdar, din ve dünyanın yücesi, denizin ve karanın padişahı, Şehid Sultân Keyhüsrev'in oğlu, Ülkeler Fatihî Keykubad-onun galibiyeti şanlı olsun- zayıf kul Kara Sungur'a 622 senesinde emretti.

Kitabenin Dili: Arapça, altı satır

Hat üslubu: Sülus

Değerlendirme: Günümüze kadar gelebilmiş sanat değeri oldukça yüksek, girift kompozisyona sahip, nahif bir kitabedir. Satır çizgisine sâhiptir ve altı satırdır. Bir önceki kitabe gibi dikdörtgen ve kubbe biçimindedir. Yarım hilal şeklinde kubbe oluşturacak biçimde, Kelime-i tevhîd yazısı, iki dilimli rozet arasına yerleştirilmiştir. Alt satırta Allâh'ın olan minneti ifâde eden özel bir satırdan sonra kitabenin içeriğini oluşturan kısım yerleştirilmiştir. Bir önceki kitabenin metnin cümle dizilişinde benzerlik gösterir. Ancak kalıp cümle olan "Sultânu'l-birâr ve bihâr" yerine bu defa tekil olarak "Sultânu'l-berr" ve bahr kullanılmıştır. Yapımında Bayram eş-Şamî değil, Kara Sungur görevlendirilmiştir. Sülus hattıyla yazılmış sade bir üsluba sahiptir. Dik harfler satır çizgisi boyunca uzar. Çanak harfler dik harflerle mütenasib bir şekilde istif oluşturmuştur. Hareke çok az yerde bulunmaktadır. Dik harflerin bir araya getirilmesi yazıya farklı bir estetik kazandırmıştır. İmla olarak bir

eksiklik yok, yazıda bozulma gözükmemektedir. Okuma düzeyi yüksektir. Tarihi değer açısından bir önceki kitabede bulunan özellikleri barındırdığı görülmektedir. Tevhit inancının vurgulandığı kitabelerden biridir.

Yapılan Çalışmalar:

[Erten] S. F. 1921-22: 57, Kitabe: 12 *Antalya Livası Tarihi*, İstanbul

[Ulusoy] A. T. 1341/1925: 174. no:10 TOEM,XV/86, *Antalya Surları Kitabeleri*, İstanbul

[Erten] S. F. 1940: 55, no. 49 *Antalya Vilayeti Tarihi*, İstanbul
Répertoire chronologique d'épigraphie arabe X, 1931-1991: 230, no: 3938

Beyazıt M. 2007: 152 *Uluslararası Denizli ve Çevresi Tarih ve Kültür Sempozyumu: Anadolu Selçuklu Ucunda Bir Vali ve İmar Faaliyetleri*

Yılmaz L. 2002: 142, no: 46 *Antalya: Bir Ortaçağ Türk Şehrinin Mimarlık Mirası ve Şehir Dokusunun gelişimi (16. Yüzyılın Sonuna Kadar)*, Antalya, Ankara

Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 164-166 *Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri*, Haarlem, Netherlands

Kaynak S.2013: -60 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.1.1.10. Kitabe

Burç Üzerindedir

Fotoğraf:9

Eserin Adı: Burç kitabesi olarak değerlendirilmektedir. (Yılmaz - Tuzcu . 2010: 161)

Bulunduğu Yer: Yivli Minare Hamamının dışında doğu tarafında bulunmaktadır.

Ait Olduğu Dönem: Selçuklu I.Alaaddin Keykubad (1220-37)

Kitabenin Tarihi: 622[M.1225/1226]

Kitabenin Türü: İnşa

Kitabenin Metni:

١- رسم بهذه العمارة السلطان المعظم [مة]

٢- العظم علاء الدنيا والدين ابو الفتح كيقباد بن كيخ [سرو]

٣- على يد العبد الضعيف طغرل سنة اثني عشر و عشرين [و ستمائة]

Kitabenin Transkribi:

1. Reseme bi hazihi'l-imâreti es-Sultâni'l-mu'azzametü'l-
2. a'zam alâ'u'd-dünyâ ve'd-dîn ebûl-feth Keykubad bin Keyh[usrev]
3. alâ yedi'l-abdi'z-zâ'if Tuğrul sene isneyni ve işrîn ve sitte mie

Kitabenin Tercümesi: Bu mimarî yapı En büyük yüce Sultân dünya ve dinin ulusu, ülkeler fatihi Keyhüsrev'in oğlu Alaaddin Keykubad, zayıf kul Tuğrul eliyle [6]22 senesinde resmedildi.

Kitabenin Dili: Arapça

Hat üslubu: Sülus

Değerlendirme: Burç kitabesi olarak değerlendirilen Yivli minare hamamının dışında doğu tarafında bulunan kare kitabe sülus hattıyla yazılmış üç satırdır. Satır çizgisi bulunmakta birlikte dik harflerin boyun satır çizgisine kadar uzanmaktadır. Yer yer hareke mevcuttur. Tezyin işaretinden tirfil üçüncü satırın “سنة” sene kelimesinin “س” harfi üzerinde, Sin harfinin Şin harfi ile karıştırılmaması için konmuştur. Satırların sonunda kelimeler eksiktir. Ortasında yuvarlak bir delik mevcuttur. kenarları aslından olmayan sıva bulaşığıyla tahrif olmuştur. Estetik değeri yüksek kısmı istif kompozisyona sahiptir.

Yapılan Çalışmalar:

[Erten] S. F. 1921-22: 56, Kitabe: 6 *Antalya Livası Tarihi*, İstanbul [Erten] S. F. 1940: 58, no. 65 *Antalya Vilayeti Tarihi*, İstanbul

Répertoire chronologique d'épigraphie arabe X, 1931-1991: 231-232, no: 3940

Yılmaz L. 2002: 134, no:14 *Antalya: Bir Ortaçağ Türk Şehrinin Mimarlık Mirası ve Şehir Dokusunun gelişimi (16. Yüzyılın Sonuna Kadar)*, Antalya, Ankara

Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 160-162 *Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri*, Haarlem, Netherlands

Kaynak S.2013: 61 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.1.2. MÜZEDE BULUNAN KİTABELER

1.1.2. Kitabe

Fetih kitabesi 2 (Yılmaz - Tuzcu . 2010: 58-59)

Foto ğraf:10

Eserin Adı: Fetih kitabesi 2

Bulunduğu Yer: Çalışmalarda kayıp olarak yer almış, ancak sonradan bulunarak Antalya Múzesi'nde muhafaza altına alınmıştır.

Ait Olduğu Dönem: I. İzzeddin Keykavus (1211-20)

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Fetih kitabesidir

Kitabenin Metni:

- 1- و نشهد اننّ محمّدا عبده
- 2- ورسوله الكريم صلّى الله عليه
- 3- وعلی اهله واله و سلّم افضل تسلیم

Kitabenin Transkribi:

1. Ve neşhedu enne Muhammeden abduhu
2. ve Resluhu'l-Kerım salla'llāhu aleyhi
3. ve alā alihi ve sellim efdalu teslīma

Kitabenin Tercümesi: Muhammed O'nun kulu ve iyilik sahibi elçisi olduğuna şahitlik ederiz. Allâh'ın merhamet ve koruyuculuğu, kurtuluşun en güzeli onun ve ailesi üzerine olsun

Kitabenin Dili: Arapça

Hat üslubu: Sülus

Değerlendirme: Fetih kitabelerinin özelliği olan madalyon şeklindeki kitabe sülus yazı özelliğindedir. Girift kompozisyona sahiptir. Yazılar arasında bulunduğu ortamdaki kaynaklı lekelerle kaplanmıştır. Bu da okuma düzeyini etkilemektedir. Tezyin unsurlarından tırfil bir yerde kullanılmıştır. Boşluklar bir birine mütenasib bir şekilde madalyon üzerinde eşit dağıtılmıştır. Bu kitabe de daha önce kaybolmuştur. Çalışmalarda kayıp olarak yer alan kitabe sonradan bulunarak Antalya Müzesi'ne kaldırılmıştır. Kitabe aynı zamanda bir dua kitabesi hükmündedir. Allâh'a teşekkür ve O'nun elçisi olan Muhammed'e bağlılık dualarından olan salavatı içermektedir.

Yapılan Çalışmalar:

[Ulusoy] A. T. 1341/1925: 166. No: 2 TOEM,XV/86, *Antalya Surları Kitabeleri*, İstanbul

[Erten] S. F. 1921-22: 54/49 *Antalya Livası Tarihi*, İstanbul

[Erten] S. F. 1940: 49, no.7 *Antalya Vilayeti Tarihi*, İstanbul

Répertoire chronologique d'épigraphie arabe XI.1, 1931-1991: 109, no:3757/2

Redford S. ve Leiser G. 2008: 30, no: 1, *Taşa Yazılan Zafer. Antalya İçkale Surlarındaki Selçuklu Fetihnâmesi, Antalya*

Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 59, Antalya: Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri, Haarlem, Netherlands

Kaynak S.2013: 55-56 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.1.2.2. Kitabe

Fetih kitabesi 3 (Yılmaz - Tuzcu . 2010: 60)

Fotoğraf:11

Eserin Adı: Fetih kitabesi 3

Bulunduğu Yer: Çalışmalarda kayıp olarak yer almış, ancak sonradan bulunarak Antalya Müzesi'nde muhafaza altına alınmıştır.

Ait Olduğu Dönem: I. İzzeddin Keykavus (1211-20)

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Fetih kitabesidir

Kitabenin Metni:

- ۱- ونشهد ان لا اله
- ۲- الا الله وحده لا شريك
- ۳- له الفتاح العليم شهاده
- ۴- تقديس و تعظيم

Kitabenin Transkribi:

1. Ve neşhedu en lâ ilâhe
2. illâ'llâh vahdehu lâ şerîke
3. lehu'l-Fettâhu'l-Alîm şehâdehu
4. takdîs ve ta'zîm

Kitabenin Tercümesi: Allâh'tan başka hiç bir tapınılacak olmadığına ve Onu'n ortağı bulunmadığına şahitlik ederiz. O'nun ilmin ve fethin gerçek sahibi olduğunun şahitliğiyle, kusursuz ve noksansız olduğunu kabul eder, itaat ederiz.

Kitabenin Dili: Arapça

Hat üslubu: Sülus

Değerlendirme: Madalyon şeklinde olan ve fetih kitabesinin ikincisi olarak değerlendirilen kitabe girift bir kompozisyona sahiptir. Sülus üslubuyla yazılmıştır. Yer yer hareke vardır. harflerin kuyrukları diğer harflerle bitişme gösterse de okuma düzenini etkileyecek şekilde değildir. لا شريك kelimesinin ك harfindeki boşluğu dolduracak şekilde bir yerde tezyin unsurlarından olan tırfil kullanılmıştır. Sanat değeri yüksek bir kitabedir. Daha önce kayıp olarak kayıtlara geçen kitabe bulunarak Antalya Müzesi'nde muhafaza altına alınmıştır.

Yapılan Çalışmalar

[Ulusoy] A. T. 1341/1925: 166. No: 3 TOEM,XV/86, *Antalya Surları Kitabeleri*, İstanbul

[Erten] S. F. 1921-22: 54-59, *Antalya Livası Tarihi*, İstanbul

[Erten] S. F. 1940: 50, no.9 *Antalya Vilayeti Tarihi*, İstanbul

Répertoire chronologique d'épigraphie arabe XI.1, 1931-1991: 109, no:3757/3

Redford S. ve Leiser G. 2008: 32, no: 1, *Taşa Yazılan Zafer. Antalya İçkale Surlarındaki Selçuklu Fetihnâmesi, Antalya*

Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 60, Antalya: Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri, Haarlem, Netherlands

Kaynak S.2013: 55-56 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.1.2.3. Kitabe

Fetih kitabesi 8

Fotoğraf:12

Eserin Adı: Fetih kitabesi 8 (Yılmaz - Tuzcu . 2010: 64)

Bulunduğu Yer: Antalya Müzesi'nde Env. No 5- (2017.573)

Ait Olduğu Dönem: I. İzzeddin Keykavus (1211-20)

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Fetih kitabesidir

Kitabenin Metni:

١- وشفى مبنى اخل

٢- هذا الثغر الحصن (...)

٣- صدور قوم مومنين

Kitabenin Transkribi:

1. ve şefâ mebnî ehalle
2. haza's-sagri'l-hısn (kesik)
3. sudûri kavmi mû'mînîn

Kitabenin Tercümesi: Bu, hisarla çevrili sahil şehrinin kurtarılmasından dolayı inanan toplumun bağı iyileşti.

Kitabenin Dili: Arapça

Hat üslubu: Sülus

Değerlendirme: Fetih kitabelerinin sekizincisidir. Madalyon şeklindedir. Sülus üslubuna sahiptir. Girift kompozisyonda düzenlenmiştir. Kitabede bir iki yerde hareke mevcuttur. Tezyin işareti bulunmamaktadır. Okuma etkileyecek düzeyde kelime ve harflerde bozulmalar bulunmaktadır. Ancak yine de harfler seçilebiliyor. Tarihi değeri fetih kitabesi içerisinde değerlendirilir.

Yapılan Çalışmalar:

[Ulusoy] A. T. 1341/1925: 166. No: 1 TOEM,XV/86, *Antalya Surları Kitabeleri*, İstanbul

[Erten] S. F. 1921-22: 53 *Antalya Livası Tarihi*, İstanbul

[Erten] S. F. 1940: 49, no.7 *Antalya Vilayeti Tarihi*, İstanbul

Répertoire chronologique d'épigraphie arabe XI.1, 1931-1991: 109, no:3757/1

Redford S. ve Leiser G. 2008: 32, no: 1, *Taşa Yazılan Zafer. Antalya İçkale Surlarındaki Selçuklu Fetihnâmesi*, Antalya

Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 58-59, Antalya: Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri, Haarlem, Netherlands

Kaynak S.2013: 55-56 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.1.2.4. Kitabe
Fetih kitabesi 9

Fotoğraf:13

Eserin Adı: Fetih kitabesi 10 (Yılmaz - Tuzcu . 2010: 64)

Bulunduğu Yer: Antalya Müze Env. No 7- (2017.575)

Ait Olduğu Dönem: Selçuklu I. İzzeddin Keykavus (1211-20)

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Fetih kitabesi

Kitabenin Metni:

١- وبعدارتحاله عن

٢- الدنيا سعيدا و انتقاله الى

٣- الى جوار ربه شهيدا

Kitabenin Transkribi:

1. ve ba‘de irtihâlihi ani’d-
2. dünyâ sa‘îden ve intikâlehu
3. ilâ civâri ilâRabbehu şehîdâ

Kitabenin Tercümesi: Dünyadan yüksek bir mertebe ile göç ödip ve Rabbinin yanına şehîd olarak ulalştıktan sonra

Kitabenin Dili: Arapça

Hat üslubu: Sülus

Değerlendirme: Fetih kitabelerinin onuncusu olan kitabe madalyon şeklinde olup sülus yazı üslubunda hazırlanmıştır. Girip bir kompozisyona sahiptir. Şekli diğer fetih kitabeleri gibi madalyon şeklindedir. Okunabilirliği iyi durumda olan kitabede yer yer hareke mevcuttur. Boşluklar madalyonun tümüne mütenasib bir şekilde dağıtılmıştır. Harflerin kuygurları kendisinden sonra gelen harflere deşmektedir. Bazan boşlukları doldurmak ve estetik unsurunu çoğaltmak amacıyla diğer harflerin içerisinde sepet örgüsü tarzında istif edilmiştir. Dik harfler ve yatay harflerin birleştiğı yerlerde oluşan guruplar farklı kelimeleri akla getiriyor. İkinci satırdaki “intikalehu” kelimesi ile “ilâ” kelimesinin birleşmesiyle oluşan istiften “Allâh” lafzını okumak mümkündür. Dikkat çeken bir özellik de dik harfler madalyonun aslı unsurları denebilecek düzeyde yüksektir. Bu kitabe de diğer fetih kitabeleri gibi önemli bir değere sahiptir.

Yapılan Çalışmalar:

- [Ulusoy] A. T. 1341/1925: 166. No: 1 TOEM,XV/86, *Antalya Surları Kitabeleri*, İstanbul
- [Erten] S. F. 1921-22: 53 *Antalya Livası Tarihi*, İstanbul
- [Erten] S. F. 1940: 49, no.7 *Antalya Vilayeti Tarihi*, İstanbul
- Répertoire chronologique d'épigraphie arabe* XI.1, 1931-1991: 109, no:3757/1
- Redford S. ve Leiser G. 2008: 32, no: 1, *Taşta Yazılan Zafer. Antalya İçkale Surlarındaki Selçuklu Fetihnâmesi, Antalya*
- Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 58-59, Antalya: Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri, Haarlem, Netherlands
- Kaynak S.2013: 55-56 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.1.2.5. Kitabe

Fetih kitabesi 11

Fotoğraf:14

Eserin Adı: Fetih kitabesi 11 (Yılmaz - Tuzcu . 2010: 64)

Bulunduğu Yer: Antalya Müzesi Env. No 3 (2017.571)

Ait Olduğu Dönem: I. İzzeddin Keykavus (1211-20)

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Fetih kitabesidir kitabesi

Kitabenin Metni

١- اصلى اهل البلد (...)

٢- و ظهر الكفر فيه ثانية وعاد

٣- الشرك الى عادته الجارية

Kitabenin Transkribi:

1. Asâ ehli'l-belde (...)
2. ve zuhuri'l-küfri fihi sâniyeti ve âde'sh-
3. şirkü ilâ âdetihi'l-câriyeti

Kitabenin Tercümesi: Belde ehli isyan etti. İnançsızlık orada tekrar zuhur etti. Alışılmış olduğu üzere geri döndü

Kitabenin Dili: Arapça

Hat üslubu: Sülus

Değerlendirme: On birinci fetih kitabesi olarak değerlendirilen, madalyon şeklindeki kitabe üç satır girift kompozisyon üzere hak edilmiştir. Harekesi yoktur. Tezyin işareti bulunmamaktadır. İstif mütenasib bir şekilde boşluklar doldurularak oluşturulmuş, kitabe yüzeyi israf edilmeden kullanılmıştır. Kitabe Ahmed Tevhid’de عاده şeklinde okunan kelime tercümenin sonucunu etkilemektedir (Tevhid A. 167). “Genellikle” anlamına gelen kelime cümlede içinde kendine yer bulamamaktadır. Okunduğu dönem göz önünde bulundurulursa kelimenin sonunda عاد “تیه” yete hecesi fark edilmemiş olması çok tabiidir. Bir başka okuma Leyla Yılmaz-Kemal Tuzcu çalışmasında عادتيه kelimesi عادته şeklinde görülmüştür. Kelimenin sonunda üç harfi teşkil eden şekil gözden kaçırılmıştır (Yılmaz - Tuzcu . 2010: 70). Süleyman Fikri Erten okumasında الجارية kelimesi الحادية şeklindedir. Ancak bu kelime “on birinci” anlamına geldiğinden dolayı doğru bir okuma değildir. Başka bir yanlış okuma ise الحادية şeklindedir. Bu kelimenin anlamı da kitabenin tercümesi etkileyecek yanlış bir okumadır (Redford S. ve Leiser G. 30-31).

Yapılan Çalışmalar:

[Ulusoy] A. T. 1341/1925: 167 no: 11, TOEM,XV/86, *Antalya Surları Kitabeleri*, İstanbul

[Erten] S. F. 1921-51: 17 *Antalya Livası Tarihi*, İstanbul

[Erten] S. F. 1940: 49-55, *Antalya Vilayeti Tarihi*, İstanbul

Répertoire chronologique d'épigraphie arabe XI.1, 1931-1991: 109, no:3757/1

Redford S. ve Leiser G. 2008: 30-31, *Taşa Yazılan Zafer. Antalya İçkale Surlarındaki Selçuklu Fetihnâmesi, Antalya*

Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 70-71., *Antalya: Antalya’da Türk Dönemi Kitabeleri*, Haarlem, Netherlands

Kaynak S.2013: 55-56 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.1.2.6. Kitabe

Fetih kitabesi 13

Fotoğraf:15

Eserin Adı: Fetih kitasebi 13 (Yılmaz - Tuzcu . 2010: 73)

Bulunduğu Yer: Antalya Müzesi Env. No 4 (2017.572)

Ait Olduğu Dönem: I. İzzeddin Keykavus (1211-20)

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Fetih kitabesidir

Kitabenin Metni:

- ۱- مالك رقاب الامم
- ۲- سيد سلاطين العرب العجم
- ۳- ملك ملوك العالم

Kitabenin Transkribi:

1. Mâliki rikâbi'l-ümem
2. seyyidi selâtini'l-Arab ve'l-Acem
3. meliki mülûki'l-âlem

Kitabenin Tercümesi: Milletlerin hakimiyetini elinde bulunduran, Arap ve Acem sultanlarının Efendisi, Dünyâ hükümdarlarının hükümdarı

Kitabenin Dili: Arapça

Hat üslubu: Sülus

Değerlendirme: On ikinci fetih kitabesi bir önceki kitabe gibi, madalyon şeklindeki kitabe üç satır girift kompozisyon üzere hak edilmiştir. Harekesi yoktur. Tezyin işareti bulunmamaktadır. İstif, kitabenin tüm alanına yayılarak , boşluklar doldurularak eşit dağıtılmıştır.

Yapılan Çalışmalar:

[Ulusoy] A. T. 1341/1925: 167 no: 12, TOEM,XV/86, *Antalya Surları Kitabeleri*, İstanbul

[Erten] S. F. 1921-51: 18 *Antalya Livası Tarihi*, İstanbul

[Erten] S. F. 1940: 49-55, *Antalya Vilayeti Tarihi*, İstanbul

Répertoire chronologique d'épigraphie arabe XI.1, 1931-1991: 109, no:3757/1

Redford S. ve Leiser G. 2008: 30-31, *Taşa Yazılan Zafer. Antalya İçkale Surlarındaki Selçuklu Fetihnâmesi*, Antalya

Yılmaz L. 2002: 138, no. 32 *Antalya: Bir Ortaçağ Türk Şehrinin Mimarlık Mirası ve Şehir Dokusunun gelişimi (16. Yüzyılın Sonuna Kadar)*, Antalya, Ankara

Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 74-75,, Antalya: *Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri*, Haarlem, Netherlands

Kaynak S.2013: 55-56 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.1.2.7. Kitabe

Fetih kitabesi 14

Fotoğraf:16

Eserin Adı: Fetih kitabesi 14 (Yılmaz - Tuzcu . 2010: 74)

Bulunduğu Yer: Müze

Ait Olduğu Dönem: I. İzzeddin Keykavus (1211-20)

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Fetih kitabesidir

Kitabenin Metni:

- ۱- مظهر كلمة
- ۲- الله العليامحرز
- ۳- ممالك الدنيا

Kitabenin Transkribi:

1. Muzhiru kelimeti
2. Allâhi'l-ulyâ muhrize
3. memâliki'd-dünyâ

Kitabenin Tercümesi: Allâh kelâmını destekleyen ve ülkeleri koruyan

Kitabenin Dili: Arapça

Hat üslubu: Sülus

Değerlendirme: 14. fetih kitabesi 3 satırdan oluşmaktadır. Oval şeklindedir. Sülus yazı üslubunda olup basit istife sahiptir. Tezyin işareti kullanılmamıştır. kitabenin üçüncü satırı deforme olmuş durumdadır. Bir önceki kitabe gibi sultanın sıfatlarını içerir. Bütün bir ifade olmayıp, sözün öncesi ve sonrası olduğunu ifade eden yarım bir kitabe hükmündedir.

Yapılan Çalışmalar:

[Ulusoy] A. T. 1341/1925: 166. No: 1 TOEM,XV/86, *Antalya Surları Kitabeleri*, İstanbul

[Erten] S. F. 1921-22: 53 *Antalya Livası Tarihi*, İstanbul

[Erten] S. F. 1940: 49, no.7 *Antalya Vilayeti Tarihi*, İstanbul

Répertoire chronologique d'épigraphie arabe XI.1, 1931-1991: 109, no:3757/1

Redford S. ve Leiser G. 2008: 32, no: 1, *Taşa Yazılan Zafer. Antalya İçkale Surlarındaki Selçuklu Fetihnâmesi, Antalya*

Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 58-59, Antalya: *Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri*, Haarlem, Netherlands

Kaynak S.2013: 55-56 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.1.2.8. Kitabe

Fetih kitabesi 9

Fotoğraf:17

Eserin Adı: 9. Fetih kitabesi (Yılmaz - Tuzcu . 2010: 67)

Bulunduğu Yer: Antalya Müzesi'ndedir. Env. no. 2

Ait Olduğu Dönem: Selçuklu

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Fetih kitabesidir

Kitabenin Metni:

- ١ - كان قد افنتحها
- ٢ - السلطان الشهيد غياث الدين
- ٣ - كيخسرو بن قلع ارسلان تغمدہ الله
- ٤ - بسوابع الرحمة والرضوان

Kitabenin Transkribi:

1. Kâne kad ifteteahâ
2. es-Sultânu's-şehîd Gıyasuddin
3. Keyhüsrev bin Kılıç Arslan tegammüde'llâhu
4. bi sevâbiği'r-rahmeti ve'r-ridvân

Kitabenin Tercümesi: Onu, Kılıç Arslan oğlu Şehid Sultân Giyaseddin Keyhüsrev -Allâh onu rahmet ve rızası ödülüyle kuşatsın- fethetmişti.

Kitabenin Dili: Arapça

Hat üslubu: Sülus

Değerlendirme: Oval biçimde hazırlanmış fetih kitabesi olarak değerlendirilen kitabe sülus hattıyla yazılmıştır. Kısmı girift bir kompozisyona sahiptir. Ahmet Tevhid ve Süleyman Fikri Erten'nin yerinde iken tespit edip okudukları bu kitabe şimdi Antalya müzesinde bulunmaktadır. Ahmed Tevhid “تعمد”, Süleyman Fikri Erten'in “بعمد” diye okudukları, L. Yılmaz - K. Tuzcu ve S.Redford-G.Leiser'in çalışmasında “تعمد” şeklinde bulunan kelimeyi “تعمد” şeklinde de okumak mümkündür. “kast etmek” etmek anlamına gelir kelime tercümede anlam değişikliğine yol açar. Dua cümlesinin başına geldiği için en yakın anlam “teammüd”dur. Devamında olan “بسوابغ” kelimesi, itaat karşılığında ödül (Hulusi ve Derviş 1892:186) anlamına gelen “ثواب” sevab kelimesinin Türkçe fonetikle yazılmasıdır. Çünkü Arapça lugatlarda “سوابغ” kelimesi yoktur. Tezyin işareti sadece bir yerde kullanılmıştır. “كبخسرو” kelimesinin “س” harfinin altında yer alan 3 nokta sin harfinin “ش” şin harfiyle karıştırılmaması amaçlanmıştır. Açık ve net bir yazıma sahiptir. Okuma düzeyi oldukça iyi ve sadedir. Fetih kitabesi olması kitabenin tarihi değeri açısından önemlidir. Tarihsiz kitabelerden biridir. Ancak Giyaseddin Keyhüsrev'in Antalya'yı fethini kayıt altına alan kitabelerden biridir.¹

Yapılan Çalışmalar:

Antalya Müzesi Env. no. 2

[Erten] S. F. 1921-22: 59. no 25 *Antalya Livası Tarihi*, İstanbul

[Ulusoy] A. T. 1341/1925: 175., No: 12 TOEM,XV/86, *Antalya Surları Kitabeleri*, İstanbul *Répertoire chronologique d'épigraphie arabe X*, 1931-1991: 109, no: 3757(9)

[Erten] S. F. 1940: 51, no. 15 *Antalya Vilayeti Tarihi*, İstanbul

Yılmaz L. 2002: 137, no: 23 *Antalya: Bir Ortaçağ Türk Şehrinin Mimarlık Mirası ve Şehir Dokusunun gelişimi (16. Yüzyılın Sonuna Kadar)*, Antalya, Ankara

¹ Antalya ilk def'a I. Giyaseddin Keyhüsrev tarafından 1207 tarihinde fethedilmiştir. (Turan, 1969:226)

Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 66-67, Antalya: Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri, Haarlem, Netherlands Kaynak S.2013: 54 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul.

1.1.2.9. Kitabe

Burç kitabesi

Fotoğraf:18

Eserin Adı: Burç kitabesi

Bulunduğu Yer: Tophane burcunun yok edilmesinden sonra müzeye kaldırıldı. Antalya Müzesi Env. no. 137/146

Ait Olduğu Dönem: Selçuklu II. Gıyaseddin Keyhüsrev (1237-45)

Kitabenin Tarihi: Hicri 642 [M.1244/1245]

Kitabenin Türü: İnşa

Kitabenin Metni:

- ۱- أمر بعمارة هذا البرج المبارك
- ۲- السلطان الاعظم شاهنشاه المعظم مالك رقاب الأمم
- ۳- سلطان سلاطين العالم مولى ملوك العرب و العجم مرزبان الآفاق
- ۴- غياث الدنيا و الدين علا الإسلام و المسلمين ظل الله فى
- ۵- الأرضين أبو الفتح كيخسرو بن كيقباد بن كيخسرو قسم أمير المؤمنين سنة اثنين و أربعين و ستمائة

Kitabenin Transkribi:

1. Emera bi imâreti hâza'l-burci'l-mübârek
2. es-Sultânu'l-a'zam, şâhinşâhi'l-mu'azzam, mâliku rikâbi'l-ümem
3. Sultânu Selâtîni'l-âlem, mevlâyî mülûki'l-Arab ve'l-Acem merzubânî'l-afâk

4. gıyâsi'd-dünyâ ve'd-dîn alâ'u'l-islâm ve'l-muslimîn, zıllu'llâhi fi'l-
5. arzeyn, ebu'l-feth Keyhüsrev bin Keykubad bin Keyhusrev kasım-ı emîri'l-mu'minîn, senete isneyn ve erba'în ve sitte mie

Kitabenin Tercümesi: Bu kutsal burcun inşâsını, en büyük Sultân, şahlar şahının büyüğü, milletlerin yönetimini elinde bulunduran, dünya hükümdarlarının hükümdarı, Arap ve Acem sultanlarının efendisi, sınırların koruyucusu, din ve dünyanın kendisinden meded umduğu, İslâm ve müslümanların yücelticisi, Allâh'ın yer yüzündeki gölgesi, ülkeler fatihi, Emîri'l-mümininin ortağı, Keyhüsrev oğlu Keykubad'ın oğlu Keyhüsrev 642 yılında emretti

Kitabenin Dili: Arapça

Hat üslubu: Sülus

Değerlendirme: Dikdörtgen kubbeli kitabe, bozulmadan günümüze ulaşabilmiş önemli ve gösterişli kitabelerden biridir. Bu burç, Sultan II. Gıyaseddin tarafından yapıyı emredilmiştir. Tezyin işaretlerinin çokça kullanıldığı kitabelerdendir. On ayrı parçanın birleştirilmesiyle meydana getirilmiştir. Kitabenin etrafını iki burgulu sütun üzerine bağımsız parçalardan oluşturulan dış dizilimi görünümündeki unsurlardan yarım kubbe oluşturulmuştur. Kubbe köşelerindeki boşluklar zengi düğümü tabir edilen mimari süsleme ile doldurulmuştur. Buradaki Zengi düğümü, makili yazı üslubu olarak değerlendirildiğinde ise “Allâh” ve “Muhammed” lafzını görmek mümkündür. Kitabe beş satırdan oluşmaktadır. Satır çizgisi mevcuttur. Dik harfler kitabede hakim unsurdur. Diğer harfler dik harflerin pozisyonuna göre yerleştirilmişlerdir. Zaman zaman harfler birbiri üzerine bindirilerek kısmi girift kompozisyon oluşturulmuştur. İlk bakışta göze çarpan dik harflerin üçlü birlikteliği göze çarpmaktadır. Birinci satırda “هَذَا” haza kelimesinin imlasının aslında olmayan “ا” elif harfi “ه” ha harfinin önüne getirilerek, çok ender kullanılan “هَذَا” şeklinin tercih edilerek kitabedeki dik harflerin öbeğinin oluşması sağlanmıştır. Yazıda hareke kullanılmıştır. Tezyin işaretlerinden tırfil ilk üç satırda ikişer dördüncü satırda 4, son satırta iki adet olmak üzere toplamda on iki yerde kullanılmıştır. Birinci ve ikinci satırda üç yerde ters tırnak kullanılmıştır. İlk satırın başlangıç cümlesinde olmak üzere bir yerde de rumî motifi görülmektedir. rumî motifler burgulu sütunların üzerinde de bulunmaktadır. Sanat değeri yüksek bir kitabedir. İnşa edildiği tarihte Anadolu Selçuklu Devleti'nin Moğollar'a karşı Kosedağ mağlubiyetinin yaşamış olması, kitabenin tarihi değerini önemli kılmaktadır. Fetih dönemlerinde eserler büyük kitabeler küçüktü. Son dönemlerde ise, kitabelerin ebatları daha görkemli hale geldiğini gösteren önemli bir eserdir.

Yapılan Çalışmalar:

Turfan K. Antalya Müzesi Eski Eser Fişleri no. 40 a-u Antalya Müzesi Env. no. 137/146

[Erten] S. F. 1921-22: 55, kitabe 3 *Antalya Livası Tarihi*, İstanbul

[Ulusoy] A. T. 1341/1925: 175., No: 13 TOEM,XV/86, *Antalya Surları Kitabeleri*, İstanbul
Répertoire chronologique d'épigraphie arabe XI/2, 1931-1991: 159-160, no: 4239 [Erten]

S. F. 1940: 48, no. 1 *Antalya Vilayeti Tarihi*, İstanbul

BİLİCİ K.1989: 45-49 Antalya 3. Selçuklu Semineri, *Antalya Müzesindeki Bir Selçuklu Kitabesi Üzerine Düşünceler*, İstanbul

Yılmaz L. 2002: 143; no: 50 *Antalya: Bir Ortaçağ Türk Şehrinin Mimarlık Mirası ve Şehir Dokusunun gelişimi (16. Yüzyılın Sonuna Kadar)*, Antalya, Ankara

Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 36-39, Antalya: *Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri*, Haarlem,

Netherlands Kaynak S.2013: 63 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.1.2.10. Kitabe

Deniz tarafında bulunan kitabelerinden 3. burç kitabesi

Fotoğraf:19

Eserin Adı: 3 nolu burç kitabesi (Yılmaz - Tuzcu . 2010: 130)

Bulunduğu Yer: Antalya Müzesi'ndedir. Env. No 18- (2017.586)

Ait Olduğu Dönem: Selçuklu I. Alaaddin Keykubad (1220-37)

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: İnşa

Kitabenin Metni:

١- فى ايام دولة السلطان المعظم شاهنشاه الاعظم مالك
٢- رقاب الأمم سيّد سلاطين العرب والعجم علاء الدنيا والدين ابو الفتح
٣- كيقباد بن السلطان الشهيد كيخسرو خلد الله سلطانه اتفق هذه
العمارة

Kitabenin Transkribi:

1. Fî eyyâm-i devleti's-sultânî'l-mu'azzam şâhiñşâhi'l-a'zam mâlik-i
2. rikâbi'l-ümem seyyid-i selâtini'l-Arab ve'l-Acem alâ'u'd-dünyâ ve'd-dîn ebû'l-feth
3. Keykubad bin es-Sultânî'ş-şehîd Keyhusrev halede'llâhu sultânehu ittifeke hazîhi'l-imâretu

Kitabenin Tercümesi: Büyük Sultân, şahlar şahının büyüğü, milletlerin yönetimini elinde bulunduran, Arap ve Acem sultanlarının beyi, din ve dünyanın yücelticisi, ülkeler fatihi, Şehid Sultan Keyhüsrev'in oğlu Keykubat'ın-Allâh saltanatını daimi kılsın- devleti günlerinde bu imaret tamamlandı.

Kitabenin Dili: Arapça

Hat üslubu: Sülus

Değerlendirme: Deniz yönünde bulunan burcun burca ait olduğu düşünülen kitabe üç satırdan oluşmaktadır. Satır çizgisi düzeninde oluşturulmuştur. Yazı sülus karakterindedir. Hareke mevcuttur. Harflerin arası geniş boşluklar bırakılmış bu da okumayı kolaylaştırmaktadır. Kitabenin içeriğinde, yapının I. Alaaddin Keykubad döneminde tamamlandığını haber vermektedir. Tezyin unsuru bulunmamaktadır.

Yapılan Çalışmalar:

- [Erten] S. F. 1921-22: 58, Kitabe: 19 *Antalya Livası Tarihi*, İstanbul
- [Ulusoy] A. T. 1341/1925: 172. No: 3 TOEM,XV/86, *Antalya Surları Kitabeleri*, İstanbul
- [Erten] S. F. 1940: 57, no. 58 *Antalya Vilayeti Tarihi*, İstanbul
- Répertoire chronologique d'épigraphie arabe X*, 1931-1991: 231-232, no: 3941, XI/I,6, no:4010
- Yılmaz L. 2002: 140, no: 38 *Antalya: Bir Ortaçağ Türk Şehrinin Mimarlık Mirası ve Şehir Dokusunun gelişimi (16. Yüzyılın Sonuna Kadar)*, Antalya, Ankara
- Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 129-130 *Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri*, Haarlem, Netherlands
- Kaynak S.2013: 57 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.1.2.11. Kitabe

Balık Pazarı kapısı burcu kitabesi

Fotoğraf:20

Eserin Adı: Balık Pazarı kapısı olan burcu kitabesi (Yılmaz - Tuzcu . 2010: 145)

Bulunduğu Yer: Antalya Müzesi'ndedir. Env. no.20 -(2017.588)

Ait Olduğu Dönem: Selçuklu I.Alaaddin Keykubad (1220-37)

Kitabenin Tarihi: H.622 [M.1225/1226]

Kitabenin Türü: İnşa

Kitabenin Metni:

١- المنة لله

٢- السلطان المعظم علاء الدنيا والدين

٣- ابو الفتح كيقباد بن السلطان الشهيد كيخسرو

٤- عز نصره اتفق هذه العمارة على يد العبد

٥- الضعيف كوكى فى سنة اثنين عشرين و ستمائة

Kitabenin Transkribi:

1. El-minnetu lillâh
2. es-Sultânu'l-mu'azzam alâ'u'd-dünyâ ve'd-dîn
3. ebûl-feth Keykubad bin es-Sultâni's-şehîd Keyhüsrev
4. azze nasruhu ittefeka haze'l-imâreti alâ yedi'l-abdi'z-
5. za'îf Kukî fî seneti isnâni ve işrîn ve sitte mie

Kitabenin Tercümesi: Minnet ancak Allâh'a

Bu binâ, Yüce Sultân dinin ve dünyanın yücelticisi, ülkeler fatihi, Şehid Sultân Keyhüsrevî'nin oğlu Alaaddin Keykubad'ın -galibiyeti yüce olsun- zamanında, zayıf kul Kukî eliyle sene 622 tamamlandı.

Kitabenin Dili: Arapça**Hat üslubu:** Sülus

Değerlendirme: Simge kitabelerden biridir. Balık Pazarı burçlarından birine ait olup Antalya Müzesi'nde bulunmaktadır. Dikdörtgen kubbe görünümündedir. Beş satırdan oluşmaktadır. Sülus yazım üslubuna sahiptir. Bu kitabede dik harflerden guruplar oluşturulmuştur. Kitabeye hakimiyeti bu harfler sağlar. Kubbenin iki yanında on dilimli rozetler bulunmaktadır. Kitabe “el-minnetu lillâh” ile başlamaktadır. المنة ibaresinin sonundaki ة te harfi yerine ا kullanılmıştır. Bu kullanım diğer kitabelerde görülmemektedir. Girift yazı kompozisyanunda olan kitabede dik harflerin bir araya gelmesiyle oluşan boşluklara çanak harfler istiflenmiştir. Bu da yazıya kalemin eşliğinde harflerin estetik devinimlerinden oluşan görsel bir şölen niteliği kazandırmıştır. Kitabede çok az yerde hareke vardır. Tezyin işareti kullanılmamıştır. Kitabenin formu, Alanya Tersane burcu kitabesiyle benzerlik taşıması dikkate değerdir.

Yapılan Çalışmalar:

[Erten] S. F. 1921-22: 58, Kitabe: 16 *Antalya Livası Tarihi*, İstanbul

[Ulusoy] A. T. 1341/1925: 173. No: 7 TOEM,XV/86, *Antalya Surları Kitabeleri*, İstanbul

[Erten] S. F. 1940: 56, no. 53 *Antalya Vilayeti Tarihi*, İstanbul
Répertoire chronologique d'épigraphie arabe X, 1931-1991: 228, no: 3935

Yılmaz L. 2002: 141, no: 42 *Antalya: Bir Ortaçağ Türk Şehrinin Mimarlık Mirası ve Şehir Dokusunun gelişimi (16. Yüzyılın Sonuna Kadar)*, Antalya, Ankara

Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 143-145 *Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri*, Haarlem, Netherlands

Kaynak S.2013: 58-59 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.1.2.12. Kitabe

Kaleiçi'nde bulunan bulunan burçlardan birine ait kitabe

Fotoğraf:21

Eserin Adı: Burc kitabesi

Bulunduğu Yer: Antalya Müzesi'nde Env. no. 9- (2017.577)

Ait Olduğu Dönem: Selçuklu I.Alaaddin Keykubad (1220-37)

Kitabenin Tarihi: H. 622[M.1225/1226]

Kitabenin Türü: İnşa

Kitabenin Metni:

۱- امر بهذه العمارة السلطان المعظم شاهنشاه
۲- الاعظم علاءالدنيا والدين السلطان البر والبحر
۳- ابو الفتح كيقباد بن السلطان الشهيد كيخسرو اعز الله انصاره
۴- على يد العبد الضعيف يحيى بن ابي بكر في سنة اثني عشرين و
ستمائة

Kitabenin Transkribi:

1. Emere bi hazihi'l-imâreti es-Sultânu'l-mu'azzam şâhinşâhi'l-
2. a'zam alâ'u'd-dünyâ ve'd-dîn Sultânu'l-berr ve'l-bahr
3. ebû'l-feth Keykubad bin es-sultâni'ş-şehîd Keyhüsrev azze Allâhu ensârehu
4. alâ yedi'l-abdi'z-za'if Yahya bin Ebibekr senete isnâ işrîn ve sitte mie

Kitabenin Tercümesi: Bu yapının inşâsı yüce Sultân şahlar şahının büyüğü dünya ve dinin yüceltiği, denizlerin ve karaların sultanı ülkeler fatihi, Şehid Sultân Keyhüsrev'in oğlu Alaeddin Keykubad-Allâh onun yardımını çoğaltsın- Zayıf kul Yahya bin Ebubekir'e 622 senesinde emretti.

Kitabenin Dili: Arapça

Hat üslubu: Nesih

Değerlendirme: Dikdörtgen şeklinde olan kitabe dört satır olarak düzenlenmiştir. Yazı üslubu nesihdir. Çünkü dik harfler zülfesizdir. Yazılar satır çizgisindedir. Fetih kitabeleri dışında kalan burç kitabelerinde görülen dik harflerin guruplandırılması bu kitabede de bulunmaktadır. Hakim harflerin konumuna göre yerleştirilen çanak harflerden estetik bakımdan nahif bir istif düzeni oluşturulmuştur. Kısmi hareke kullanılan kitabe Yahya bin Ebubekir'e yaptırılmıştır. Kitabe Anadolu Selçuklu Dönemi'nin en parlak döneminde vücuda gelmiş, ufak tefek kırılmalar yaşasa da kendinden sonraki dönemlere tanıklık ederek, günümüze kadar gelmeyi başarmıştır.

Yapılan Çalışmalar:

[Erten] S. F. 1921-22: 57, Kitabe: 14 *Antalya Livası Tarihi*, İstanbul

[Ulusoy] A. T. 1341/1925: 143. No: 11 TOEM,XV/86, *Antalya Surları Kitabeleri*, İstanbul

[Erten] S. F. 1940: 60, no. 72 *Antalya Vilayeti Tarihi*, İstanbul

Répertoire chronologique d'épigraphie arabe X, 1931-1991: 230-231, no: 3939

Yılmaz L. 2002: 142, no: 45 *Antalya: Bir Ortaçağ Türk Şehrinin Mimarlık Mirası ve Şehir Dokusunun gelişimi (16. Yüzyılın Sonuna Kadar)*, Antalya, Ankara

Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 149-150 *Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri*, Haarlem, Netherlands

Kaynak S.2013: 59 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.1.2.13. Kitabe
17 Numaralı Burç kitabesi

Fotoğraf:22

Eserin Adı: Burç kitabesi

Bulunduğu Yer: Antalya Müzesi .Env. No 19- (2017.587) burç kitabesi

Ait Olduğu Dönem: Selçuklu I.Alaaddin Keykubad (1220-37)

Kitabenin Tarihi: 622[M.1225/1226]

Kitabenin Türü: İnşa

Kitabenin Metni:

- ۱- فى ايام دولة السلطان المعظم شاهنشاه الاعظم
۲- علاء الدنيا والدين ابو الفتح كيقباد بن السلطان الشهيد كيخسرو
۳- عز نصره اتفق هذه العمارة على يد العبد الضعيف طغرليه فى سنة اثنى عشرين و ستمائة

Kitabenin Transkribi:

1. Fî eyyâm-i devleti's-sultânî'l-mu'azzam şâhinşâhi'l-a'zam
2. alâ'u'd-dünyâ ve'd-dîn ebû'l-feth Keykubad bin es-sultânî'ş-şehîd Keyhusrev
3. azze nasruhu ittifeka haze'l-imâreti alâ yedi'l-abdi'z-za'îf Tuğruliye fî sene isnâ ve işrîn sitte mie.

Kitabenin Tercümesi: Büyük Sultân Büyük Hükümdar, dünyanın ve dinin yücesi, ülkeler fatihi, Şehid Sultân Keyhusrev'in oğlu Alaeddin Keykubad-Galibiyeti yüce olsun- devleti zamanında bu yapı, zayıf kul Tuğrul eliyle 622 senesinde tamamlandı.

Kitabenin Dili: Arapça

Hat üslubu: Nesih

Değerlendirme: Yatay dikdörtgen şekline sahip olan kitabe üç satır olarak düzenlenmiştir. Satır çizgisi bulunuyor ve yazılar bir çerçeve içerisinde yazılmıştır. Yazı üslubu nesihtir. Çünkü dik harfler burada da zülfesizdir. Yazılar satır çizgisindedir. Fetih kitabeleri dışında kalan burç kitabelerinde görülen dik harflerin guruplandırılması bu kitabede de bulunmaktadır. Hakim harflerin konumuna göre yerleştirilen çanak harflerden estetik bakımdan nahif bir istif düzeni oluşturulmuştur. Kısmi hareke kullanılan kitabe Tuğrul tarafından tamamlanmıştır. Kitabe iyi durumdadır. Antalya Müzesi'nde muhafaza edilmektedir. Bir önceki kitabeyle aynı tarihte bitirilmesi, imar faaliyetlerinin yoğun olduğu dönemi yansıtmaya açısından önemlidir. Bir önceki kitabe ile aynı özellikler taşıyor olduğu halde yapımını farklı kişiler üstlenmiş olması dikkat çekicidir.

Yapılan Çalışmalar:

Antalya Müzesi Env. no.61/6

[Erten] S. F. 1921-22:57, Kitabe: 13 *Antalya Livası Tarihi*, İstanbul

[Ulusoy] A. T. 1341/1925: 173-174. no:98 TOEM,XV/86, *Antalya Surları Kitabeleri*,

İstanbul [Erten] S. F. 1940: 55, no. 51 *Antalya Vilayeti Tarihi*, İstanbul

Répertoire chronologique d'épigraphie arabe X, 1931-1991: 229-230, no: 3937

Yılmaz L. 2002: 142, no: 44 *Antalya: Bir Ortaçağ Türk Şehrinin Mimarlık Mirası ve Şehir Dokusunun gelişimi (16. Yüzyılın Sonuna Kadar)*, Antalya, Ankara

Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 156-158 *Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri*, Haarlem, Netherlands

Kaynak S.2013: -60 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.1.2.14. Kitabe

Fetih kitabesi

Fotoğraf:23

Eserin Adı: 12. fetih Burç kitabesi

Bulunduğu Yer: Antalya Müzesi Env. No 1-(2017.569

Ait Olduğu Dönem: Selçuklu I İzzeddin Keykavus.

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Fetih kitabesidir

Kitabenin Metni:

١-جلا الدولة

٢-القاهره معز الملة الباهره

٣-مغت الامة الزاهره

Kitabenin Transkribi:

1. Celâli'd-devleti'l-
2. kâhire mu'izu'l-milleti'l-bâhire
3. muğîsu'l-ümme'ti'z-zâhire

Kitabenin Tercümesi: Galib ülkenin büyüğü, zafer kazanmış milletin şereflendiricisi, aydınlık ümmetin yardımcısı

Kitabenin Dili: Arapça

Hat üslubu: Sülus

Değerlendirme: Fetih kitabesinin 12.sidir. Antalya Müzesi'ndedir. Oval şekle sahip olan kitabe sülus hattıyla yazılmıştır. Hat yukarıda kalın harflerle başlayıp sonraki satırlarda ince ve sıkışık düzen oluşturulmuştur. Üç satırtır. Bu kitabesinde sıbak ve sıyak cümleleri bulunduğunu düşündüren söz dizimindedir.

Yapılan Çalışmalar:

[Erten] S. F. 1921-22: 59, Kitabe: 24 *Antalya Livası Tarihi*, İstanbul

[Ulusoy] A. T. 1341/1925: 172. No: 6 TOEM,XV/86, *Antalya Surları Kitabeleri*, İstanbul

[Erten] S. F. 1940: 58, no.66 *Antalya Vilayeti Tarihi*, İstanbul

Répertoire chronologique d'épigraphie arabe X, 1931-1991:113, no:3759

Riefstahl Rudolf M 1941: 68-69 *Cenubu Garbi Anadolu'da Türk Mimarisi*, İstanbul

Yılmaz L. 2002: 138, no.31 *Antalya: Bir Ortaçağ Türk Şehrinin Mimarlık Mirası ve Şehir Dokusunun gelişimi (16. Yüzyılın Sonuna Kadar)*, Antalya, Ankara

Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 72-73, Antalya: Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri, Haarlem, Netherlands Kaynak S.2013: -64 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.1.2.15. Kitabe

Balaban Mescidinde bulunan Bir Selçuklu Mescid Kitabesi

Fotoğraf:24

Eserin Adı: Bir Selçuklu mescidi Ayet kitabesi

Bulduğu Yer: Antalya Müzesi Env. No 15- (2017.583)

Ait Olduğu Dönem: Selçuklu III.Giyaseddin Keyhüsrev

Kitabenin Tarihi: H.674[M.1275-1276]

Kitabenin Türü: Ayet kitabesi

Kitabenin Metni:

- ١-بسم الله الرحمن الرحيم انمايعمر مساجد
- ٢-الله من امن بالله و اليوم الاخر امر بعمارة هذا
- ٣-المسجد المبارك في ايام دولة السلطان
- ٤-الاعظم غياث الدنيا والدين ابو الفتح كيخسرو بن قلج ارسلان
- ٥-العبد الضعيف محمد بن علي غفر الله له في سنة اربع و سبعين و ستمائة

Kitabenin Transkribi:

1. Bismillâhi'r-Rahmani'r-Rahîm innemâ ya'muru mesâcidi'
2. llâhi men âmene bi'llâhi ve'l-yevmi'l-âhir ummire bi imâreti haze'l-
3. mescidi'l-mübârek fî eyyâm-i devleti's-sultâni'l-
4. a'zâm gıyâsi'd-dünyâ ve'd-dîn ebû'l-feth Keyhüsrev bin Kılıç Arslan
5. el-abdi'z-za'îf Mehmed bin Ali gafere'llâhu lehu fî senete erbaı ve seb'în ve sitte mie

Kitabenin Tercümesi: Rahman ve Rahîm olan Allâh'ın adıyla. Allâh'ın mescidlerini ancak, Allâh'a ve ahiret gününe inanan kimseler ma'mûr eder.(Kur'ân-i Kerîm, Tevbe Suresi:18) Bu kutsal mescidin inşâsını Büyük Sultân, din ve dünyanın yardımcısı, Ülkeler fatihi Kılıç Arslan oğlu Keyhüsrev devleti günlerinde, zayıf kul Ali oğlu Mehmed'e -Allâh onu affetsin- 674 senesinde yaptırılmıştır.

Kitabenin Dili: Arapça

Hat üslubu: Sülus

Değerlendirme: Selçuklu Mescid'i kitabesi kare formundadır. Beş satır üzere düzenlenmiştir. Dik harfler satır çizgisi ile birleştirilmiştir. Girift kompozisyona sahiptir. her satırda kendi içinde istif vardır. Kitabenin ilk bölümü ayettir. Selçuklu mescid kitabelerinde de görüldüğü gibi Tevbe suresinin 18. ayetinden bir bölümdür. Mescid kitabesi olarak değerlendirilmesi de bundan dolayıdır. Bu kitabeyi önemli kılan hattındaki tasarımıdır. Kitabede Selçuklu kitabelerinin çoğunluğunda kullanılan hat üslubu olan sülus kullanılmıştır. Ancak çok zengin tezyin işaretleri içinde barındırmaktadır. Kitabenin başlangıç satırında, Bismeleninin başında boşluğu doldurmak için daha önceki yazıtlarda olmayan ve tezyin işareti diye oluşturulan işaretler arasında olmayan pi sayısının simgesinin“π” tersten yazılmış şeklini andıran bir işaret bulunmaktadır. Ayrıca ta'lik yazıda kullanılan noktasız harflerin noktalı okunmasını önleyen harfin altına konan iki nokta üste bir nokta alta olmak üzere üç nokta bulunmaktadır. Üçüncü satırda sultanın sin harfi altında, dördüncü satırda Keyhüsrev kelimesinin sin harfinin altında da kullanılmıştır. Allâh lafızlarının altında da boşluğu doldurmak amacı taşıyan tek nokta kullanılmıştır. Üçüncü satırın sonunda Sultân rumî

motifi yer almaktadır. Çok sayıda muhmel harflerden ح ha harfi kullanılmıştır. III. Gıyaseddin döneminde oluşu dönemi yansıması açısından önemlidir. Ali'nin oğlu Mehmet'e yaptırıldığı ifade edilmektedir. Bunun eserin kendisinin mi kitabenin kendisinin mi yaptırıldığı noktasında yeterli bir bilgi yoktur.

Yapılan Çalışmalar:

[Erten] S. F. 1921-22: 56, Kitabe:5 Antalya Livası Tarihi, İstanbul [Erten] S. F. 1940: 59, no.69 Antalya Vilayeti Tarihi, İstanbul

Répertoire_chronologique_d'épigraphie_arabe XII, 1931-1991: 205, no: 4707

Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 189-190 Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri, Haarlem, Netherlands

Kaynak S.2013: 67 Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş, İstanbul

1.1.2.16. Kitabe

Günümüze ulaşamayan Kasr Kitabesi Mimar Cemaleddin Cestan bin Yakub

Fotoğraf:25

Eserin Adı: Ait olduğu bina günümüze ulaşamadı

Bulunduğu Yer: Antalya Müzesi Env. No 8- (2017.576)

Ait Olduğu Dönem: Selçuklu

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Kasr kitabesi

Kitabenin Metni

- ١ - معمار هذه القصر المبارك
- ٢ - و ابراج المدينة المحؤوسة
- ٣ - جمال الدين جستان بن يعقوب
- ٤ - القيصراى المحتاج الى رحمة الله

Kitabenin Transkribi:

1. Mi‘mâru haze’l-kasri’l-mübârek
2. ve ebrâcu’l-medîneti’l-mahrûsete
3. Cemâle’d-dîn Cestân bin Ya‘kûb
4. el-kaserây el-muhtâcun ilâ rahmeti’llâhi

Kitabenin Tercümesi: Bu kutsal sarayın ve güvenli büyük şehrin burçlarının mimarî Yakub’un oğlu -Allâh’ın rahmetine muhtaç-Cestan el-Kayserayî’dir

Kitabenin Dili: Arapça

Hat üslubu: Sülus

Değerlendirme: Antalya Müze’sinde bulunan kare formdaki kitabenin ait olduğu eser günümüze ulaşamamıştır. Sülus hattıyla dört satır olarak yazılmıştır. Sade bir üsluba sahiptir. yer yer hareke kullanılmıştır. Tezyin işaretlerinden tirfil birinci, ikinci ve üçüncü satırda toplam dört yerde bulunmaktadır. Kitabe sağlamdır. Açık ve net bir yazıma sahiptir. Okuma düzeyi yüksektir. Anlaşıldığına göre burçların ve sarayın mimarı Kayserili Cemaleddin Cestan’dır. Kitabede geçen kasr kelimesi köşk saray anlamı yanında bir birinden farklı bir birçok anlam taşımaktadır. Kısaltmak, galip gelmek, men etmek gibi(Lukat-i Remzi: 124). Kasr ve ebrac kelimesi arasında “ve” bağlacı zaman birlikteliği ve aynı zamanda yapıların birlikteliğini en azından yakınlığını ifade eder. Kasr kelimesine yüklenen anlam bilindiği üzere saray mıdır, yoksa burçların üzerinde bir başka yapıya mı işaret etmektedir? Çünkü burçların tamamının yapımı tek döneme hasredilemez. Ebrac kelimesi çoğuldur. Burçlar, kaleler, anlamına geldiği gibi hisarın kendisi anlamına da gelmektedir (Lugat-i Remzi: 5). Bir başka dikkat çeken husus, Mahruse kelimesidir. Mahruse kelimesi himaye edilen büyük şehir anlamına gelmektedir. Ama bu korunan, himaye edilen ve asayişin temin edilmesi anlamına da gelmektedir. Kasr ile ebrac kelimesinin “ve” bağlacıyla birlikte kullanılması burçların yada kalenin kendisi ile birlikte bir sarayın da aynı dönemde aynı kişi tarafından yapıldığını göstermektedir. Ya da, kalenin üzerinde yada çok yakınlarında bir gözlem kulesi yada asayişin kontrol noktasının olduğu küçük bir yapı bulunmaktadır. Bir başka açıdan bakılacak olursa da burçlardan birinin diğer burçlardan daha kısa bir şekilde inşâ edilme olasılığı. Kitabede tarih olmadığı için hangi döneme ait olduğunu bilmemiz çok da mümkün görünmüyor. Ancak şu da bir gerçek ki kitabeler birden çok eseri bir anda eseri temsil etmezler.

Yapılan Çalışmalar:

[Erten] S. F. 1921-22: 59, Kitabe:26 *Antalya Livası Tarihi*, İstanbul [Erten] S. F. 1940: 60, no.70 *Antalya Vilayeti Tarihi*, İstanbul

Répertoire chronologique d'épigraphie arabe XI.1, 1931-1991:6-7, no: 4011

Sönmez,Z.1989: 252 *Anadolu Türk-İslam Mimarisinde Sanatçılar*. Ankara

Yılmaz L. 2001: 461-463 1. Uluslar arası Selçuklu Kültür ve Medeniyeti Kongresi Bildiriler II, *Antalya Müzesinde bulunan Bir Selçuklu Kitabesinin önemi*, Konya

Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 191-192 *Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri*, Haarlem, Netherlands

Kaynak S.2013: 67 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.1.2.17. Kitabe

Figürlü mezar taşı kitabesi

Fotoğraf:26

Eserin Adı: Mezar kitabesi

Bulunduğu Yer: Antalya Müzesi Env. No 153- (2017.721)

Ait Olduğu Dönem: Bilinmiyor

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Ayet kitabesi

Kitabenin Metni:

۱ - بسم الله الرحمن الرحيم

۲ - قل هو الله احد

۳ - الله الصمد لم

۴ - يلد ولم يولد

Kitabenin Transkribi:

1. Bismi'llâhi'r-Rahmani'r-Rahîm
2. Kulhuve'llâhu ehad
3. Allâhu Samed lem
4. yelid velem yûled
5. velem yekûn lehu küfüvven
6. ehad

Kitabenin Tercümesi: Bismillâhirrahmanirrahim. Allâh birdir. De ki: O, Allah'tır, bir tektir. Allah Samed'dir. (Her şey O'na muhtaçtır; O, hiçbir şeye muhtaç değildir.) O'ndan çocuk olmamıştır (Kimsenin babası değildir). Kendisi de doğmamıştır (kimsenin çocuğu değildir).Hiçbir şey O'na denk ve benzer değildir.

Kitabenin Dili: Arapça

Hat üslubu: Nesih

Değerlendirme: Diktörgen şeklindeki kitabe beş satır olarak hazırlamıştır. Satır çizgisi bulunmamaktadır. Hat üslubu tanımına girecek formda değildir. İhlas suresinin tamamı yer almaktadır. En sonunda da bir atlı figürü yer almaktadır. Tarih bulunmamaktadır. Ancak çalışmalarda Selçuklu Dönemi ile ilişkilendirilmiştir. Kitabe Antalya Müzesi'nde bulunmaktadır.

Yapılan Çalışmalar:

Antalya Müzesi Env. no.153

Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 193-194 *Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri*, Haarlem, Netherlands

Kaynak S.2013: 68 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.1.2.18. Kitabe

Ait olduğu Yapı Bilinmiyor

Fotoğraf:27

Eserin Adı: Kırık kitabe

Bulunduğu Yer: Antalya Müzesi Env. No 122- (2017.690)

Ait Olduğu Dönem: Bilinmiyor

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Bilinmiyor

Kitabenin Metni:

۱- (...) ه المباركه فيه (...)

۲- (...) الدنيا وال (...) كى (...)

Kitabenin Transkribi:

1. (Kesik)e'l-mübâreke fi (kesik)
2. (kesik)ed-dünyâ (kesik)Key (kesik)

Kitabenin Tercümesi: (kesik) Kutsal içinde (kesik) dünya ve (kesik) Key (kesik)

Kitabenin Dili: Arapça

Hat üslubu: Sülus

Değerlendirme: Antalya Müzesi'nde bulunan kırık bir kitabedir. Başı ve sonu yoktur. Arada bir satır çizgisinin oluşu, yazıtın aslının satır çizgili sülus hattıyla yazılı bir kitabe olduğunu ifade etmektedir. Tarih bölümü olmadığı için dönemine dair bir değerlendirme yapılamıyor. Ancak yazının karakteristik özelliği Selçuklu Dönemi kitabeleriyle uyuşmaktadır. Ait olduğu yapı bilinmemektedir. Bu kitabe daha önce çalışılmamıştır.

1.1.2.19. Kitabe

Ait olduğu Yapı Bilinmiyor

Fotoğraf:28

Eserin Adı: Kırık kitabe

Bulunduğu Yer: Antalya Müzesi Env. No 126- (2017.694)

Ait Olduğu Dönem: Bİlinmiyor

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Bilinmiyor

Kitabenin Metni:

١- رسم بهذ (...)

٦- هنشاه العظم سيد (...)

٣- سلطان البر والبحرين (...)

٤- السلطان الشهيد كى (...)

Kitabenin Transkribi:

1. Reseme bi hazih (kesik)
2. hinşâhi'l-a'zâm seyyid-i (kesik)
3. Sultânu'l-berr ve bahra (kesik)
4. es-Sultânu's-Şehîd Key (kesik)

Kitabenin Tercümesi: Bu boyandı (kesik) büyük hakan, efendisi (kesik) denizin ve karanın hükümdarı(kesik)

Kitabenin Dili: Arapça

Hat üslubu: Nesih

Değerlendirme: Antalya Müzesi'nde bulunan kırık bir kitabedir. Kitabenin sağ alt köşesi sağlam sadece. Reseme ile başladığı anlaşılabilen kitabe, etrafında çerçeve çizgileri bulunmakta ve satır çizgisi olduğu anlaşılmaktadır. Hat üslubunun dik harflerin zülfesiz oluşu ve resemdeki mim harfinin kuyruğunun konumundan dolayı nesih hattıyla yazılı olduğu değerlendirilir. Tarih bölümü olmadığı için dönemine dair bir değerlendirme yapılamıyor. Ancak yazının karakteristik özelliği Selçuklu Dönemi kitabeleriyle uyusmaktadır. Ait olduğu yapı bilinmemektedir. Bu kitabe daha önce çalışılmamıştır.

1.1.2.20. Kitabe

Ait olduğu yapı bilinmiyor

Fotoğraf:29

Eserin Adı: Kırık kitabe

Bulunduğu Yer: Antalya Müzesi.Env. No 127- (2017.695)

Ait Olduğu Dönem: Selçuklu

Kitabenin Tarihi: H. 620 [M.1223-1224]

Kitabenin Türü: Bilinmiyor

Kitabenin Metni:

- ١- (...)[هذا]العمارت
- ٢- (...)ابولفتح
- ٣- (...)قباد قسيم امير
- ٤- (...)محتاج الي
- ٥- (...)في سنه (...)عشرين ستمائة

Kitabenin Transkribi:

1. (...) [haze'-]l-imâret
2. (...) ebûl-feth
3. (...) kubâd kasîm-i Emîri'l-
4. (...) l-muhtâcu ilâ
5. (...) fî sene (...) işrîn sitte mie

Kitabenin Tercümesi: (Kesik) bu imaret (Kesik) Ülkeler fatihi (Kesik) Kubad emirin ortağı (Kesik) muhtac (Kesik) senesinde (Kesik) 620 (Kesik)

Kitabenin Dili: Arapça

Hat üslubu: Nesih

Değerlendirme: Antalya Müzesi'nde bulunan kırık kitabe, soldan alt köşesinden bir bölüm sağlamdır sadece. Satır çizgileri bulunan kitabede beş satırlık bir kısım gözükyor. Üst tarafı da kırık olduğu için satır sayısı bilinmiyor. Yazının karakteristik özellikleri nesih hat üslubunu yansıtıyor bunun delili de eliflerin zülfesiz oluşudur. Kitabenin ait olduğu eser bilinmemektedir. Hakkında daha önce bir çalışma yapılmamıştır.

Hakkınca bir çalışma yapılmamış

1.1.3. ASLI OKUNDUKTAN SONRA KAYBOLAN KİTABELER

1.1.3.1. Kitabe 30/1

Paşa Câmii karşısında Tuzcular mahallesinde Bulunan Burc Kitabesi

Eserin Adı: Burç kitâbesi

Bulunduğu Yer: Paşa camii karşısında Tuzcular mahallesinde iken okunmuş, şu an kayıptır.

Olduğu Dönem: Selçuklu I.İzzeddin Keykavus

Kitabenin Tarihi: H.613[M.1216]

Kitabenin Türü: İnşa

Kitabenin Metni:

- ١ - لا اله الا الله محمد رسول الله
- ٢ - النصر والظفر من الله السلطان
- ٣ - الغالب عز الدنيا والدين ابي
- ٤ - الفتح كيكوس بن كيكسرو
- ٥ - (...) امير المؤمنين
- ٦ - (...) الضعيف المحتاج
- ٧ - (...)

Kitabenin Transkribi:

1. Lâ ilâhe ille'llâh Muhammed Resûlullâh
2. En-nasîru ve'z-zaferu mine'llâhi's-Sultânû'l-
3. gâlib izzu'd-dunyâ ve'd-dîn ebû'l-
4. feth Keykavus bin Keyhüsrev
5. (...) emîri'l-mû'minîn
6. (...) ez-za'ifu'l-muhtâc
7. (...) (Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 53)

Kitabenin Tercümesi: Allâh'tan başka İlah yoktur, Muhammed O'nun resûludur. Zafer ve yardım Allah'tandır. Din ve dünyanın gücü, ülkeler fatihi Keyhüsrev'in oğlu Keykavus (...) müminlerin emiri (...) muhtaç ve zayıf

Kitabenin Dili: Arapça

Hat üslubu: Bilinmiyor

Değerlendirme: Kitabe kayıp durumda. Nerede olduğu bilinmiyor.

Yapılan Çalışmalar:

[Erten] S. F. 1921-22: 48 no. 5 *Antalya Livası Tarihi*, İstanbul

[Ulusoy] A. T. 1341/1925: 165-166 TOEM,XV/86, *Antalya Surları Kitabeleri*, İstanbul
Répertoire chronologique d'épigraphie arabe X, s. 112-113, no: 3758

Redford S. ve Leiser G. 2008: 32, no: 1, *Taşa Yazılan Zafer. Antalya İçkale Surlarındaki Selçuklu Fetihnâmesi, Antalya*

Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 52-54, Antalya: Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri, Haarlem, Netherlands

1.1.3.2. Kitabe

Burç kitabesi 31/2

fotoğraf: 32¹

Eserin Adı: Burç kitabesi

Bulunduğu Yer: Deniz yönünde birinci burçta ait bir kitabedir.

Ait Olduğu Dönem: Selçuklu I.Alaaddin Keykubad (1220-37)

Kitabenin Tarihi: H.622 [M.1225-1226]

Kitabenin Türü: İnşa

Kitabenin Metni:

- ۱- المدة الله
- ۲- اتفق هذه العمارة في ايم السلطان المعظم
- ۳- شاهنشاه الاعظم السلطان البرّ و بحرین علاء الدنيا والدين
- ۴- ابو الفتح كيقباد بن السلطان الشهيد السعيد

¹ Mahmut Demir arşivinden.

Kitabenin Transkribi:

1. el-minnetu'llâhi
2. ittefeka hazihi'l-imâretu fî eyyâmi's-Sultâni'l-mu'azzam
3. şâhinşâhi'l-a'zâm sultânu'l-berr ve'l-bahreyn alâ'u'd-dünya ve'd-dîn
4. ebû'l-feth Keykubad bin es-Sultâni'ş-şehîdi's-sa'id
5. Keyhüsrev halidu'llâhi sultânehu fî seneti isnâ ve işrîn ve sitte mie

Kitabenin Tercümesi: Minnet ancak Allâh'a. Bu yapı Büyük Sultân, Ulu Hakan, karanın ve iki denizin hükümdarı, dünyanın ve dinin yücüsü, ülkeler fatihi, Allah'ın rızasını kazanmış, şehid Sultân Keyhüsrev -Allâh onun hakimiyetini devamlı kılsın- 622 senesinde tamamlandı

Kitabenin Dili: Arapça

Hat üslubu: Sülüs

Değerlendirme: Çalışmalarda kayıp olarak bildirilen kitabe özel bir mülk içinde tespiti yapılmış görseli alınmıştır. Deniz yönündeki burlardan birine ait olduğu düşünülmektedir. Dikdörtgen, üst tarafı üçgen kubbe şeklindedir. Simge kitabelerdendir. “Minnet ancak Allâh'adır.” ibaresiyle başlar. Beş satırdan oluşuyor. Kitabe iki yerden satır boyunca kırık durumdadır. Parçalar bulunduğu yer etaşınmadan önce kırıldığı bellidir. Çünkü yazılar ortadan kırık durumdadır. Niş içinde bulunan kitabe aslına ait olmayan nişin dışında iki yanına yerleştirilen kertenkele maketleri şu an bulunduğu özel mülkün sahibi tarafından konulduğu düşünülmektedir. Kitabede satır çizgileri geometrik zincir halkaları şeklinde ilk bakışta çift satır çizgisi görünümündedirler. Dik harfler satır çizgisi boyunca uzamaktadır. Diğer burç kitabelerinde olduğu gibi burada da hakim harfler dik harflerdir ve dörder dörder gruplandırılmıştır. Bu harflerin etrafında nahif bir istif göze çarpmaktadır. Harflerin birbirleri ile olan konumları her bir istif kendi içinde ayrı bir görsel raks oluşturmaktadır. Sülüs hattıyla yazılan kitabede, toplam on üç adet rumî motif kullanılmıştır. Yanlış okumayı önlemek için “س” sin harflerinin altına üç nokta konulmuştur. Tirfil işaret sadece üç yerde bulunmaktadır. Önceki çalışmalarda اتَّفَقَ kelimesinin sonuna (ت) te harfi eklenmişse, kitabede bu harfin olmadığı açıkça görülmektedir. Okunabilirliği ve sanatsal değeri yüksek olan kitabe, Alaaddin Keykubad dönemine ait olması tarihi ehemmiyeti açısından önemlidir.

Yapılan Çalışmalar:

[Ulusoy] A. T. 1341/1925: 170. No: 1 TOEM,XV/86, *Antalya Surları Kitabeleri*, İstanbul

[Erten] S. F. 1940: 57, no. 60 *Antalya Vilayeti Tarihi*, İstanbul

Répertoire chronologique d'épigraphie arabe X, 1931-1991: 226, no: 5931

Yılmaz L. 2002: 140, no: 36 *Antalya: Bir Ortaçağ Türk Şehrinin Mimarlık Mirası ve Şehir Dokusunun gelişimi (16. Yüzyılın Sonuna Kadar)*, Antalya, Ankara

Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 126-127 *Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri*, Haarlem, Netherlands

Kaynak S.2013: 56 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.1.3.3. Kitabe 32/3

Deniz Tarafındaki Burç Kitabelerinden 2 numaralı burç

Eserin Adı: Burç kitabesi

Bulunduğu Yer: 2 nolu burç üzerinde iken okunmuş, şu an kayıp durumdadır. Üst tarafı kırıktır.

Ait Olduğu Dönem: Selçuklu I. Alaaddin Keykubad

Kitabenin Tarihi: H.622[M.1225/1226]

Kitabenin Türü: İnşa kitabesi

Kitabenin Metni:

١- [امر بهذه العمارة المباركة

٢- السلطان المعظم شاهنشاه الاعظم مالك

٣- رقاب الأمم السلطان البرّ و بحرین علاءالدنيا والدين

٤- ابو الفتح كيقباد بن كيخسرو عزّ نصره في سنة اثني و عشرين و

ستّمائة

Kitabenin Transkribi:

1. [Emera bi hazihî']l-imâreti'l-mübâreketi
2. es-Sultânu'l-mu'azzam şahinşâhi'l-a'zâm mâlik-i
3. rikâbi'l-ümem sultânu'l-berr ve'l-bahreyn alâ'u'd-dünyâ ve'd-dîn
4. ebû'l-feth Keykubad bin Keyhüsrev azze nasruhu fî seneti isnâ işrîne
5. ve sitte mie (Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 128-129)

Kitabenin Tercümesi: Bu kutsal mimarinin inşâsını, Büyük Sultân, şahlar şahının en büyüğü, milletlerin hakimiyetini elinde bulunduran, karanın ve iki denizin hükümdarı, din ve dünyanın yücelticisi, ülkeler fatihi Keyhüsrev'in oğlu Keykubad-Yardımlı çok olsun - 622 senesinde emretti.

Kitabenin Dili: Arapça

Hat üslubu: Bilinmiyor

Değerlendirme: Yerinde iken okunup kaybolan kitabelerdendir.

Yapılan Çalışmalar:

[Erten] S. F. 1921-22: 58, Kitâb: 20 *Antalya Livası Tarihi*, İstanbul

[Ulusoy] A. T. 1341/1925: 171-172 . no:2 TOEM,XV/86, *Antalya Surları Kitabeleri*, İstanbul
Répertoire chronologique d'épigraphie arabe X, 1931-1991: 178226-227, no: 3931

[Erten] S. F. 1940: 57, no: 59 *Antalya Vilayeti Tarihi*, İstanbul

Yılmaz L. 2002: 140, no: 37 *Antalya: Bir Ortaçağ Türk Şehrinin Mimarlık Mirası ve Şehir Dokusunun gelişimi (16. Yüzyılın Sonuna Kadar)*, Antalya, Ankara

Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 128-129 *Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri*, Haarlem, Netherlands

Kaynak S.2013: 57 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.1.3.4. Kitabe 33/4

Kaleiçi'nde yok olmuş burçlardan birine ait olduğu düşünülen isimsiz ve tarihsiz kitabe (yanık)

Eserin Adı: Burç kitabesi

Bulunduğu Yer: Bilinmiyor

Ait Olduğu Dönem: Bilinmiyor

Kitabenin Tarihi: Bilinmiyor

Kitabenin Türü: Bilinmiyor

Kitabenin Metni:

١- (...) العمارة السلطا (...) سلطان

٢- سلطان السلطين (...)

Kitabenin Transkribi:

2. (...)el-imâret Sultân (...) Sultân

3. Sultâni's-selâtin (...) yapı es-Sultân Sultân Sultânlar Sultânı (Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 42)

Kitabenin Tercümesi: (...) Mimarî Sultân (...) sultân, sultânların sultânı (...)

Kitabenin Dili: Arapça

Hat üslubu: Bilinmiyor

Değerlendirme: Okunduktan sonra kaybolan kitabelerdendir. Tarih ve sultanın adı olmadığından dolayı dönemi ve kimin yaptırdığına dair birşeyler söylenmesi mümkün değil. Ancak imâret kelimesi I. Alaaddik Keykubat'ın yaptırdığı eserlerde görülüyor olması

tariflendirilmesi açısında belki bir fikir verebilir.

Yapılan alışmalar:

[Ulusoy] A. T. 1341/1925: 172. No: 6 TOEM,XV/86, *Antalya Surları Kitabeleri*, İstanbul

[Erten] S. F. 1940: 56, no.54 *Antalya Vilayeti Tarihi*, İstanbul

Répertoire chronologique d'épigraphie arabe X, 1931-1991:232, no:39412

Riefstahl Rudolf M 1941: 68-69 *Cenubu Garbi Anadolu'da Türk Mimarisi*, İstanbul

Yılmaz L. 2002: 141, no:41 *Antalya: Bir Ortaçağ Türk Şehrinin Mimarlık Mirası ve Şehir Dokusunun gelişimi (16. Yüzyılın Sonuna Kadar)*, Antalya, Ankara

Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 42, Antalya: Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri, Haarlem,

Netherlands Kaynak S.2013: -63 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.1.4. BAŞKA BİR YAPININ ÜZERİNDE BULUNAN KİTABELER

1.1.4.1. Kitabe

Fotoğraf: 34¹

Eserin Adı: Burç kitabesi

Bulunduğu Yer:1965 yılına kadar Balibey Mahallesiinde bir çeşme üzerinde iken şimdi kayıp

Ait Olduğu Dönem: Selçuklu I. Alaaddin Keykubad

Kitabenin Tarihi: Hicri 626 [M.1228/1229]

Kitabenin Türü: Tamir

Kitabenin Metni:

- ۱- في دولة السلطان الاعظم علاءالد
- ۲- نيا والدين ابو الفتح كيقباد بن كيخسرو
- ۳- بن قلج ارسلان برهان امير المؤ
- ۴- منين اعلى الله شاناه و سر
- ۵- في الخققين اعلامه عمر علي
- ۶- يدي اقل المماليك اياز الشرا
- ۷- بسلا في شهور سنة سنّة و عشر و ن و سنّانة

¹ Mahmut Demir'in arşivinden.

Kitabenin Transkribi:

1. Fî'd-devleti's- Sultâni'l-mu'azzam alâ'ü'd-
2. dünyâ ve'd-dîn ebû'l-fetḥ Keykubad bin Keyhüsrev
3. bin Kılıç Arslan burhân-i emîri'l-mû'
4. minîn a'lâ'llâhu şânehu ve sırren
5. fî'l-hâfikîn a'lâmehü ammare alâ
6. yed-i ekalle'l-memâlikü Ayaz eş-Şara
7. bsalar fî şuhûri sene sitte ve işrûn ve sitte mie

Kitabenin Tercümesi: Büyük Sultân, dünya ve dinin şanı, ülkeler fatihi, halifenin delili, (Abbas Halifesinin onayladığı) Kılıçarslan oğlu Keyhüsrev oğlu Keykubat, -Allâh onun şanını yüceltsin ve doğu ve batı taraflarında bayrağını (korusun)- devletinde, kullarının en noksanı (en düşük rütbeli) Ayaz eş-Şarabsalar elinde 626 senesi aylarında imar edildi.

Kitabenin Dili: Arapça

Hat üslubu: Sülus

Değerlendirme: Balibey mahallesinde bir çeşme üzerinde 1965 yılına kadar bulunan daha sonra kaybolan kitabe bir mermer üzerinde yedi satır olarak kaydedildi. Kabartma tekniği kullanılmıştır. Satır çizgisi mevcüt olup dik harflerin yüksekliği çizgiye bitişik olup, zülfe bulunmaktadır. Birinci satırın son kelimesinde (ال ve ا)harfleri, ikinci satırda (و) harfleri eksiktir. Ancak önceki kitabelerde kullanılan klişe ifadelerden olmasından dolayı kelimeler tamamlanabilmektedir. Selçuklu sülusunun özelliği olan dik harflerin yukardan aşağıya doğru incilmesi belirgin olmasa da gözükmemektedir. Hareke olarak sadece üstün, yani (e ve a) sesi veren okutucu simge (◌̇) ve kesre, yani (i ve ı) sesi veren (◌̇) okutucu simgeleri kullanılmıştır. Toplam yedi aded tirfil (˘) gözükmemektedir. Dördü (س) sin, biri (ش) şin, bir tane (ب) be ve bir tane de (و) vav harfi üzerinde bulunmaktadır. Burada dikkat çeken tirfil işaretinin bünyesinde olan esasın, noktasız harfleri noktalı harflerden ayırmak olup sadece harflerin üzerinde kullanılması gerekirken iki yerde harfin altında yer alıyor olmasıdır. İkinci satırda (الفتح) kelimesinde (ف) fe harfi altında ve dördüncü satırın sonunda (س) ser kelimesinin (س) sin harfinin altında bulunuyor. Kitabede istif kullanılmamış, genel itibarıyla iyi durumdadır. Fotoğraf çekiminden kaynaklı gölgeler okumayı zorlaştırsada harfleri tanımayı engelleyici düzeyde değildir. Kitabenin sağ alt köşesinde çerçeve oluşturan kısım kırıktır.

Yapılan Çalışmalar:

Turfan K. Antalya Müzesi Eski Eser Fişleri no. 9

[Erten] S. F. 1940: 59, no. 22 *Antalya Vilayeti Tarihi*, İstanbul

Önge. Y. (1993): 70-72, Antalya IV. Selçuklu Semineri Antalya'daki Selçuklu Çeşmeleri Hakkında Bazı Görüşler, Antalya

Répertoire chronologique d'épigraphie arabe XI/1: 1931-1991: 5-6 no: 4009, [Erten] S. F. 1940: 49, no. 7 *Antalya Vilayeti Tarihi*, İstanbul

Yılmaz L. 2002: 136, no. 21 *Antalya: Bir Ortaçağ Türk Şehrinin Mimarlık Mirası ve Şehir Dokusunun gelişimi (16. Yüzyılın Sonuna Kadar)*, Antalya, Ankara

Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 27, Antalya: Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri, Haarlem, Netherlands

Kaynak S.2013: 62 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.1.5. FETİH KİTABELERİ

1.1.5.1. Kitabe 35/5 (Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 58-59)

fetih kitabesi.1

Eserin Adı: Fetih Kitabesi 1

Bulunduğu Yer: Bilinmiyor

Ait Olduğu Dönem: I. İzzeddin Keykavus (1211-20)

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Bilinmiyor

Kitabenin Metni:

١- (بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ)

٢- الرَّحِيمِ وَلَا حَوْلَ

٣- وَلَا [قُوَّةَ]

٤- إِلَّا بِاللهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ

Kitabenin Transkribi:

1. (Bismi'llâhi'r-Rahmani'r-
2. Rahîm ve lâ havle
3. ve lâ [kuvvete]
4. illâ billâhi'l-alliyyi'l-azîm (Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 58-59)

Kitabenin Tercümesi: Rahman ve Rahim olan Allâh'ın adıyla Yüce olan Allâh'tan başka ilâh yoktur

Kitabenin Dili: Arapça

Hat üslubu: Bilinmiyor

Değerlendirme: Okunduktan sonra kaybolan kitabelerdendir. Kitabenin aslında kırık yada tahrif olmasından dolayı bulunamayan kısımların herkes tarafından bilinen Kur'an-i kerîm'den ibareler olduğunda ekleme yapılmıştır. Fetih kitabesinin ilki olarak kabul edilmektedir.

Yapılan Çalışmalar:

[Ulusoy] A. T. 1341/1925: 166. No: 1 TOEM,XV/86, *Antalya Surları Kitabeleri*, İstanbul

[Erten] S. F. 1921-22: 53 *Antalya Livası Tarihi*, İstanbul

[Erten] S. F. 1940: 49, no.7 *Antalya Vilayeti Tarihi*, İstanbul

Répertoire chronologique d'épigraphie arabe XI.1, 1931-1991: 109, no:3757/1

Redford S. ve Leiser G. 2008: 32, no: 1, *Taşa Yazılan Zafer. Antalya İçkale Surlarındaki Selçuklu Fetihnâmesi, Antalya*

Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 58-59, Antalya: Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri, Haarlem, Netherlands

Kaynak S.2013: 55-56 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.1.5.2. Kitabe 36/6

Fetih kitabesi 4

Eserin Adı: Fetih kitabesi 4

Bulunduğu Yer: Bilinmiyor

Ait Olduğu Dönem: I. İzzeddin Keykavus (1211-20)

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Bilinmiyor

Kitabenin Metni:

١- هذا ذكر ما انعم الله تعالى على حرسه

٢- و على من المؤمنین منیر [؟]

Kitabenin Transkribi:

1. Hazâ zikrû mâ en‘ame
2. Allâh Te‘âlâ alâ harsihî
3. ve alâ mine'l-mû‘minîn münîr (?) (Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 61)

Kitabenin Tercümesi: Bu, itaat eden müminlerin, muhafazası altında oldukları, Yüce Allah'ın nimetlendirmesinin hatırlanmasıdır.

Kitabenin Dili: Arapça

Hat üslubu: Bilinmiyor

Değerlendirme: Dördüncü fetih kitabesi olarak değerlendirilen kitabe okunduktan kaybolmuştur.

Yapılan Çalışmalar:

[Ulusoy] A. T. 1341/1925: 166. No: 1 TOEM,XV/86, *Antalya Surları Kitabeleri*, İstanbul

[Erten] S. F. 1921-22: 53 *Antalya Livası Tarihi*, İstanbul

[Erten] S. F. 1940: 49, no.7 *Antalya Vilayeti Tarihi*, İstanbul

Répertoire chronologique d'épigraphie arabe XI.1, 1931-1991: 109, no:3757/1

Redford S. ve Leiser G. 2008: 32, no: 1, *Taşa Yazılan Zafer. Antalya İçkale Surlarındaki Selçuklu Fetihnâmesi*, Antalya

Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 58-59, Antalya: Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri, Haarlem, Netherlands

Kaynak S.2013: 55-56 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.1.5.3. Kitabe 37/7

Fetih kitabesi 5

Eserin Adı: Fetih kitabesi 5

Bulunduğu Yer: Bilinmiyor

Ait Olduğu Dönem: I. İzzeddin Keykavus (1211-20)

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü:

Kitabenin Metni:

- ۱- [نصرهم الله]
- ۲- نصرا عزيزا وفتح
- ۳- لهم فتحا يسرا

Kitabenin Transkribi:

1. (Nasruhum Allâhu)
2. nasran azîza ve feteha
3. lehum fethan yesîra (Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 61)

Kitabenin Tercümesi: Allâh onlara yardım etti. Büyük bir zafer verip fetihlerini kolaylaştırdı.

Kitabenin Dili: Arapça

Hat üslubu: Bilinmiyor

Değerlendirme: Fetih kitabelerinden beşincisi olarak değerlendirilir. Aslında olmayan bölümlerin eklendiği anlaşılmaktadır. Karşılaştırma şansımız olmadığı için ayet kitabesi olup olmadığı noktasında değerlendirme yapılamıyor. Ama Fetih suresinden ibareler bulunmaktadır.

Yapılan Çalışmalar:

- [Ulusoy] A. T. 1341/1925: 166. No: 1 TOEM,XV/86, *Antalya Surları Kitabeleri*, İstanbul
- [Erten] S. F. 1921-22: 53 *Antalya Livası Tarihi*, İstanbul
- [Erten] S. F. 1940: 49, no.7 *Antalya Vilayeti Tarihi*, İstanbul
- Répertoire chronologique d'épigraphie arabe XI.1, 1931-1991: 109, no:3757/1*
- Redford S. ve Leiser G. 2008: 32, no: 1, *Taşa Yazılan Zafer. Antalya İçkale Surlarındaki Selçuklu Fetihnâmesi, Antalya*
- Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 58-59, Antalya: Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri, Haarlem, Netherlands
- Kaynak S.2013: 55-56 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.1.5.4. Kitabe 38/8

Fetih kitabesi 6

Eserin Adı: Fetih kitabesi 6

Bulunduğu Yer: Bilinmiyor

Ait Olduğu Dönem: I. İzzeddin Keykavus (1211-20)

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Bilinmiyor

Kitabenin Metni:

۱- و رزق المسلمين

۲- فضلا كثيرا و كرّ [م]

۳- لهم [فتحا] يسيرا

Kitabenin Transkribi:

1. Ve rızku'l-müslimîn
2. fadlen kesîra ve kerre(me)
3. lehum (fethan) yesîra (Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 62)

Kitabenin Tercümesi: Müslümanları birçok faziletle ve (ikramla) rızıklandırdı ve onlara fethi kolaylaştırdı

Kitabenin Dili: Arapça

Hat üslubu: Bilinmiyor

Değerlendirme: Altıncı fetih kitabesi olan olduğu değerlendirilir. Aslında olmayan olmayan kelimeler eklendiği görülmektedir. Ahmed Tevhid ve Süleyman Fikri Ertenin farklı farklı okudukları aslı ile karşılaştırma imkanı bulunmadığı için şekli ve diğer unsurlar hakkında bilgimiz yoktur.

Yapılan Çalışmalar:

[Ulusoy] A. T. 1341/1925: 166. No: 1 TOEM,XV/86, *Antalya Surları Kitabeleri*, İstanbul

[Erten] S. F. 1921-22: 53 *Antalya Livası Tarihi*, İstanbul

[Erten] S. F. 1940: 49, no.7 *Antalya Vilayeti Tarihi*, İstanbul
Répertoire chronologique d'épigraphie arabe XI.1, 1931-1991: 109, no:3757/1

Redford S. ve Leiser G. 2008: 32, no: 1, *Taşa Yazılan Zafer. Antalya İçkale Surlarındaki Selçuklu Fetihnâmesi, Antalya*

Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 58-59, Antalya: Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri, Haarlem, Netherlands

Kaynak S.2013: 55-56 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.1.5.5. Kitabe 39/9

Fetih kitabesi 7

Eserin Adı: Fetih kitabesi 7

Bulunduğu Yer: Bilinmiyor

Ait Olduğu Dönem: I. İzzeddin Keykavus (1211-20)

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Fetih kitabesidir

Kitabenin Metni:

- ۱- واتمّ نعمته على المؤمنين
- ۲- با نتزاع هذا البلدة عن
- ۳- ايدي المشركين

Kitabenin Transkribi:

1. Ve etemme ni‘metehu ale’l-mü‘minîn
2. bi intizâ‘i hazihi’l-beldeti an
3. eydi’l-müşrikîn (Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 63)

Kitabenin Tercümesi: Ve müminlerin üzerine olan niğmetini, bu şehri müşriklerin ellerinden almakla tamamladı.

Kitabenin Dili: Arapça

Hat üslubu: Bilinmiyor

Değerlendirme: Fetih kitabelerinin yedincisi kabule edilmektedir. Bu da okunduktan sonra kaybolmuştur.

Yapılan Çalışmalar:

[Ulusoy] A. T. 1341/1925: 166. No: 1 TOEM,XV/86, *Antalya Surları Kitabeleri*, İstanbul

[Erten] S. F. 1921-22: 53 *Antalya Livası Tarihi*, İstanbul

[Erten] S. F. 1940: 49, no.7 *Antalya Vilayeti Tarihi*, İstanbul

Répertoire chronologique d'épigraphie arabe XI.1, 1931-1991: 109, no:3757/1

Redford S. ve Leiser G. 2008: 32, no: 1, *Taşa Yazılan Zafer. Antalya İçkale Surlarındaki Selçuklu Fetihnâmesi, Antalya*

Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 58-59, Antalya: Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri, Haarlem, Netherlands

Kaynak S.2013: 55-56 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.1.5.6. Kitabe 40/10

Fetih kitabesi 15

Eserin Adı: Fetih kitabesi 15

Bulunduğu Yer: Bilinmiyor

Ait Olduğu Dönem: I. İzzeddin Keykavus (1211-20)

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Fetih kitabesidir

Kitabenin Metni:

- ١- المعتصم بعصمة
- ٢- الله الكافية المنتظم
- ٣- بقدره الله الباقية

Kitabenin Transkribi:

1. El-Mu'tasım bi ismete
2. Allâhu'l-kâfiyetu'l-muntazım
3. bi kudreti'llâhi'l-bâkiye (Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 76)

Kitabenin Tercümesi: Allâh'ın düzene sokan sonsuz gücünü kendine yeterli bulan, masum bir şekilde günahlardan kaçınan.

Kitabenin Dili: Arapça

Hat üslubu: Bilinmiyor

Değerlendirme On beşinci Fetih kitabesidir. Okunduktan sonra kaybolmuştur.

Yapılan Çalışmalar:

[Ulusoy] A. T. 1341/1925: 166. No: 1 TOEM,XV/86, *Antalya Surları Kitabeleri*, İstanbul

[Erten] S. F. 1921-22: 53 *Antalya Livası Tarihi*, İstanbul

[Erten] S. F. 1940: 49, no.7 *Antalya Vilayeti Tarihi*, İstanbul
Répertoire chronologique d'épigraphie arabe XI.1, 1931-1991: 109, no:3757/1

Redford S. ve Leiser G. 2008: 32, no: 1, *Taşa Yazılan Zafer. Antalya İçkale Surlarındaki Selçuklu Fetihnâmesi, Antalya*

Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 58-59, Antalya: Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri, Haarlem, Netherlands

Kaynak S.2013: 55-56 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.1.5.7. Kitabe 41

Fetih kitabesi 16

Eserin Adı: Fetih kitabesi 16

Bulunduğu Yer: Bilinmiyor

Ait Olduğu Dönem: I. İzzeddin Keykavus (1211-20)

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Fetih kitabesidir

Kitabenin Metni:

- ۱- المؤيد من السماء
- ۲- المنتصر الامة ظل
- ۳- الله في الخافقين سلطان البحرين

Kitabenin Transkribi:

1. El-mû'eyyed mine's-semâi'l-muntasiri'l-ümmeti zıllu'l
2. lâhi fî'l-hâfikîn Sultânu'l-bahreyn (Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 76)

Kitabenin Tercümesi: Semadan gelen yardımla ümmetini dayanağı Allâh' ın doğuda ve batıdaki gölgesi iki denizin sultanı

Kitabenin Dili: Arapça

Hat üslubu: Sülus

Değerlendirme On altıncı Fetih kitabesi diğer kayıp kitabeler gibi okunduktan sonra kaybolmuştur.

Yapılan Çalışmalar:

[Ulusoy] A. T. 1341/1925: 166. No: 1 TOEM,XV/86, *Antalya Surları Kitabeleri*, İstanbul

[Erten] S. F. 1921-22: 53 *Antalya Livası Tarihi*, İstanbul

[Erten] S. F. 1940: 49, no.7 *Antalya Vilayeti Tarihi*, İstanbul

Répertoire chronologique d'épigraphie arabe XI.1, 1931-1991: 109, no:3757/1

Redford S. ve Leiser G. 2008: 32, no: 1, *Taşa Yazılan Zafer. Antalya İçkale Surlarındaki Selçuklu Fetihnâmesi, Antalya*

Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 58-59, Antalya: Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri, Haarlem, Netherlands

Kaynak S.2013: 55-56 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.1.5.8. Kitabe

Fetih kitabesi 17

Fotoğraf:42

Eserin Adı: Fetih kitabesi 17

Bulunduğu Yer: Burç üzerinde

Ait Olduğu Dönem: I. İzzeddin Keykavus (1211-20)

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Fetih kitabesidir

Kitabenin Metni:

- ۱- ابول فتح كيكافوس
- ۲- ابن كيوخسرو بن قلیج ارسلان
- ۳- برهان امر المؤمنین

Kitabenin Transkribi:

1. Ebû'l- feth Keykâvus
2. ibni Keyhüsrev bin Kılıç Arslan
3. burhâni emîri'l-mü'minîn

Kitabenin Tercümesi: Ülkeler fatihi Kılıç Arslan oğlu Keyhüsrev'in oğlu, Halifenin delili

Kitabenin Dili: Arapça

Hat üslubu:Sülus

Değerlendirme: 17. Fetih kitabesidir. Madalyon şeklindedir. Sülus hat üslubunda hazırlanmıştır. Giriş bir kompozisyona sahiptir. Diğer burç kitabelerinde görülen dik harflerin hakimiyeti yerine burada çanak harfler kitabeye hakimdir. Bir hareke bir tirfil ve bir yerde de üç nokta kullanılmıştır. Kitabe burç üzerindedir ve sağlam durumdadır.

Yapılan Çalışmalar:

[Ulusoy] A. T. 1341/1925: 166. No: 1 TOEM,XV/86, *Antalya Surları Kitabeleri*, İstanbul

[Erten] S. F. 1921-22: 53 *Antalya Livası Tarihi*, İstanbul

[Erten] S. F. 1940: 49, no.7 *Antalya Vilayeti Tarihi*, İstanbul

Répertoire chronologique d'épigraphie arabe XI.1, 1931-1991: 109, no:3757/1

Redford S. ve Leiser G. 2008: 32, no: 1, *Taşa Yazılan Zafer. Antalya İçkale Surlarındaki Selçuklu Fetihnâmesi, Antalya*

Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 58-59, Antalya: Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri, Haarlem, Netherlands.

Kaynak S.2013: 55-56 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul.

1.1.5.9. Kitabe

Fetih kitabesi 18

Fotoğraf:43

Eserin Adı: Fetih kitabesi 18

Bulunduğu Yer: Burç üzerinde

Ait Olduğu Dönem: I. İzzeddin Keykavus (1211-20)

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Fetih kitabesidir

Kitabenin Metni:

- ۱- ادم الله دولة
- ۲- واعلى كلمته و خلد
- ۳- سلطنته

Kitabenin Transkribi:

1. Edâma'llâhu devlete
2. ve alâ kelimetuhu ve hallede
3. Sultânehu

Kitabenin Tercümesi: Allâh onun devletini dâim eylesin, sözünü yüceltsin ve saltanatını devamlı kılsın

Kitabenin Dili: Arapça

Hat üslubu: Sülus

Değerlendirme: Fetih kitabesinin 18'inci Fetih ktbesidir. Madalyon şeklindedir. Sülus hat üslubunda hazırlanmıştır. Girift bir kompozisyona sahiptir. Diğer burç kitabelerinde görülen dik harflerin hakimiyeti yerine burada çanak harfler kitabeye hakimdir. Birkaç yerde hareke vardır. "اعلى" alâ kelimesinin ا ya harfinin altında iki nokta bulunmaktadır. Tezyin işareti bulunmamaktadır. Burç üzerinde üç tane kitabe yanyana bulunmaktadır. Sağında ve solunda olmak üzere iki kitabe bulunmaktadır.

Yapılan Çalışmalar:

- [Ulusoy] A. T. 1341/1925: 166. No: 1 TOEM,XV/86, *Antalya Surları Kitabeleri*, İstanbul
- [Erten] S. F. 1921-22: 53 *Antalya Livası Tarihi*, İstanbul
- [Erten] S. F. 1940: 49, no.7 *Antalya Vilayeti Tarihi*, İstanbul
- Répertoire chronologique d'épigraphie arabe* XI.1, 1931-1991: 109, no:3757/1
- Redford S. ve Leiser G. 2008: 32, no: 1, *Taşa Yazılan Zafer. Antalya İçkale Surlarındaki Selçuklu Fetihnâmesi, Antalya*
- Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 80-81, Antalya: Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri, Haarlem, Netherlands
- Kaynak S.2013: 55-56 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.1.5.10. Kitabe

Fetih kitabesi 19

Fotoğraf:44

Eserin Adı: Fetih kitabesi 19

Bulunduğu Yer: Burç üzerinde

Ait Olduğu Dönem: I. İzzeddin Keykavus (1211-20)

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Fetih kitabesidir

Kitabenin Metni:

١- وضاعف قدرته

٢- وبسطته و لغة فى

٣- الدارين امنيته

Kitabenin Transkribi:

1. Ve zâ'afe kudretehu
2. ve besettete ve lugate fi'd-
3. dâreyni ümmetihi

Kitabenin Tercümesi: Gücünü iki katına çıkardı, özgünlüğü ve üslubü iki cihanda güvende olsun.

Kitabenin Dili: Arapça

Hat üslubu: Sülus

Değerlendirme: Fetih kitabesinin 19'inci Fetih kitabesidir. Madalyon şeklindedir. Sülus hat üslubunda hazırlanmıştır. Girift bir kompozisyona sahiptir. Kısmı harekelidir. Tezyin işareti bulunmamaktadır. Burç üzerinde sıralı kitabelerden ilkidir. Kitabede, سبطته besatet kelimesi Ahmet Tevhid, Süleyman Fikri Erten'de saldırı anlamına gelen بطش şeklinde okunmuş, Redford S. ve Leiser G.'de ise hata tekrar edilmiştir. Yılmaz L.- Tuzcu K. ise bustat, şeklinde transkribe güç anlamı yüklemektedir. Aynı zamanda لغة lugat kelimesi de بلغة beleğe tarzında okunmuştur. Oysa ve bağlacından sonra gelen لغة lugat kelimesinin lam harfi kelimenin başlangıç harfidir.

Yapılan Çalışmalar:

[Ulusoy] A. T. 1341/1925: 166. No: 1 TOEM,XV/86, Antalya Surları Kitabeleri, İstanbul

[Erten] S. F. 1921-22: 53 Antalya Livası Tarihi, İstanbul

[Erten] S. F. 1940: 49, no.7 Antalya Vilayeti Tarihi, İstanbul
Répertoire_chronologique_d'épigraphie_arabe XI.1, 1931-1991: 109, no:3757/1

Redford S. ve Leiser G. 2008: 32, no: 1, *Taşa Yazılan Zafer*. Antalya İçkale Surlarındaki Selçuklu Fetihnâmesi, Antalya

Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 81, Antalya: Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri, Haarlem, Netherlands

Kaynak S.2013: 55-56 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.1.5.11. Kitabe

Fetih kitabesi 20

Fotoğraf:45

Eserin Adı: Fetih kitabesi 20

Bulunduğu Yer: Burç üzerinde

Ait Olduğu Dönem: I. İzzeddin Keykavus (1211-20)

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Fetih kitabesidir

Kitabenin Metni:

۱- وامضى عزماته فى

۲- مصالح الاسلام

۳- و كفى بلطفه كافة مهماته

Kitabenin Transkribi:

1. Ve emzâ azamâtihi fî
2. mesâlihi'l-islâmî
3. ve kefâ bi lütfihi kâfete mühimmâtehu

Kitabenin Tercümesi: Kararlılığını, İslamı faydayı yerleştirmek için sarfetti. Tüm görevlerini elinden geldiğince nezaketle tamamladı.

Kitabenin Dili: Arapça

Hat üslubu: Sülus

Değerlendirme: 20'ince fetih kitabesi burç üzerinde dörtlü kitabelerden ilkidir. Madalyon şeklindedir. Sülus hattıyla yazılmıştır. Süleyman Fikri Erten ve Ahmet Tevhid'in çalışmalarında سل sel diye yanlış bir okuma bulunurken, Redford S. ve Leiser G.'nin çalışmasında عزماته azemâtihi kelimesi عزيمة azmete şeklinde yer alır. Kısmı hareke bulunan kitabede tezyin işareti yoktur. Giriift yapıya sahip olan kitabe iyi durumdadır.

Yapılan Çalışmalar:

[Ulusoy] A. T. 1341/1925: 166. No: 1 TOEM,XV/86, *Antalya Surları Kitabeleri*, İstanbul

[Erten] S. F. 1921-22: 53 *Antalya Livası Tarihi*, İstanbul

[Erten] S. F. 1940: 49, no.7 *Antalya Vilayeti Tarihi*, İstanbul
Répertoire chronologique d'épigraphie arabe XI.1, 1931-1991: 109, no:3757/1

Redford S. ve Leiser G. 2008: 32, no: 1, *Taşa Yazılan Zafer. Antalya İçkale Surlarındaki Selçuklu Fetihnâmesi, Antalya*

Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 82-83, Antalya: Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri, Haarlem, Netherlands

Kaynak S.2013: 55-56 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.1.5.12. Kitabe

Fetih kitabesi 21

Fotoğraf:46

Eserin Adı: Fetih kitabesi 21

Bulunduğu Yer: Burç üzerinde

Ait Olduğu Dönem: I. İzzeddin Keykavus (1211-20)

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Fetih kitabesidir

Kitabenin Metni:

- ١- فسرب العساكر
- ٢- المنصورة بعدد
- ٣- غير محصورة

Kitabenin Transkribi:

1. Feserrebe'l-asâkiri'l-
2. mansûreti bi adedin
3. gayri mahsûret

Kitabenin Tercümesi: Zafer görmüş sayısız askeri öbek öbek gönderdi.

Kitabenin Dili: Arapça

Hat üslubu: Sülus

Değerlendirme: 21'ince fetih kitabesi burç üzerinde dörtlü kitabelerden ikincisidir. Madalyon şeklindedir. Sülus hattıyla yazılmıştır. Süleyman Fikri Erten ve Ahmet Tevhid'in çalışmalarında سرب serrebe kelimesi سرف şeklinde okunmuştur. Kısmı hareke bulunan kitabede tezyin işareti yoktur. Giriift yapıya sahip olan kitabe iyi durumdadır.

Yapılan Çalışmalar:

- [Ulusoy] A. T. 1341/1925: 166. No: 1 TOEM,XV/86, *Antalya Surları Kitabeleri*, İstanbul
- [Erten] S. F. 1921-22: 53 *Antalya Livası Tarihi*, İstanbul
- [Erten] S. F. 1940: 49, no.7 *Antalya Vilayeti Tarihi*, İstanbul
- Répertoire chronologique d'épigraphie arabe XI.1, 1931-1991: 109, no:3757/1*
- Redford S. ve Leiser G. 2008: 32, no: 1, *Taşa Yazılan Zafer. Antalya İçkale Surlarındaki Selçuklu Fetihnâmesi, Antalya*
- Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 83, , Antalya: Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri, Haarlem, Netherlands
- Kaynak S.2013: 55-56 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.1.5.13. Kitabe
Fetih kitabesi 22

Fotoğraf:47

Eserin Adı: Fetih kitabesi 22

Bulunduğu Yer: Burç üzerinde

Ait Olduğu Dönem: I. İzzeddin Keykavus (1211-20)

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Fetih kitabesidir

Kitabenin Metni:

- ١- وجر د عزيمته
- ٢- لمجاهده اعداء الدين
- ٣- وامضى صريمته فى غزاه
- ٤- المشركين و قتال الكافرين

Kitabenin Transkribi:

1. Ve cerrede azîmetehi
2. li mucâhededî a'dâ'i'd-dîn
3. ve emzâ sarîmetehu fî gazâ'i'l-
4. müşrikîn ve kîtâli'l-kâfirîn

Kitabenin Tercümesi: Yalnız din düşmanlarıyla mücadele etti ve inkarcılar ve ortak koşanlarla vargücüyle cenk ederek savaştı.

Kitabenin Dili: Arapça

Hat üslubu: Sülus

Değerlendirme: Dörtlül kitabelerden üçüncüsü olan kitabe, fetih kitabesinin 22'incisidir. Madalyon şekline sahip olup, süslü hat üslubuna sahiptir. Sağlam bir yapıya sahiptir. Giriş kompozisyonunda düzenlenmiştir.

Yapılan Çalışmalar:

[Ulusoy] A. T. 1341/1925: 166. No: 1 TOEM,XV/86, *Antalya Surları Kitabeleri*, İstanbul

[Erten] S. F. 1921-22: 53 *Antalya Livası Tarihi*, İstanbul

[Erten] S. F. 1940: 49, no.7 *Antalya Vilayeti Tarihi*, İstanbul
Répertoire chronologique d'épigraphie arabe XI.1, 1931-1991: 109, no:3757/1

Redford S. ve Leiser G. 2008: 32, no: 1, *Taşa Yazılan Zafer. Antalya İçkale Surlarındaki Selçuklu Fetihnâmesi*, Antalya

Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 84-85,, Antalya: Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri, Haarlem, Netherlands

Kaynak S.2013: 55-56 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.1.5.14. Kitabe Fetih kitabesi 23

Fotoğraf:48

Eserin Adı: Fetih kitabesi 23

Bulunduğu Yer: Burç üzerinde

Ait Olduğu Dönem: I. İzzeddin Keykavus (1211-20)

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Fetih kitabesidir

Kitabenin Metni:

۱- ونزل على هذه

۲- الخطة المشهورة فى الاقطار

۳- المذكورة فى الديار

Kitabenin Transkribi:

1. Ve nezele alâ hazîhi'l-
2. hittati'l-meşhûreti fî'l-aktâri'l-
3. mezkûreti fî'd-diyâr

Kitabenin Tercümesi: Ülkeler ve beldeler içinde en meşhur olan bu yere indi.

Kitabenin Dili: Arapça

Hat üslubu: Sülus

Değerlendirme: Dörtlü kitabelerden sonuncusu, fetih kitabelerinin 23'üncüsüdür. Madalyon şeklinde ve sülus hat üslubuna sahiptir. Sağlam bir yapısı vardır. Girift kompozisyonu olan kitabede yanlış okumalar bulunmaktadır. المشهورة el-meşhûreti kelimesi مستورة el-mestûreti şeklinde okunmuştur. Meşhûr kelimesi tanınmışlığı ifade eden bir kelime iken, mestûr kelimesi, örtülü ve gizli anlamına gelmektedir. Redford S. ve Leiser G.'deki bu yanlış okuma aynı zamanda الخطة el-hittatı kelimesinin harekesindeki farklılık da anlam değişikliğine yol açmaktadır. Hittate kelimesi memleket ve beldeler anlamına gelirken, hutta kelimesi, destan ve kıssaya benzer işlerle ilgilenen kimselere denmektedir. Ancak tercümede plan olarak çevirisi yapılmıştır. Girift kompozisyona sahip, kısmı hareke kullanılmış, tezyin unsuru bulunmamaktadır.

Yapılan Çalışmalar:

- [Ulusoy] A. T. 1341/1925: 166. No: 1 TOEM,XV/86, *Antalya Surları Kitabeleri*, İstanbul
- [Erten] S. F. 1921-22: 53 *Antalya Livası Tarihi*, İstanbul
- [Erten] S. F. 1940: 49, no.7 *Antalya Vilayeti Tarihi*, İstanbul
- Répertoire_chronologique_d'épigraphie_arabe* XI.1, 1931-1991: 109, no:3757/1
- Redford S. ve Leiser G. 2008: 32, no: 1, *Taşa Yazılan Zafer. Antalya İçkale Surlarındaki Selçuklu Fetihnâmesi, Antalya*
- Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 85-86, *Antalya: Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri*, Haarlem, Netherlands
- Kaynak S.2013: 55-56 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.1.5.15. Kitabe

Fetih kitabesi 24

Fotoğraf:49

Eserin Adı: Fetih kitabesi 24

Bulunduğu Yer: Burç üzerinde

Ait Olduğu Dönem: I. İzzeddin Keykavus (1211-20)

Kitabenin Tarihi: 1 Ramazân H. 612[M.24 Aralık.1215]

Kitabenin Türü: Fetih kitabesidir

Kitabenin Metni:

- ۱- اول يوم من شهر
- ۲- رمضان من شهر سنة
- ۳- اثنى عشره و ستمائة

Kitabenin Transkribi:

1. Evvele yevmin min şehri
2. Ramazân min şuhûri senete
3. isnâ aşere ve sitte mie

Kitabenin Tercümesi: 612 yılı aylarından Ramazan ayının ilk gününde

Kitabenin Dili: Arapça

Hat üslubu: Sülus

Değerlendirme: 24'üncü fetih kitabesi aynı zamanda tarih kitabesidir de. Madalyon şekli üzere girift bir kompozisyonda yazılmıştır. Tezyin işareti kullanılmamıştır. Deniz tarafındaki burçların birinde yer alır. Tek kitabedir.

Yapılan Çalışmalar:

[Ulusoy] A. T. 1341/1925: 166. No: 1 TOEM,XV/86, *Antalya Surları Kitabeleri*, İstanbul

[Erten] S. F. 1921-22: 53 *Antalya Livası Tarihi*, İstanbul

[Erten] S. F. 1940: 49, no.7 *Antalya Vilayeti Tarihi*, İstanbul
Répertoire chronologique d'épigraphie arabe XI.1, 1931-1991: 109, no:3757/1

Redford S. ve Leiser G. 2008: 32, no: 1, *Taşa Yazılan Zafer. Antalya İçkale Surlarındaki Selçuklu Fetihnâmesi, Antalya*

Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 87-88, *Antalya: Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri*, Haarlem, Netherlands

Kaynak S.2013: 55-56 Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş, İstanbul

1.1.5.16. kitabe

Fetih kitabesi 25

Fotoğraf:50

Eserin Adı: Fetih kitabesi 25

Bulunduğu Yer: Burç üzerinde

Ait Olduğu Dönem: I. İzzeddin Keykavus (1211-20)

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Fetih kitabesidir

Kitabenin Metni:

- ١- فاحاط بها من البر
- ٢- والبحر وحاصرها تمام الشهر
- ٣- محاصرة باقية سمعتها على مرور الدهر

Kitabenin Transkribi:

1. Fe ehâta mine'l-berri
2. ve'l-bahri ve hâsarahu temâme'ş-şehri
3. muhâsaratun bâkiyetun semi'atuhâ alâ murûri'd-dehri

Kitabenin Tercümesi: Orasını denizden ve karadan kuşatarak bir ay süreyle abluka altına aldı. İtibarı asırlarca devam edecek bir kuşatma.

Kitabenin Dili: Arapça

Hat üslubu: Sülus

Değerlendirme: 25'inci fetih kitabesi madalyon şekli üzere girift bir kompozisyonda yazılmıştır. Kuşatmanın süresini ifade etmesi açısından önemlidir. Yılmaz L.- Tuzcu K. çalışmasında ikinci satırda yer alan محاصرة muhâsaraten kelimesi kitabede yer almamaktadır. Diğer fetih kitabeleri gibi bu da sülus hattıyla yazılmıştır. Girift bir kompozisyona sahiptir. Hareke bulunurken tezyin işaretleri kullanılmamıştır.

Yapılan Çalışmalar:

- [Ulusoy] A. T. 1341/1925: 166. No: 1 TOEM,XV/86, *Antalya Surları Kitabeleri*, İstanbul
- [Erten] S. F. 1921-22: 53 *Antalya Livası Tarihi*, İstanbul
- [Erten] S. F. 1940: 49, no.7 *Antalya Vilayeti Tarihi*, İstanbul
- Répertoire chronologique d'épigraphie arabe XI.1*, 1931-1991: 109, no:3757/1
- Redford S. ve Leiser G. 2008: 32, no: 1, *Taşa Yazılan Zafer. Antalya İçkale Surlarındaki Selçuklu Fetihnâmesi, Antalya*
- Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 88-89, *Antalya: Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri*, Haarlem, Netherlands
- Kaynak S.2013: 55-56 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.1.5.17. Kitabe

Fetih kitabesi 26

Fotoğraf:51

Eserin Adı: Fetih kitabesi 26

Bulunduğu Yer: Burç üzerinde

Ait Olduğu Dönem: I. İzzeddin Keykavus (1211-20)

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Fetih kitabesidir

Kitabenin Metni:

- ١- نصب عليها من
- ٢- جميع حواليتها المجان [يق]
- ٣- وابغامن الله بحسن التوفيق

Kitabenin Transkribi:

1. Nasabe aleyhâ min
2. cemî'i havâlîhâ el-mecânîk
3. ve ebgâ mine'llâhi bi hüsni't-tevfîk

Kitabenin Tercümesi: Allâh' dan yardım isteyerek, oranın her tarafına mancınıklar kurdu.

Kitabenin Dili: Arapça

Hat üslubu: Sülus

Değerlendirme: 26'cinci fetih kitabesi madalyon şekli üzere girift bir kompozisyona sahiptir.

Hat üslubu sülustur. Kitabede yanlış okumalar ve eksik okumalar bulunmaktadır. Süleyman Fikri Erten ve Ahmet Tevhid'in çalışmalarında بحسن kelimesinde, be harf-i ceri ihmal edilmiştir. ح ha harfinin başta yazıldığında kalem yukarıdan aşağıya inmemetedir. Bu da önünde muhakkak bir harf olduğunu gösterir. Redford S. ve Leiser G.'un çalışmasında görülen yanlış okuma ise ابغا ibğa kelimesinin اثقا iskâşeklinde okunmasıdır. Orada bulunan üç noktadan kaynaklı bir hatadır. Evet iska okumak mümkündür. Ancak anlam açısından uygun düşmüyor. Ayrıca imla olarak ta eksik kalıyor. Üç noktayı se şeklinde okuduğumuzda ka harfine nokta kalmıyor. Bir üst satırda bulunan جمع cemî' kelimesinin de ye harfinin noktaları eksik kalıyor. Yılmaz L.- Tuzcu K.'nin çalışmasında olduğu gibi ابغا okunduğunda iki nokta cemî'nin bir nokta da ibğadaki gayının noktası olduğu düşünülünce imla tamamlanıyor ve anlam bütünlüğü oluşturuyor. Kitabede yer alan [يق]المجان mecânîk kelimesi ise kitabede tamamı gözüküyor. Bu kelimenin görünen kısmı sadece المجان mecân şeklidir. Anlamın tamamlanması için ye ve kaf harflerinin haricden eklenmek suretiyle mecânîk kelimesi elde edilmektedir. Kitabenin konumu açısından birebir karşılaştırma yapılamadığı için kelimenin anlamıyla tamamlamak durumu hasıl olmuştur. Kitabede hareke bulunurken tezyin işaretleri kullanılmamıştır.

Yapılan Çalışmalar:

[Ulusoy] A. T. 1341/1925: 166. No: 1 TOEM,XV/86, Antalya Surları Kitabeleri, İstanbul

[Erten] S. F. 1921-22: 53 Antalya Livası Tarihi, İstanbul

[Erten] S. F. 1940: 49, no.7 Antalya Vilayeti Tarihi, İstanbul
Répertoire_chronologique_d'épigraphie_arabe XI.1, 1931-1991: 109, no:3757/1

Redford S. ve Leiser G. 2008: 32, no: 1, Taşa Yazılan Zafer. Antalya İçkale Surlarındaki Selçuklu Fetihnâmesi, Antalya

Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 89-90, Antalya: Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri, Haarlem, Netherlands

Kaynak S.2013: 55-56 Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş, İstanbul

1.1.5.18. Kitabe

Fetih kitabesi 27

Fotoğraf:52

Eserin Adı: Fetih kitabesi 27

Bulunduğu Yer: Burç üzerinde

Ait Olduğu Dönem: I. İzzeddin Keykavus (1211-20)

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Fetih kitabesidir

Kitabenin Metni:

١- واستغرق في

٢- الجهاد كنه جهده متقنا

٣- من الله تعالى وفاوعده

Kitabenin Transkribi:

1. Ve istağraka fi'l-
2. cihâde künhü ceħde muttakinen
3. mine'llâni ueama vefâ va' dehu

Kitabenin Tercümesi: Ve cihada, devam etti, Ama bu mükemmel çaba Allâh'dan ve O'nun vaadlerindendi.

Kitabenin Dili: Arapça

Hat üslubu: Sülus

Değerlendirme: 27'inci kitabe madalyon şekli üzere, çanak harflerden oluşan girift bir kompozisyona sahiptir. Hat üslubu sülustur. Kitabede yanlış okumalar ve eksik okumalar bulunmaktadır. Süleyman Fikri Erten ve Ahmet Tevhid'in çalışmalarında anlam bütüğünü oluşturacak bir okuma yoktur. O zamanın koşulları göz önünde bulundurulduğunda yanlış okumak pek tabiidir. Görsel olarak estetik değeri yüksek bir kitabedir. Dik harfler kitabenin çerçevesinde toplanmış, çanak harflere koruma oluşturur bir kompozisyon oluşturulmuştur. Burçların şehri kucaklaması gibi. Kitabede hareke bulunurken tezyin işaretleri kullanılmamıştır.

Yapılan Çalışmalar:

- [Ulusoy] A. T. 1341/1925: 166. No: 1 TOEM,XV/86, *Antalya Surları Kitabeleri*, İstanbul
- [Erten] S. F. 1921-22: 53 *Antalya Livası Tarihi*, İstanbul
- [Erten] S. F. 1940: 49, no.7 *Antalya Vilayeti Tarihi*, İstanbul
- Répertoire chronologique d'épigraphie arabe* XI.1, 1931-1991: 109, no:3757/1
- Redford S. ve Leiser G. 2008: 32, no: 1, *Taşa Yazılan Zafer. Antalya İçkale Surlarındaki Selçuklu Fetihnâmesi*, Antalya
- Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 90-91, *Antalya: Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri*, Haarlem, Netherlands
- Kaynak S.2013: 55-56 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.1.5.19. Kitabe
Fetih kitabesi 28

Fotoğraf:53

Eserin Adı: Fetih kitabesi 28

Bulunduğu Yer: Burç üzerinde

Ait Olduğu Dönem: I. İzzeddin Keykavus (1211-20)

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Fetih kitabesidir

Kitabenin Metni:

١- واستعان بالله

٢- فى مداومة المجاهدة ليلا

٣- ونهارا لا يذوق

٤- نوما ولا قرارا

Kitabenin Transkribi:

1. Ve este‘ân bi’llâhi
2. fî müdâvemeti’l-mücâhedeti leylen
3. ve nehâren lâ yezuku
4. nevmen velâ karâra

Kitabenin Tercümesi: Gecve gündüz, eğlenmeden, uyumadan ve durmadan cihada devam edebilmek için Allâh'dan yardım istedi.

Kitabenin Dili: Arapça

Hat üslubu: Sülus

Değerlendirme: 28'inci kitabe, madalyon şekli üzere, çanak harflerden oluşan girift bir kompozisyona sahiptir. Hat üslubu sülustur. Çok temiz ve net bir haldedir. Hareke kullanılan kitabede tezyin unsuru bulunmamaktadır.

Yapılan Çalışmalar:

[Ulusoy] A. T. 1341/1925: 166. No: 1 TOEM,XV/86, *Antalya Surları Kitabeleri*, İstanbul

[Erten] S. F. 1921-22: 53 *Antalya Livası Tarihi*, İstanbul

[Erten] S. F. 1940: 49, no.7 *Antalya Vilayeti Tarihi*, İstanbul

Répertoire chronologique d'épigraphie arabe XI.1, 1931-1991: 109, no:3757/1

Redford S. ve Leiser G. 2008: 32, no: 1, *Taşa Yazılan Zafer. Antalya İçkale Surlarındaki Selçuklu Fetihnâmesi, Antalya*

Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 58-59, *Antalya: Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri*, Haarlem, Netherlands

Kaynak S.2013: 55-56 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.1.5.20. Kitabe

Fetih kitabesi 29

Fotoğraf:54

Eserin Adı: Fetih kitabesi 29

Bulunduğu Yer: Burç üzerinde

Ait Olduğu Dönem: I. İzzeddin Keykavus (1211-20)

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Fetih kitabesidir

Kitabenin Metni:

- ١- مجاهدا في سبيل الله
- ٢- ابتغاء لمرضاة و رحمته و ثقة
- ٣- بنفسه من تكفير سيئاته و توفيقه في جميع
- ٤- عزماته

Kitabenin Transkribi:

1. Mücâhiden fi sebîli'llâhi
2. ibtigâ'en li marazâtihi ve rahmetihi ve sikati
3. bi nefsihi min tekfiri seyyi'âtihî ve tevfkîhî fi cemî'i
4. azamamâtihî

Kitabenin Tercümesi: Mücâhid, Allâh yolunda,O'nu memnun etmek ve merhametine nail olmak, güvenini kazanmak, gûnahtan arınmak, ve gûnahlardan uzaklaşmak için hepsine sabredendir.

Kitabenin Dili: Arapça

Hat üslubu: Sûlus

Değerlendirme: 29'uncu fetih kitabesi, madalyon şekle sahiptir. Sûlus hattında hazırlanmış girift kompozisyonda hazırlanmıştır. Selçuklu kitabelerinin bir özelliği olan ilk satırlar büyük sonraki satırlar küçük harflerden oluşan bir dizaynı vardır. Okuma düzeyi yüksek, sağlam olarak günümüze ulaşabilmiş kitabelerdendir.

Yapılan Çalışmalar:

[Ulusoy] A. T. 1341/1925: 166. No: 1 TOEM,XV/86, *Antalya Surları Kitabeleri*, İstanbul

[Erten] S. F. 1921-22: 53 *Antalya Livası Tarihi*, İstanbul

[Erten] S. F. 1940: 49, no.7 *Antalya Vilayeti Tarihi*, İstanbul

Répertoire_chronologique_d'épigraphie_arabe XI.1, 1931-1991: 109, no:3757/1

Redford S. ve Leiser G. 2008: 32, no: 1, *Taşa Yazılan Zafer. Antalya İçkale Surlarındaki Selçuklu Fetihnâmesi, Antalya*

Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 93-94, *Antalya: Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri*, Haarlem, Netherlands

Kaynak S.2013: 55-56 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.1.5.21. Kitabe

Fetih kitabesi 30

Fotoğraf:55

Eserin Adı: Fetih kitabesi 30

Bulunduğu Yer: Burç üzerinde

Ait Olduğu Dönem: I. İzzeddin Keykavus (1211-20)

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Fetih kitabesidir

Kitabenin Metni:

۱- الى ان اتاح الله تعالى

۲- بجميل فضله وجزيل طوله انجاز

۳- المقصود و انجاح الموعود في نصرة المسلمين و اعلاء معالم الدين

Kitabenin Transkribi:

1. İlâ enne etâhe'llâhu Te'âlâ
2. bi cemîli fazlihi ve cezîli tavlihi incâze
3. el-maksûdi ve incâhe el-mev'ûdi i nusreti'l-müslimîn ve a'lâi me'âlime'd-dîn

Kitabenin Tercümesi: Onun en büyük amacı, Yüce Allâh, üstünlüğün en güzeli ile, amacına ulaştırıp ve, vaad edilen başarıya eriştirinceye kadar, müslümanların yardımıyla dinin mührünü korudu.

Kitabenin Dili: Arapça

Hat üslubu: Sülus

Değerlendirme: 30'uncu fetih kitabesi, madalyon şekle sahiptir. Bir önceki kitabenin özelliklerine sahiptir. Sülus hattında düzenlenmiş girift bir yapısı olan yazı tarzındadır. Okuma düzeyi yüksek, sağlam olarak günümüze ulaşabilmiş kitabelerdendir. Tezyin unsuru bulunmayan, kendini muhafaza edebilmiş tahrif olmamış kitabelerdendir.

Yapılan Çalışmalar:

[Ulusoy] A. T. 1341/1925: 166. No: 1 TOEM,XV/86, *Antalya Surları Kitabeleri*, İstanbul

[Erten] S. F. 1921-22: 53 *Antalya Livası Tarihi*, İstanbul

[Erten] S. F. 1940: 49, no.7 *Antalya Vilayeti Tarihi*, İstanbul

Répertoire chronologique d'épigraphie arabe XI.1, 1931-1991: 109, no:3757/1

Redford S. ve Leiser G. 2008: 32, no: 1, *Taşa Yazılan Zafer. Antalya İçkale Surlarındaki Selçuklu Fetihnâmesi, Antalya*

Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 94-95, *Antalya: Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri*, Haarlem, Netherlands

Kaynak S.2013: 55-56 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.1.5.22. Kitabe

Fetih kitabesi 31

Fotoğraf:56

Eserin Adı: Fetih kitabesi 31

Bulunduğu Yer: Burç üzerinde

Ait Olduğu Dönem: I. İzzeddin Keykavus (1211-20)

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Fetih kitabesidir

Kitabenin Metni:

- ١- وفتح لحزينة هذا الثغر
- ٢- يوم الجمعة سلخ الشهر
- ٣- بالزحف والقهر فله درسلخ
- ٤- اصبح غرة الدهر

Kitabenin Transkribi:

1. Ve feteha li hazîneti haza's-seğri
2. yevme'l-cum'ati selhi's-şehr
3. bi'z-zahafi ve'l-kahri fallâhu derr selhi
4. esbaha gurreti'd-dehr

Kitabenin Tercümesi: Hazine için bu kale ile çevrili şehri ayın sonunda, Cuma günü askerlerin emekleyerek ilerlemesi ve zorlamasıyla fethetti. Allâh'a andolsun ki sonunda zaman aydınlandı.

Kitabenin Dili: Arapça

Hat üslubu: Sülus

Değerlendirme: 31'inci fetih kitabesi burç üzerindedir. Madalyon şekle sahip, deniz tarafındaki üçlü kitabelerdendir. Bir önceki kitabenin kompozisyonuna sahip, aynı özellikleri taşımaktadır. Sülus hattında hazırlanmış girift bir dizaynı var. Okuma düzeyi yüksek, kendini koruyabilmiş kitabelerdendir. Tezyin unsuru bulunmamaktadır.

Yapılan Çalışmalar:

- [Ulusoy] A. T. 1341/1925: 166. No: 1 TOEM,XV/86, *Antalya Surları Kitabeleri*, İstanbul
- [Erten] S. F. 1921-22: 53 *Antalya Livası Tarihi*, İstanbul
- [Erten] S. F. 1940: 49, no.7 *Antalya Vilayeti Tarihi*, İstanbul
- Répertoire chronologique d'épigraphie arabe* XI.1, 1931-1991: 109, no:3757/1
- Redford S. ve Leiser G. 2008: 32, no: 1, *Taşa Yazılan Zafer. Antalya İçkale Surlarındaki Selçuklu Fetihnâmesi, Antalya*
- Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 58-59, Antalya: Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri, Haarlem, Netherlands
- Kaynak S.2013: 55-56 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.1.5.23. Kitabe

Fetih kitabesi 32

Fotoğraf:57

Eserin Adı: Fetih kitabesi 32

Bulunduğu Yer: Burç üzerinde

Ait Olduğu Dönem: I. İzzeddin Keykavus (1211-20)

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Fetih kitabesidir

Kitabenin Metni:

- ١- ظهرت فيه كلمة الله
- ٢- العالوية جعلها الله نعمة على
- ٣- الموحدين باقية و حرس هذه الخطة بقوته الوقية

Kitabenin Transkribi:

1. Zeheret fihi kelimetu'llâhi'l-
2. âliyeti ce'alehâ'llâhu ni'meten alâ'e'l-
3. muvâhidine bakiyeten ve harasa hazihi'l-hittate bi kuvvetihi'l-vâkiye

Kitabenin Tercümesi: Yüce Allâh'ın sözü burada ortaya çıktı.Tevhid dinine inananların üzerine bu nimetleri devamlı kılsın ve burayı, içine alan gücüyle gerçekleştirsin.

Kitabenin Dili: Arapça

Hat üslubu: Sülus

Değerlendirme: 32'inci fetih kitabesi burç üzerindedir. Madalyon şekle sahiptir. Diğer kitabelere göre daha büyük ebatta ve daha yoğun yazı bulunmaktadır. Üç satır olarak düzenlenen kitabede diğerlerinde olduğu gibi sülus hattı kullanılmıştır. Tezyin unsuru bulunmamaktadır. Fetih kitabelerinin genel özelliklerini taşımaktadır. Okuma düzeyi yüksek, kendini koruyabilmiş kitabelerdendir.

Yapılan Çalışmalar:

[Ulusoy] A. T. 1341/1925: 166. No: 1 TOEM,XV/86, *Antalya Surları Kitabeleri*, İstanbul

[Erten] S. F. 1921-22: 53 *Antalya Livası Tarihi*, İstanbul

[Erten] S. F. 1940: 49, no.7 *Antalya Vilayeti Tarihi*, İstanbul

Répertoire chronologique d'épigraphie arabe XI.1, 1931-1991: 109, no:3757/1

Redford S. ve Leiser G. 2008: 32, no: 1, *Taşa Yazılan Zafer. Antalya İçkale Surlarındaki Selçuklu Fetihnâmesi, Antalya*

Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 58-59, *Antalya: Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri*, Haarlem, Netherlands

Kaynak S.2013: 55-56 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.1.5.24. Kitabe

Fetih kitabesi 33

Fotoğraf:58

Eserin Adı: Fetih kitabesi 33

Bulunduğu Yer: Burç üzerinde

Ait Olduğu Dönem: I. İzzeddin Keykavus (1211-20)

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Fetih kitabesidir

Kitabenin Metni:

- ١- اتبع هذا
- ٢- الفتح فتحاً كثيرة و
- ٣- وهو أصعب خطيرة

Kitabenin Transkribi:

1. İttebe‘a hazâ‘l-
2. feth futuhân kesîreten ve
3. huve es‘abu hatîretu

Kitabenin Tercümesi: Bu fethi birçok fetihler izledi bu zorluğu en büyük olandı.

Kitabenin Dili: Arapça

Hat üslubu: Sülus

Değerlendirme: 33’üncü fetih kitabesidir ve burç üzerindedir. Küçük madalyon şeklindedir. Fetih kitabelerinin temel özelliklerine sahiptir. Bu kitabede de yanlış okumalar bulunmaktadır. Yılmaz L.- Tuzcu K. çalışmasında son kelime خطة hitta şeklinde okunmuştur. Ancak ط tı harfinden sonra iki açıkça ortadadır.

Yapılan Çalışmalar:

- [Ulusoy] A. T. 1341/1925: 166. No: 1 TOEM,XV/86, *Antalya Surları Kitabeleri*, İstanbul
- [Erten] S. F. 1921-22: 53 *Antalya Livası Tarihi*, İstanbul
- [Erten] S. F. 1940: 49, no.7 *Antalya Vilayeti Tarihi*, İstanbul
- Répertoire chronologique d’épigraphie arabe XI.1*, 1931-1991: 109, no:3757/1
- Redford S. ve Leiser G. 2008: 32, no: 1, *Taşa Yazılan Zafer. Antalya İçkale Surlarındaki Selçuklu Fetihnâmesi, Antalya*
- Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 58-59, Antalya: Antalya’da Türk Dönemi Kitabeleri, Haarlem, Netherlands
- Kaynak S.2013: 55-56 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.1.5.25. Kitabe

Fetih kitabesi 34

Fotoğraf:59

Eserin Adı: Fetih kitabesi 34

Bulunduğu Yer: Burç üzerinde

Ait Olduğu Dönem: I. İzzeddin Keykavus (1211-20)

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Fetih kitabesidir

Kitabenin Metni:

- ١- ولا اخلى هذا
- ٢- الدولة القاهرة
- ٣- والايام الزاهرة

Kitabenin Transkribi:

1. Ve lâ ehallî haze'd-
2. devleti'l-kâhirete
3. ve'l-eyyâmi'z-zâhirete

Kitabenin Tercümesi: Devlet gücünün ve parlak günlerin gitmesine izin verme.

Kitabenin Dili: Arapça

Hat üslubu: Sülus

Değerlendirme: 34'üncü fetih kitabesidir ve burç üzerindedir. Küçük madalyon şeklindeki kitabelerdendir. Fetih kitabelerinin temel özelliklerine sahiptir.

Yapılan Çalışmalar:

[Ulusoy] A. T. 1341/1925: 166. No: 1 TOEM,XV/86, *Antalya Surları Kitabeleri*, İstanbul

[Erten] S. F. 1921-22: 53 *Antalya Livası Tarihi*, İstanbul

[Erten] S. F. 1940: 49, no.7 *Antalya Vilayeti Tarihi*, İstanbul

Répertoire chronologique d'épigraphie arabe XI.1, 1931-1991: 109, no:3757/1

Redford S. ve Leiser G. 2008: 32, no: 1, *Taşa Yazılan Zafer. Antalya İçkale Surlarındaki Selçuklu Fetihnâmesi, Antalya*

Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 58-59, Antalya: Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri, Haarlem, Netherlands

Kaynak S.2013: 55-56 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.1.5.26. Kitabe

Fetih kitabesi 35

Fotoğraf:60

Eserin Adı: Fetih kitabesi 35

Bulunduğu Yer: Burç üzerinde

Ait Olduğu Dönem: I. İzzeddin Keykavus (1211-20)

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Fetih kitabesidir

Kitabenin Metni:

- ١- عن الكرامة
- ٢- المتظاهرة و السعادة
- ٣- المتواترة

Kitabenin Transkribi:

1. Ani'l-kerâmeti'l-
2. mütezâhireti ve's-sa'âdeti'l-
3. mutevâtire

Kitabenin Tercümesi: Görünen marifet ve kuvvetli haber

Kitabenin Dili: Arapça

Hat üslubu: Sülus

Değerlendirme: Burç üzerinde bulunan 35'inci fetih kitabesidir. Küçük madalyon şeklindedir. Fetih kitabelerinin temel özelliklerine sahiptir.

Yapılan Çalışmalar:

[Ulusoy] A. T. 1341/1925: 166. No: 1 TOEM,XV/86, *Antalya Surları Kitabeleri*, İstanbul

[Erten] S. F. 1921-22: 53 *Antalya Livası Tarihi*, İstanbul

[Erten] S. F. 1940: 49, no.7 *Antalya Vilayeti Tarihi*, İstanbul

Répertoire chronologique d'épigraphie arabe XI.1, 1931-1991: 109, no:3757/1

Redford S. ve Leiser G. 2008: 32, no: 1, *Taşa Yazılan Zafer. Antalya İçkale Surlarındaki Selçuklu Fetihnâmesi, Antalya*

Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 58-59, Antalya: Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri, Haarlem, Netherlands

Kaynak S.2013: 55-56 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.1.5.27. Kitabe

Fetih kitabesi 36

Fotoğraf:61

Eserin Adı: Fetih kitabesi 36

Bulunduğu Yer: Burç üzerinde

Ait Olduğu Dönem: I. İzzeddin Keykavus (1211-20)

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Fetih kitabesidir

Kitabenin Metni:

- ١- السلطان الغالب با مر الله
- ٢- المؤيد بنصر الله المولى المعظم شاهنشاه الاعظم
- ٣- مالك رقاب الامم سيد سلاطين العرب العجم مملك ملوك العالم
- ٤- عز الدنيا والدين غياث السلام والمسلمين
- ٥- يمين الدولة القاهرة مغز الملة الباهرة مغيث الامة الظاهرة سلطان البحرين
- ٦- ابو الفتح كيكافوس بن السلطان الشهيد كيخسرو بن السلطان السعيد قلع ارسلان برهان امر المؤمنين

Kitabenin Transkribi:

1. Es-Sultânu'l- gâlib bi emri'llâh'l-
2. mu'eyyed bi nasri'llâhi'l-Mevlâ'i'l-mu'azzam Şâhinşâhi'l-a'zam

3. mâliki rikâbi'l-ümem seyyidü selâtîni'l- Arab ve'l- Acem melikü mülûkü'l-âlem
4. izzî'd-dünyâ ve'd-dîn gıyâsu'l-islâm ve'l-müslimîn
5. yeminü'd-devleti'l-kâhire mü'izzu'l-milleti'l-bâhiretu mugîsu'l-ummeti'z-zâhire
Sultânu'l-bahreyn
6. ebû'l-feth Keykavus bin es-Sultânu's-şehîd Keyhüsrev bin es-Sultânu's-sa'îd Kılıç
Arslan burhâni emîri'l-mü'minîn

Kitabenin Tercümesi: Allâh'ın emri ile üstün gelen Sultân, Allâh'ın yardımıyla desteklediği, Büyük Hükümdar, Arap ve Acem sultanlarının sahibi, milletlerin hakimiyetini elinde bulunduran, Şahlar şahının en büyüğü, dünya hükümdarlarının hükümdarı, dîn ve dünyanın şerefi, islâm ve müslümanların yardımcısı, galip gelen devletin gücü, şanlı milletin onurlandırıcısı, şerefli ümmetin medetkarı, iki denizin sultanı, ülkeler fatihi, halifenin onayladığı Allâh'ın rızasına ulaşmış Kılıç Aslan'ın oğlu Şehid Sultân Keyhusrev'in oğlu Keykavus

Kitabenin Dili: Arapça

Hat üslubu: Sülus

Değerlendirme: Burç üzerinde bulunan 36'inci fetih kitabesidir. En büyük madalyon şeklindeki kitabedir. Ortasında kare bir delik bulunmaktadır. Küçük madalyon kitabelerin arasında bulunmaktadır. Sülus hattına sahiptir. Diğer kitabeleri göre satır düzeni içinde yazılmıştır ancak satır çizgisi yoktur. Bir yerde tezyin unsuru olan tırfil kullanılmıştır. Hareke bulunuyor. Her satır kendi içinde bir istife sahip estetik açıdan en güzel kitabelerden biridir. İçerik açısından bir anlamda fetih kitabelerinin sonuç bölümünü oluşturmaktadır.

Yapılan Çalışmalar:

[Ulusoy] A. T. 1341/1925: 166. No: 1 TOEM,XV/86, *Antalya Surları Kitabeleri*, İstanbul

[Erten] S. F. 1921-22: 53 *Antalya Livası Tarihi*, İstanbul

[Erten] S. F. 1940: 49, no.7 *Antalya Vilayeti Tarihi*, İstanbul

Répertoire chronologique d'épigraphie arabe XI.1, 1931-1991: 109, no:3757/1

Redford S. ve Leiser G. 2008: 32, no: 1, *Taşa Yazılan Zafer. Antalya İçkale Surlarındaki Selçuklu Fetihnâmesi*, Antalya

Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 58-59, Antalya: Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri, Haarlem, Netherlands

Kaynak S.2013: 55-56 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.1.5.28. Kitabe

Fetih kitabesi 37

Fotoğraf:62

Eserin Adı: Fetih kitabesi 37

Bulunduğu Yer: Burç üzerinde

Ait Olduğu Dönem: I. İzzeddin Keykavus (1211-20)

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Fetih kitabesidir

Kitabenin Metni:

- ١- فامر بابتداء بناء هذه
- ٢- القلعة المحروسة الغالبية
- ٣- لا زالت محروسة محمية

Kitabenin Transkribi:

1. Fe emere bi ibtidâ'-i binâ-i hazîhi'l-
2. kal'âti'l-mahrûseti'l-gâlibiyetihi
3. lâ zâlet mahrûseten mahmiyeten

Kitabenin Tercümesi: Bu üstün gelen şehrin Kalesinin inşâ edilmesine başlanılmasını emretti. Yıkılmayan korunmuş büyük şehir

Kitabenin Dili: Arapça

Hat üslubu: Sülus

Değerlendirme: Burç üzerinde bulunan 37'inci fetih kitabesidir. Küçük kitabelerdendir. Madalyon şeklindedir. Fetih kitabelerinin temel özelliklerine sahiptir.

Yapılan Çalışmalar:

[Ulusoy] A. T. 1341/1925: 166. No: 1 TOEM,XV/86, *Antalya Surları Kitabeleri*, İstanbul

[Erten] S. F. 1921-22: 53 *Antalya Livası Tarihi*, İstanbul

[Erten] S. F. 1940: 49, no.7 *Antalya Vilayeti Tarihi*, İstanbul

Répertoire chronologique d'épigraphie arabe XI.1, 1931-1991: 109, no:3757/1

Redford S. ve Leiser G. 2008: 32, no: 1, *Taşa Yazılan Zafer. Antalya İçkale Surlarındaki Selçuklu Fetihnâmesi, Antalya*

Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 58-59, Antalya: Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri, Haarlem, Netherlands

Kaynak S.2013: 55-56 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.1.5.29. Kitabe

Fetih kitabesi 38

Fotoğraf:63

Eserin Adı: Fetih kitabesi 38

Bulunduğu Yer: Burç üzerinde

Ait Olduğu Dönem: I. İzzeddin Keykavus (1211-20)

Kitabenin Tarihi: Gurre-i Zi'l-ka'de H.612[M.1] 21/23 Şubat 1216]

Kitabenin Türü: Fetih kitabesidir

Kitabenin Metni:

- ١- غرة ذى القعدة
٢- وبذل جهده فى هذه العمارة
٣- المحمية المشيدة

Kitabenin Transkribi:

1. Gurrete zi'l-ka'de
2. ve bezele cehdehu fi hazihi'l-imâreti'l-
3. mahmiyeti'l-müşeyyedeti

Kitabenin Tercümesi: Zilkade ayının başında var gücüyle bu büyük korunmuş şehrin imarına çalıştı.

Kitabenin Dili: Arapça

Hat üslubu: Sülus

Değerlendirme: Burç üzerinde bulunan 38'inci fetih kitabesidir. Küçük kitabelerdendir. Madalyon şeklindedir. Fetih kitabelerinin temel özelliklerine sahiptir.

Yapılan Çalışmalar:

- [Ulusoy] A. T. 1341/1925: 166. No: 1 TOEM,XV/86, *Antalya Surları Kitabeleri*, İstanbul
- [Erten] S. F. 1921-22: 53 *Antalya Livası Tarihi*, İstanbul
- [Erten] S. F. 1940: 49, no.7 *Antalya Vilayeti Tarihi*, İstanbul
- Répertoire chronologique d'épigraphie arabe* XI.1, 1931-1991: 109, no:3757/1
- Redford S. ve Leiser G. 2008: 32, no: 1, *Taşta Yazılan Zafer. Antalya İçkale Surlarındaki Selçuklu Fetihnâmesi, Antalya*
- Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 58-59, Antalya: Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri, Haarlem, Netherlands
- Kaynak S.2013: 55-56 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.1.5.30. Kitabe

Fetih kitabesi 39

Fotoğraf:64

Eserin Adı: Fetih kitabesi 39

Bulunduğu Yer: Burç üzerinde

Ait Olduğu Dönem: I. İzzeddin Keykavus (1211-20)

Kitabenin Tarihi: Gurre-i Muharrem. H 613[M. 20/22 Nisan 1216]

Kitabenin Türü: Fetih kitabesidir

Kitabenin Metni:

١- وتمت القلعة المباركة
٢- غرة الحرم سنة ثلاث عشرة والله
٣- ميسر كل امر و مسهل كل عسرة

Kitabenin Transkribi:

1. ve temmetu'l-kal'atu'l-mübâreketu
2. gurreti'l-muharremei senete selâse aşirete va'llâhu
3. müyessiru külli emrin ve müsehhilu külli usretin.

Kitabenin Tercümesi: Ve bu kutsal kale kale 613 yılı Muharrem ayının başında tamamlandı. Allâh bütün işleri kolay ve zorlukları kaldırandır.

Kitabenin Dili: Arapça

Hat üslubu: Sülus

Değerlendirme: Burç üzerinde bulunan 39'inci fetih kitabesidir. Kitabede tahrif olmuş yerler olmasına rağmen okumayı engelleyecek imla bozukluğuna yol açan bir durum yoktur. Madalyon şeklindedir. Fetih kitabelerinin diğer temel özelliklerine sahiptir.

Yapılan Çalışmalar:

[Ulusoy] A. T. 1341/1925: 166. No: 1 TOEM,XV/86, *Antalya Surları Kitabeleri*, İstanbul

[Erten] S. F. 1921-22: 53 *Antalya Livası Tarihi*, İstanbul

[Erten] S. F. 1940: 49, no.7 *Antalya Vilayeti Tarihi*, İstanbul

Répertoire chronologique d'épigraphie arabe XI.1, 1931-1991: 109, no:3757/1

Redford S. ve Leiser G. 2008: 32, no: 1, *Taşa Yazılan Zafer. Antalya İçkale Surlarındaki Selçuklu Fetihnâmesi, Antalya*

Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 58-59, Antalya: Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri, Haarlem, Netherlands

Kaynak S.2013: 55-56 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.1.5.31. Kitabe

Fetih kitabesi 40

Fotoğraf:65

Eserin Adı: Fetih kitabesi 40

Bulunduğu Yer: Burç üzerinde

Ait Olduğu Dönem: I. İzzeddin Keykavus (1211-20)

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Fetih kitabesidir

Kitabenin Metni:

- ١- جمع الله امرالله
- ٢- والجهادين طاعتين و رزقه
- ٣- فى يوم واحد من الفتح و الفطر عيدين

Kitabenin Transkribi:

1. Ceme‘a Allâhu lehu min emere’llâhu
2. ve'l- cihâdeyn tâ‘ateyn ve rezekahu
3. fi yevmin vâhidîn mine’l-feth ve'l-fitri iydeyn

Kitabenin Tercümesi: Allâh, Allâh' ın emrine itaat ederek savaşanları ve onların rızıklarını, fetih ve Ramazan, iki bayramını, bir güne topladı.

Kitabenin Dili: Arapça

Hat üslubu: Süslü

Değerlendirme: Burç üzerinde bulunan 40’ıncı fetih kitabesidir. Madalyon şeklindedir. Oldukça iyi durumda olan kitabe diğer fetih kitabelerinin temel özelliklerine sahiptir.

Yapılan Çalışmalar:

[Ulusoy] A. T. 1341/1925: 166. No: 1 TOEM,XV/86, *Antalya Surları Kitabeleri*, İstanbul

[Erten] S. F. 1921-22: 53 *Antalya Livası Tarihi*, İstanbul

[Erten] S. F. 1940: 49, no.7 *Antalya Vilayeti Tarihi*, İstanbul

Répertoire_chronologique_d'épigraphie_arabe XI.1, 1931-1991: 109, no:3757/1

Redford S. ve Leiser G. 2008: 32, no: 1, *Taşa Yazılan Zafer. Antalya İçkale Surlarındaki Selçuklu Fetihnâmesi, Antalya*

Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 58-59, Antalya: Antalya’da Türk Dönemi Kitabeleri, Haarlem, Netherlands

Kaynak S.2013: 55-56 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.1.5.32. Kitabe

Fetih kitabesi 41

Fotoğraf:66

Eserin Adı: Fetih kitabesi 41

Bulunduğu Yer: Burç üzerinde

Ait Olduğu Dönem: I. İzzeddin Keykavus (1211-20)

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Fetih kitabesidir

Kitabenin Metni:

١- تمت عمارة

٢- هاتين القلعتين ال محروستين

٣- بتوفيق الله تعال في شهرين

Kitabenin Transkribi:

1. Temmet imâretu
2. hâteyni'l-kal'ateyni'l-mahrûseteyni
3. bi tevîkî'llâhi Te'âlâ fi şehreyn

Kitabenin Tercümesi: Bu, sağlamlaştırılmış iki kalenin inşası Yüce Allâh'ın yardımı ile iki ayda tamamlandı

Kitabenin Dili: Arapça

Hat üslubu: Sülus

Değerlendirme: Burç üzerinde bulunan 41'inci fetih kitabesidir. Madalyon şeklindedir. Fetih kitabelerinin diğer temel özelliklerine sahiptir.

Yapılan Çalışmalar:

[Ulusoy] A. T. 1341/1925: 166. No: 1 TOEM,XV/86, *Antalya Surları Kitabeleri*, İstanbul

[Erten] S. F. 1921-22: 53 *Antalya Livası Tarihi*, İstanbul

[Erten] S. F. 1940: 49, no.7 *Antalya Vilayeti Tarihi*, İstanbul

Répertoire chronologique d'épigraphie arabe XI.1, 1931-1991: 109, no:3757/1

Redford S. ve Leiser G. 2008: 32, no: 1, *Taşa Yazılan Zafer. Antalya İçkale Surlarındaki Selçuklu Fetihnâmesi, Antalya*

Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 58-59, Antalya: Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri, Haarlem, Netherlands

Kaynak S.2013: 55-56 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.1.5.33. Kitabe

Fetih kitabesi 42

Fotoğraf:67

Eserin Adı: Fetih kitabesi 42

Bulunduğu Yer: Burç üzerinde

Ait Olduğu Dönem: I. İzzeddin Keykavus (1211-20)

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Fetih kitabesidir

Kitabenin Metni:

- ۱- و باتفاق
- ۲- لم يسمع اجتماع
- ۳- امثال هذه الحسنات و
- ۴- هذه الخيرات

Kitabenin Transkribi:

1. Ve bi ittifâka
2. lem yesme‘â ictimâ‘i
3. emsâli hazihi'l-hasenât
4. ve hazihi'l-hayrât

Kitabenin Tercümesi: Bu faydalı işlerin ve iyiliklerin bir araya toplandığı işitilmediğinde fikir birliği vardır.

Kitabenin Dili: Arapça

Hat üslubu: Sülus

Değerlendirme: Burç üzerinde bulunan ve fetih kitabelerinin diğer temel özelliklerine sahip 42'üncü kitabedir.

Yapılan Çalışmalar:

[Ulusoy] A. T. 1341/1925: 166. No: 1 TOEM,XV/86, *Antalya Surları Kitabeleri*, İstanbul

[Erten] S. F. 1921-22: 53 *Antalya Livası Tarihi*, İstanbul

[Erten] S. F. 1940: 49, no.7 *Antalya Vilayeti Tarihi*, İstanbul

Répertoire chronologique d'épigraphie arabe XI.1, 1931-1991: 109, no:3757/1

Redford S. ve Leiser G. 2008: 32, no: 1, *Taşa Yazılan Zafer. Antalya İçkale Surlarındaki Selçuklu Fetihnâmesi, Antalya*

Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 58-59, Antalya: Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri, Haarlem, Netherlands

Kaynak S.2013: 55-56 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.1.5.34. Kitabe

Fetih kitabesi 43

Fotoğraf:68

Eserin Adı: Fetih kitabesi 43

Bulunduğu Yer: Burç üzerinde

Ait Olduğu Dönem: I. İzzeddin Keykavus (1211-20)

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Fetih kitabesidir

Kitabenin Metni:

۱- والحمد لله

۲- العالمين وعليه نتوكل

۳- وبه نستعين

Kitabenin Transkribi:

1. Ve'l-hamdu li'llâhi Rabbi'l-
2. âlemîn ve aleyhi ne tevekkelü
3. ve bini nesta'în

Kitabenin Tercümesi: Hamd alemlerin Rabbi olan Allâh'a aittir. Yalnız ona dayanır ve yalnız ondan yardım isteriz.

Kitabenin Dili: Arapça

Hat üslubu: Sülus

Değerlendirme: Burç üzerinde bulunuyor ve fetih kitabelerinin 43'uncusu ve sonuncusudur. Fetih kitabelerinin temel özelliklerine sahiptir.

Allâh'ın adıyla başlayan fetih kitabeleri, yine Allâh'a teşekkür ve hamd içeren başlangıç bölümlerinden sonra fethin tarihçesi sayılabilecek ibarelerin olduğu serim bölümü bulunmaktadır. Sultana övgü ve ünvanların yer aldığı sonuç bölümü kitabelerden sonra yine Allâh' a ham ile fetih kitabeleri son bulmaktadır.

Yapılan Çalışmalar:

[Ulusoy] A. T. 1341/1925: 166. No: 1 TOEM,XV/86, *Antalya Surları Kitabeleri*, İstanbul

[Erten] S. F. 1921-22: 53 *Antalya Livası Tarihi*, İstanbul

[Erten] S. F. 1940: 49, no.7 *Antalya Vilayeti Tarihi*, İstanbul
Répertoire chronologique d'épigraphie arabe XI.1, 1931-1991: 109, no:3757/1

Redford S. ve Leiser G. 2008: 32, no: 1, *Taşa Yazılan Zafer. Antalya İçkale Surlarındaki Selçuklu Fetihnâmesi*, Antalya

Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 58-59, Antalya: *Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri*, Haarlem, Netherlands

Kaynak S.2013: 55-56 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.2. ALANYA KALESİ

1.2.1. ALANYA KIZIL KULE

1.2.1.1. Kitabe

Kızıl Kule'nın Kuzeyinde Dendanların Altında bulunmaktadır.

Fotoğraf:69

Eserin Adı: Kızıl Kule Kitabesi

Bulunduğu Yer: Kızıl Kule'nin Kuzeyinde Dendanları Altındadır.

Ait Olduğu Dönem: Bilinmiyor

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Simge

Kitabenin Metni:

١ - المننت لله

Kitabenin Transkribi:

1. El-minnetü lillâhi

Kitabenin Tercümesi: Minnet ancak Allah'a

Kitabenin Dili: Arapça

Hat Üslubu: Sülus

Değerlendirme: Alanya Kızıl Kule'nin şehir tarafında bulunan simge kitabelerdendir. Simge kitabeler, zaferlerden sonra iyiliğe karşı duyulan teşekkür hissini ifade eden minnetin sadece alemlerin rabbi olan Allâh'a aidiyeti ifade etmesi önemlidir. Savaşların Allâh için yapıldığı, zaferlerin Allâh'ın lütfu olduğu ve O'nun yardımıyla olduğu bilincinin ifadesidir. Yatay dikdörtgen niş içerisinde bulunmaktadır ve sülus üsluba sahiptir. Hareke ve tezyin unsuru bulunmamaktadır.

Yapılan Çalışmalar:

Yardım A. (2002): 76, *Alanya Kitabeleri (Tesbit, Tescil, Tasnif ve Değerlendirme)*, Fetih Cemiyeti, İstanbul.

Kaynak S.2013: 70 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.2.1.2. Kitabe

Kızıl Kule'nin Kuzeyinde Bulunmaktadır

Fotoğraf:70

Eserin Adı: Kızıl Kule inşâ kitabesi

Bulunduğu Yer: Kızıl Kule'nin kuzeyinde yer alır.

Ait Olduğu Dönem: Selçuklu I.Alaaddin Keykubad (1220-37)

Kitabenin Tarihi: H.623[M.1226]

Kitabenin Türü: İnşâ

Kitabenin Metni:

- ١- امر بعمارة هذا [البورج المبارك مولانا السلطان المعظم شاهنشاه لعظم
- ٢- مالك رقاب الامم لسلطان البر والبحرين علاءالدنيا والدين ابو الفتح
- ٣- كيقباد بن كيخسرو بن قلج ارسلان برهان امير المومنين خلد الله
- ٤- سلطانه في غرة ربيع الاخر سننة ثلاث و عشرين ستمائة

Kitabenin Transkribi:

1. Emera bi imâreti haza'l-burci'l-mübârek Mevlânâ es-Sultanü'l-mu'azzam Şâhinşâhi'l-a'zam
2. Mâlikü rikâbi'l-ümem Sultânü'l-berr ve'l-bahreyn Alâ'ü'd-dünyâ ve'd-dîn Ebûl feth
3. Keykubad bin Keyhüsrev bin Kılıç Arslan burhânü emîri'l-mü'minîn halledellâhu
4. Sultânehu fi gurreti rebi'u'l-âhir sene selâse ve işrîne ve sitte mie

Kitabenin Tercümesi: Bu kutsal burcun yapımını, Efendimiz, Büyük Sultân, Şahlar şahının en büyüğü, milletlerin hakimiyetini elinde bulunduran, karanın ve iki denizin hakimi, din ve dünyanın yücüsü, halifenin delili-Allah saltanatını devamlı kılsın- Kılıç Arslan oğlu

Keyhüsrev'in oğlu Keykubat 623 senesi Rebiul evvel'in başında emretti.

Kitabenin Dili: Arapça

Hat Üslubu: Sülus

Değerlendirme: Alanya Kızılkule'nin kuzey tarafında bulunan kitabe dört satır olarak düzenlenmiştir. Satır çizgisi bulunmamaktadır. Sülus yazım üslubu kullanılan kitabede hakere bulunmaktadır. Tezyin unsurlarının çokça kullanıldığı dikkat çekmektedir. 7 yerde tirfil, 5 aded hilâlli cezim, bir yerde, sin harfi altında üç nokta, البحرين bahreyn kelimesinin altında 1 adet de ح ha muhmel harfi kullanılmıştır. Sade bir üsluba sahip olan kitabe iyi durumdadır. İmla olarak birinci satırda kullanılan البورج هذا [haza'l-burç kelimelerinde tenzilata gidilmiş ' elif harfi ortak kullanılmıştır. Kitabede tarih bulunması, onun tarihi değeri açısından önemli kılmaktadır. Yatay dikdörtgen şekline sahiptir.

Yapılan Çalışmalar:

Konyalı İ.H.(Yay. haz. Kemaloğlu M. A.)(1946): 167 *Alanya (Alâiyye)*, Ayaydın

Lloyd S. ve Rice D. S. Çev. Sinemoğlu N. (1989):60, no.2 *Alanya ('Alâ'iyya)*, TTK Yay, Ankara

Yardım A. (2002): 77, *Alanya Kitabeleri (Tesbit, Tescil, Tasnif ve Değerlendirme)*, Fetih Cemiyeti, İstanbul.

Kaynak S.2013: 70 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.2.1.3. Kitabe

Kızıl Kulenin Güneyinde Yer almaktadır

Fotoğraf:71

Eserin Adı: Kızıl Kule

Bulunduğu Yer: Kızıl Kulenin Güneyinde Bulunmaktadır.

Ait Olduğu Dönem: Selçuklu I. Alaaddin Keykubat (1220-1237)

Kitabenin Tarihi: H.623[M.1Nisan/1226]

Kitabenin Türü: İnşâ

Kitabenin Metni:

- ۱- امر بعمارة هذا [۱] البورج المبارك مولانا السلطان المعظم شاهنشاه العظم مالك رقاب
- ۲- الامم السلطان سلاطين العالم حام بلاد الله حافظ عباد الله علا الدنيا
- ۳- والدين غيات الاسلام والمسلمين محي العدل في العالمين منصف المظلومين من الظالمين
- ۴- ظل الله في الارصين جلال الدولة القاهرة مغيث الامة الباهرة محي العدل و الانصف
- ۵- سلطان البر والبحرين كهف الثقلين محرز الخاقين تاج السلاجق سيد الملوك
- ۶- والسلاطين ابو الفتح كيقباد بن كيخسروب قلج ارسلان برهان امر المومنين
- ۷- خلد الله سلطانه في عر تربع الاخر لسنته ثلاث و عشرين ستمائة لسنة

Kitabenin Transkribi:

1. Emera bi imâreti hazâ'l-burci'l-mübârek Mevlânâ es-Sultanü'l-mu'azzam Şâhînşâhi'l-a'zam mâliki rikâbi'l-
2. ümem Sultânü Selâtîni'l-âlem Hâmî-i bilâdillâh Hâfîzu ibâdillâh alâ'ü'd-dünyâ ve'd-
3. dîn gıyâsü'l-islâm ve'l-müslimîn Muhyî'l-adli fî'l-âlemîn Münsifü'l-mazlûmîn mine'z-zâlimîn
4. zıllu'llâhi fî'l-arazîn celâlü'd-devleti'l-kâhira Mugûsü'l-ümme'ti'l-bâhira Muhyî'l-adli ve'l-insâf
5. Sultânu'l-berri ve'l-bahreyn Kehfü's-sakaleyseyyin muhrizu'l-hâfikayn tâcü âl-i Selçuk seyyidu'l- mülûk
6. ve's-selâtîn Ebû'l-feth Keykubad bin Keyhüsrev bin Kılıç Arslan burhânü emîri'l-mü'minîn
7. hallede'llâhu sultânehu fî gurreti rebî'u'l-âhir li sene selâse ve işrîn ve sitte mie

Kitabenin Tercümesi: Bu kutsal burcun inşâsını, ve Efendimiz, Büyük Sultân, Şahlar şahının en büyüğü milletlerin yönetimini elinde bulunduran, dünyâ sultanlarının sultanı, Allah'ın şehirlerinin koruyucusu, Allah'ın kullarının gözeticisi, dîn ve dünyanın yücesi, İslamiyet ve müslümanların yardımcısı, cihanda adaletin canlandırıcısı, mazlumları zalimlerden adalet ve merhemetiyle koruyan, Allah'ın yeryüzündeki gölgesi, otoriter devledin büyüklüğü, şanlı milletin dayanağı, adalet ve merhamete hayat veren, karanın ve iki denizin sultanı, insanlar ve cinlerin sığınağı, doğunun ve batının koruyucusu, Selçukluların tacı, sultanların ve meliklerin efendisi, halifenin onayladığı -Allâh saltanatını devamlı kılsın- ülkeler fatihi Kılıç Arslan oğlu Keyhüsrev'in oğlu Keykubad 623 senesi Rebî'u'l-âhirinin başında emretti.

Kitabenin Dili: Arapça

Hat Üslubu: Sülus

Değerlendirme: Alanya Kızıl Kule'nin güney tarafında bulunan kitabe, Alanya'da bulunan kitabelerin en büyüğüdür. Toplam yedi satırtan oluşmaktadır. Satır çizgisi yoktur. Sülus hattı kullanılarak hazırlanmıştır. Kitabe ile meşgul olan birçok araştırmacı olmasına rağmen ilk defa bütün olarak doğru okumaya müktedir olan İbrahim Hakkı Konyalı'dır. Ondan kalan bir kaç eksiği de Ali Yardım tamamlanmış ve gerçek değeri ortaya konulmuştur. Kitabe edebi bir dizayn içindedir. Birçok unsuru içinde barındırıyor. Sadece bu kitabeden yola çıkılarak Sultân tarihi rölu hakkında bilgi edinilebilir. Hareke ve tezyin işaretlerinden rumî motifler çokça kullanılmıştır. Muhmel harf ve hilalî cezimin kullanıldığı kitabelerdendir. Yatay dikdörtgen şeklindedir.

Yapılan Çalışmalar:

Riefstahl Rudolf M (1941): 76/77. no. 12, *Cenubu Garbi Anadolu'da Türk Mimarisi*, İstanbul
Répertoire_chronologique_d'épigraphie_arabe X,s (1931-1991): 240-241, no: 3957 Karihe
Konyalı İ.H.(Yay. haz. Kemaloğlu M. A.)(1946): 165 *Alanya (Alâyye)*, Ayaydın
Lloyd S. ve Rice D. S. Çev. Sinemoğlu N. (1989):56/60, no.1 *Alanya ('Alâ'iyya)*, TTK Yay, Ankara
Yardım A. (2002): 80, *Alanya Kitabeleri (Tesbit, Tescil, Tasnif ve Değerlendirme)*, Fetih Cemiyeti, İstanbul.
Kaynak S.2013: 69 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.2.1.4. Kitabe

Kızıl Kule'nin Kuzey Doğu Tarafında Girişin Güneyinde Yer almaktadır.

Fotoğraf:72

Eserin Adı: Kızıl Kule Kitabesi

Bulunduğu Yer: Kule'nin kuzeydoğu tarafında bulunmaktadır.

Kapının sağ tarafındadır.

Ait Olduğu Dönem: Selçuklu I.Alaaddin Keykubad (1220-37)

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Usta kitabesi

Kitabenin Metni:

١ - عمل ابو على بن ابى

٢ - رحا بن الكتانى

٣ - الحلبى رحمه الله

Kitabenin Transkribi:

1. Amile Ebû Ali bin ibni'l-
2. Rehâ bin el-Kettânî
3. el-Hallebî rahimehu'llâh

Kitabenin Tercümesi: Halebli Ketenci oğlu Reha'nın oğlu Ebu Ali yaptı –Allah ona rahmet eylesin-

Kitabenin Dili: Arapça

Hat Üslupu: Sülus

Değerlendirme: Alanya Kızılkule'nin usta kitabesidir. Kare şekilli, üç satır halilnde düzenlenmiştir. Satır çizgisi bulunmamaktadır. Sülus hat üslubuna sahiptir. Şeddelerin yoğun olarak görüldüğü kitabede hareke kullanılmış ama tezyin unsurları bulunmamaktadır.

Yapılan Çalışmalar:

[Eldem]. H. E.(1330/1914), s. 156, no: 4, *Anadolu'da Islâmî Kitabeler*, TOEM,N/21,

Répertoire_chronologique_d'épigraphie_arabe XI/1 (1931-1991): 19, no: 4031, Karihe

Konyalı İ.H.(Yay. haz. Kemaloğlu M. A.)(1946): 164 *Alanya (Alâyye)*, Ayaydın

Lloyd S. ve Rice D. S. Çev. Sinemoğlu N. (1989):60, no.3 *Alanya ('Alâ'iyya)*, TTK Yay, Ankara

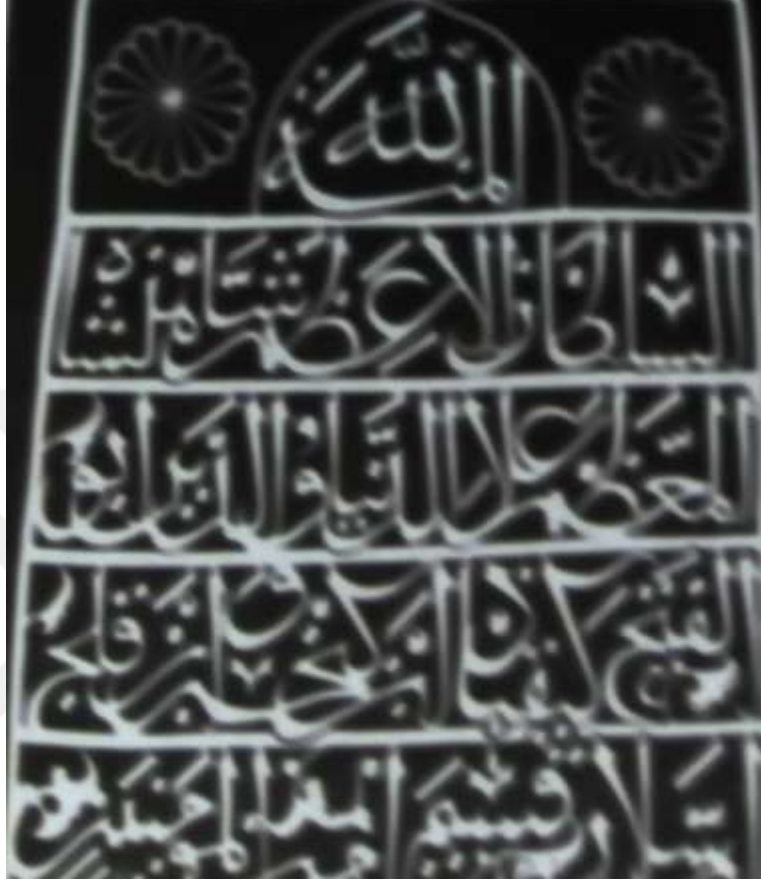
Yardım A. (2002): 85, *Alanya Kitabeleri (Tesbit, Tescil, Tasnif ve Değerlendirme)*, Fetih Cemiyeti, İstanbul.

Kaynak S.2013: 70 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.2.2. ALANYA TERSÂNE

1.2.2.1. Kitabe

Kızıl Kule'nin Güneyinde, Giriş Kapısı Üstünde Bulunmaktadır.

Fotoğraf:73

Eserin Adı: Kızıl Kule kitabesi

Bulunduğu Yer: Kızıl Kule'nin güneyinde giriş kapısı üstünde bulunuyor.

Ait Olduğu Dönem: Selçuklu I.Alaaddin Keykubad (1220-37)

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Bilinmiyor

Kitabenin Metni:

١- المننة الله

٢- السلطان الاعظم شاهشاه

٣- المعظم علا الدنيا و الدين ابو

٤- الفتح كقباد بن كيخسرو ابن قلع

٥- ارسلان قسيم امير الو منين

Kitabenin Transkribi:

1. el-Minnetü lillâh
2. es-Sultânu'l-a'zam Şâhinşâhi'l-
3. mu'azzam alâ'ü'd-dünyâ ve'd-dîn ebû'l-
4. feth Keykubad ibni Keyhüsrev ibni Kılıç
5. Arslan kasîmü emîri'l- mü'minîn

Kitabenin Tercümesi: Minnet ancak Allâh'adır. Yüce Sultân Şahlar şahının en büyüğü, dîn ve dünyanın yücesi, ülkeler fatihi, halifenin ortağı, Kılıç Arslan oğlu Keyhüsrev'in oğlu Keykubad

Kitabenin Dili: Arapça

Hat Üslubu: Sülus

Değerlendirme: Alanya Kızılıkule'nin güney tarafında giriş kapısı üstünde bulunan tersaneye ait bir kitabedir. Dikdörtgen çerçeve içerisinde bulunan kitabe beş satır olarak düzenlenmiştir. Satır çizgileri bulunmaktadır. el-minnet lillah ibaresi kubbe içerisine alınan kitabe Antalya'da bulunan, Bayram eş-Şamî, Külük bin Yavî, Kuki kitabeleriyle şekil açısından benzerlik göstermektedir. İlk satırda minnet ifatesinin iki yanında rözet bulunmaktadır. Kitabede hareke vardır. Tezyin unsurlarından tirfil bir yerde, bir kez muhmel hafrlerden ح ha harfi kullanılmıştır. Bir tane de rumî motif bulunmaktadır.

Yapılan Çalışmalar:

- Riefstahl Rudolf M (1941): 79-80, no: 15, *Cenubu Garbi Anadolu'da Türk Mimarisi*, İstanbul
- Répertoire_chronologique_d'épigraphie_arabe XI/1 (1931-1991): 84, no: 4129, Karihe
- Konyalı İ.H.(Yay. haz. Kemaloğlu M. A.)(1946): 212-213, *Alanya (Alâiyye)*, Ayaydın
- Lloyd S. ve Rice D. S. Çev. Sinemoğlu N. (1989): 61, no: 4, *Alanya ('Alâ'iyya)*, TTK Yay, Ankara
- Yardım A. (2002): 88, *Alanya Kitabeleri (Tesbit, Tescil, Tasnif ve Değerlendirme)*, Fetih Cemiyeti, İstanbul.
- Kaynak S.2013: 69 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.2.3. TERSÂNE BURCU

1.2.3.1. Kitabe

Tersâne Burcunun Denize Yönünde

Fotoğraf:74

Eserin Adı: Tersane burcu kitabesi

Bulunduğu Yer: Tersâne burcunun denize yönünde

Ait Olduğu Dönem: Selçuklu

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Duâ

Kitabenin Metni:

۱- الله وحده لا شريك

۲- الله وحده لا شريك

۳- له محمد رسول الله هو

۴- يحيى ويميت وحى لا يموت

۵- بيده الخير وهو على

۶- كل شى قدير واله المصير

Kitabenin Transkribi:

1. Lâ ilâhe illâ
2. lâhu vahdehû lâ şerîke
3. leh. Muhammedün Resûlullâh. Hüve
4. yuhyi ve yümît ve Huve hayyün lâ yemût
5. bi yedihi'l-hayr ve Hüve alâ
6. külli şey'in kadîr ve ileyhi'l-masîr

Kitabenin: Ortağı olmayan bir olan Allâh'dan başka ilah yoktur. Muhammed Allâh'ın

elçisidir. O, diriltir ve öldürürerhan . O, hiç ölmeyen tek diridir. Hayır O'nun elindedir. O, herşeye kudreti yetendir. ve dönüş O'nadır.

Kitabenin Dili: Arapça

Hat Üslubu: Sülus

Değerlendirme: Alanya Tersane burlarından denize bakan tarafta yer alan kitabe beş satır üzere düzenlenmiştir. Kubbeli dikdörtgen şeklindedir. Aslında hadis kitaplarında geçtiği bilinen, Kur'ani Kerim, Araf, Duhan, ve Furkan surelerin ayetlerinden oluşturulmuş, bir zikir terkididir. Kitabe harflerin aslında var olan noktalama işaretlerinin bir çoğu kullanılmama dikkat çekmektedir. Satırlar kendi içinde müvazinelidir. İkinci satırda tezyin unsurlarından olan tirfil bir yerde kullanılmıştır. Üç yerde ise hareke vardır. Tarihin yer almadığı kitabe üç parçadan oluşmaktadır.

Yapılan Çalışmalar:

Yardım A. (2002): 90-91, *Alanya Kitabeleri (Tesbit, Tescil, Tasnif ve Değerlendirme)*, Fetih Cemiyeti, İstanbul.

Kaynak S.2013: 69 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul.

1.2.3.1. Kitabe

Tersâne Burcunun Tersaneye Bakan Yönünde Kuzey Burc Kitabesidir

Fotoğraf:75¹

Eserin Adı: Tersane burcu kitabesidir.

Bulunduğu Yer: Tersâne burcunun Tersaneye bakan yönünde Kuzey burcunda bulunmaktadır.

Ait Olduğu Dönem: Selçuklu

Kitabenin Tarihi: 623 [M.Şubat/Mart 1226]

¹ Fatma Özarıslan arşivinden.

Kitabenin Türü: İnşâ

Kitabenin Metni:

- ۱- عمر هد [۱] البرج
- ۲- فى ايام السلطان المعظم
- ۳- علا الدنيا و الدين ابو الفتح كيقباد بن
- ۴- كيخسرو برهان امير المومنين فى شهر
- ۵- صفر حتم الله بالخير سنة ثلث و عشر ين و مئماية

Kitabenin Transkribi:

1. Ummira hazâ'l-burc
2. fî eyyâmi's-Sultânu'l-mu'azzam
3. alâ'ü'd-dünyâ ve'd-dîn ebû'l- feth Keykubad bin
4. Keyhüsrev burhân-s emîri'l-mü'minîn fî şehr-i
5. Safer hatemellâhu bi'l-hayr sene selâse ve işrîn ve sitte mie

Kitabenin Tercümesi: Bu burç Yüce Sultân dîn ve dünyanın yücesi ülkeler fatihi, halifenin onayladığı, Keyhüsrev'in oğlu Keykubad'ın saltanatı günlerinde 623 senesinin Safer ayında- Allâh hayırla sonlandırısın- yapılmıştır.

Kitabenin Dili: Arapça

Hat Üslubu: Sülüs

Değerlendirme: Kubbeli diktörgen şekle sahip Tersane burcu kitabelerinden olan kitabe beş satır olarak düzenlenmiştir. Sülüs yazı üslubundadır. Kısmı hareke mevcütdür. tezyin işaretlerinden iki yerde tirfil kullanılmış, iki yerde rumî motif bir yerde de sinin altında üç nokta bulunmaktadır.

Yapılan Çalışmalar:

Lloyd S. ve Rice D. S. Çev. Sinemoğlu N. (1989):62, no.7 *Alanya ('Alâ'iyya)*, TTK Yay, Yardım A. (2002): 92-93, *Alanya Kitabeleri (Tesbit, Tescil, Tasnif ve Değerlendirme)*, Fetih Cemiyeti, İstanbul.

Kaynak S.2013: 69 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.2.4. TOPHANE BURCU

1.2.4.1. Kitabe

Tophane Burcunun Deniz Yönünde Bulunan Burç Kitabesi

Fotoğraf:76

Eserin Adı: Tophane burcu kitabesidir.

Bulunduğu Yer: Tophane burcunun deniz yönünde bulunan burç kitabesidir.

Ait Olduğu Dönem: Selçuklu I. Alaaddin Keykubad (1220-1237)

Kitabenin Tarihi: H.626 [M.1227/1228]

Kitabenin Türü: İnşâ

Kitabenin Metni:

۱- ضر من الله و فتح قريب

۲- السلطان

۳- المعظم علا الدنيا و الدين ملطال البر و ا

۴- لبحر ين أبو الفتح كيفيا د بن كخسرو برهان امير المومنين

۵- فى سنة خمسة و عشر ين [و] ستماية

Kitabenin Transkribi:

1. Nasrun mine'llâh ve fethun karîb
2. es-Sultânü'l-
3. mu'azzam alâ'ü'd-dünyâ ve'd-dîn Sultânu'l-berri ve'l-
4. bahreyn ebû'l-feth Keykubad bin Keyhüsrev burhânü emîri'l-mü'minîn
5. fî sene hamsetin ve işrîn [ve] sitte mie

Kitabenin Tercümesi: Yardım Allâh'tan, zafer yakındır. Yüce Sultân dîn ve dünyanın yücüsü,sarı karanın ve iki denizin hükümdârı, ülkeler fatihi, halifenin onayladığı Keyhüsrev'in oğlu Keykubad 625 yılında

Kitabenin Dili: Arapça

Hat Üslubu: Sülus

Değerlendirme: Tophane burcu kitabelerindendir. Üç parçadan oluşan kitabe yatay dikdörtgen şeklindedir. İki satır şeklinde düzenlenmiştir. Satır çizgisi vardır Hemen yanında tek satırlık yine yatay dikdörtgen şeklinde bir kitabe daha yer almaktadır.. Kitabenin büyük parçasını oluşturan kısmın hemen üst kısmında madalyon şekle sahip satır çizgisi ile bölünmüş küçük bir ayet kitabesi daha bulunmaktadır. İlk satır ayet, ikinci satırda es-Sultân yazan kitabe, Antalya'daki madalyon şeklindeki kitabelerle ilk bakışta bir benzerlik kurmak sadece görünüş itibarıyladır. İçerikte Saff suresinin 13'üncü ayetinden bir bölüm bulunmaktadır. Kitabe sülus üslubüyle yazılmıştır. hareke bulunmaktadır. Tezyin unsurlarından tirfil beş yerde bulunmaktadır. İki tane tırnak kullanılmıştır. Bir tane muhmel haflerden ha, bir tane de rumî motifi bulunmaktadır.

Yapılan Çalışmalar:

Konyalı İ.H.(Yay. haz. Kemaloğlu M. A.)(1946): 218 *Alanya (Alâ'iyye)*, Ayaydın

Lloyd S. ve Rice D. S. Çev. Sinemoğlu N. (1989)62, no.6 *Alanya (Alâ'iyya)*, TTK Yay, Ankara

Yardım A. (2002): 94/96, *Alanya Kitabeleri (Tesbit, Tescil, Tasnif ve Değerlendirme)*, Fetih Cemiyeti, İstanbul.

Kaynak S.2013: 72 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.2.4.2. Kitabe

Tophane Burcunun Kuzey yönünde

Fotoğraf:77

Eserin Adı: Tophane burcu kitabesi

Bulunduğu Yer: Tophane Burcunun Kuzey yönünde

Ait Olduğu Dönem: Selçuklu I. Alaaddin Keykubad (1220-1237)

Kitabenin Tarihi: H.626 [M.1227/1228]

Kitabenin Türü: İnşâ

Kitabenin Metni:

١- المننة الله

٢- السلطان

٣- المعظم علاءالدنيا و الدين سلطان البر و البحر ين

٤- ام الفتح كيقباد بن كتخسر وبرهان امير المؤمنين

٥- فى سنة خمسة و عشرين و ستمائة

Kitabenin Transkribi:

1. el-Minnetu lillâh
2. es-Sultânü'l-
3. mu‘azzam alâ'e'd-dünyâ ve'd-din Sultânü'l-berri ve'l-bahreyn
4. ebûl-feth Keykubad bin Keyhüsrev burhânü Emîri'l-mû‘minîn
5. fî sene hamsetin ve işrîn vel sitte mie

Kitabenin Tercümesi: Minnet ancak Allâh'a. Yüce Sultân dîn ve dünyanın yücesi,sarı karanın ve iki denizin hükümdârı, ülkeler fatihi, halifenin onayladığı Keyhüsrev'in oğlu Keykubad 625 yılında

Kitabenin Dili: Arapça

Hat Üslubu: Sülus

Değerlendirme: Şekil itibarıyla bir önceki kitabenin aynısıdır. Üç parçalı tepede madalyon şeklinde simge durumunda bir kitabesi olan, bu kitabeler bütünüdür. Tophane burcunun kuyuz tarafındaki kitabelerindendir. Madalyon şeklindeki kitabe iki satırdır ve satır çizgisi vardır. Minnet ifadesi olan ilk satırdan sonra bir önceki kitabe olduğu gibi Sultân kelimesi yer almaktadır. İkinci parçada asıl metin yer alır, üçüncü parçada ise kitabenin tarih kısmı bulunmaktadır. Sülus hattıyla yazılmıştır. Yuvarlak kitabede sultanın س sin harfi üzerinde döt yapraklı bir yonca motifi bulunmaktadır. İki tırtil, iki tırnak, iki tane de rumî motif bulunmaktadır.

Yapılan Çalışmalar:

- [Eldem]. H. E.(1330/1914), s. 156, no:3, *Anadolu'da Islâmî Kitabeler*, TOEM, V/27,
Répertoire_chronologique_d'épigraphie_arabe X,s (1931-1991): 84, no: 4130 Karihe
Konyalı İ.H.(Yay. haz. Kemaloğlu M. A.)(1946): 217 *Alanya (Alâiyye)*, Ayaydın
Lloyd S. ve Rice D. S. Çev. Sinemoğlu N. (1989)61, no.5 *Alanya ('Alâ'iyya)*, TTK Yay,
Ankara
Yardım A. (2002): 97-98, *Alanya Kitabeleri (Tesbit, Tescil, Tasnif ve Değerlendirme)*, Fetih
Cemiyeti, İstanbul.
Kaynak S.2013: *72 Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.2.5. KIZIL KULE'YE BİTİŞEN SURUN GÖVDESİNDE

1.2.5.1. Kitabe

Sur Gövdesinin Kuzey Yönünde Yer almaktadır

Fotoğraf:78

Eserin Adı: Sur kitabesi

Bulunduğu Yer: Sur gövdesinin kuzey yönünde yer alır.

Ait Olduğu Dönem: Selçuklu I.Alaaddin Keykubad (1220-37)

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü:-

Kitabenin Metni:

۱- السلطان المعظم علا الدنيا و الدين

۲- ابو الفتح كيقباد بن كيخسر و برهان امير المؤمنين

Kitabenin Transkribi:

1. es-Sultânu'l-mu'azzam alâ'e'd-dünyâ ve'd-din
2. ebûl-feth Keykubad bin Keyhüsrev burhânü Emîri'l-mû'minîn

Kitabenin Tercümesi: Büyük Sultân dîn ve dünyanın yücesi, ülkeler fatihi, halifenin onayladığı Keyhüsrev'in oğlu Keykubad

Kitabenin Dili: Arapça

Hat Üslupu: Sülus

Değerlendirme: Yatay dikdörtgen şekle sahip olan kitabe iki satırdır. Satır çizgisi vardır. Sülus hattıyla yazılmıştır. Girift bir kompozisyona sahiptir. Tezyin unsurlarından bir ha muhmel harfi ve sin harfinin altında üç nokta bir kere kullanılmıştır.

Yapılan Çalışmalar:

Konyalı İ.H.(Yay. haz. Kemaloğlu M. A.)(1946): 179 *Alanya (Alâiyye)*, Ayaydın

Lloyd S. ve Rice D. S. Çev. Sinemoğlu N. (1989): 63, no.10 *Alanya ('Alâ'iyya)*, TTK Yay, Ankara

Yardım A. (2002): 100-101, *Alanya Kitabeleri (Tesbit, Tescil, Tasnif ve Değerlendirme)*, Fetih Cemiyeti, İstanbul.

Kaynak S.2013: 73 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.2.5.2. Kitabe

Sur Gövdesinin Güney Yönünde ilk kitabe

Fotoğraf:79

Eserin Adı: Sur kitabesi

Bulunduğu Yer: Sur Gövdesinin Güney Yönünde ilk kitabe

Ait Olduğu Dönem: Selçuklu I.Alaaddin Keykubad (1220-37)

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: -

Kitabenin Metni:

۱- السلطان المعظم علا الدنيا و الدين ابو ا
۲- لفتح كيقباد بن كيخسر و برهان امير المؤمنين

Kitabenin Transkribi:

1. es-Sultânu'l-mu'azzam alâ'e'd-dünyâ ve'd-din ebûl-
2. feth Keykubad bin Keyhüsrev burhânü Emîri'l-mû'minîn

Kitabenin Tercümesi: Büyük Sultân dîn ve dünyanın yücesi, ülkeler fatihi, halifenin onayladığı Keyhüsrev'in oğlu Keykubad

Kitabenin Dili: Arapça

Hat Üslubu: Sülus

Yatay dikdörtgen şekle sahip olan kitabe iki satırdır. Satır çizgisi vardır. Sülus hattıyla yazılmıştır. Birinci ve ikinci satırda rumî motifler kullanılmıştır. Bir muhmel ha harfi vardır. Kısmı harekelerdir. Sultanın ünvanlarını içermektedir. Tarih bulunmamaktadır.

Yapılan Çalışmalar:

Konyalı İ.H.(Yay. haz. Kemaloğlu M. A.)(1946): 179 *Alanya (Alânye)*, Ayaydın

Lloyd S. ve Rice D. S. Çev. Sinemoğlu N. (1989): 63, no.11 *Alanya ('Alâ'iyya)*, TTK Yay, Ankara

Yardım A. (2002): 99-100, *Alanya Kitabeleri (Tesbit, Tescil, Tasnif ve Değerlendirme)*, Fetih Cemiyeti, İstanbul.

Kaynak S.2013: 73 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.2.5.3. Kitabe

Sur Gövdesinin Kuzey Yönünde İkinci Kitabe

Fotoğraf:80

Eserin Adı: Sur kitabesi

Bulunduğu Yer: Sur Gövdesinin Kuzey Yönünde ikinci

Ait Olduğu Dönem: Selçuklu I.Alaaddin Keykubad (1220-37)

Kitabenin Tarihi: H.623[M.1226]

Kitabenin Türü: Tarih

Kitabenin Metni:

١ - المنة لله

٢ - امر بعمله السلطان

٣ - المعظم علا الدنيا

Kitabenin Transkribi:

1. el-Minnetü lillâh
2. Emera bi amelihî es-Sultânu'l-
3. mu‘azzam alâ'ü'd-dünyâ
4. ve'd-dîn ebû'l- feth Keykubad
5. bin Keyhüsrev fî sene selâse [ve] işrîn ve sitte mie

Kitabenin Tercümesi: Minnet ancak Allâh'a. Onun inşâsını Büyük Sultân dîn ve dünyanın yücesi ülkeler fatihi, Keyhüsrev'in oğlu Keykubad 623 senesinde emretti.

Kitabenin Dili: Arapça

Hat Üslubu: Sülus

Değerlendirme: İki parçadan oluşan kitabe kubbeli dikdörtgen şeklindedir. İki parçadan oluşmaktadır. Beş satır üzere hazırlanmıştır. Hareke bulunuyor. Tezyin unsurlarından sadece bir tane tirfil kullanılmıştır. Diğer kitabelerden farklı olarak el-minnet ibaresi ilk satırda ama ancak ana metine muttasildir.

Yapılan Çalışmalar:

Konyalı İ.H.(Yay. haz. Kemaloğlu M. A.)(1946): 179 *Alanya (Alâ'iyye)*, Ayaydın

Lloyd S. ve Rice D. S. Çev. Sinemoğlu N. (1989): 64, no.12 *Alanya ('Alâ'iyya)*, TTK Yay, Ankara

Yardım A. (2002): 101-102, *Alanya Kitabeleri (Tesbit, Tescil, Tasnif ve Değerlendirme)*, Fetih Cemiyeti, İstanbul.

Kaynak S.2013: 70-71, *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.2.6. MEYYİT KAPISI KİTABESİ

1.2.6.1. Kitabe

Meyyit Kapısı Kitabesi

Fotoğraf:81

Eserin Adı: Meyyit kapısı kitabesi

Bulunduğu Yer: Meyyit kapısı

Ait Olduğu Dönem: Selçuklu I.Alaaddin Keykubad (1220-37)

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Bilinmiyor

Kitabenin Metni:

۱- السلطان

۲- علا الدنيا و الدين

Kitabenin Transkribi:

1. es-Sultân
2. alâ'ü'd-dünyâ

Kitabenin Tercümesi: Sultân dîn ve dünyanın yücesi

Kitabenin Dili: Arapça

Hat Üslupu: Sülus

Değerlendirme: Meyyit kapısında bulunan kitabe iki satırdır. Kubbeli dikdörtgen niş içerisinde bulunmaktadır. Sultân ve Alaaddin Keykubad'ın ünvanı yer almaktadır.

Yapılan Çalışmalar:

Konyalı İ.H.(Yay. haz. Kemaloğlu M. A.)(1946): 181, *Alanya (Alâ'iyye)*, Ayaydın

Lloyd S. ve Rice D. S. Çev. Sinemoğlu N. (1989): 63, no.9, *Alanya ('Alâ'iyya)*, TTK Yay, Ankara

Yardım A. (2002): 104, *Alanya Kitabeleri (Tesbit, Tescil, Tasnif ve Değerlendirme)*, Fetih Cemiyeti, İstanbul.

Kaynak S.2013: 72 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.2.7. ORTA KAPI

1.2.7.1. Kitabe

Kale Dış Kapının Üstünde Bulunmaktadır.

Fotoğraf:82

Eserin Adı: Kale kapısı kitabesi

Bulunduğu Yer: Kale Dış Kapının üstündedir.

Ait Olduğu Dönem: Selçuklu I. Alaaddin Keykubad (1220-1237)

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Bilinmiyor

Kitabenin Metni:

- ١ - امير المومنين
- ٢ - السلطان الاعظم شا
- ٣ - هنشاه المعظم علا الدنيا
- ٤ - و الدين ابو الفتح كيقبادقسيم

Kitabenin Transkribi:

1. Emîri'l-mü'minîn
2. es-Sultânu'l-a'zam Şâ-
3. hinşâhi'l-mu'azzam alâ'ü'd-dünyâ
4. ve'd-dîn ebû'l- feth Keykubad kasîm

Kitabenin Tercümesi: Büyük Sultân Şahlar şahının en büyüğü dîn ve dünyanın yücesi
ülkeler fatihi halifenin ortağı Keykubad

Kitabenin Dili: Arapça

Hat Üslubu: Sülus

Değerlendirme: Kare çerçeve içinde bulunan kitabe, kare kubbe şekline sahiptir. Dört satırdır. Satır arası çizgiler bulunmaktadır. Girift bir kompozisyona sahiptir. Sülus hat üslubundadır. Tezyin işaretlerinden bir adet tırnaklı tirfil ve bir aded hilâlli cezim ve üç adet de rumî motifi bulunmaktadır.

Yapılan Çalışmalar:

[Eldem]. H. E.(1330/1914), s. 155, no: 1, *Anadolu'da Islâmî Kitabeler*, TOEM, V/27,
Riefstahl Rudolf M (1941): 74-75. no.9, *Cenubu Garbi Anadolu'da Türk Mimarisi*, İstanbul
Répertoire_chronologique_d'épigraphie_arabe XI,(1931-1991): 17-18, no:4028 Karihe
Konyalı İ.H.(Yay. haz. Kemaloğlu M. A.)(1946): 182-183, *Alanya (Alâiyye)*, Ayaydın
Lloyd S. ve Rice D. S. Çev. Sinemoğlu N. (1989): 64-65, no14;71, no.27, *Alanya ('Alâ'iyya)*,
TTK Yay, Ankara
Yardım A. (2002): 106-108, *Alanya Kitabeleri (Tesbit, Tescil, Tasnif ve Değerlendirme)*,
Fetih Cemiyeti, İstanbul.
Kaynak S.2013: 73 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.2.7.2. Kitabe

Kale kapısı kitabesi

Fotoğraf:83

Eserin Adı: Kale kapısı 2. kitabesi

Bulunduğu Yer: Kale Dış Kapının üstünde yer almaktadır.

Ait Olduğu Dönem: Selçuklu I. Alaaddin Keykubad (1220-1237)

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Bilinmiyor

Kitabenin Metni:

١ - العبد قراجه

Kitabenin Transkribi:

1. el-abdi Karaca

Kitabenin Tercümesi: Karaca kul

Kitabenin Dili: Arapça

Hat Üslubu: Sülus

Değerlendirme: Önceki kitabenin sağında bulunan tek satırlık kitabedir. Kitabeyi yazan kişinin adının geçtiği kitabe sülus hattıyla yazılmıştır.

Yapılan Çalışmalar:

Eldem]H. E.(1330/1914), s. 155, no: 1, *Anadolu'da Islâmî Kitabeler*, TOEM, V/27,

Riefstahl Rudolf M (1941): 74-75. no.9, *Cenubu Garbi Anadolu'da Türk Mimarisi*, İstanbul

Répertoire_chronologique_d'épigraphie_arabe XI,(1931-1991): 17-18, no:4028 Karihe

Konyalı İ.H.(Yay. haz. Kemaloğlu M. A.)(1946): 182-183, *Alanya (Alânye)*, Ayaydın

Lloyd S. ve Rice D. S. Çev. Sinemoğlu N. (1989): 64-65, no14;71, no.27, *Alanya ('Alâ'iyya)*,

TTK Yay, Ankara

Yardım A. (2002): 106-108, *Alanya Kitabeleri (Tesbit, Tescil, Tasnif ve Değerlendirme)*,

Fetih Cemiyeti, İstanbul.

Kaynak S.2013: 73 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.2.7.3. Kitabe

Kale Dış Kapının Üstündeki Kitabe

Fotoğraf:84

Eserin Adı: Kale kapısı 3. kitabesi

Bulunduğu Yer: Kale Dış Kapının üstünde, ana kitabenin solundadır.

Ait Olduğu Dönem: Selçuklu I. Alaaddin Keykubad (1220-1237)

Kitabenin Tarihi: H.628[M.1230-1231]

Kitabenin Türü: Tarih kitabesi

Kitabenin Metni:

١ - فى سنة ثمان و عشرين و ستمائة

Kitabenin Transkribi:

1. fî sene semâne ve işrîn ve sitte mie

Kitabenin Tercümesi: 628 senesinde

Kitabenin Dili: Arapça

Hat Üslupu: Sülus

Değerlendirme: Hicri tarihle 628 tarihi yazan bir kitabedir. Kare formdadır. İki satır olarak istiflenmiştir. Sülus hat üzere yazılmıştır. Kitabede bir tirfil ve sin harfi altında üç nokta bulunmaktadır.

Yapılan Çalışmalar:

[Eldem].H. E.(1330/1914), s. 155, no: 1, *Anadolu'da Islâmî Kitabeler*, TOEM, V/27,

Riefstahl Rudolf M (1941): 74-75. no.9, *Cenubu Garbi Anadolu'da Türk Mimarisi*, İstanbul

Répertoire_chronologique_d'épigraphie_arabe XI,(1931-1991): 17-18, no:4028 Karihe

Konyalı İ.H.(Yay. haz. Kemaloğlu M. A.)(1946): 182-183, *Alanya (Alâiyye)*, Ayaydın

Lloyd S. ve Rice D. S. Çev. Sinemoğlu N. (1989): 64-65, no14;71, no.27, *Alanya ('Alâ'iyya)*, TTK Yay, Ankara

Yardımlı A. (2002): 106-108, *Alanya Kitabeleri (Tesbit, Tescil, Tasnif ve Değerlendirme)*, Fetih

1.2.7.4. Kitabe

Kapı Sahanlığındaki Kitabe

Fotoğraf:85

Eserin Adı: Kale kapı kitabesi

Bulunduğu Yer: Kapı Sahanlığındadır

Ait Olduğu Dönem: Selçuklu I. Alaaddin Keykubad (1220-1237)

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Bilinmiyor

Kitabenin Metni:

١ - السلطان المعظم علا الدنيا والدين

٢ - كيقبادين كيخسر و برهان امير المومنين

Kitabenin Transkribi:

1. es-Sultânu'l- muazzam alâ'e'd-dünyâ ve'd-dîn
2. Keykubad bin Keyhüsrev burhânü Emîri'l- mû'minîn

Kitabenin Tercümesi: Büyük Hükümdar, dîn ve dünyanın yücüsü, halifenin onayladığı Keyhüsrev'in oğlu Keykubad

Kitabenin Dili: Arapça

Hat Üslupu: Sülus

Değerlendirme: Yatay dikdörtgen kitabe iki satır olarak düzenlenmiştir. Dikey olarak kırılmış iki parçadır. Sülus hattıyla yazılmıştır.

Yapılan Çalışmalar:

- Riefstahl Rudolf M (1941): 74-75. no.10, *Cenubu Garbi Anadolu'da Türk Mimarisi*, İstanbul
- Konyalı İ.H.(Yay. haz. Kemaloğlu M. A.)(1946): 185, *Alanya (Alâ'iyye)*, Ayaydın
- Lloyd S. ve Rice D. S. Çev. Sinemoğlu N. (1989): 65, no: 15, *Alanya ('Alâ'iyya)*, TTK Yay, Ankara
- Yardım A. (2002): 110, *Alanya Kitabeleri (Tesbit, Tescil, Tasnif ve Değerlendirme)*, Fetih Cemiyeti, İstanbul.
- Kaynak S.2013: 74 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.2.7.5. Kitabe

İç Kapının Dış tarafında Bulunan Kitabe

Fotoğraf:86

Eserin Adı: Kale kitabesi

Bulunduğu Yer: İç Kapının Dış tarafındadır.

Ait Olduğu Dönem: -

Kitabenin Tarihi: H.623[M.1226]

Kitabenin Türü: İnşa

Kitabenin Metni:

۱- بنده کمینه یاقوت اوتاقباشی

۲- فی تاریخ سنة ثلث [و] عشرين [و] ستمایة

Kitabenin Transkribi:

1. Bende-i kemîne Yakut Otokbaşı
2. fi Tarih sene selâse [ve] işrîne [ve] sitte mie

Kitabenin Tercümesi: Aciz kul Yakut Otakbaşı, 623 senesi tarihinde

Kitabenin Dili: Arapça

Hat Üslubu: Sülus

Değerlendirme: Dikdörtgen kitabe iki satırdır. İki parça halinde üstüste konmuştur. Orta kale kitabelerinden olan kitabe sülus hattıyla yazılmıştır. بنده کمینه bende-i kemine terkibi Farsça kelimelerden oluşmaktadır. Tezyin unsuru bulunmamaktadır.

Yapılan Çalışmalar:

Riefstahl Rudolf M (1941): 76/76. no. 11, *Cenubu Garbi Anadolu'da Türk Mimarisi*, İstanbul

Répertoire_chronologique_d'épigraphie_arabe X, (1931-1991): 241, no: 3958, Karihe

Konyalı İ.H.(Yay. haz. Kemaloğlu M. A.)(1946): 186 *Alanya (Alâiyye)*, Ayaydın

Lloyd S. ve Rice D. S. Çev. Sinemoğlu N. (1989)66, no.16 *Alanya ('Alâ'iyya)*, TTK Yay, Ankara

Yardım A. (2002): 111, *Alanya Kitabeleri (Tesbit, Tescil, Tasnif ve Değerlendirme)*, Fetih Cemiyeti, İstanbul.

Kaynak S.2013: 71, *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.2.8. EHMEDEK KOMPLEKSİ (İÇ KALE)

1.2.8.1. Kitabe

Ehmedek Burcu Kitabesi

Fotoğraf:87

Eserin Adı: Ehmedek Burcu kitabesi

Bulunduğu Yer: Ehmedek Burcunun deniz tarafındadır

Ait Olduğu Dönem: Selçuklu I. Alaaddin Keykubad (1220-1237)

Kitabenin Tarihi: H.624[M.1226-1227]

Kitabenin Türü: İnşa

Kitabenin Metni:

۱- ا لسلطان المعظم علاء

۲- لدنيا و الدين كيقباد بن كيجسرو

Kitabenin Transkribi:

1. es-Sultânu'l- mu'azzam alâ'ü'd-
2. dünyâ ve'd-dîn Keykubad bin Keyhüsrev

Kitabenin Tercümesi: Büyük Hükümdar, dîn ve dünyanın yücesi Keyhüsrev'in oğlu Keykubad.

Kitabenin Dili: Arapça

Hat Üslupu: Sülus

Değerlendirme: İki satırlık yatay dikdörtgen kitabe sülus hattıyla yazılmıştır. Satır çizgisi vardır ve girift bir kompozisyona sahiptir. Tezyin unsurlarından bir adet rûmî motifi kullanılmıştır.

Yapılan Çalışmalar:

Konyalı İ.H.(Yay. haz. Kemaloğlu M. A.)(1946): 191 *Alanya (Alâiyye)*, Ayaydın

Lloyd S. ve Rice D. S. Çev. Sinemoğlu N. (1989)66, no.17 *Alanya ('Alâ'iyya)*, TTK Yay, Ankara

Yardım A. (2002): 113-114, *Alanya Kitabeleri (Tesbit, Tescil, Tasnif ve Değerlendirme)*, Fetih Cemiyeti, İstanbul.

Kaynak S.2013: 71, *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.2.8.2. Kitabe

Ehmedek Burcu

Fotoğraf:88

Eserin Adı: Ehmedek Burcu kitabesi

Bulunduğu Yer: Emedek Burcunun deniz tarafında

Ait Olduğu Dönem: Selçuklu I. Alaaddin Keykubad

Kitabenin Tarihi: H.624[M.1226/1227]

Kitabenin Türü: İnşa

Kitabenin Metni:

۱- کمترین بندکان ینال

۲- سنه اربع و عشرین [و] ستمایه

Kitabenin Transkribi:

1. Kemterin-i bendegân Yınal
2. sene erba'a ve işrîn [ve] sitte mie

Kitabenin Tercümesi: En aciz kulları Yınal, 624 senesinde

Kitabenin Dili: Arapça

Hat Üslupu: Sülüs

Değerlendirme: Bir önceki kitabenin kemeri altında yer alan iki parçalı kitabe tek satır halindedir. Birinci parçada Farsça terkip bulunuyor. ikinci parçada ise tarih yazılıdır. Sülüs hattıyla yazılıdır. ikinci parçada rûmî motifi bulunmaktadır.

Yapılan Çalışmalar:

Konyalı İ.H.(Yay. haz. Kemaloğlu M. A.)(1946): 191 *Alanya (Alâiyye)*, Ayaydın

Lloyd S. ve Rice D. S. Çev. Sinemoğlu N. (1989)66, no.17 *Alanya ('Alâ'iyya)*, TTK Yay, Ankara

Yardım A. (2002): 113-114, *Alanya Kitabeleri (Tesbit, Tescil, Tasnif ve Değerlendirme)*, Fetih Cemiyeti, İstanbul.

Kaynak S.2013: 71, *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.3. ALARA KALESİ

1.3.1. Kitabe

Alara Kalesi Kitabesi

Fotoğraf:89

Eserin Adı: Kale kitabesi

Bulunduğu Yer: Alara Kalesinde yer almaktadır.

Ait Olduğu Dönem: Selçuklu

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Bilinmiyor

Kitabenin Metni:

١ - السلطان

٢ - المعظم

٣ - شاهنشاه

Kitabenin Transkribi:

1. es-Sultân
2. el-mu‘azzam
3. şâhinşâh

Kitabenin Tercümesi: Sultân , büyük, şahlar şahı

Kitabenin Dili: Arapça

Hat Üslupu: Sülus

Değerlendirme: Yatay dikdörtgen olan kitabe üç satır olarak düzenlenmiş, satır çizgisi mevcuttur. İlk satır yarıdan itibaren kırık durumdadır. Sülus hatta sahiptir.

Yapılan Çalışmalar:

Lloyd S. ve Rice D. S. Çev. Sinemoğlu N. (1989: 75, no.37, *Alanya ('Alâ'iyya)*, TTK Yay, Ankara

Yardıı A. (2002): 441, *Alanya Kitabeleri (Tesbit, Tescil, Tasnif ve Değerlendirme)*, Fetih Cemiyeti, İstanbul.

Kaynak S.2013: 75, *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.4. ALANYA MÜZESİNDE BULUNAN KİTABELER

1.4.1. Kitabe

Kırık Kitabe (Hangi esere ait olduğu bilinmiyor)

Fotoğraf:90

Eserin Adı: Kırık kitabe

Bulunduğu Yer: Mecduddin Sarnıcında iken Alanya müzesine nakledildi

Ait Olduğu Dönem: Selçuklu I. Alaaddin Keykubad (1220-1237)

Kitabenin Tarihi: H.[6]29[M.1232]

Kitabenin Türü: İnşa

١- السلطان ال (...)

٢- علا الدنيا و الد[ین][...]

٣- بن كمخسرو بن قلع ا(...)

٤- فی تاریخ سنة تسع و ع(...)

Kitabenin Transkribi:

1. es-Sultân el (...)
2. alâ'ü'd-dünyâ ve'd-[dîn](...)
3. bin Keyhüsrev bin Kılıç A(...)
4. fi Tarih sene tis'a ve iş(...)

Kitabenin Tercümesi: Sultân (kesik) dîn ve dünyanın yücesi (kesik) Kılıç A[rslan]'ın oğlu Keyhüsrevin oğlu (kesik) 29 senesi tarihinde

Kitabenin Dili: Arapça

Hat Üslubu: Sülus

Değerlendirme: Alan Müzesi'inde bulunan kitabe dikdörtgen formda dört satır olarak düzenlenmiştir. Sol üst köşesi üçgen şeklinde kırıktır. Ait olduğu eser bilinmemektedir. Satır çizgileri bulunan kitabe sülus hattıyla yazılmıştır. Tezyin unsurlarından tirfil iki yerde bulunmakta, hilalli cezim iki yerde yer almaktadır. Kısmı harekelidir.

Yapılan Çalışmalar:

Konyalı İ.H.(Yay. haz. Kemaloğlu M. A.)(1946): 198, no.1 *Alanya (Alâ'iyye)*, Ayaydın
Lloyd S. ve Rice D. S. Çev. Sinemoğlu N. (1989): 68, no.20, *Alanya ('Alâ'iyya)*, TTK Yay,
Ankara

Yardım A. (2002):154, *Alanya Kitabeleri (Tesbit, Tescil, Tasnif ve Değerlendirme)*, Fetih
Cemiyeti, İstanbul.

Kaynak S.2013: 77, *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.4.2. Kitabe

Ait olduğu eser bilinmiyor

Fotoğraf:91

Eserin Adı: Ait olduğu eser bilinmiyor

Bulunduğu Yer:Alanya Müzesi bağçesinde muhafaza edilmektedir.

Ait Olduğu Dönem: Selçuklu II. Gıyaseddin Keyhüsrev

Kitabenin Tarihi: H.637[M.1239/1240]

Kitabenin Türü: İnşa

Kitabenin Metni:

١ - الله

٢ - في أيام السلطان الاعظم عياث

٣ - الدنيا و الدين ابو الفتح كخسرو بن كيقباد

٤ - في سنة وسبع و ثلثين و ستمائه

Kitabenin Transkribi:

1. Allâh
2. fî eyyâmî's-Sultâni'l-a'zam gıyâsî'd-
3. dünyâ ve'd-dîn ebû'l-feth Keyhüsrev bin Keykubad
4. fî sene seba' ve selâsine ve sitte mie

Kitabenin Tercümesi: Allâh. Dîn ve dünyanın yardımcısı, ülkeler fatihi, Keykubad'ın oğlu Keyhüsrev'in dönemi, 637 senesinde.

Kitabenin Dili: Arapça

Hat Üslupu: Sülus

Değerlendirme: Dikdörtgen formdaki kitabe dört satır üzere dizayn edilmiştir. Satır çizgisi bulunuyor. Sülus hattıyla hazırlanan kitabenin ortasında bir delik bulunmaktadır. İlk satırında Allâh lafzı ve iki yanında rûmî motifler bulunuyor. Satırların kendi aralarında dengeli bir istif hakimdir. Dik harfler satır çizgisine dayanmaktadır. Kitabede tezyin unsurlarından rûmî motifden başka üç tane tirfil, iki tane hilalli cezim bulunmaktadır. Harekeler de yazıyı süslemek amacıyla bir kaç yerde kullanılmıştır. Kitabenin ait olduğu eser bilinmiyor.

Yapılan Çalışmalar:

Uysal, A. O. (1986): 30-31 , Alanya Kalesine Ait Yayınlanmamış Bir Kitabe, *Artist Plastik Sanatlar Dergisi*, 1

Yardım A. (2002):157, *Alanya Kitabeleri (Tesbit, Tescil, Tasnif ve Değerlendirme)*, Fetih Cemiyeti, İstanbul.

Kaynak S.2013: 77, *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.4.3. Kitabe

Ait olduğu eser bilinmiyor

Fotoğraf:92

Eserin Adı: Eser bilinmiyor

Bulunduğu Yer: Alanya Müzesi bahçesinde

Ait Olduğu Dönem: Bilinmiyor

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Ayet Kitabesi

Kitabenin Metni:

١ - نصر من الله و فتح قريب

Kitabenin Transkribi:

1. Nasrun mine'llâhi ve fethun karîb ¹

Kitabenin Tercümesi: Yardım Allâh'dan, zafer yakındır

Kitabenin Dili: Arapça

Hat Üslupu: Sülus

Değerlendirme: Alanya Müzesi bahçesinde bulunan kitabe tek satırlık yatay dikdörtgen şekle sahiptir. Saff suresinin 13. Ayetinden bir bölümünü içeren kitabe sülus hattıyla yazılmıştır. Allâh lafzını merkeze koyarak oluşturulan kompozisyon görsel olarak güzel bir estetik sunuyor. Hangi esere ait olduğu bilinmiyor. Tezyin unsurları ve hareke bulunmamaktadır. Ufak tefek kırıklar olsa da kitabe okunabilir durumdadır.

¹ Kur'âni Kerîm, Saff Suresi 13. Ayetin bir bölümü

Yapılan Çalışmalar:

Konyalı İ.H.(Yay. haz. Kemaloğlu M. A.)(1946): 198 *Alanya (Alâiyye)*, Ayaydın

Lloyd S. ve Rice D. S. Çev. Sinemoğlu N. (1989)70, no.24, *Alanya ('Alâ'iyya)*, TTK Yay, Ankara

Yardım A. (2002):150, *Alanya Kitabeleri (Tesbit, Tescil, Tasnif ve Değerlendirme)*, Fetih Cemiyeti, İstanbul.

Kaynak S.2013: 74, *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.4.5. Kitabe

Kale kitabesi

Fotoğraf:93

Eserin Adı: Kale kitabesi (Üst tarafı kırık)

Bulunduğu Yer: Alanya Müzesi bağçesinde

Ait Olduğu Dönem: Selçuklu

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü:

Kitabenin Metni:

۱- سلاطين العرب و العجم ابو الفتح كيقباد

۲- بن كمحسرو برهان امير المومنين

Kitabenin Transkribi:

1. selâtînü'l-Arab ve'l-Acem ebû'l-feth Keykubad
2. bin Keyhüsrev burhânü emîri'l- mü'minîn

Kitabenin Tercümesi:(Üst tarafı kırık) Arap ve Acem Sultânlarının (kırık) ülkeler fatihi, halifenin onayladığı Keyhüsrev'in oğlu Keykubad

Kitabenin Dili: Arapça

Hat Üslupu: Sülüs

Değerlendirme: Üst tarafı kırık yatay dikdörtgen bir kitabedir. Üst satırda bulunan yazılar okunabilir düzeyde değildir. Kitabı üç parçadan oluşuyor. Kırılmış ve yapıştirilmiş izlenimi vermektedir. Sülüs hattı özelliği taşıyan kitabede bir tane rûmî motifi vardır. Kısmı harekelidir. Ait olduğu eser bilinmemektedir.

Yapılan Çalışmalar:

Konyalı İ.H.(Yay. haz. Kemaloğlu M. A.)(1946): 199, no. 5/6 *Alanya (Alâiyye)*, Ayaydın
Lloyd S. ve Rice D. S. Çev. Sinemoğlu N. (1989): 69, no.22, *Alanya ('Alâ'iyya)*, TTK Yay,
Ankara

Yardım A. (2002):156, *Alanya Kitabeleri (Tesbit, Tescil, Tasnif ve Değerlendirme)*, Fetih
Cemiyeti, İstanbul.

Kaynak S.2013: 74, *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

2. Kitabe

Kule burcu kitabesi olduğun tahmin ediliyor

Fotoğraf:94

Eserin Adı: Ait olduğu eser bilinmiyor

Bulunduğu Yer: Alanya Müzesi bağçesinde

Ait Olduğu Dönem: Selçuklu I. Alaaddin Keykubad (1220-1237)

Kitabenin Tarihi: H.625[M.1227/1228]

Kitabenin Türü: İnşa

Kitabenin Metni:

١ - عمارت البرج في سنة حمسة [و] عشرين [و] ستمائه

Kitabenin Transkribi:

1. İmâretü'l-burc fi sene hamsete [ve] işrîn [ve]sitte mie

Kitabenin Tercümesi: Burcun inşâsı 625 senesinde

Kitabenin Dili: Arapça

Hat Üslupu: Sülus

Değerlendirme: Kare şeklinde dört satır olarak istifli girift bir kitabedir. Kenar kısımları kırıktır. Sanat kaygısı taşımayan bir üslûba sahip, sülus özellikleri taşımaktadır. Hareke ve tezyin unsuru bulunmamaktadır.

Yapılan Çalışmalar:

Konyalı İ.H.(Yay. haz. Kemaloğlu M. A.)(1946): 199, no. 3, *Alanya (Alâ'iyye)*, Ayaydın
Lloyd S. ve Rice D. S. Çev. Sinemoğlu N. (1989): 69, no.23, *Alanya ('Alâ'iyya)*, TTK Yay,
Ankara

Yardım A. (2002):153, *Alanya Kitabeleri (Tesbit, Tescil, Tasnif ve Değerlendirme)*, Fetih
Cemiyeti, İstanbul.

Kaynak S.2013: 72, *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.4.5. Kitabe

Aşağı kapı burcu kuzey duvarında (Konyalı, 1946:180) ¹

Fotoğraf:95

Eserin Adı: Burç kitabesi

Bulunduğu Yer: Alanya Müzesi bahçesinde bulunmaktadır.

Ait Olduğu Dönem: Selçuklu I. Alaaddin Keykubad (1220-1237)

Kitabenin Tarihi: H.623[M.1226]

Kitabenin Türü: İnşa

¹ Konyalı, Orta Kapı burcunun kuzey duvarında olarak tespit etmiştir.

Kitabenin Metni:

١- امر بعمارة هذا البرج المبارك السلطان

٢- المعظم علا الدنيا و الدين ابو الفتح

٣- (...) بن كيخسرو فى سنة ثلاث و عش [و] ستمائه

Kitabenin Transkribi:

1. Emera bi imâreti haze'l-burci'l-mübârek es-Sultânu'l-
2. mu'azzam alâ'e'd-dünyâ ve'd-din ebûl- feth
3. (...) bin Keyhüsrev fî sene selâse ve işrîn [ve] sitte mie

Kitabenin Tercümesi: Bu kutsal burcun inşâsını Büyük hükümdar dîn ve dünyanın yücesi ülkeler fatihi, Keyhüsrev'in oğlu Keykubad 623 senesinde emretti.

Kitabenin Dili: Arapça

Hat Üslubu: Sülus

Değerlendirme: Yatay dikdörtgen kitabenin sağ alt köşesi kırıktır. Üç satır olarak düzenlenmiştir. Satır çizgileri vardır. Dik harfler satır çizgisi boyunca uzanmaktadır. Kırık olan kısım önceki çalışmalarda okunmaya çalışılmış karşılaştırma imkanı olmadığı için boş bırakılmasının daha doğru bir yaklaşım olarak düşünülmektedir. Hat üslubu sülus olan kitabenin sade bir istif şekli vardır. Boşluklar dengeli dağıtılmıştır. Tezyin işaretlerinden tirfil üç kez kullanılmıştır. Kısmı harekelidir.

Yapılan Çalışmalar:

Konyalı İ.H.(Yay. haz. Kemaloğlu M. A.)(1946): 180, Alanya(Alâiyye), Ayaydın

Lloyd S. ve Rice D. S. Çev. Sinemoğlu N. (1989): 64, no.13, Alanya ('Alâ'iyya), TTK Yay, Ankara

Yardım A. (2002):151, Alanya Kitabeleri (Tesbit, Tescil, Tasnif ve Değerlendirme), Fetih Cemiyeti, İstanbul.

Kaynak S.2013: 70-71, Türkiye Selçukluları ve *Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.4.6. Kitabe

Alanya iç Kalesin'e Ait Kitabe

Fotoğraf:96

Eserin Adı: Alanya iç kale kitabesi

Bulunduğu Yer: Alanya Müzesinde bulunmaktadır.

Ait Olduğu Dönem: Selçuklu I. Alaaddin Keykubad (1220-1237)

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: İnşa

Kitabenin Metni:

١- عمر هذه

٢- القلعة المباركة

Kitabenin Transkribi:

1. Ammera hazihi'l-
2. kal'ate'l-mübâreke

Kitabenin Tercümesi: Bu kutsal kaleyi imar etti

Kitabenin Dili: Arapça

Hat Üslubu: Sülüs

Değerlendirme: Estetik açıdan muhteşem görsel sunan kitabelerden biridir. Kitabenin tamamı yatay dikdörtgen şeklindedir. Üst sağ ve sol köşelerinde rûmî süslemeler bulunmaktadır. İki satır olarak düzenlenen içerik kısmını, yazının kalemi boyutunda sir çizgi ile cami kubbesi biçiminde bir çerçeve içine alınmıştır. Yazı üslubu sülüs özellikleri taşımaktadır. Tezyin unsurlarından hilalli cezim iki yerde kullanılmıştır. Hareke bulunmaktadır.

Yapılan Çalışmalar:

Baykara T.(1981-1982):584, Alâiye'de Bazı Yeni Kitabeler, İ.Ünv. T.E. T.M. İstanbul

Yardım A. (2002):148, Alanya Kitabeleri (Tesbit, Tescil, Tasnif ve Değerlendirme), Fetih Cemiyeti, İstanbul.

Kaynak S.2013: 79, Türkiye Selçukluları ve *Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.4.7. Kitabe

Kırık Kitabe

Fotoğraf:97

Eserin Adı: Ait olduğu eser bilinmiyor

Bulunduğu Yer: Alanya Müzesi teşhir salonunda

Ait Olduğu Dönem:

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Bilinmiyor

Kitabenin Metni:

١ - السل (...)

٢ - الدنيا (...)

Kitabenin Transkribi:

1. es-Sul (Kırık)
2. ed-dünyâ (kırık)

Kitabenin Tercümesi: Sul (Kırık) dünya (Kırık)

Kitabenin Dili: Arapça

Hat Üslubu: Sülus

Değerlendirme: Sanat değeri yüksek bir kitabenin parçası olduğu anlaşılan kırık kitabe muhtemelen sağ alt köşeden bir parçayı oluşturuyor. Diğer bölümleri kırıktır. Kalan kızmından anlaşıldığı üzere satır düzleminde istif edilmiştir. Mevcüt kelimelerden anlamlı bir metin çıkmamakla birlikte karine yoluyla Sultân ve dünyâ kelimesi oluşturulabilir. Kitabe sülus hat özelliği taşımaktadır. Dik harfler uzun ve üst satıra bitişmektedir. Tezyin unsurundan bir tirfil ve harekeler açık bir şekilde gözükmemektedir. Kitabenin ait olduğu eser bilinmiyor. Alanya Müzesinde bulunmaktadır. Belki ilerleyen zamanlarda bu kırık kitabelerin bir araya getirilmesiyle eşleştirme yapılarak anlamlı metinler oluşturma çalışması yapılırsa anlamlı metinler elde edilebilir.

Yapılan Çalışmalar:

Yardımlı A. (2002):160, *Alanya Kitabeleri (Tesbit, Tescil, Tasnif ve Değerlendirme)*, Fetih Cemiyeti, İstanbul.

Kaynak S.2013: 79, *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.4.8. Kitabe**Kırık Kitabe**

Fotoğraf:98

Eserin Adı: Ait olduğu eser bilinmiyor

Bulunduğu Yer: Alanya Müzesi'nde bulunmaktadır.

Ait Olduğu Dönem: Selçuklu

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Bilinmiyor

Kitabenin Metni:

١- (...)م غياث (...)

Kitabenin Transkribi:

1. (...) m Giyâs (...)

Kitabenin Tercümesi:

Kitabenin Dili: Arapça

Hat Üslupu: Sülus

Değerlendirme: Sadece Giyâs kelimesi ve bir de mim harfi okunabilecek kırık kitabe sülus hat özelliğini taşımaktadır. Dört tarafı kırıktır. Üst çizgide rumu bir dal motifi gözükmemektedir. Ait olduğu eser bilinmiyor.

Yapılan Çalışmalar:

Yardım A. (2002):161, *Alanya Kitabeleri (Tesbit, Tescil, Tasnif ve Değerlendirme)*, Fetih Cemiyeti, İstanbul.

Kaynak S.2013: 79, *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.4.9. Kitabe**Karamanoğlu Devrine ait kitabe**

Fotoğraf:99

Eserin Adı: Karamanoğlu Devrine ait Ehmedek güney burcuna ait kitabe ¹

Bulunduğu Yer: Alanya Müzesi Teşhir salonunda bulunmaktadır.

Ait Olduğu Dönem: Karamanoğlu Savcı Bey oğlu

Kitabenin Tarihi: H.827[M.1424]

Kitabenin Türü: Tamir

Kitabenin Metni:

١ - حرسها الله تعالى امير معظم

٢ - قرمان بن بن ساوجي ي المولى فسننة سبع وعشرين و ثمانيه

¹ Konyalı İ.H.(Yay. haz. Kemaloğlu M. A.)(1946): 193

Kitabenin Transkribi:

1. Harresehâ'llâhu Te'âlâ Emîru mu'azzam
2. Karaman bin Savcı el-Mevlevî fi sene seb'a ve işrine ve semane mie

Kitabenin Tercümesi: Yüce Allâh onu korusun, Mevlevî Savcı Bey oğlu Emîr Karaman

Kitabenin Dili: Arapça

Hat Üslubu: Sülus

Değerlendirme: Yatay dikdörtgen şekle sahip olan kitabe iki satır şeklinde düzenlenmiştir. Satır çizgisi vardır. Sülus hat özelliklerini taşıyan kitabenin ilk satırı Selçuklu Dönemi kitabelerinde görülen kalın yazı bu kitabede de vardır. İlk satır kalın ve sade, ikinci satır daha sıkışık ve küçük ebatlı harfler kullanılarak istif edilmiştir. Kitabede hareke vardır. Tezyin unsurundan dış çerçeveden yazıya dal şeklinde uzayan bir rûmî motif bulunmaktadır. Kitabeyi önemli kılan Karamanoğlu devrine ait olmasıdır.

Yapılan Çalışmalar:

Konyalı İ.H.(Yay. haz. Kemaloğlu M. A.)(1946): 193, no. 3, *Alanya (Alâiyye)*, Ayaydın

Yardım A. (2002):167-169, *Alanya Kitabeleri (Tesbit, Tescil, Tasnif ve Değerlendirme)*, Fetih Cemiyeti, İstanbul.

**1.4.10. Kitabe
Kırık Kitabe**

Fotoğraf:100

Eserin Adı: Ait olduğu eser bilinmiyor

Bulunduğu Yer: Alanya Müzesi bağçesinde bulunmaktadır.

Ait Olduğu Dönem: Bilinmiyor

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Bilinmiyor

Kitabenin Metni:

١-السلطان (...)

Kitabenin Transkribi:

1. es-Sultân (kırık)

Kitabenin Tercümesi: Sultân (kırık)**Kitabenin Dili:** Arapça**Hat Üslubu:** Sülus

Değerlendirme: 92, 93, 94'uncu fotoğraflarda yer alan kitabelerle aynı yazım özelliği taşıyan kitabenin, aynı eserin ayrı ayrı kırık parçaları olma ihtimali vardır. Sadece Sultân kelimesi okunabilen kitabede tezyin unsurlarından bir tane hilalli cezim bulunmaktadır. İlk bakışta bozuk bir hat ile yazıldığı izlenimi veren bu hat üslubunda oldukça fazla miktarda parça kitabeler bulunmaktadır. Hem Antalya Müzesi hem de Alanya Müzesi'nde yer alan kitabeler incelendiğinde kendi içerisinde bir dizaynın olduğu, tezyin işaretlerinin dahi kullanıldığı görülmektedir. Hüsni hat açısından araştırılması gereken bir konudur. Örneklerin çokluğu bu hattın bozuk bir hat değil de belki de farklı bir üslubun varlığını ortaya koyuyordur.

Yapılan Çalışmalar:

Yardım A. (2002):159, *Alanya Kitabeleri (Tesbit, Tescil, Tasnif ve Değerlendirme)*, Fetih Cemiyeti, İstanbul.

Kaynak S.2013: 79, *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.4.11. Kitap**Kırık Kitabe**

Fotoğraf:101

Eserin Adı: Ait olduğu eser bilinmiyor

Bulunduğu Yer: Alanya Müzesi'nde bulunmaktadır.

Ait Olduğu Dönem: Bilinmiyor

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Bilinmiyor

Kitabenin Metni:

١- (...) ابو (...)

Kitabenin Transkribi:

1. (kırık) ebû

Kitabenin Tercümesi: (kırık) baba (kırık)

Kitabenin Dili: Arapça

Hat Üslubu: Sülus

Değerlendirme: Alanyada çokça bulunan kırık kitabelerde bir parça daha. Hangi esere ait olduğu bilinmeyen sadece ebu kelimesi okunabilen yazıda harfleri sülus hat özelliğini yansıtmaktadır.

Yapılan Çalışmalar:

Yardım A. (2002):161, *Alanya Kitabeleri (Tesbit, Tescil, Tasnif ve Değerlendirme)*, Fetih Cemiyeti, İstanbul.

Kaynak S.2013: 79, *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.4.12. Kitabe

Kırık Kitabe

Fotoğraf:102

Eserin Adı: Ait olduğu eser bilinmiyor

Bulunduğu Yer: Alanya Müzesi'nde yer almaktadır

Ait Olduğu Dönem: Bilinmiyor

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Bilinmiyor

Kitabenin Metni:

١- الحسن ابن

٢- الخليفة العارض (...)

Kitabenin Transkribi:

1. el-Hasan
2. el-Halife el-âriz (kırık)

Kitabenin Tercümesi: Hasan, Halife (kırık)

Kitabenin Dili: Arapça

Hat Üslupu: Sülus

Değerlendirme: Alanya Müzesi'inde yer alan, ait olduğu eser bilinmeyen kırık kitabe farklı bir içeriğe sahip. Hasan ibni halife-i ârz kelime anlamı yönetici olduğuna göre resmi kimliği olan birine ait bir eser yada bir mezartaşı parçası olabilir. Kitabe üst tarafı tamamen kırık olduğu için şekil ve ebatı hakkında bilgi edinemiyoruz. Ancak dış çerçeveye bakıldığında dar olması ve cümlenin içeriği açısından öncesinin daha uzun bir ibare olma ihtimâli bu parçanın bir mezartaşına ait olma ihtimalini daha kuvvetli kılıyor. Kitabe satır düzeninde ve satır çizgisi bulunmaktadır. Selçuklu sülusu niteliğini taşıdığı için Selçuklu dönemi olarak değerlendirilebilir. Üç yerde rûmî motifi kullanılmıştır. Bir tane de hilalli cezim görülmektedir.

Yapılan Çalışmalar:

Yardım A. (2002):162, *Alanya Kitabeleri (Tesbit, Tescil, Tasnif ve Değerlendirme)*, Fetih Cemiyeti, İstanbul

Kaynak S.2013: 79, *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.4.13. Kitabe

Oba Köyü Yolunda Hâcî Baba Mezarı Taşına yer alan Dış yüz

Fotoğraf:103

Eserin Adı: Ait olduğu eser bilinmiyor

Bulunduğu Yer: Oba Köyü Yolunda Hâcî Baba Mezarı Taşına yer alan Dış yüzünde bulunuyor.

Ait Olduğu Dönem: Bilinmiyor

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Bilinmiyor

Kitabenin Metni:

١- السلطان الاعظ (...)

Kitabenin Transkribi:

1. es-Sultân el-a'za (...)

Kitabenin Tercümesi: Sultân Büyük

Kitabenin Dili: Arapça

Hat Üslupu: Sülus

Değerlendirme: Obaköyü yolundaki mezar üzerinde bulunan kırık kitabe yatay dikdörtgen şeklindedir. Mezara sonradan yerleştirildiği kitabenin içeriğinden anlaşılmaktadır. Kitabenin ait olduğu eser bilinmemektedir. Dik harflerden bir grup oluşturulmuş, çanak hafifler etrafında estetik bir istif oluşturulmuştur. Tezyin işaretlerinden bir aded tırnakı tirfil kullanılmıştır.

Yapılan Çalışmalar:

Baykara T. (1981-82): 582, *Alâiye'de Bazı Yeni Kitabeler*, İÜTED

Yardım A. (2002):328, *Alanya Kitabeleri (Tesbit, Tescil, Tasnif ve Değerlendirme)*, Fetih Cemiyeti, İstanbul.

Kaynak S.2013: 78, *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

1.4.14. Kitabe

Oba Köyü Yolunda Hâcî Baba Mezarı Taşında Yer alan Kitabe

Fotoğraf:104

Eserin Adı: Ait olduğu eser bilinmiyor

Bulunduğu Yer: Oba Köyü Yolunda Hâcî Baba Mezarı Taşının iç yüzüne

Ait Olduğu Dönem: Selçuklu I. Alaaddin Keykubad (1220-1237)

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Bilinmiyor

Kitabenin Metni:

١- (...)- نيا والدين ابو الفتح كيخسرو بن كيقبا (..)

Kitabenin Transkribi:

1. kırık) ed-dünyâ ve'd-dîn ebû'l- feth Keyhüsrev bin Keykubad (kırık)

Kitabenin Tercümesi: Dünyâ ve dinin (kırık) ülkeler fatihi, Keyhüsrev bin Keykubad (kırık)

Kitabenin Dili: Arapça

Hat Üslubu: Sülus

Değerlendirme: Oba köyü yolunda mezar taşı üzerinde bulunan ikinci kitabe yatay dikdörtgen şekline sahiptir. Bulduğu mezara ait olmadığı kitabenin içeriğinden anlaşılmaktadır. Alaaddin Keykubad'ın adının geçtiği kitabenin ait olduğu eser bilinmiyor.

İlginç bir estetiğe sahiptir. Daha önce hiç bir kitabede olmayan, noktaların ahenkli diziminden oluşan bir istif sözkonusudur. Bütün noktali harflerin tam olarak gösterildiği ve bir araya toplanmasıyla kitabede harfler arasında zincir oluşturulmuş bir görünüm kazandırıyor. Sülus hattının kullandığı kitabede, tezyin unsurlarından hilalli cezim bir kez kullanılmıştır.

Yapılan Çalışmalar:

Baykara T. (1981-82): 582, *Alâiye'de Bazı Yeni Kitabeler*, İÜTED

Yardım A. (2002):167-169, *Alanya Kitabeleri (Tesbit, Tescil, Tasnif ve Değerlendirme)*, Fetih Cemiyeti, İstanbul.

Kaynak S.2013: 78, *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

İKİNCİ BÖLÜM CAMİLER

2.1. Antalya Alâeddin Câmii, Antalya Yivli Minare Câmii

2.1.1. Kitabe

Antalya Alaaddin Câmii, Yivli Minare Câmii

Fotoğraf:105

Eserin Adı: Yivli Minare Câmii

Bulunduğu Yer: Kaleiçi Yivli Minare'nin batı tarafında bulunmaktadır.

Ait Olduğu Dönem: Beylikler Dönemi

Kitabenin Tarihi: H. 21 Zi'l-ka'de 774[M.21 Mayıs 1373]

Kitabenin Türü: Tamir

Kitabenin Metni:

- ١- بسم الله الرحمن الرحيم
- ٢- بعد فضل الله تعالى جميل الطافه لما حصل حصل الله
- ٣- تبارك و تعالى بعنايته العالية فتح مدنة النطاليه بنى و جدد هذا
- ٤- الجامع المبارك شكرا الموهبه الملك الوهاب الامير الكبير
- ٥- سلطان السواحل مبارز الدولة والدين محمد بن محمود بن
- ٦- يونس بك خلد الله ملكه الحدى والعشرين من ذى القعدة
- ٧- لسنو اربع سبعين و سبعمائة و معماره بابات الطواشى

Kitabenin Transkribi:

1. Bismi'llâhi'r-Rahmani'r-Rahîm
2. Ba'd fadli'llâhi Te'âlâ ve cemîli eltâfîhi lemma hasala hasuli'llâhi
3. Tebâreke ve Te'âlâ bi inâyeti'l-âliyeti'l-feteha medinetü Antalya benâ ve ceddede haze'l-
4. câmi'i'l-mübâreke şükren li mevhîbihi'l-meliki'l-Vehhâbi el-emîri'l- kebîr
5. Sultânu's-sevâhil Mübârizu'd-devle ve'd-dîn Muhammed bin Mahmûd bin
6. Yûnus Beğ hallede'llâhu'l-mülkehu el-hâdî ve'l- işrîne min zi'l-ka'de
7. li senete erba'i ve seb'in ve seb'a mie ve mi'mâruhu Balaban et-Tavâşîm

Kitabenin Tercümesi: Rahman ve Rahim olan Allâh'ın adıyla. Yüce Allâhın cömertliği ve iyilikle muamelesinden sonra, Mübârek ve Yüce olan Allâh'ın iradesi ve yardımı gerçekleşince Antalya şehri feth olundu. Bu camiyi, Mülkün gerçek sahibi olan Melik, karşılıksız nimet verici olan Vehhâb'ın nimetlerine teşekkür için, Büyük Emîr, Sahiller Sultanı, dîn ve devletin savaşçısı, Yunus oğlu Mahmud'un oğlu Muhammed -Allâh onun mülkünü devamlı kılın- 774 senesinde yeniledi ve inşâ etti. Onun mimarî Balaban et-Tavaşî.

Kitabenin Dili: Arapça

Hat Üslubu: Sülus

Değerlendirme: Antalya Alaaddin Camii, Yivli Minare Camii yada Cami-i atik olarak isimlendirilen camiine ait olan kitabe kubbeli dikdörtgen şeklindedir. Satır düzeninde sekiz satır olarak istif edilmiştir. Satır çizgisi bulunmaktadır. İlk satır rûmî mütifle süslenmiştir. Daha küçük olmak şartıyla diğer satırlarda da birer adet rûmî motifler bulunmaktadır. Engüzel girift kompozisyona sahip kitabelerdendir. Sülus hat özelliklerinin en güzel şekilde müşahade edilebildiği kitabede dik harflerin müntazam istifi görsel bir şölen sunuyor. Dik harfler satır çizgisine kadar uzanır ancak yapışık değildir. Tezyin unsurlarının hemen hemen hepsinin kullanılması dikkate değerdir. Selçuklu kitabelerinden farklı olarak çanak harfler dik harflerin taşıyıcısı durumundadır. Ayna şekli sahip kelime ve harfleri bir düzeni takib ederek üstüste bindirilerek farklı bir estetik sağlanmıştır. Böylece üçüncü satırda arka arkaya toplam on adet dik harf arka arkaya kullanılmış oldu. Tıpkı bir orman gibi uzayıp giden çamların arasında onların boşluklarını doldurmakta olan bodur ağaçları andıran taşıyıcı harfleri görürüz. Tıpkı Antalya'nın bitki örtüsü gibi. Diğer ilgi diziliş, kuyrukl uharflerin dik harflerin alanına dahil edilerek sepet örgüsü düzeni oluşturulması. Bir birine kenetlenmiş harflerle adeta birkaç değerim simgesel ifadesi oluşturulmaya çalışılmış gibi. Kitabede hareke harfi okutan unsur değil de tezyin işareti gibi boşluklara yerleştirilmesi ayrı bir estetik yüklemiş kitabeye. Tezyin

unsurlarından, bir tane sade, iki tane tırnaklı olmak üzere 3 yerde tırtil kullanılmıştır. İki tane hilalli cezim, iki tane muhmel ha kullanılmıştır. Bir işlenmiş bir gerdanlık şehrin simgesel yapısının boynuna asılan kitabenin tarihi önemi, Antalya adının geçmesi ve eserin tamirini yapan sanatçının adının zikredilmesidir.

Yapılan Çalışmalar:

[Ulusoy] A. T. (1340/1924): 336, *Antalya Surları Kitabelerine Dair*, TOEM,no.6(83), İstanbul

Refik A.(1340/1924): 67, *Fatih Zamanında Teke İli*, TOEM, no. 2(7), İstanbul

[Erten] S. F. (1921-22): 89, *Antalya Livası Tarihi*, İstanbul

[Erten] S. F. 1940: 61, *Antalya Vilayeti Tarihi*, İstanbul

Sönmez Z. (): 343-344, *Anadolu Türk-İslam Mimarisinde Sanatçılar*.

Yılmaz Dr. L. (2002): 130, no. 1, *Antalya (16.Yüzyılın sonuna kadar)*, VI. Dizi- sayı 62 Türk Tarih Kurumu, Ankara

2.1.2. Kitabe

Yivli Minare üzerindeki kitabeler

Fotoğraf:106/1

(Silik) büyük (Silik)

Nişin içinde bulunan turkuaz sırlı tuğla ile Makili yazı üslubunda başka bir kitabe daha bulunmaktadır ama büyük oranda tahrif olduğu için okuyabilmek imkansızdır. Ama Alanya Süleymaniye Câmiindeki Besmele ile birlikte Fatıha suresinin yazıldığı kitabe ile büyük benzerlik göstermektedir.

2.1.3. Kitabe

Yivli Minare Üzerinde Niş İçerisinde Bulunan Kitabe

Fotoğraf:106/2

Başka bir niş içerisinde bulunan bu kitabe dahi Alanya'da bulunan Süleymaniye Camiinde Makili hattıyla yazılı **الله محمد** Allâh Muhammed yazılı kitabenin aynısıdır.

2.1.4. Kitabe

Yivli Minare Kitabesi

Fotoğraf:106/3

Eserin Adı: Yivli Minare kitabesi

Bulunduğu Yer: Yivli Minarenin doğusunda bulunmaktadır.

Ait Olduğu Dönem: Selçuklu I.Alaaddin Keykubat

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: İnşa

Kitabenin Metni:

- ١- رسم بهذه العمارة المباركة الميمونة
- ٢- السلطان المعظم السلطان البر
- ٣- والبحرين كيقباد بن السلطان الشهيد كيخسرو

Kitabenin Transkribi:

1. Reseme bi hazihi'l-imâreti'l-mübâreketi's-
2. Sultâni'l-mu'azzam es-Sultânu'l-berr
3. ve'l-bahreyn Keykubad bin es-Sultâni's-şehîd Keyhusrev

Kitabenin Tercümesi: Bu kutsal yapı, hayır sahibi Yüce Sultân dünya ve dinin ulusu, karanın ve denizlerin sultanı Alaaddin Keykubad bin bin Keyhüsrev tarafından inşa edildi. (çizildi/boyandı)

Kitabenin Dili: Arapça

Hat üslubu: Sülus

Değerlendirme: Yivli minare üzerinde bulunan üçüncü kitabedir. Üç satır olarak düzenlenmiştir. Satır çizgisi bulunmamaktadır. Sade bir kompozisyona sahiptir. Bu kitabeyi önemli kılan رسم resem ile başlamasıdır. Çizim anlamına gelen resem kelimesi ile başlayan az sayıdaki kitabelerdendir. Sülus hat özelliğine sahiptir. Okutucu hareke bulunmamaktadır. Tezyin unsurlarından tirfil iki yerde kullanılmıştır. Sultanın sin harfi altında harfi şin okunmayı önleyici işaret olan üç nokta kullanılmıştır. Kitabe yatay dikdörtgen şekline sahiptir. Niş içerisinde bulunan kitabe okunabilir durumdadır.

Yapılan Çalışmalar:

[Erten] S. F. 1921-22: 91, Kitabe: 28 *Antalya Livası Tarihi*, İstanbul

[Ulusoy] A. T. 1340/1924: 336 TOEM,XTV/86, *Antalya Surları Kitabelerine Dair*, İstanbul

[Erten] S. F. 1940: 58, no.64 *Antalya Vilayeti Tarihi*, İstanbul

Répertoire chronologique d'épigraphie arabe XI/1, 1931-1991:85, no:4131

Riefstahl Rudolf M 1941: 68-69 *Cenubu Garbi Anadolu'da Türk Mimarisi*, İstanbul

Yılmaz L. 2002: 134, no:154 *Antalya: Bir Ortaçağ Türk Şehrinin Mimarlık Mirası ve Şehir Dokusunun gelişimi (16. Yüzyılın Sonuna Kadar)*, Antalya, Ankara

Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 132-133 *Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri*, Haarlem, Netherlands

Kaynak S.2013: -61 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

Avcı Ü.(2015): Antalya Kaleiçi'nde Bir Simge Yapı:yivli Minare, SDU. GZF, Sayı 15

2.2. Antalya Ahi Yusuf Câmii Bahçesindeki

2.2.1. Kitabe

Fotoğraf:107

Eserin Adı: Bir Selçuklu Câmii Kitabesi

Bulunduğu Yer: Antalya Ahi Yusuf Câmii Bahçesinde bulunmaktadır.

Ait Olduğu Dönem: Selçuklu

Kitabenin Tarihi: H.647[M.1249/1250]

Kitabenin Türü: Ayet ve cami kitabesi

Kitabenin Metni:

[بسم الله الرحمن الرحيم]

الله لا اله الا هو الحى القيوم لا تاخذه سنة ولا نوم له ما فى السموات وما فى الارض من ذا الذى يشفع عنده الا باذنه يعلم ما بين ايدهم وما خلفهم ولا يحيطون بشىء من علمه الا بما شاء وسع كرسيه السموات والارض ولا يؤده حفظهما وهو العلى العظيم

١- عمر هذاالجامع المبا

٢- رك شهور سنة سبع

٣- و اربعين و ستمائة

Kitabenin Transkribi:

[Bismi'llâhi'r-Rahmani'r-Rahîm]

Allâhu lâ ilahe illâ huve'l-Hayyu'l-Kayyûmu lâ tâ'huzuhu sinetu velâ nevmun lehu mâ fi's-semavâti vemâ fi'l-ardi men zâ'ilezî yeşfe'u indehu illâ bi iznihi ya'ylemu mâ beyne eydîhim vemâ helfehum velâ yuhîtûne bi şey'in min ilmihî illâ bimâ şâe vasi'e kürsiyyühu's-semavâti ve'l-arze velâ ye'uduhu hıfzuhumâ ve huve'l-aliyyu'l-azîm

1. Ammera hazâ'l-câmi'i'l-mübâ
2. rek şuhûri senete seb'în
3. ve erba'în ve sitte mie

Kitabenin Tercümesi: Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur. O daima diridir (hayydir), bütün varlığın idaresini yürüten (kayyum)dir. O'nu ne gaflet basar, ne de uyku. Göklerde ve yerde ne varsa hepsi O'nundur. Izni olmadan huzurunda sefaat edecek olan kimdir? O, kullarının önlerinde ve arkalarında ne varsa hepsini bilir. Onlar ise, O'nun dilediği kadarından başka ilminden hiç bir şey kavrayamazlar. O'nun kürsisi, bütün gökleri ve yeri kucaklamıştır. Onların her ikisini de görüp gözetmek O'na bir ağırlık vermez. O çok yücedir, çok büyüktür. (Bakara 255)

Bu kutsal yapı 647 yılın aylarında imar edildi.

Kitabenin Dili: Arapça

Hat Üslubu: Sülus

Değerlendirme: Dikdörtgen forumda ayet kitabesi iki parça halindedir. Satir çizgisi düzenindedir ve satır çizgisi bulunmaktadır. Sülus hat üslubu taşımaktadır. İkinci parça cami kitabesidir. Oda dikdörtgen şekline sahiptir. Sülus hattıyla yazılmıştır. Tezyin işaretlerinden 8 ayın muhmel harfi kullanılmıştır.

Yapılan Çalışmalar:

[Erten] S. F. 1921-22: 59, Kitabe: 67 *Antalya Livası Tarihi*, İstanbul *Répertoire chronologique d'épigraphie arabe* XI.2, 1931-1991:209-210, no:4317

Yılmaz L. 2002: 130, no.2 *Antalya: Bir Ortaçağ Türk Şehrinin Mimarlık Mirası ve Şehir Dokusunun gelişimi (16. Yüzyılın Sonuna Kadar)*, Antalya, Ankara

Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 180-185 *Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri*, Haarlem, Netherlands

Kaynak S.2013: -66 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

2.3. Alanya - Andızlı Câmii, Emir Bedrüddin Câmii

2.3.1. Kitabe

Fotoğraf:108

Eserin Adı: Cami kitabesi

Bulunduğu Yer: Alanya - Andızlı Câmii, Emir Bedrüddin Câmii

Ait Olduğu Dönem: Selçuklu III.Giyaseddin

Kitabenin Tarihi: H.676[M.1277]

Kitabenin Türü: İnşa

Kitabenin Metni:

- ۱- تقرب الى الله تعالى في ايام دولة السلطان الاعظم غياث الدنيا و الدين خلد الله سلطانه
- ۲- بعمات هذا الجامع العبد الراجي رحمة ربه بدرالدين امير السواحل ابول معالي عمر بن اميرالحاج احسن الله خاتمته
- ۳- حامدالله مصليا على حير خلقه محمد و الهه الطيبين في شهور سنة ست و سبعين و ستمائة

Kitabenin Transkribi:

1. Takarrabe ilâ'llâhi Te'âlâ fi eyyâmi devleti's-Sultânu'l- a'zam giyâsü'd-dünyâ ve'd-dîn halledellâhu sultânehu
2. bi imâreti hazâ'l-câmi' el-abdu'r-râcî rahmete rabbihi Bedreddîn emîru's-sevâhil ebû'l-me'âlî Ömer bin el-Hâcc ahsenu'llâhi hâtimetehu
3. Hamden lillâhi ve musalliyen ala hayrı halkıhî Muhammedin ve âlihi't-tayyibîn fi şuhûr sene sitte ve seb'îne ve sitte mie

Kitabenin Tercümesi: En büyük Hükümdar- Allâh saltanatını devamlı kılsın- Giyaseddin'in sultânlığı döneminde rabbinin rahmetini uman, Sahiller emîri anlamın sahibi, Hâcc emîrinin oğlu Ömer- Allâh onun sonunu en güzel kılsın-, Allâh'ı medhederek ve var ettiklerinin en hayırlısı olan Muhammed ve O'nun temiz nesebine salavat getirerek, 676 senesi aylarında bu camiye inşâ ettirerek Allâh'a yakınlaşmak istedi.

Kitabenin Dili: Arapça

Hat Üslupu: Nesih

Değerlendirme: Yatay dikdörtgen şeklinde bulunan kitabe çerçeve çizgisi içerisinde satır düzeninde hazırlanmıştır. Üç satırdır ve satır çizgisi bulunmaktadır. Sülus hat özellikleri taşımaktadır. Yivli minare kitabesindeki istif düzenine sahiptir. Burada da çanak harfler dik harflerin taşıyıcısı durumundadır. Süs unsurundan rûmî motifi olarak kitabeye müntazaman dağıtılmıştır. İki tane hilalli cezim kullanılmıştır. Bir adet de ayın muhmel harfi bulunuyor.

Yapılan Çalışmalar:

[Eldem]. H. E.(1330/1914):156, no.5, Anadolu'da Islâmî Kitabeleri V27,

Riefstahl Rudolf M (1941): 77/78, no. 13, Cenubu Garbi Anadolu'da Türk Mimarisi, İstanbul

Répertoire_chronologique_d'épigraphie_arabe XII/, (1931-1991):236, no: 4754, Karihe

Evliya Çelebi (1935):297, Evliya Çelebi Seyahatnamesi. Anadolu, Suriye, Hicaz (1671-1872)

9. cilt. Devlet Matbaası, İstanbul

Konyalı İ.H.(Yay. haz. Kemaloğlu M. A.)(1946): 298, *Alanya (Alâ'iyye)*, Ayaydın

Lloyd S. ve Rice D. S. Çev. Sinemoğlu N. (1989): 69, no.23, Alanya ('Alâ'iyya), TTK Yay, Ankara

Yardım A. (2002): 121-122,, Alanya Kitabeleri (Tesbit, Tescil, Tasnif ve Değerlendirme), Fetih Cemiyeti, İstanbul.

Kaynak S.(2013):78, Türkiye Selçukluları ve *Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

2.4. Alanya Oba-Gülefşen Câmii

2.4.1. Kitabe

Fotoğraf:109

Eserin Adı: Oba Gülefşen Câmii kitabesi

Bulunduğu Yer: Oba Gülefşen Câmii

Ait Olduğu Dönem: Karamanoğlu

Kitabenin Tarihi: H.775[M.1373]

Kitabenin Türü: İnşa

Kitabenin Metni:

- ۱- انما يعمر مساجد الله من امن بالله واليوم الآخر
- ۲- صاحبه و مالکها الامير الاعظم ملك رقاب
- ۳- الامم خسرو معظم بدر الدنيا و الدين
- ۴- محمود بك بن علاء الدين بن يوسف
- ۵- عمر هذا المسجد في سنة خمس و مسعين وسبعماية

Kitabenin Transkribi:

1. İnnemâ ya‘muru mesâcidi’llâhi men âmene bi’llâhi ve'l-yevmi'l-âhir ¹
2. sâhibu ve mâlikuh el-emîru'l-a‘zam mâlikü rikâbi'l-
3. ümem hüsrevu mu‘azzam bedrü'd-dünyâ ve'd-dîn
4. Mahmûd Beğ bin alâ'ü'd-dîn bin Yûsûf
5. ammere hazâ'l-mescid fi sene hamse ve seb'in ve seb'a mie

Kitabenin Tercümesi:Allâh' in mescidlerini, ancak , Allâh' a ve âhîret gününe inananlar îmâr ederler.

Bunun sahip ve maliki büyük emîr milletlerin hakimiyetini elinde bulunduran Büyük hükümdar dîn ve dünyanın hüsrevi ve dünyanın dolunayı Yusuf'un oğlu Alaeddin oğlu Mahmud Bey'dir. Bu mescidi 775 yılında yaptırdı.

Kitabenin Dili: Arapça

Hat Üslubu: Sülus

Değerlendirme: Dikdörtgen formda hazırlanmış kitabe beş satırdır. ve satır çizgisiyle bölümlenmiştir. Girift estetiğe sahiptir. Sülus yazım üslubundadır. Tezyin unsurlarından rûmî motifi kitabenin tamamına göze çarpmaktadır. Beylikler dönemi kitabelerinde rastlanan rumim motiflerin harflerin gövdesinde eklenmesi bu kitabede bulunmaktadır. Dört yerde tırfil işareti, bir yerde de ayin muhmel harfi kullanılmıştır. Kitabenin alt tarafındaki çerçeveyi oluşturan kısım deforme olmuştur.

Yapılan Çalışmalar:

Konyalı İ.H.(Yay. haz. Kemaloğlu M. A.)(1946): 348, *Alanya (Alâ'iyye)*, Ayaydın

Lloyd S. ve Rice D. S. Çev. Sinemoğlu N. (1989): 72, no.31, *Alanya ('Alâ'iyya)*, TTK Yay, Ankara

Yardım A. (2002):330-331, *Alanya Kitabeleri (Tesbit, Tescil, Tasnif ve Değerlendirme)*, Fetih Cemiyeti, İstanbul.

¹ (Kur'âni Kerîm: Tevbe, 18)

2.4.2. Kitabe

Oba Güleşen Câmiinin ikinci kitabesi

Fotoğraf:110

Eserin Adı: Oba Güleşen Câmiinin ikinci kitabesi

Bulunduğu Yer: Alanya Müzesi bağçesinde

Ait Olduğu Dönem: Karamanoğlu

Kitabenin Tarihi: H.775[M.1373]

Kitabenin Türü: İnşa

Kitabenin Metni:

۱- وان الساجد لله فلا تدعوا مع الله احدا
۲- بنى الامير المعظم محمود بن علاء الدين بن يوسف
۳- بن قرمان في سنة خمس و سمن و سبعماية

Kitabenin Transkribi:

1. Ve enne'l-mesâcide lillâhi felâ ted'û ma'allâhi ahadâ (Cin Suresi. 18. ayet)
2. Benâ el-emîru'l-mu'azzam Mahmûd bin Alâ'u'd-dîn bin Yûsûf
3. bin Karaman fî sene hamse ve seb'îne ve seb'a mie

Kitabenin Tercümesi: Mescidler Allâh'ındır. Artık oralarda Allâh'la birlikte hiç bir kimseye ibâdet etmeyiniz.

Büyük emîr Karamanoğlu Alaaddin'in oğlu Mahmud 775 senesinde yaptı.

Kitabenin Dili: Arapça

Hat Üslupu: Sülus

Değerlendirme: Oba Güleşen Camii'nin ikinci kitabesi yatay dikdörtgen şeklindedir. Ortadan kırıktır. Salt alt taraf çerçeve kısmı deforme olmuş durumdadır. İkinci satırın sağa yakın kısmın ortasında bir delik vardır. Üç satırdır ve satır çizgisi vardır. Sülus yazım özelliğini taşır. Tezyin işaretlerinden sadece bir yerde hilalli cezim bulunmaktadır. Bir yerde

de mu'azzam kelimesinin ayın harfi altında muhmel ayın harfi bulunmaktadır. Sade bir üsluba sahiptir. Karaman oğlu devrine ait türbe kitabelerine güzel bir örnek teşkil etmektedir.

Yapılan Çalışmalar:

Lloyd S. ve Rice D. S. Çev. Sinemoğlu N. (1989): 72-73, no.32, Alanya ('Alâ'iyya), TTK Yay, Ankara

Yardım A. (2002):164, Alanya Kitabeleri (Tesbit, Tescil, Tasnif ve Değerlendirme), Fetih Cemiyeti, İstanbul.

2.5. Alanya Süleymaniye Câmii

2.5.1 Selçuklu Devri Kitabeleri

2.5.1.1. Kitabe

Giriş Kapısı Üstündedir

Fotoğraf:111

Eserin Adı: Allâh Lafzı

Bulunduğu Yer: Süleymaniye Câmiinin girişindedir

Ait Olduğu Dönem: Selçuklu

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Allâh Lafzı

Kitabenin Metni:

١ - الله

Kitabenin Transkribi:

1. Allâh

Kitabenin Tercümesi: Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık

Kitabenin Dili: Arapça

Hat Üslubu: Sülus

Değerlendirme: Sadece Allâh lafzının yer aldığı simge kitabelerdendir. Kare formdadır. Sade sülus üslubudur. Selçuklu dönemi sülus karakterinde var olan dik harflerin yukarıdan aşağıya doğru ilcelmesi bu kitabede açık bir şekilde görünmektedir. İki rûmî motifi tezyin unsurun olarak göze çarpmaktadır.

Yapılan Çalışmalar:

Konyalı İ.H.(Yay. haz. Kemaloğlu M. A.)(1946): 292/294, no. 3, *Alanya (Alâiyye)*, Ayaydın Yardım A. (2002):129-134, *Alanya Kitabeleri (Tesbit, Tescil, Tasnif ve Değerlendirme)*, Fetih Cemiyeti, İstanbul.

2.5.1.2. Kitabe
Kapının İç Tarafın Üstündedir

Fotoğraf:112

Eserin Adı: Süleymaniye Camii kitabesi
Bulunduğu Yer: Kapının İç Tarafın Üstündedir
Ait Olduğu Dönem: Selçuklu
Kitabenin Tarihi: Tarihsiz
Kitabenin Türü: Ayet
Kitabenin Metni:

۱- في بيوت الله ان ترفع و يذكر
۲- فيها اسمه يسبح له فيها بالغد والأصال

Kitabenin Transkribi:

1. Fi buyûtin ezine'llâhu en türfe'a ve yüzkera fihâ ismuhu yüsebbihu lehû fihâ bi'l-ğudivvi ve'l- âsâl (Nur Suresi. 36. ayet)

Kitabenin Tercümesi: Allâh'ın, yüksek tutulmasına ve içlerinde adının anılmasına izin verdiği evlerde, insanlar sabah akşam O'nu tesbih ederler

Kitabenin Dili: Arapça

Hat Üslubu: Sülus

Değerlendirme: Yarım kubbe görünümündeki kitabe iki satır olarak düzenlenmiştir. Sülus yazım üslubundadır. Tezyin işaretlerinden bir tırnaklı tirfil, bir hilalli cezim ve iki rûmî motifi bulunmaktadır. Ayet kitabesidir.

Yapılan Çalışmalar:

İbrahim Hakkı Konyalı, *Alanya (Alâiyye)*, s. 292-294;

Ali Yardım, *Alanya Kitabeleri*, s. 129-134.

2.5.1.3. Kitabe

Caminin Kible Yönündeki Duvarın Dışındadır

Fotoğraf:113

Eserin Adı: Allâh lafzı

Bulunduğu Yer: Süleymaniye camiinin kible yönündeki duvarın dışındadır

Ait Olduğu Dönem: Selçuklu

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Allâh lafzı

Kitabenin Metni:

١- الله ربى

Kitabenin Transkribi:

1. Allâhu Rabbî

Kitabenin Tercümesi: Rabbim Allâh'dır

Kitabenin Dili: Arapça

Hat Üslupu: Sülus

Değerlendirme: Kare olarak ait olduğu eserin malzemesinden oluşturulan küçük bir niş içine yerleştirilen mühüş şeklindeki kitabe tek kelimedir. Simge kitabelerdendir. Selçuklu sülusuyle yazılmıştır.

Yapılan Çalışmalar:

Konyalı İ.H.(Yay. haz. Kemaloğlu M. A.)(1946): 292-294, *Alanya (Alâiyye)*, Ayaydın

Yardım A. (2002):131, *Alanya Kitabeleri (Tesbit, Tescil, Tasnif ve Değerlendirme)*, Fetih Cemiyeti, İstanbul.

Kaynak S.2013: 76, *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

2.5.1.4. Kitabe
Minare Kaidesinde Bulunmaktadır

Fotoğraf:114

Eserin Adı: Kırık kitabe

Bulunduğu Yer: Süleymaniye Camii Minare kaidesindedir yer alır.

Ait Olduğu Dönem: Selçuklu

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Bilinmiyor

Kitabenin Metni:

١- علی ید ا

٢- لعبد الضعف

Kitabenin Transkribi:

1. Alâ yedi'l-
2. abdi'z-za'îf

Kitabenin Tercümesi: Zayıf kul eliyle

Kitabenin Dili: Arapça

Hat Üslubu: Sülüs

Değerlendirme: Süleymaniye cami minaresi kaidesinde yer alan kırık bir kitabe. Kırık bir kitabedir. Sağı solu deforme olmumş durumdadır. Sülüs hattı özelliği taşır. Kare şeklindedir.

Yapılan Çalışmalar:

Konyalı İ.H.(Yay. haz. Kemaloğlu M. A.)(1946): 292-294, *Alanya (Alâiyye)*, Ayaydın

Yardım A. (2002):132, *Alanya Kitabeleri (Tesbit, Tescil, Tasnif ve Değerlendirme)*, Fetih Cemiyeti, İstanbul.

Kaynak S.2013: 76, *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

2.5.1.5. Kitabe

Caminin Batı Yönündeki Mezarlık Duvarında

Fotoğraf:115

Eserin Adı: Kırık kitabeler

Bulunduğu Yer: Caminin Batı Yönündeki Mezarlık Duvarında

Ait Olduğu Dönem: Bilinmiyor

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Bilinmiyor

Kitabenin Metni:

۱- (...) ابل (...) الفتحالمو (...)

۲- (...) الدين (...) ن (...)

Kitabenin Transkribi:

1. (...) Ebû'l-feth (...) el-mû (...)
2. (...) ed-dîn (...) n (...)

Kitabenin Tercümesi: (kırık)Ülkeler fatihi (kırık) el-mü (kırık) dîn (kırık) n (kırık)

Kitabenin Dili: Arapça

Hat Üslubu: Sülus

Değerlendirme: Kırık kitabe parçalarının ait olduğu eser bilinmiyor . Ünvanların yer aldığı anlaşılabilir kitabenin hattı hat üslubu hakkında yeterince net bir değerlendirme yapılamıyor.

Yapılan Çalışmalar:

Konyalı İ.H.(Yay. haz. Kemaloğlu M. A.)(1946): 294, *Alanya (Alâiyye)*, Ayaydın

Yardım A. (2002):133, *Alanya Kitabeleri (Tesbit, Tescil, Tasnif ve Değerlendirme)*, Fetih Cemiyeti, İstanbul.

Kaynak S.2013: 76, *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

2.5.1.6. Kitabe

Süleymaniye Câmîinin Güney Doğu Yönünde Evin Duvarında

Fotoğraf:116

Eserin Adı: Tevhid yazılı kitabe

Bulunduğu Yer: Süleymaniye Câmîinin Güney Doğu Yönünde Evin Duvarında

Ait Olduğu Dönem: Bilinmiyor

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Tevhid

Kitabenin Metni:

١ - لا اله الا الله

Kitabenin Transkribi:

1. Lâ ilâhe illallâh

Kitabenin Tercümesi: Allâh'tan başka tapınılacak yoktur

Kitabenin Dili: Arapça

Hat Üslubu: Sülus

Değerlendirme: Bir evin duvarında yer alan kitabe kaba bir üslubla yazılmıştır. Dönemi hakkında bilgi verecek bir veriye sahip değildir.

Yapılan Çalışmalar:

Konyalı İ.H.(Yay. haz. Kemaloğlu M. A.)(1946): 294, *Alanya (Alâiyye)*, Ayaydın

Yardım A. (2002):133, *Alanya Kitabeleri (Tesbit, Tescil, Tasnif ve Değerlendirme)*, Fetih Cemiyeti, İstanbul.

Kaynak S.2013: 76, *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

2.5.2. Caminin Aslı kitabeleri

2.5.2.1. Kitabe

Giriş Kapısının Kanat Kısımında

Fotoğraf:117

Eserin Adı: Süleymaniye Camii kapısı kitabesi

Bulunduğu Yer: Süleymaniye Câmîinin Giriş Kapısının Kanat Kısımında

Ait Olduğu Dönem: Bilinmiyor

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Ayet

Kitabenin Metni:

بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله رب العالمين الرحمن الرحيم مالك يوم الدين اياك نعبد و اياك نستعين اهدنا الصراط
المستقيم صراط اذين انعمت عليهم غير المغضوب
عليهم ولا الضالين آمين الله اكبر

Kitabenin Transkribi:

Bismi'llâhi'r-Rahmani'r-Rahîm Elhamdü lillâhi Rabbi'l-âlemîn er-Rahmani'r-Rahîm Mâliki yevmi'd-dîn iyyâke na'budu ve iyyâke neste'în ihdinâ's-sırâte'l-müstakîm sırâte'l-lezîne en'amde aleyhim gayri'l-mağdûbi aleyhim velâ'd-dâlin âmîn Allâhu ekber.

Kitabenin Tercümesi: Rahman ve Rahîm olan Allâh'ın adıyla. Hamd, âlemlerin Rabbi, Rahman ve Rahîm, dîn gününün mâliki olan Allâh'a mahsustur. Ancak sana ibâdet ederiz ve ancak senden dileriz. Bizi doğru yola, kendilerine nimet verdiklerinin yoluna ilet, gazaba uğrayanların ve sapkınların yoluna değil. Kabul eyle. Allâh En Büyüktür

Kitabenin Dili: Arapça

Hat Üslubu: Ma'kili

Değerlendirme: Kare şeklindeki kitabe dokuz satırdan oluşuyor. Makili hattıyla yazılmıştır. Geometrik bir düzen içinde yazılan kitabe, Antalya Yivli Minare'de bulunan makili hattıyla benzerlik göstermektedir.

Yapılan Çalışmalar:

Konyalı İ.H.(Yay. haz. Kemaloğlu M. A.)(1946): 292, *Alanya (Alâiyye)*, Ayaydın Yardım A. (2002):135-136, *Alanya Kitabeleri (Tesbit, Tescil, Tasnif ve Değerlendirme)*, Fetih Cemiyeti, İstanbul.

2.5.2.2.Kitabe**Pencere Kanatlarında Bulunan Kitabe**

Fotoğraf:118

Eserin Adı: Pencere kanatları kitabesi

Bulunduğu Yer: : Süleymaniye Câmiinin Pencere Kanatları Kısımında bulunuyor.

Ait Olduğu Dönem: Selçuklu

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Allâh Muhammed

Kitabenin Metni:

الله محمد

Kitabenin Transrib:

Allâh –Muhammed

Kitabenin Tercümesi: Allâh Muhammed

Kitabenin Dili: Arapça

Hat Üslupu: Ma‘kili

Değerlendirme: Kare şeklinde pencere kanatlarında yer alan kitabe, makili hattıyla hazırlanmıştır. Murabba bir üsluba sahip olan kitabede Allâh ve Muhammed kelimeleri bulunmaktadır. Ali Yardım çalışmasında sadece Muhammed isminin yazılı olduğunu düşünür (Yardım: 138). Ancak kenar kısmında elifler boşa çıkmaktadır. Burada Allâh lafzı ve Muhammed ismi aynı harflerle oluşturulmuştur. Bu şekilde dört tane Allâh Muhammed yazısı geometrik bir istif içine yeşleştirilmiştir. Aynı zamanda yazının aralarındaki boşluklar dikkatle incelendiğinde yine Allâh ve Muhammed yazısını görmek mümkündür. Bu kitabe de Antalya’da Yivli Minare’de yer alan turkuaz seramik yazılarla benzerlik göstermektedir.

Yapılan Çalışmalar:

Yardım A. (2002):137, Alanya Kitabeleri (Tesbit, Tescil, Tasnif ve Değerlendirme), Fetih Cemiyeti, İstanbul.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM MESCİTLER

3.1. Antalya Kara Molla Mescidi (Antalya Kale içinde) Kitabesi Yoktur

3.2. Hâss Balaban Mescidi Kitabesi Antalya Müzesinde (Müzedede Bulunan Kitabelerde Değerlendirilmiştir)

3.3. Alanya Akşebe Mescidi Kitabesi

Fotoğraf:119

Eserin Adı: Mescid kitabesi

Bulunduğu Yer: Alanya Akşebe Mescidinde yer alır.

Ait Olduğu Dönem: Selçuklu I. Alaaddin Keykubad (1220-1237)

Kitabenin Tarihi: H.628[M.1230-1231]

Kitabenin Türü: İnşa

Kitabenin Metni:

- ۱- الله يعلم غيب
- ۲- السماوات وارض
- ۳- انما يعمر مساجد الله
- ۴- من امن بالله واليوم الاخر
- ۵- في ايام السلطان الاعظم علا الدنيا والدين
- ۶- العبد الضعف المحتاج الى رحمة الله تعال اقتشبه
- ۷- بتاريخ سنه ثمان و عشرين و ستمائه

Kitabenin Transkribi:

2. Allâhu ya'lemu gaybe's-
3. semavâti ve'l-arz
4. innemâ ya'muru mesâcide'llâhi
5. men âmene bi'llâhi ve'l-yevmi'l-âhir (Hucurat suresi 49. ayet)
6. fi eyyâmi's-Sultânu'l-a'zam alâ'ü'd-dünyâ ve'd-dîn
7. el-abdi'z-za'îf el-muhtâcu ilâ rahmeti'llâhi Te'âlâ Akşebe
8. bi Tarih sene semâne ve işrîne ve sitte mie

Kitabenin Tercümesi: Allâh göklerin ve yerin gaybini bilir.

Allâh'ın meşiclerini, ancak Allâh'a ve âhiret gününe inananlar imâr ederler.

Dîn ve dünyanın yücesi Büyük Hükümdar'ın saltanatı günlerinde, Yüce Allâh'ın rahmetine muhtaç zayıf kul Akşebe 628 tarihinde

Kitabenin Dili: Arapça

Hat Üslubu: Sülus

Değerlendirme: Üç parçadan oluşan kitabe dikdörtgen şeklindedir. İlk iki parçası ikişer satırdan oluşurken, üçüncü parça üç satır olarak düzenlenmiştir. İlk parça malzeme olarak da farklı bir görünüme sahiptir. Kenarları sıva ile deforme edilmiş durumdadır. Ali Yardım çalışmasında kitabenin bir bütün olduğunu düşünür (Yardım: 119). Ancak İlk parçanın kalem kalınlığı ile diğer iki parçanın kalem kalınlığı farklıdır. Diğer bir çalışma sadece üçüncü parça esas olarak kabul edilir (Lloyd S. ve Rice D. S: 66-67 no.218). Son iki parçada hat kalemi aynı kalınlıktadır. Bütün parçalarda yazım üslubu sülus özellikleri taşımaktadır. ilk parçada bir yerde rûmî motifi vardır. Hareke bulunmaktadır. Diğer iki parçada yoğun tezyin işaretleri bulunmaktadır. Son iki parçada süsleme tarzı Beylikler dönemi süslemelerini yansıtmaktadır. Üç tane tirfil bir tane hilalli cezim kullanılmıştır. Bir yerde sin harfinin altında üç nokta bulunmaktadır.

Yapılan Çalışmalar:

- Vakıflar Genel Müdürlüğü (1963): 603, Türkiye'de Vakıf Abideler ve Eski Eserler I, Ankara
- Riefstahl Rudolf M (1941): 78/79. no. 14, Cenubu Garbi Anadolu'da Türk Mimarisi, İstanbul
- Répertoire_chronologique_d'épigraphie_arabe XI/1, (1931-1991):18, no: 4029, Karihe
- Konyalı İ.H.(Yay. haz. Kemaloğlu M. A.)(1946): 288 *Alanya (Alâyye)*, Ayaydın
- Lloyd S. ve Rice D. S. Çev. Sinemoğlu N. (1989):66-67 no.218, *Alanya ('Alâ'iyya)*, TTK Yay, Ankara
- Yardım A. (2002): 118, *Alanya Kitabeleri (Tesbit, Tescil, Tasnif ve Değerlendirme)*, Fetih Cemiyeti, İstanbul.
- Kaynak S.2013: 75, Türkiye Selçukluları ve *Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM MEDRESELER

4.1. Antalya Karatay Medresesi (Dâru's-sülehâ) Kitabesi

Fotoğraf:120

Eserin Adı: Mescit kitabesi

Bulunduğu Yer: Antalya Kaleiçi Karatay Medresesinde yer almaktadır.

Ait Olduğu Dönem: Selçuklu II. İzzeddin Keykavus (1211-20)

Kitabenin Tarihi: H.648[M.1250-1251]

Kitabenin Türü: İnşa

Kitabenin Metni:

- ١- وبه ثقتى
- ٢- بسم الله الرحمن الرحيم
- ٣- تمت عمارة دار الصلحاء المباركة فى دولة
- ٤- مولانا السلطان الاظم شاهنشاه ا
- ٥- لمعظم ظل الله فى العالم مالك رقا
- ٦- ب الامم سلطان سلاطين العرب والعجم عزا
- ٧- لدنيا والدين غياث الاسلام المسلمين ابو
- ٨- الفتح كيكوس بن كيخسرو بن كيقباد
- ٩- برهان امير المومنين فى شهور سنة ثمان و اربعين و ستمائة

Kitabenin Transkribi:

1. Ve bihi sikâtî
3. Bismi'llâhi'r-Rahmani'r-Rahîm
4. temmet imârete Dâru's-sulehâtü'l-mübârekete fî devleti
5. Mevlânâ es-Sultânu'l-a'zam Şâhînşâhi'l-
6. mu'azzam zıllu'llâhi fî'l-âlem mâliki rikâ
7. bi'l-ümem Sultâni selâtîni'l- Arab ve'l-Acem izzi'd-
8. dünyâ ve'd-dîn gıyâsi'l-islâm el-müslimîn ebû'l-
9. feth Keykavus bin Keyhüsrev bin Keykubad
10. burhâni emîri'l-mü'minîn fî şûhûri sene semân ve erba'în ve sitte mie

Kitabenin Tercümesi: Yalnız O'na güvenirim.

Rahman ve Rahim olan Allâh'ın adıyla. Bu mübârek Dâru's-sülehâ'nın yapımı, Efendimiz, Büyük Hükümdar, Şahlar şahının en büyüğü, Allâh'ın yeryüzündeki gölgesi, milletlerin hakimiyetini elinde bulunduran, Arab ve Acem sultânlarının Sultânı, dünyâ ve dinin şanı, İslam ve Müslümanların yardımcısı, Ülkeler fatihi, Halife'nin onayladığı, Keykubat oğlu Keyhüsrev'in oğlu Keykavus, 648 yılı aylarında tamamladı.

Kitabenin Dili: Arapça

Hat Üslubu: Sülus

Değerlendirme: Kubbeli dikdörtgen şeklinde olan kitabe sekiz satırdır. Satır çizgisi bulunmaktadır. Sülus yazım üslubu özelliğindedir. Hareke bulunan kitabede, tezyin unsurlarından rûmî motifi çokça kullanıldığı görülmektedir. Muhmel harflerden ha harfi bulunmaktadır. İki yerde tirfil kullanılmıştır. Girift özelliği sahiptir.

Yapılan Çalışmalar:

[Erten] S. F. 1921-22: 54, Kitabe: 1, Antalya Livası Tarihi, İstanbul [Erten] S. F. 1940: 57, no.61 Antalya Vilayeti Tarihi, İstanbul

Répertoire_chronologique_d'épigraphie_arabe XI.1, 1931-1991: 218-219, no: 4328 Riefstahl Rudolf M 1941: 71-72 Cenubu Garbi Anadolu'da Türk Mimarisi, İstanbul

Uğur.M.F. ve Koman M.M. 1941: 3119-3121 Antalya'da Karatay Darüssülehası, Konya

Vakıflar Genel Müdürlüğü 1963:562 Türkiye'de Vakıf Abideler ve Eski Eserler I, Ankara

Yılmaz L. 2002: 134, no.13 Antalya: Bir Ortaçağ Türk Şehrinin Mimarlık Mirası ve Şehir Dokusunun gelişimi (16. Yüzyılın Sonuna Kadar), Antalya, Ankara

Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 186-188 Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri, Haarlem, Netherlands

4.2. İmaret medresesi, Antalya Selçuklu Sarayı (Darbhane Medresesi, Selçuklu Medresesi, Ulu Cami Medresesi Kitabesi

Fotoğraf:121

Eserin Adı: Medrese kitabesi

Bulunduğu Yer: İmaret medresesi, Antalya Selçuklu Sarayı (Darbhane Medresesi, Selçuklu Medresesi, Ulu Cami Medresesi üzerinde

Ait Olduğu Dönem: Selçuklu

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Bilinmiyor

Kitabenin Metni:

١- الحمد لله على فضله و نعمائه و لطفه (...)

٢- و بعد لقد امر بعمارة هذا البنا المبارك (...)

٣- فى ايام دولة السلطان الاعظم ظل الله فى (...)

٤- الفقير الى الله تعالى امير السواحل (...)

Kitabenin Transkribi:

1. El-hamdu lillâhi alâ fazlihi ni‘amâ’ihi ve lütfihi (...)
2. ve ba‘de lekad emere bi imâretihi hazâ’l-binâ’i’l-mübârek (...)
3. fi eyyâmi devleti’s-Sultânu’l-a‘zam zıllu’llâhi fi (...)
4. el-fakîr ile’llâhi Te‘âlâ emîris-sevâhil (...)

Kitabenin Tercümesi: Allâh’a, ihsan ettiği nimet, faziletlerden dolayı hamdolsun (kesik)
Ve sonra bu kutsal binanın inşâsı (kesik) Allâh’ın dünyadaki gölgesi Büyük Hükümdarın saltanatı günlerinde, Yüce Allâh’a muhtâc, kıymetli sahiller emiri (kesik)

Kitabenin Dili: Arapça

Hat Üslubu: Sülus

Değerlendirme: İmaret medresesi üzerinde bulunan kitabe kare şeklindedir. Dört satırdır ve satır çizgisi bulunmaktadır. Deforme olmuş durumdadır.

Yapılan Çalışmalar:

[Erten] S. F. 1921-22: 53 *Antalya Livası Tarihi*, İstanbul

[Erten] S. F. 1940: 58, no.63. *Antalya Vilayeti Tarihi*, İstanbul

Riefstahl Rudolf M (1941): 36, *Cenubu Garbi Anadolu'da Türk Mimarisi*, İstanbul

Kuran A. (1969): 85, *Anadolu Medreseleri*, Ankara.

Sözen M. (1970): 15, *Anadolu Medreseleri*, İstanbul.

Yılmaz L. (2002): 133.no.11, *Antalya: Bir Ortaçağ Türk Şehrinin Mimarlık Mirası ve Şehir Dokusunun gelişimi (16. Yüzyılın Sonuna Kadar)*, Antalya, Ankara

Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 168-171,, *Antalya: Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri*, Haarlem, Netherlands

Kaynak S.2013: 68, *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

4.3. Antalya Atabey armağan medresesi(Giyaseddin Keyhüsrev Medresesi ve Alaaddin Medresesi)

Atabey Armağan Medresesi Kitabesi

Fotoğraf:122

Eserin Adı: Medrese kitabesi

Bulunduğu Yer: Yivli Minare Câmii yanında Medrese üzerindedir

Ait Olduğu Dönem: Selçuklu II. Giyaseddin Keyhüsrev

Kitabenin Tarihi: H.637[M.1239-1240]

Kitabenin Türü: İnşâ

Kitabenin Metni:

- ١ - الملك لله وحده
- ٢ - امر بعمارة هذا المدرسة المباركة
- ٣ - فى دولة السلطان الأعظم ظل الله فى
- ٤ - العالم غياث الدنيا والدين ابو الفتح كيخسرو بن كيقباد
- ٥ - قسيمير المومنين خلد الله سلطانه العبد الضعيف
- ٦ - المحاج الى رحمة ربه اتابك ارماغنشه فى سنة سبعة و ثلثين و ستاية

Kitabenin Transkribi:

1. El-mülkü lillâhu vahdehu
2. Emere bi imâreti hazâ'l-medreseti'l-mübâreke
3. fi'd-devleti's-Sultânu'l-a'zâm zıllu'llâhi fi'l-
4. âlem giyâsi'd-dünyâ ve'd-dîn ebûl-feth Keyhüsrev bin Keykubad
5. kasîmi Emîri'l-mû'minîn hallede'llâhu sultânehu el-abdi'z-za'if
6. el-muhtâci ilâ rahmeti Rabbihi Atabey Armağansan fi sene seb'în ve selâsîn ve sitte mie

Kitabenin Tercümesi: Mülk yalnız Allâh'a aittir. Bu kutsal medresenin inşası Büyük Hükümdar,, Allâh'ın yeryüzündeki gölgesi, dîn ve dünyanın yardımcısı, Ülkeler fatihi, Halifenin ortağı, Keyhusrev bin Keykubad-Allâh saltanatını devamlı kılsın-döneminde, Rabbinin rahmetine muhtâc Atabey Armağan 637 yılında emretti.

Kitabenin Dili: Arapça

Hat Üslubu: Sülus

Değerlendirme: Kubbeli dikdörtgen şekline sahip olan kitabe altı satır üzere hazırlanmıştır. Satır çizgisi bulunmaktadır. Sülus yazım özelliklerindedir. Kitabede bazı harfler deforme olmuş durumdadır ama okumayı etkileyecek bir durum yoktur. Hareke bulunmaktadır. Tezyin unsurlarından dört aded hilalli cezim, bir tane muhmel ha harfi bulunmaktadır.

Yapılan Çalışmalar:

[Erten] S. F. 1921-22: 59-23, Antalya Livası Tarihi, İstanbul

[Erten] S. F. (1940):58, no.62, Antalya Vilayeti Tarihi, İstanbul

Riefstahl Rudolf M (1941): 70. no.71, Cenubu Garbi Anadolu'da Türk Mimarisi, İstanbul

Répertoire_chronologique_d'épigraphie_arabe XI2, 1931-1991: 119, no:4179

Vakıflar Genel Müdürlüğü (1963): 533, Türkiye'de Vakıf Abideler ve Eski Eserler I, Ankara

Yılmaz L. (2002): 133.no.12, Antalya: Bir Ortaçağ Türk Şehrinin Mimarlık Mirası ve Şehir

Dokusunun gelişimi (16. Yüzyılın Sonuna Kadar), Antalya, Ankara

Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 176-179,, Antalya: Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri, Haarlem,

Netherlands

Kaynak S.2013: 65, *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

4.4. Korkuteli Sinaneddin Medresesi

4.4.1. Kitabe

Fotoğraf:123¹

Eserin Adı: Medrese kitabesi

Bulunduğu Yer: Sinaneddin medresesi üzerindedir.

Ait Olduğu Dönem: Beylikler dönemi

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Bilinmiyor

Kitabenin Metni:

(...) العالم على الدارين لا تفا في (...) بالدارين

Kitabenin Transkribi:

(...) âlem alâ ed-dâreyn lâ tefâ fi âlem bi'd-dareyn

Kitabenin Tercümesi: (Silik) iki dünyada ölmez (Silik) iki dünyâ

Kitabenin Dili: Arapça

Hat Üslupu: Sülus

Değerlendirme: Yatay dikdörtgen şeklinde olan kitabe altı parça halindedir. Kitabeye sonradan müdahale edilmiş olduğundan harflerin deforme edilmiş durumda.

¹ Fâtiğ Öztürk arşivinden.

4.4.2. Kitabe

Fotoğraf:124¹

Eserin Adı: Mederese Kitabesi

Bulunduğu Yer: Korkuteli Sinaneddin Medresesi kapı kemerini üstündünde

Ait Olduğu Dönem:

Kitabenin Tarihi: H.719[M.1319/1320]

Kitabenin Türü:

Kitabenin Metni:

١ - بسم الله الرحمن الرحيم

٢ - امر بعمارة (...) مك السلطان (...) اكبر

٣ - الامير سنان الدين جالس بن يونس بن

٤ - الياس بن الحميد احسن الله

٥ - في شهر سنة عشر سبع ماء

Kitabenin Transkribi:

1. Bismi'llâhi'r-Rahmani'r-Rahîm
2. Emera bi imâreti (...)mim kef es-Sultân (...) ekberu'l-
3. emîr Sinâne'd-dîn Câlîs bin Yûnûs bin
4. İlyâs bini'l-Hamîd ahsenu'llâhi
5. fî şehr-i sene aşere seb'a mie

Kitabenin Tercümesi: Rahman ve Rahîm olan Allâh'ın adıyla. Bu yapıyı (silik) mim ve kaf Sultân , (...) büyük emîr Hamidoğlu İlyas'ın oğlu Yunus'un oğlu Sinaneddin Calis –Allâh en iyi etsin (...) 719 senesi ayında emretti

¹ Fatih Öztürk Arşivinden.

Kitabenin Dili: Arapça

Hat Üslubu: Sülus

Değerlendirme: Kubbeli dikdörtgen şeklinde satır düzeninde düzenlenmiştir. Satır çizgisi bulunmamaktadır. kitabe iki parça şeklindedir. Sülus hat üslubundadır. Kitabe boyandığından tahlil imkanı sunmuyor.

Yapılan Çalışmalar:

Uzunçarşılı İ.H.(1929): 249, no. 2, Kitabeler: Anadolu Türk Tarihi Vesikalarından, İstanbul.
Devlet Matbaası

[Erten] S. F. (1940): 82, no.2, *Antalya Vilayeti Tarihi*, İstanbul

Riefstahl Rudolf M.(1941): 73-74, *Cenubu Garbi Anadolu'da Türk Mimarisi*, İstanbul

Yiğitbaşı S.S.(1972): 49, *Eğirdir-Felekâbad Tarihi*, Çeltüt Matbaacılık, İstanbul

BEŞİNCİ BÖLÜM TÜRBELER

5.1. Antalya Şeyh Suca Türbesi

5.1.1. Kitabe

Fotoğraf:125

Eserin Adı: Şeyh Şuca Türbe kitabesi

Bulunduğu Yer: Kızıltoprak mahallesi Çaylı sokaktaki türbe girişinin solunda yer almaktadır.

Ait Olduğu Dönem: Selçuklu

Kitabenin Tarihi: H.630[M.1232/233]

Kitabenin Türü: İnşa

Kitabenin Metni:

۱- الله

۲- تبرع بعمارة هذا التربة

۳- العبدین العیفینا المحتاجین الی

۴- رحمة الله تعالی الذواق واخوه (...) ابو عبدالله فی سنة ثلاثین و ستمائه

Kitabenin Transkribi:

Lillâhi

Teberre‘a bi imâreti hazihi’t-turbe

el-abdi’z-za‘ifîn el-muhtâcîn ilâ

rahmeti’llâhi Te‘âlâ Türkeri ez-Zevvak ve ehûhu (...) Ebû Abdullah fî seneti selâsîne ve sitte mie.

Kitabenin Tercümesi: Allâh için bu türbenin yapımını yüce Allâh’ın rahmetine muhtac, zayıf kullar Türkeri ez- Zevvak ve kardeşi (...) Ebû Abdullah 630 senesinde bağışladı.

Kitabenin Dili: Arapça

Hat üslubu: Sülus

Değerlendirme: Kare şeklinde üstü kubbeli kitabe beş satır olarak düzenlenmiştir. Satır çizgisi bulunmamaktadır. Kitabe iki parçadır. Sülus hat üslubuna sahip olan kitabenin üzerinde boyama yapıldığı için estetik unsurunu bozulmuştur. Aslında var olup olmadığı bilinmeyen ama şu anki halinde görülen iki yerde tirfil işareti bulunmaktadır. Girift özelliğe sahiptir.

Yapılan Çalışmalar

[Erten] S. F. 1921-22: 126, Kitabe: 29 *Antalya Livası Tarihi*, İstanbul

[Ulusoy] A. T. 1341/1925: 175. no:13 TOEM,XV/86, *Antalya Surları Kitabeleri*, İstanbul *Répertoire chronologique d'épigraphie arabe XI.1*, 1931-1991:105-106, no:4160

Durukan A. 2. Selçuklu Eserleri Semineri, 1988:28 Alaaddin Keykubad Dönemi ve Antalya, Antalya

Yılmaz L. 2002: 108, no.50 *Antalya: Bir Ortaçağ Türk Şehrinin Mimarlık Mirası ve Şehir Dokusunun gelişimi (16. Yüzyılın Sonuna Kadar)*, Antalya, Ankara

Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 72-73, Antalya: *Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri*, Haarlem, Netherlands Kaynak S.2013: -64 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

5.1.2. Kitabe

Şeyh Şüca Türbesi Kitabesi

Fotoğraf:126¹

Eserin Adı: Şeyh Şuca Türbe kitabesi

Bulunduğu Yer: Şeyh Şücâ türbesinin ön tarafta girişin sol kısmında bulunmaktadır.

Ait Olduğu Dönem: Selçuklu

Kitabenin Tarihi: H.630[M.1232/233]

Kitabenin Türü: Âyet

¹ Mahmut Demir arşivinden.

Kitabenin Metni:

- ١- ائما
- ٢- يعمر مساجد الله من
- ٣- امن بالله واليوم الاخر و اقام
- ٤- الصلوة واتى الزكوة ولم يخش الا الله
- ٥- فعسى اولئك ان يكونوا من المهتدين

Kitabenin Transkribi:

1. İnnemâ
2. ye‘muru mesâcide’llâhi men‘
3. amene bi’llâhi ve’l-yevmi’l-âhiri ve ekâme’s-
4. selâte ve âti’z-zekâte ve lem yehşa ille’llâhe
5. fe‘asâ ulâike en yekûnû mine’l-muhtedîn

Kitabenin Tercümesi: Allâh’ın mescidlerini ancak Allâh’a ve ahiret gününe inanan, namazını kılan, zekatını veren ve yalnız Allâh’tan korkup çekinen kimseler imar edebilirler. İşte bunların doğru yolu bulanlardan olmaları umulur. (Tevbe Sûresi:18)

Kitabenin Dili: Arapça

Hat Üslubu: Sülus

Değerlendirme: Şekil olarak diğer kitabeye benzemektedir. Kare formlu üstü kubbeli şekle sahiptir. Beş satır olarak düzenlenmiştir. Satır çizgisi bulunmaktadır. Kabartma tekniğiyle hazırlanmıştır. Nahif bir estetiğe sahiptir. Sülus yazım özelliğini taşıyan kitabede, kitabenin ilk satırını oluşturan ائما innemâ kelimesi, tezyin unsurlarından iki adet rûmî motifi içine alınmıştır. Onun dışında bir tane de tırfıl bulunmaktadır.

Yapılan Çalışmalar:

Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 174-175 *Antalya’da Türk Dönemi Kitabeleri*, Haarlem, Netherlands

Kaynak S.2013: -64 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

5.2. **Antalya Ahi Yusuf Türbesi (Antalya Kale içinde) –günümüze ulaştı Kitabesi Bulunmamaktadır.**

5.3. **Antalya Zincir Kıran Mehmet Bey Türbe Kitabesi**

Fotoğraf:127

Eserin Adı: Zincir Kıran Mehmed Bey Türbe Kitabesi

Bulunduğu Yer: Kaleiçi Mevlevihanenin doğu kısmında Bulunan Türbenin kapısı üzerindedir. **Ait Olduğu Dönem:** Beylikler dönemi

Kitabenin Tarihi: H.Şaban 779[M. Aralık 1377]

Kitabenin Türü: İnşa

Kitabenin Metni:

- ۱- كلّ شئ هالك الا وجهه امر بانشاء هذه القبة الشريفة الامير الكبير مربي العلماء والفقراء
مبارز الدولة والدنيا و الدّين
- ۲- محمد بن محمود بن يونس بك خلد ملكه انه فوق بريّة المرحوم المصوم امير زاده على نور
الله ضريحه فى اواخر شعبان سنة تسع و سبعين و سبع مائة

Kitabenin Transkribi:

1. Küllî şey'in hâlikun illâ vechehu(Kur'ani Kerîm, Kassas Suresi, 88. ayet) emera bi inşâ'î hazihi'l-kubbeti'ş-şerîfe el-emîri mürebbî'u'l-ulemâ ve'l-fukarâi mübârizu'd-devle ve'd-dünyâ ve'd-dîn
2. Muhammed bin Mahmud bin Yunus Beg hallede mülkehu innehu fevekka beriyetu el-merhûmu'l-ma'sûm Emîr zâde Ali nevveru'llâhe dârihahu fî evâhir-i Şa'bân sene tis'un ve seb'une mie

Kitabenin Tercümesi: O'nun zatından başka her şey yok olacaktır. Bu kutsal kubbenin inşasını, Büyük Emîr, alim ve fakirleri yetiştirenlerin efendisi, dînin, dünyanın ve devletin savaşçısı Yunus Bey'in oğlu Mahmud'un oğlu Mehmed emretti –Allâh mülkünü ebedi kılsın-

Gerçekten o, 779 senesi şaban ayı sonunda, rahmete ulaşmış, günahsız, Emir zâde Ali'nin Allâh türbesini nurlandırсын- arınmışlığını yüceltti.(ölümsüzleştirdi)

Kitabenin Dili: Arapça

Hat üslubu: Sülüs

Değerlendirme: Yatay dikdörtgen şekle sahip olan kitabe, Antalya'nın Beyliklikler dönemi kitabelerinin en güzel örneklerindedir. İki satır olarak düzenlenmiştir ve satır çizgisi bulunmaktadır. Kitabenin altında üç parça içerisinde üç ayrı motif vardır. Başta ve sondaki birbirinden farklı rûmî motifler iken ortadaki daire şeklinde düz bir kabartma şeklindedir. Girift istif formuna sahip olan kitabe harflerin üstüste bindirilmesiyle dik harflerin hakim unsur, çanak harflerin ise merdiven dizaynı içindedir. Bu da okumayı zorlaştırmaktadır. Bundan dolayı farklı okumaların yapılması pek tabiidir. Tercümeyle etkileyen bu farklı okumalar aslında kitabelerin Arapça gramer mantığında çözüm aranmasından kaynaklanmaktadır. Zira Anadolu Selçuklu ve sonraki dönemlerde fetihler, sadece askeri alanda değil, kelimeler ve kavramlar da fethini kapsamaktadır. Kelime Arapça'dır ancak Türkçe'ye fethedilince hem telafuz hem de anlam değişimine uğramaktadır. Kitabelerde, bu fethedilen kelimenin yeniden Arapça kurallara göre kullanılması hem okuma, hem de anlamlandırmada farklılıklar ortaya çıkarmaktadır. Kitabede dik harfler satır çizgisine dayanmaktadır. Hareke okutma görevinden çok tezyin unsuru olarak çok az yerde kullanılmıştır. Bunun yanında iki yerde rûmî motif ve bir yerde de tirfil bulunmaktadır. Kitabe Yivli Minare camii kitabesiyle üslub açısından benzerlik göstermektedir. Yaptıranın ve adına yaptırılan kişinin isimlerinin yerlaması bu kitabeyi önemli kılmaktadır.

Yapılan Çalışmalar:

Tekindağ Ş. (1977): 65-66, Teke eli ve Tekeoğulları, Tarih Estitüsü Dergisi, Sayı:7-8, İstanbul
Vakıflar Genel Müdürlüğü (1963): 537-538, Türkiye'de Vakıf Abideler ve Eski Eserler I, Ankara

[Erten] S. F. 1921-22: 53 *Antalya Livası Tarihi*, İstanbul

[Erten] S. F. 1940: 61, no.75, *Antalya Vilayeti Tarihi*, İstanbul

[Ulusoy] A. T. (1340/1924): 337, Antalya Surları Kitabelerine Dair TTEM, no. 6(83), İstanbul

Riefstahl Rudolf M (1941): 68, *Cenubu Garbi Anadolu'da Türk Mimarisi*, İstanbul

Yılmaz L. (2002): 132, no. 8, *Antalya: Bir Ortaçağ Türk Şehrinin Mimarlık Mirası ve Şehir Dokusunun gelişimi (16. Yüzyılın Sonuna Kadar)*, Antalya, Ankara

Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010:200-201, *Antalya: Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri*, Haarlem, Netherlands

5.4. Alanya - Alanya-Akşebe Sultan Türbesi

Andızlı Câmii Akşebe Türbe Kitabesi

Fotoğraf:128

Eserin Adı: Türbe kitabesi

Bulunduğu Yer: Alanya Andızlı Câmii Akşebe Türbesinde bulunmaktadır.

Ait Olduğu Dönem: Selçuklu

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü:

Kitabenin Metni:

۱- فاذا جاء اجلهم لا يستأخرون ساعة ولا يستقدمون
۲- كل من عليها فاذا وبقى وجه ربك ذو الجلال و الاكرام
۳- العبد الضعف اقتشبه المحتاج الى رحمة الله تعال

Kitabenin Transkribi:

1. Fe izâ câe ecelehum lâ yeste'hirune sâ'aten ve lâ yesdakdimûn (Araf 34. Nahl. 61. ayet)
2. küllü men aleyhâ fânin ve yebkâ vechü Rabbike zû'l-Celâli ve'l-ikrâm
3. el-abdu'z-za'îf Akşebe el-muhtâcu ilâ rahmeti'llâhi Te'âlâ

Kitabenin Tercümesi: Onların eceli geldiği zaman, onu bir an ne geciktirebilirler, ne de çabuklaştırabilirler.

Yeryüzündekilerin hepsi fânidir, ancak Celâl ve Kerem sahibi Rabbi'nin varlığı bâkîdir.

Allâh' ın rahmetine muhtaç zayıf kul Akşebe

Kitabenin Dili: Arapça

Hat Üslubu: Sülus

Değerlendirme: Üç satır olan kitabe yatay dikdörtgen şeklindedir. Satır çizgisi bulunmaktadır. Sülus hat üslubu taşımaktadır. Elifler satır çizgisine dayanmaktadır. Kitabe harekelidir. Tezyin unsurlarından sadece bir yerde hilalli cezim bulunmaktadır.

Yapılan Çalışmalar:

Riefstahl Rudolf M (1941): 78, no. 13, Cenubu Garbi Anadolu'da Türk Mimarisi, İstanbul
Répertoire_chronologique_d'épigraphie_arabe XI/1, (1931-1991):18, no: 4030, Karihe
Konyalı İ.H.(Yay. haz. Kemaloğlu M. A.)(1946): 299, no. 4030, *Alanya (Alâiyye)*, Ayaydın
Lloyd S. ve Rice D. S. Çev. Sinemoğlu N. (1989): 67, no.19, Alanya ('Alâ'iyya), TTK Yay,
Ankara

Yardım A. (2002):167-123, Alanya Kitabeleri (Tesbit, Tescil, Tasnif ve Değerlendirme),
Fetih Cemiyeti, İstanbul.

Kaynak S.2013: 78, Türkiye Selçukluları ve *Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

5.5. Karamanoğlu Alaaddin Bey Türbe Kitabesi

Fotoğraf:129

Eserin Adı: Türbe kitabesi

Bulunduğu Yer: Alanya Müzesi bağçesinde

Ait Olduğu Dönem: Karamanoğlu

Kitabenin Tarihi: H.775 [M.1373]

Kitabenin Türü:

Kitabenin Metni:

۱- (...) الامير المرحوم علا الدين بك

۲- ابن المرحوم (...) يوسف بك ابن قرمان سنه خمسة سبعين سبعماية

Kitabenin Transkribi:

1. Türbetü'l-Emîri'l-merhûm Alâ'e'd-dîn Beg
2. ibnu'l-merhûm Yûsûf Beg ibni Karaman sene
3. amse ve seb'in ve seb'a mie

Kitabenin Tercümesi: Karaman oğlu merhûm Yusuf Bey'in oğlu merhûm Emir Alaaddin Bey'in (kesik) sene 775

Kitabenin Dili: Arapça

Hat Üslupu:

Değerlendirme: Alanya Müzesi'nde bulunan kırık kitabelerdenmdir. Ebat olarak kare görünümündedir. ama altı sağı kırık bir kitabedir. İki satırdır ve satır çizgisi vardır. Dik harfler satır çizgisine yapışıktır. Sülus yazım özelliğini taşıyan kitabe daha önce karşılaşılan özel bir yazıma sahip kitabelerle benzer özellikler taşımaktadır. Baştaki kelime kesiktir. ve tarihler arasında bulunan ve bağlacı bulunmamaktadır. Girift bir kompozisyona sahiptir

Yapılan Çalışmalar:

Konyalı İ.H.(Yay. haz. Kemaloğlu M. A.)(1946): 351, *Alanya (Alâ'iyye)*, Ayaydın

Lloyd S. ve Rice D. S. Çev. Sinemoğlu N. (1989): 75, Alanya ('Alâ'iyya), TTK Yay, Ankara

Yardım A. (2002):165-166, Alanya Kitabeleri (Tesbit, Tescil, Tasnif ve Değerlendirme), Fetih Cemiyeti, İstanbul.

ALTINCI BÖLÜM

ÇEŞMELER

6.1. Alanya Girine çeşmesi

Fotoğraf:130

Eserin Adı: Çeşme kitabesi

Bulunduğu Yer: Kızıl Kula kapısının batı istikametinde yol üzerinde çeşme üzerinde

Ait Olduğu Dönem: Selçuklu I.Alaaddin Keykubad (1220-37)

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Bilinmiyor

Kitabenin Metni:

١- (... سلطان الاعظم ثنا (...)

٢- (... سلطان الخق كشور كشنا (...)

Kitabenin Transkribi:

1. (...) Sultânu'l- a'zam şâ (...)
2. (...) Sultânu'l-hak kişver küşâ (...) ülkeler fatihi

Kitabenin Tercümesi: (kırık) Büyük Sultân şâ (kırık) (kırık) Gerçek Sultân (kırık)

Kitabenin Dili: Arapça

Hat Üslupu: Sülus

Değerlendirme: İki satırlık kare kitabe deforme olmuş durumdadır. Dolayısıyla sağlıklı bir okuma gerçekleştirilemedi. İki satır olarak düzenlenmiştir. Sülus yazım özellikleri taşımaktadır.

Yapılan Çalışmalar:

Konyalı İ.H.(Yay. haz. Kemaloğlu M. A.)(1946): 319-320, *Alanya (Alâ'iyye)*, Ayaydın
Lloyd S. ve Rice D. S. Çev. Sinemoğlu N. (1989): 62-63, *Alanya ('Alâ'iyya)*, TTK Yay,
Ankara
Yardım A. (2002):165-87-88, *Alanya Kitabeleri (Tesbit, Tescil, Tasnif ve Değerlendirme)*,
Fetih Cemiyeti, İstanbul.

6.2. Ahi Yusuf Çeşmesi:

Ahi Yusuf Çeşmesi(Sema Yazar Çeşmesi) kitabesi

Fotoğraf:131

(Tahrif olmuş)

Eserin Adı: Çeşme kitabesi

Bulunduğu Yer: Ahi Yusuf Çeşmesi(Sema Yazar Çeşmesi) üzerindedir.

Ait Olduğu Dönem: Selçuklu

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Bilinmiyor

Kitabenin Metni:

۱- فی ایام دولة السلطان الاعظم (م)
۲- ظل الله في العالم علاء الدنيا والدین

Kitabenin Transkribi:

1. Fî eyyâmi devleti's-Sultân-i a'zâ(m)
2. Zi'llâh fi'l-âlem alâ'u'd-duniyâ ve'd-(dîn)

Kitabenin Tercümesi: Allâh'ın yeryüzündeki gölgesi dîn ve dünyanın yücesi Büyük
Hükümdar devleti günlerinde

Kitabenin Dili: Arapça

Hat üslubu: Sülus

Değerlendirme: Üç satırlık kitabe kare formdadır. Satır çizgisi vardır. Kitabenin üçüncü satırında satır çizgisinde iki delik bulunmaktadır. Sülus hat yazımı özellikleri taşımaktadır. Dik harfler satır çizgisinde olup, iki yerde tezyin işaretlerinden tirfil kullanılmıştır. Sema yazar çeşmesine sonradan eklendiği bilinen kitabenin ait olduğu eser bilinmiyor.

Yapılan Çalışmalar:

Tufan.K. Antalya Müzesi Eski Eser Fişleri no. 49 C

Önge. Y. (1993): 75. res 5 Antalya IV. Selçuklu Semineri Antalya'daki Selçuklu Çeşmeleri Hakkında Bazı Görüşler, Antalya

Yılmaz L. 2002: 130, no: 3 *Antalya: Bir Ortaçağ Türk Şehrinin Mimarlık Mirası ve Şehir Dokusunun gelişimi (16. Yüzyılın Sonuna Kadar)*, Antalya, Ankara

Yılmaz L.- Tuzcu K. 2010: 39-41, Antalya: Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri, Haarlem, Netherlands Kaynak S.2013: 66 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

YEDİNCİ BÖLÜM

HANLAR

7.1.Alanya - Şarapsa Hân

Şarapsa Han

Fotoğraf:132¹

Eserin Adı: Han kitabesi

Bulunduğu Yer: Şarapsa Han'ın giriş kapısı üzerinde

Ait Olduğu Dönem: Selçuklu II.Giyaseddin Keyhusrev

Kitabenin Tarihi: Tarihsiz

Kitabenin Türü: Mescid ve İnşa kitabesi

Kitabenin Metni: 1

۱- انما

۲- يعمر مساجد الله

۳- من امن بالله واليوم الآخر

¹ Fatma Özarıslan arşivinden.

Kitabenin Metni: 2

- ١ - السلطان
- ٢ - الأعظم شاهنشاه
- ٣ - المعظم ظل الله في العالم
- ٤ - عياث الدنيا والدين ابو الفتح كيخسرو بن كيقباد

Kitabenin Transkribi:

1. İnnemâ
 6. ya‘müru mesâcidillâhi
 7. men âmene bi’llâhi ve'l-yevmi'l-âhir
-
1. es-Sultânu'l-
 2. a‘zam Şâhînşâhi'l-
 3. mu‘azzam zıllu’llâhi fîl-âlem
 4. Giyâsi'd-dünyâ ve'd-dîn ebû'l-feth Keyhusrev bin Keykubad

Kitabenin Tercümesi:

Allâh'ın mescidlerini ancak, Allâh'a ve ahiret gününe inanan kimseler ma‘mûr eder. (Tevbe sûresi: 18)

Büyük Hükümdar, Şahlar şahının en büyüğü Allâh'ın yeryüzündeki gölgesi, dîn ve dünyanın yardımcısı, Ülkeler fatihi Keykubad'ın oğlu Keyhusrev

Kitabenin Dili: Arapça

Hat Üslubu: Sülus

Değerlendirme: Biri ayet diğeri inşa olmak üzere aynı yapı üzerinde iki kitabe bulunmaktadır. Ayet kitabesi yarım kubbe şeklinde üç satır olarak düzenlenmiştir. Sülus hattıyla yazılan kitabede rûmî motifi ve tirfil işaretleri tezyin unsurları olarak kullanılmıştır.

Kubbeli dikdörtgen şeklinde olan inşa kitabesi iki parçadan oluşmaktadır. Dört satır üzere düzenlenmiştir. Satır çizgisi bulunmamaktadır. Sülus hat özelliklerini taşıyan kitabede tezyin unsurlarından rûmî motifi, tirfil ve hilalli cezim bulunmaktadır. İlk iki satırı sade ve seyrek yazılmışken üçüncü satır biraz sıkışık, dördüncü satır ise harfler üstüste bindirilmiş bir istife sahiptir.

Yapılan Çalışmalar:

- Riefstahl Rudolf M (1941): 80, no.16-17, *Cenubu Garbi Anadolu'da Türk Mimarisini*, İstanbul
- Répertoire_chronologique_d'épigraphie_arabe XI/2, (1931-1991):171-172, no: 4258, Karihe
- Konyalı İ.H.(Yay. haz. Kemaloğlu M. A.)(1946): 366, *Alanya (Alâiyye)*, Ayaydın
- Lloyd S. ve Rice D. S. Çev. Sinemoğlu N. (1989): 69, no.23, *Alanya ('Alâ'iyya)*, TTK Yay, Ankara
- Konyalı İ.H.(Yay. haz. Kemaloğlu M. A.)(1946): 193, no. 3, *Alanya (Alâiyye)*, Ayaydın
- Vakıflar Genel Müdürlüğü (1963): 610, *Türkiye'de Vakıf Abideler ve Eski Eserler I*, Ankara
- Yardım A. (2002):424-426, *Alanya Kitabeleri (Tesbit, Tescil, Tasnif ve Değerlendirme)*, Fetih Cemiyeti, İstanbul.
- Bilici K.(ed. Hakkı Acun), (2007): 393-401, “Şarapsa (Serapsu)Han”, Anadolu Selçuklu Dönemi Kervansarayları, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay. Ankara
- Kaynak S.2013: 77, *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

7.2. Alanya-Alara Hân Alarahan'ında mevcut olan kitabe

Fotoğraf:133

Eserin Adı: Alara Han kitabesi

Bulunduğu Yer: Alara hanında

Ait Olduğu Dönem: Selçuklu I. Alaaddin Keykubad (1220-1237)

Kitabenin Tarihi: H.627[M.1230]

Kitabenin Türü: inşâ

Kitabenin Metni:

- ١- امر بعمارة هذا الخان الرباط المبارك لسلطان
- ٢- الاعظم شاهنشاه المعظم مالك رقاب
- ٣- الامم سيد سلاطين المر ب و العجم سلطان
- ٤- الحق كشور كشای جهان سلطان البر
- ٥- والبحر و الروم والشام و الاض والفرنج
- ٦- علا الدنيا و الدين كيقباد بن كحسرو بن
- ٧- قلع ارصلان بر هان امير المومنين فى التاريخ سنة سبع و عشرين [و] ستمائة

Kitabenin Transkribi:

1. el-a‘zam Şâhinşâhi’l-mu‘azzam mâlikü rikâbi’l-
2. ümem seyyidu selâtîni’l-Arab ve’l-Acem Sultânü’l-
3. hakk Kişverküşâ-yi cihân Sultânü’l-berri
4. ve’l-bahr ve’r-Rûm ve’ş-Şâm ve’l- Ermen ve’l-Firenc
5. alâ’ü’d-dünyâ ve’d-dîn Keykubad bin Keyhusrev bin Kılıç Arslan bürhânu emîri’l-mü’minîn fi’t-Tarih sene seb‘a [ve] işrîn ve sitte mie

Kitabenin Tercümesi: Büyük, Şahlar şahının en büyüğü, milletlerin yönetimine elinde bulunduran, gerçek Sultân, Arap ve Acem hükümdarlarının Efendisi, Ülkeler fatihi, karanın ve denizin, Rum, Şam, Ermenistan, ve Firengin Sultanı, dîn ve dünyanın yücresi , halifenin delili, Kılıç Arslan’ın oğlu Keyhusre oğlu Keykubad, 627 senesinde emretti.

Kitabenin Dili: Arapça

Hat Üslubu: Sülus

Değerlendirme: Kare forma sahip olan kitabenin üst tarafı kırıktır. Altı satırdır. Satır çizgisi bulunmaktadır. Yazı sülus hattı üzredir. kitabe iki parçalıdır. Tezyin unsuru olarak rumiler kullanılmıştır. Kitabede Farsça bir kelimeler bulunmaktadır. Kişverküşâ-yi cihân, dünyadaki ülkeleri fetheden anlamına gelmektedir. Burada ülkeler fatihi anlamında kullanılabilir.

Yapılan Çalışmalar:

- Konyalı İ.H.(Yay. haz. Kemaloğlu M. A.)(1946): 371, *Alanya (Alâiyye)*, Ayaydın
- Erdmann K. (1961):186 *Das Anatolische Karavasaray 13. Jabrhunderts, I*, Berlin
- Vakıflar Genel Müdürlüğü(1963): 594, *Türkiye’de Vâkıf Abideler ve Eski Eserler I*, Ankara
- Lloyd S. ve Rice D. S. Çev. Sinemoğlu N. (1989): 74, no.37, *Alanya ('Alâ'iyya)*, TTK Yay, Ankara
- Yardım A. (2002):436, *Alanya Kitabeleri (Tesbit, Tescil, Tasnif ve Değerlendirme)*, Fetih Cemiyeti, İstanbul.

7.3. Kırkgöz Hân –yol hattında

Fotoğraf:134¹

Eserin Adı: Han Kitabesi

Bulunduğu Yer: Kırkgöz Hanı Giriş Kapısı Üzerinde

Ait Olduğu Dönem: Selçuklu II.Giyaseddin Keyhüsrev

Kitabenin Tarihi: H.13

Kitabenin Türü: İnşa

Kitabenin Metni:

- ۱- امر بعمارة هذه الرباط المبارك و وفق من المؤيدة على سا
- ۲- ثر الخلائق السالك غربا والمسالك مسلحون مسافر الارض مغاربهها و
- ۳- من دولة السلطان العظم ظل الله في العالم سلطان سلاطين الافاق و صاحب التاج اللوا
- ۴- اوطان عياث الدنيا والدين السلطن لملك العلم كيخسرو بن كيقباد خلد الله سلطانه الميسرلغا
- ۵- لبه ملكه اقاليم المعلى العضم (... تاج (... لسط الله في الخير
- ۶- (... و تقبل من (... انما في ال (... يوما شفاها في التاريخ الثالث عش

Kitabenin Transkribi:

1. Emera bi imâreti haze'l-ribâti'l-mübâreketi ve vefk mine'l-mû'eyyed ala sâ
2. iri'l-halâik es-sâliki gurebâ ve'l-mesâliki müslihûn musâfiru'l-arzi megâribihâ ve
3. min devleti's-Sultânû'l-a'zam zillu'lâhi fi'l-âlem Sultân-i selâtîni'l-âfâk ve sâhibi't-tâcu'l-livâ

¹ Mahmut Demir arşivinden.

4. evtân gıyâsi'd-dünyâ ve'd-dîn es-Sultânu'l-a'zam Keyhüsrev bin Keykubad hallede'llâhu Sultânehu el-müyesseru li gâ-
5. libehu mülkehu ekâlîmi'l-me'âlî el-azim (silik) tâc (silik) lestu'llâhu'l-hayr
6. (silik) ve tekabbele min (silik) fi'l-(silik) yevmen şifâhâ fi't-Tarihi's-sâlis aşere

Kitabenin Tercümesi: Bu bu kutsal ribatın yapımını, batıya giden seyyahlar , askerler, batıya giden yolcu ve diğer halk için, Büyük Sultân Allâh'ın dünyadaki gölgesi bütün sultanların sultanı, vatanların sancaklarının tacının sahibi, dîn ve dünyanın kendisinden yardım beklediği dünyanın hükümdarı, Keykubad'ın oğlu Keyhüsrev - Allâh saltanatını galibiyet için devamlı kılsın- emretti. Bütün büyük ülkeler (silik) tâc (silik) inşallah hayırda (silik) ve mukabele (silik) den, şüphesiz (silik) de sağlığında 13'üncü tarihinde

Kitabenin Dili: Arapça

Hat Üslupu: Sülus

Değerlendirme: Yatay dikdörtgen şekline sahip olup hanın giriş kapısı üzerinde bulunan kitabe altı satırdır. Kitabe daha önce çalışılmış bir kısım çözümlene yapılmaya çalışılsa da, kitabede lekelenmeler çok olduğu için yanlış okumalar oluşmuş ve birkaç yer dahi boş bırakılmıştır. Elde ettiğimiz yeni görsel üzerinde yapılan çalışmada eksik kalan yerler olsa da büyük oranda çözümlenmeye gidilmiştir. Özellikle son bölümde anlamlı bütünsel bir içerik oluşturulamadı. Ama net olarak bu hanın yolcular ve askerler için II.Giyaseddin Keykubad'ın yaptırdığı net olarak ortaya konabiliyor. Ne varki önceki çalışmada tarihlendirmese bir sorun gözüküyor. Kitabede var olan on üçüncü anlamına gelen الثالث عشر kelimesi yanlış tercüme edilerek hicri 613 olarak değerlendirilmiştir.Kitabe H.613'e tarihlendiğinde, M.1216-17 tarihine tesadüf etmektedir. Oysa doğum tarihinin 1221 yılında doğduğu tahmin edilen II.Giyaseddin Keyhüsrev'in o tarihte doğmamış olduğunu göstermektedir. Saltanat tarihi ise 1237-46 yılları arasında 9 yıllık saltanat suresi olan sultanın öldüğünde 25 yaşında olduğu düşünülürse doğum tarihi 1221 tarihi ile eşleşmektedir. Burada eksik olan kelimeler bulunduğundan dolayı bunun ayın on üçü mu yoksa başka bir 13'ü mu ifade ediyor bilinemiyor. Ama kesin olan birşey var ki H.613 tarihi kitabe temizlenip eksik kelimeler tamamlandığında bu tarihin değişeceğidir. Kitabede rutubetten kaynaklı lekelenmelerden dolayı Tezyin işaretlerinin olup olmadığının tespiti mümkün değil ama hat örneği sülus özelliği taşırken kabartma yapı göze çarpmaktadır. Girift istife sahip olan kitabede hareke bulunmamaktadır.

Yapılan Çalışmalar:

[Erten] S. F. (1921-22): 77, *Antalya Livası Tarihi*, İstanbul

Riefstahl Rudolf M (1941): 72, *Cenubu Garbi Anadolu'da Türk Mimarisi*, İstanbul

Répertoire chronologique d'épigraphie arabe XI.2, (1931-1991): 174-175 no:4263

Redford S. ve Leiser G. (2009), 347-359 *The Inscription of the Kırkgöz Hanı and the Problem of Textual Transmission in Seljuk Anatolia*", *Adalya*, XII

Yurdasever, H. (2011) : 34, "Anadolu Selçuklu hanlarından Kırkgöz Han'ın değerlendirilmesi." S. Demirel Üniversitesi Sanat Tahrihi Bilim Dalı

Kaynak S.2013: 65-66 *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

7.4. Emdir Hân -yol hattında

Kitabe: 135/12

Eserin Adı: Hân Kitabesi

Bulunduğu Yer: Emdirhan kapısında (kayıptır)

Ait Olduğu Dönem: Selçuklu Sultanı I. İzzeddin Keykavus (1211-20) bin Keykavus bin Keyhüsrev

Kitabenin Tarihi: Bilinmiyor

Kitabenin Türü: İnşa

Kitabenin Metni:

- ۱- السلطان الغالب عزالدنيا والدين سلطان المعالي
- ۲- عليّة دولة (...) عدالعالمين (...) ابو الفتح كيكافوس
- ۳- بن كيوخسرو برهان امير المؤمنين جمادى الاولى (...) عشر (...)

Kitabenin Transkribi:

1. es-Sultânu'l-gâlib izzi'd-dünyâ ve'd-dîn Sultânu'l-me'âliyi
2. aliyetü devlete (...) addu'l-âlemîn (...) ebû'l-feth Keykavus
3. bin Keyhüsrev burhân-i emîri'l-mü'minîn cemâziye'l-ulâ (...) aşere

Kitabenin Tercümesi: Galib Sultan dünyanın ve dinin izzeti yüce Sultân devleti üzerine (...) iki dünyanın kabulü (...) ülkeler fatihi babası Keyhüsrevin oğlu Keykavus ve halifenin onayladığı Cemâziye'ulâ (...) on (...)

Kitabenin Dili: Arapça

Hat üslubu: Bilinmiyor

Değerlendirme: Kitabe kayıp olduğu için biçim ve üslub ve tezyin açısından değerlendirilmesi mümkün değildir. Kesin bir tarih olmadığı için sadece yaptıran Sultândan dolayı bir tarihlendirme yapılmıştır.

Yapılan Çalışmalar:

[Erten] S. F. 1921: 76 Antalya Livası Tarihi, İstanbul

Riefstahl Rudolf M 1941: 73 CenubuGarbiAnadolu'daTürkMimarisi, İstanbul

Répertoire_chronologique_d'épigraphie_arabe X, 1931-1991: 166, no: 3838 [Erten] S. F. 1940: 49, no. 4 Antalya Vilayeti Tarihi, İstanbul

Eravşar O, 2007: 419-433 Evdir Han, AnadoluSelçuklu Dönemi Kervansarayları, Ankara

Kaynak S.2013: 54 Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş, İstanbul

7.5. Manavgat Kargı Hân(kitabesi yoktur)

8.6. Tol Hân

Kitabe: 136/13

Eserin Adı: Hân kitabesi

Bulunduğu Yer: Side Müzesinde ve Sırtköyde bir evin duvarı üzerinde

Ait Olduğu Dönem: Selçuklu I. Alaaddin Keykubad (1220-1237)

Kitabenin Tarihi: H.629[M.1231]

Değerlendirme: Hanın bağçe duvarı üzerinde tarihi tamamlanmamış bir kitabe, hanın karşı tarafında kalan evin duvarında Ayaz Şarabsalar adının geçtiği ve tarih bulunan kitabe iki kitabe birbirini tamamlayan yazılar olarak değerlendirilmekle (Kunduracı O. (2002): 537-550) birlikte, bunun tam tersi görüş bildirenlerde bulunmaktadır. (Bilgin İ. 1985: 267-268,) Kitabenin görseline erişilemedi.

Yapılan Çalışmalar:

Bilgin İ. (1985): 267-268, "Selçuklular ve Beylikler Devrine Ait Yayınlanmamış Üç Kitabe", Vakıflar Dergisi, 19

Kunduracı O. (2002): 537-550, "Kubadabad-Alanya Arasındaki Selçuklu Kervanyolu Üzerine Yeni Araştırmalar II", VI. Ortaçağ ve Türk. Dönemi Kazı Sonuçları ve Sanat Tarihi

Sempozyumu: Bildiriler, Kayseri

Kaynak S.(2013):80-81, *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş*, İstanbul

DEĞERLENDİRME

Bilindiği üzere Antalya'da Selçuklu dönemi, 1192-1197, 1205-1211 yılları arasında sultanlık yapan I. Gıyaseddin Keyhüsrev'in 1207 tarihinde Antalya'yı fethetmesiyle başlar(İbni Bibi 1941:45). Bu tarih aynı zamanda Akdeniz'de söz sahibi olmaya başlayan Anadolu Selçukluları, I. İzzettin Keykavus'un 1211-1220 sultanlığı döneminde, egemenliğin gelişim sürecine girer. I. Alaaddin Keykubad'ın 1220-1237 yılları arasındaki Sultanlığı döneminde ise, Alanya'nın alınmasıyla fetih tamamlanmıştır. II. Gıyaseddin Keyhüsrev 1237-1245 döneminde Moğolların Anadolu'ya saldırıları sonucu gerileme dönemi başlamıştır. II. İzzeddin Keykavus, (1211-20) 1245-49, 1254-57,1257-62, Kılıç Arslan 1249-54, 1262-66, II. Alaaddin Keykubad 1249-54, III. Gıyaseddin Keyhüsrev 1266/1264 döneminde, Selçuklu evresi tamamlanarak, Beylikler dönemine intikal eder (Sevim A ve Merçil E. 2014:494).

Çalışmamızda Selçuklu dönemini sekiz bölüme ayırdık. Beşinci bölümü de kendi içinde beş bölüme ayırarak ele aldık. Buna göre birinci dönem I. Gıyaseddin Keyhüsrev'in hükümdarlık dönemi 11 yıl sürmüştür. I. İzzettin Keykavus'un dokuz yıllık iktidarı ise ikinci dönemi oluşturur. 17 yıllık üçüncü dönem, I. Alaaddin Keykubad'ın hüküm sürdüğü dönemdir. sekiz yıllık dördüncü dönemde sultanlık rolünü II. Gıyaseddin Keyhüsrev üstlenmiştir. Beşinci dönemde II. İzzeddin Keykavus (1211-20)'un dört yıl gibi kısa süreli tek başına bir sultanlık dönemi vardır. II. İzzeddin Keykavus (1211-20), Kılıç Arslan ve II. Alaaddin Keykubad ile beş yıllık müşterek sultanlık dönemi ardından, II. İzzeddin Keykavus (1211-20)'un üç yıllık tek başına üstlendiği bir dönem daha vardır. Bundan sonra beş yıllık müşterek bir saltanat dönemi daha vardır ama bu defa II. İzzeddin Keykavus (1211-20) ve Kılıç Arslan saltanatı paylaşırlar.

Kılıç Arslan 1262-66 yılları arasında 4 yıl tek başınadır. Bundan sonra III. Gıyaseddin Keyhüsrev devri başlar ve bu 18 yıl devam eder. Müteakiben Gıyaseddin II. Mesud 1284-96 yılları arasında 12 yıllık bir yönetim devri vardır. Son olarak III. Alaaddin Keykubad 1296-1308 zaman aralığında 12 yıllık iktidarıyla birlikte Selçuklu dönemi de sona ermiş yerini Beylikler dönemine bırakmıştır (Sevim A ve Merçil E. 2014:494). Beylikler döneminde, Antalya'da, Hamidoğulları, Alanya'da ise Karamanoğulları etkindir.

Selçuklunun Anadolu'ya hakim olduğu bu tarihler arasında, Antalya'da görülen imar faaliyetlerinden tespit edilen Antalya ve ilçelerinde, toplam 136 kitabe üzerinde yaptığımız çalışmada şu sonuçlara ulaşılmıştır. Kitabelerin 79'u Antalya, 52'si Alanya, 2'si Korkuteli, 3

tanesi de yol hattındaki eserlere aittir.

Kitabelerden 89'u burç, 13'ü cami, ikisisi çeşme, beşi han, biri kasr, biri köprü, dördü medrese, üçü mescid, biri minare, biri sarnıç ve 5'i türbe kitabesidir. Bunlardan, 62 burç, iki cami, bir minare, medrese medrese, dört türbe, bir çeşme, iki mezar taşı, bir kasr kitabesidir. Antalya merkeze ait. 26 burç, 11 cami, bir mescid, bir türbe, bir han, bir çeşme, bir sarnıç kitabesi Alanya, iki medrese kitabesi Korkuteli'nde mevcut iken, üç han kitabesi de yol hattında bulunmaktadır.

Bu kitabelerden 82'si ait olduğu eser üzerindedir. 37'si Antalya, Alanya müzelerinde yer almaktadır. dört tanesi başka bir eserin üzerinde bulunuyor, 12' si, yerinde iken okunmuş sonradan kaybolmuştur. 13 tanesi kırık olduğundan dolayı ait olduğu eserin bilinmediği kitabelerdir. Antalya'da 47 kitabe, Alanya'da 33, Korkuteli'nde iki, yol hattında üç kitabe ait olduğu eser üzerindedir. Antalya Müzesi'nde muhafaza edilen kitabe sayısı 21 iken, Alanya Müzesi'nde bu sayı 16'dır.

Kitabelerin sekizi Beylikler dönemine aittir. Kitabelerden on tanesinin hangi döneme ait olduğu bilinmemektedir. Ayrıca kitabelerdeni iksinin hangi Sultân dönemine ait olduğu belirlenememiştir. 59'unda ise tarih bulunmamaktadır. I.Gıyaseddin Keyhüsrev dönemine tarihlenen bir adet; I. Alaaddin Keykubad Dönemine ait tesbit edilen 36 kitabe vardır. I. İzzettin Keykavus dönemine ait 46 kitabe, II. İzzettin Keykavus dönemine ait iki adet, II. Gıyaseddin Keyhüsrev döneminde dokuz adet, III. Gıyaseddin Keyhüsrev döneminde ise bir adet kitabe vardır. Bunların dışında ifade edebileceğimiz 18 kitabe daha vardır. Bunlar barındırdığı özelliklerden dolayı Selçuklu kitabesi olarak değerlendirilmiştir.

Kitabelerin yıllara göre dağılımı ise şöyledir. H.607 M. 1216 yada H.616 M. 1219 olan ait olduğu tarihin kesin olmadığı bir adet kitabe vardır. H.612 M. 1216 tarihinde iki, H.613 M. 1216-17'de üç, H.617 M. 1220'de bir, H.622 M. 1225-26'da 10, H.623 M. 1226'da beş, H.624 M. 1227'de bir, H.625 M. 1228'de bir, H.626 M. 1229'da üç, H.627 M. 1230'da bir, H.628 M. 1231'de iki, H.629 M. 1232'de H.630 M. 1233'de iki, H.636 M 1237'de bir, H.637 M. 1240'da iki, H.642 M. 1245'de iki, H.647 M. 1250'de bir, H.648 M. 1251'de bir, H.674 M. 1276'da bir, H.719 M. 1319'da bir, H.774 M. 1372'de bir, H.775 M. 1373'de iki, H.779 M. 1377'de bir, H.827 M. 1424'de bir adet kitabe vardır.

Kitabelerin türlerine göre tasnifi ise şöyledir: İki adet sadece Allâh lafzı yazılan kitabe vardır. sekizi ayet kitabesi, biri dua kitabesi, 43'ü fetih kitabesi, 39'u inşâ, biri mimar, biri simge, altısı tamir, biri tarih, biri tevhid, biri türbe, biri de usta kitabesidir. Kalan kitabelerden 28'ini herhangi bir türe dahil edilememiştir.

Kitabeler durum olarak değerlendirildiğinde, bir tanesi eksik, 12'si kayıptır. 19 kitabe ise kırıktır. Okunamayacak düzeyde tahrif olmuş üç kitabe vardır. 94 kitabe ise sağlam bir şekilde günümüze ulaşabilmiştir.

Kitabeler şekil açısından incelendiğinde, 41'inin dikdörtgen, 13'ünün kare, birinin kubbe, 18'inin kubbeli dikdörtgen, 36 tanesinin de madalyon şeklinde olduğunu görmekteyiz. Ayrıca iki adet mezar taşı kitabesi vardır. Bunların dışında şekli anlaşılmayan 17 kitabe daha vardır.

Eserlerin tamiri veya inşâsını üstlenen ve kitabelerde adı geçen isim yada ünvanları şöyle sıralayabiliriz.

Abd Ebubekir Said, Abd Yahya Ebubekr, Abd Bayram eş-Şâmî, Abd Kara Sungur, Abd Kuki, Abd Kuluk bin Yavi, Abd Mehmed Ali, Abd Tuğrul, Alaaddin Bey b. Yusuf Karaman, Abd Karaca şeklinde 1'er kez kullanılmış iken; 2 yerde sadece Abd ve Abd Akşebe adı geçmektedir. "Abd" kelimesi ile başlayan isimlerin dışında geçen adlar ise şunlardır: Ayaz Şarapsalar, Ekall-i Memalik Ayaz Şarapsalar, Bendei-i kemine Yakud, Otakbaş, Ebi Ali ibni Reha, El-fakir, Emîr-i kebir Mübarezeddin Muhammed b. Mehmed Yunus Bey, Emîr-i mu'azzam, Emîr-i kebir Subaşı Abd Yusuf Bey, Emîr-i kebir Subaşı Abd Yusuf Bey, Emîr-i sevâhil Bedreddin , Ez-Zevvak ehuhu Ebu Abdullah, Kemterin Bendeğan Yınal, Mahmud Bey b. Alaaddin b. Yusuf, Mimar Cemal Cestan, Mübarezeddin Muhammed b. Yunus Bey, Yusuf Karamani ve Sultân'dır.

Kitabeler üslup açısından ele alındığında dört çeşit hat üslubunun kullanıldığı görülmektedir. Bunlardan üç kitabe makili üsluba sahip, üç kitabe muhakkak, üç kitabe de nesih yazı üslubundadır. on iki adet kitabe herhangi bir üsluba sahip değildir. Bunun dışında kalan kitabelerin tamamı sülus hat özelliklerini taşımaktadır.

Kitabelerin başlangıç kelimeleri şöyle sıralanabilir: Abd Karaca, Ala, Allâh lafzı, Amile, Ammera, Anil keramet, Asa, Bende, Besmele, Celâl, Cemea, Edemallahu, El-minnet, El-mueyyed, El-hamd, El-mülk, El-muttasım, El-minnet, Emera, Emîri'l-mü'minîn, Es-Sultân sadece yada Sultân, Evvele, Fe ehata, Fe Emera, Fe iza, fesserrebe, feteha, fî buyutin, fî devlet, Fî eyyâm, Fî sene, gurre, harraseha, haza, ilâ enne, imaretul, ittebea, kane, kemterin, li'llâhi, mâlik, mimaru, mucahiden, muzhiru, nasabe, nasara, nasrun, neşede, innemâ, Reseme, tevhid, Sultân, takarrabe, temmet , tevhid, Türbe, Ummire, ve ba'de, ve bi ittefeka, ve bihi sikat, ve cerrede, ve emza, ve ennel, ve estean, ve etemme, ve feteha, ve istagraka, ve nezele, ve rezeka ve şefa, ve temmet, ve dagafe, vela ehalle, velhamd, veneşhedu, ye'muru, zeheret, külli. 10 kitabenin başlangıç kelimesi, kitabeler kırık yada tahrif olduğu için bilinmemektedir.

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Kitabenin Bulunduğu Yerler

	Antalya	Alanya	Korkuteli	Yol hattı	Bilinmeyen	Toplam
Yerinde	46	34	2			82
Müzede	20	16				36
Başka bir eserde	1	4		1		6
Kayıp	11			1		12
Toplam	78	54	2	2		136

Tablo 1’de, kitabelerin bulunduğu yerler , yerinde, müzede, başka eser üzerinde ve kayıp şeklinde gruplandırılıp sayıları verilmektedir. Kitabeler buldukları yerlere göre listelenip, ait oldukları il, ilçe, yol hattı ve bilinmeyen olarak tasnif edilmiştir

Tablo 2: KitabeninAait Olduğu Eserler

	Antalya	Alanya	Korkuteli	Yol hattı	Bilinmeyen	Toplam
Burç Kitabesi	60	26				86
Cami Kitabesi	2	11				13
Çeşme Kitabesi	1	1				2
Han Kitabesi		1	2	3		6
Kasr	1					1
Medrese Kitabesi	2					2
Mescid Kitabesi	2	1				3
Mezar	2	1				3
Minare Kitabesi	1	1				2
Sarınc		1				1
Türbe Kitabesi	3	2				5
Kırık	3					3
Bilinmeyen		9				9
Toplam	77	54	2	3		136

Tablo 2’de, kitabelerin ait olduğu eserler guruplandırılarak, buldukları yerlerdeki sayıları belirlenmiştir.

Tablo 3: Kitabenin Ait Olduğu Dönem

	Antalya	Alanya	Korkuteli	Yol hattı	Yeri Bilinmeyen	Toplam
İ.Giyaseddin Keyhüsrev (1192/97,1205-11)	1					1
İ.Alaaddin Keykubad (1220-37)	16	25		1	1	43
I.İzzeddin Keykavus (1211-20,1245-49,1254-57)	45			2		47
II.Giyaseddin Keyhüsrev (1237-45)	4	3				7
II.İzzeddin Keykavus ve Kılıç Arslan II. Alaaddin (1249-59)	2					2
II.İzzeddin Keykavus ve Kılıç Arslan (1257-62)						
Kılıç Arslan (1262-66)						
III.Giyaseddin Keyhüsrev ve II. Alaaddin (1266-84)						
III.Giyaseddin Keyhüsrev (1266-84)		1				1
Giyaseddin II. Mesud (1284-96)						
III. Alaaddin (1296-1308)						
Selçuklu Dönemi	7	10	1			18
Beylikler Dönemi	3				3	
	4				4	
Hangi Döneme ait olduğu bilinmeyen kitabeler	1	9				10
Toplam	83	48	1	3	1	136

Tablo 3’de, kitabelerin ait oldukları dönemler guruplandırılarak, hangi sultanların dönemleri ve saltanat yıllarına ait kitabelerin sayıları tespit edilmiştir

Tablo 4: Kitabelerin Tarihleri

	Antalya	Alanya	Korkuteli	Yol hattı	Yeri Bilinmeyen	Toplam
607-1210-H.616 1219?				1		1
612 [M.1216	3					1
613[M.1216-1217]	2			2		1
617 [M. 1220]	1			1		1
622 [M.1225/1226]	10			1		10
623 [M 1226/1227]		6				6
624[M.1226/1227]		1				1
625[M.1227/1228]		1				1
626 [M.1227/1228]	1	2				1
627[M.1228/1229]		1				1
628[M.1230-1231]		2				2
629[M.1231]		1		1		1
630[M.1232/233]	2					2
636 [M.1237]	1					1
637[M.1239/1240]	1	1			1	2
642[M. 1244/1245]	2					1
647[M.1249/1250]	1					1
648[M.1250-1251]	1					1
674[M.1275-1276]	1					1
676[M.1277]		1				1
719[M.1319]			1			1
774[M. 1373]	1					1
775[M.1373]		2				2
779[M. 1377]	1					1
827[M.1424]			1			1
Bilinmeyen	1					
Tarihsiz	6	14	1		5	26
Toplam	35	32	3	6	6	69

Tablo 4’de, kitabeler, yapıldıkları yıllara göre gruplandırılarak, hangi yılda kaç kitabe yapıldığı ortaya konmuştur.

Tablo 5: Kitabe Türleri

	Antalya	Alanya	Korkuteli	Yol hattı	Yeri Bilinmeyen	Toplam
Allâh	2	2				2
Ayet	3	3	1		3	10
Dua	1	1				2
Fetih	43					43
İnşâ	20	17		2	1	40
Mimar	1					1
Simge		1				1
Ta'mîr	5	1				6
Tarih		1				1
Tevhîd		1				1
Usta		1				1
Toplam	75	28	1	2	4	110

Tablo 5'te, Kitabeler türlerine göre gruplandırılarak, buldukları yerlere göre dağılımı ortaya her türe ait kitabelerin sayısı tespit edilmiştir.

Tablo 6: Kitabenin Mevcut Durumları

	Antalya	Alanya	Korkuteli	Yol hattı	Yeri Bilinmeyen	Toplam
Eksik				1		1
Kayıp	11					11
Kırık	3	16				19
Sağlam	61	36	1	1	2	101
Tahrif olmuş	2	1				3
Bilinmeyen					1	1
Toplam	77	53	1	2	3	136

Tablo 6’da, kitabelerin şu anki durumlarının değerlendirildiği tabloda eksik, kayıp, sağlam kitabelerin buldukları yerlere göre sayıları tespit edilmiştir.

Tablo 7: Kitabenin Şekilleri

	Antalya	Alanya	Korkuteli	Yol hattı	Yeri Bilinmeyen	Toplam
Dikdörtgen	12	22	1	1		36
Kare	2	8				10
Kubbe		1				1
Kubbeli dikdörtgen	11					11
Madalyon	36					36
Mezar taşı	2					2
Şekil Tanımı Yapılmayan						40
Toplam	63	31	1	1		136

Tablo 7’de, kitabelerin biçimsel durumlarına göre sayısı ortaya konmuştur.

Tablo 8: Kitabede Geçen Sultanların Dışındaki İsimler

	Antalya	Alanya	Korkuteli	Yol hattı
Abd, Ebûbekr bin Said		Ebû Ali ibn reha		
Emîr-i kebir Subaşı Abd Yusuf Bey		Bende-i kemîne Yakut Otokbaşı		
Abd.kuluk bin yav		Kemterin-i bendegân Yınal		
Abd.Bayram eş-Şami		Emîri muazzam Karaman b savci		
Abd.Kara Sungur				
Abd.Kuki		Bedreddîn emîru's-sevâhil ebû'l-me'âli Ömer bin el-Hâcc		
Abd. YahyaEebubekir				
Abd.Tuğrulî				
Abd.Mehmet Ali				
Mimar Cemal Cestan				
ekalle memâlik Ayaz Şarapsalar				
Emîr-i kebir Mubarezeddin Muhammet b. Mahmud Yunus Bey				

Tablo 8'de, kitabelerde sultanların dışında bani, usta, mimar, yada eserin yapımının kendisine verildiği isimler belirlenmiştir.

Tablo 9: Kitabenin Hat üslubu

	Antalya	Alanya	Korkuteli	Yol hattı	Yeri Bilinmeyen	Toplam
Makili		2				2
Muhakkak	3					3
Nesih	3					3
Sülus	55	36	2	1		94
Tahrif olmuş	3					3
Toplam	73	44	2	2	8	129

Tablo 9’de, kitabelerde yazım üslublarına dağılımı tespiti yapılmıştır.

SONUÇ

1071 Malazgirt Savaşı sonrası fethin yönünü Anadolu'ya çeviren Selçuklular, yaklaşık 100 yıllık mücadeleden sonra 1176 yılı Miryokefalon Savaşı ile Anadolu'da var olma başarısını göstermişlerdir. Artık bu topraklarda kalıcı olmak için etraflarını çeviren denizlere, Akdeniz'e, Karadeniz'e hakim olmaları gerekiyordu. Devrin sultanlarının yeni hedefi Akdeniz ve Karadenizdi Bu hedefe ilk ulaşan Sultan I. Gıyaseddin Keyhüsrev olmuştur. Antalya'nın fethiyle Akdeniz'e giriş yapan Selçuklular fetih hareketlerinin nişanı olarak "Fetih Kitabeleri" inşâ etmişlerdir.

Tarih kitaplarından öğrendiğimiz bu bilgilere kitabeler aracılığıyla bizzat şahit olmaktayız. "Tarihin şahitleri" hala varlığını korumakta ve döneme ışık tutmaktadır. Bu denli önemli olan tarihi kaynaklarımızdan, Antalya'da Anadolu Selçuklu ve Beylikler dönemi yapılarındaki kitabelerin araştırılması Anadolu İslam tarihinin izdüşümü için önemlidir.

Antalya ve çevresindeki Selçuklu kitabelerini konu alan bu tezimizde, I. Gıyaseddin Keyhüsrev'in Antalya'yı fethetmesinden başlayarak, Beylikler dönemini de içine alan zaman diliminde, Antalya ve çevresinde bulunan kitabeler incelendi. Gerek eser üzerinde, gerek müzelerde muhafaza edilen kitabelerden elde edilebildiği ölçüde tesbiti yapılan 136 aded kitabede elde edilen verilerde şu sonuçlara ulaşıldı.

Bu dönem kitabelerinin büyük bir bölümününü, savunma amaçlı oluşturulan kale ve surlar gibi askerî simgesel yapı kitabeleri oluşturur. Bu yapıların bir kısmı günümüze ulaşabilmiş, eser üzerinde yerini korurken, bir kısmı yapıların yıkılmasından önce tespiti yapılarak kayda geçirilmiştir. Bir kısım ise tahrif ve tahrib olmuş yada farklı eserlerde yer almaktadır. Veyahut parça halinde müzelerde muhâfaza edilmekte veya binaların altında kalmıştır. Diğer bir kısmı da tamamen yok olmuşlardır.

Bu kitabelerin içeriği, çoğunlukla ait olduğu dönemin sultanının ismi lakabı ve ünvanlarından oluşmaktadır. İnşa, tamir ve usta, âyet kitabeleri şeklinde bir tasnif yapılmasına imkan tanıyan kitabelerin, içinde barındırdığı unsurlar dönemin otoriter, kültürel ve sosyal ortamının çok yönlü tartışılmasına fırsat vermektedir.

Kitabeler çoğunlukla şehrin savunma alanlarında kale ve surlarda bulunmaktadır. Tevhîd inancının Anadolu'daki hamiliğinin bir göstergesi konumunda, yapıların yüksek yerlerine konumlandırılmıştır. Bu da İslam dininin "İkra" ile başlayıp, "Tûr'a, açık sahifeler üzerine yazılı kitaba, beytül ma'mûra, yükseltilmiş tavana, kaynayan denize andolsun ki, Rabbinin azabı mutlaka gerçekleşecektir; ona engel olabilecek yoktur." (Kur'ânı Kerim Tur.1) şeklinde devâm eden öğretisiyle ilişkilendirilebilir. Kitabeler, âyet kitabeleri dışında, âyetlerin gerçekleştiği birer simge hükmündedirler.

İncelediğimiz yaklaşık 214 yıllık dönemde, 16'sı Antalya, 25'i Alanya'da olmak üzere toplam 43 eser ile en fazla eser I.Alaaddin Keykubad (1220-37) döneminde bulunmaktadır. Bunu Antalya'da 45 eserle I.İzzeddin Keykavus (1211-20,1245-49,1254-57) dönemi takip etmektedir. II.Gıyaseddin Keyhüsrev (1237-45) Antalya dört, Alanya üç, II.İzzeddin Keykavus ve Kılıç Arslan II. Alaaddin (1249-59 Antalya iki,III.Gıyaseddin Keyhüsrev (1266-84) Alanya bir, I.Gıyaseddin Keyhüsrev (1192/97,1205-11) Antalya bir ve Hamidoğulları ve Karamanoğulları dönemi sekiz kitabe mevcuttur.

II.İzzeddin Keykavus ve Kılıç Arslan (1257-62), Kılıç Arslan (1262-66), II.Gıyaseddin Keyhüsrev ve II. Alaaddin (1266-84), Gıyaseddin II. Mesud (1284-96), III. Alaaddin (1296-1308) dönemlerinde ise hiç bir eserle karşılaşmıyoruz.

Yine Antalya'da 60, Alanya'da 26, toplam 86 kitabe ile en fazla eser savunma amaçlı askeri eserlerde bulunmaktadır. Bunu 13 kitabe ile cami, altı kitabe ile han, beş kitabe ile türbe, üç kitabe ile mescid, iki kitabe ile medrese takip etmektedir. Çeşme, sarnıç, mezar, kasr, minare gibi eser türlerinde ise en fazla iki yada bir kitabe mevcuttur. 23 cami kitabesi bulunduğu halde sadece Antalya'da bir adet minare kitabesinin bulunması, eserin şehrin silüeti için ne kadar ehemmiyetli olduğunu gösterir anlamlı bir veridir. Askeri yada sivil, büyük yada küçük ölçekli mimarının bütün türlerinin varlığına rağmen, döneme ait sağlıklı ilgili bir yapının varlığıyla karşılaşılmağı olması dikkate değerdir.

Kitabelerin şekilleri açısından madalyon şekli sadece fetih kitabelerine ait olması anlamlıdır. Kubbeli dikdörtgen, dikdörtgen, kare ve kubbeli şeklinde kitabeler de bulunmaktadır.

Kitabeler türlerine göre tasnif edildiğinde en fazla sayıda fetih kitabesi mevcuttur. Bundan başka inşâ, simge, tamir, tarih ve tevhid kitabeleri de görülen türlerdendir.

Kitabelerde eserin yapımını emreden, yada işi üstlenen yada başka bir nedenle ismi geçen sultanların haricinde mevcut isimler vardır ki bunlar Emîr-i mu'azzam, Emîr-i kebîr, Emîr-i sevâhil gibi görevlerin yanında, kendilerini abd,abd-i zayıf, el-fakir, Allâh'ın rahmetine muhtâc gibi ibareleri kendilerine sıfat alan birçok isimler görünmektedir. Bu isimler arasında eserin yapımı yanında hattatlara yönelik bir tasnif yapılabilecek bilgiye ulaşılamadı. Ancak Antalya'da bulunan ve dört adet Reseme ile başlayan kitabelerin hattatlarıyla ilişkilendirmek için bir veri olarak kullanılabilir.

Kitabelerde dikkat çeken diğer bir husus da hat üslupudur. Makili, muhakkak, nesih, ulus üsluplarının kullanılmıştır. Sulus üslubu haricindeki üslub bir yada ikişer kitabede kullanılmıştır. Kalan kısım celi sülustur. Satır çizgisi kullanılmış, istif ve girift yazı kompozisyonunda oldukça fazla kitabe bulunmaktadır. Tezyin işaretlerinden en fazla tırfil, nokta, rumî motifler kullanılmıştır.

Kitabelerde geçen elkablâr şöyle sıralanabilir,

I. Gıyaseddin Keyhüsrev, Sultâni'l-mu'azzam alâ'ü'd-dünyâ ve'd-dîn ebû'l-feth, II. Gıyaseddin Keyhüsrev, Sultâni'l-a'zam zillu'llâhi'l-âlem Sultân-i Selâtîni'l-Arab ve'l-Acem giyâsu'd-dünyâ ve'd-dîn ebû'l-feth, Sultâni'l-a'zam, Şâhnişâhi'l-mu'azzam, mâliki rikâbi'l-ümem,Sultân-i Selâtîni'l-âlem, mevlâ-yi mulûki'l-Arab ve'l-Acem, giyâsi'd-dünyâ ve'd-dîn, Ebu'l-feth lakaplarını kullanılırken, III. Gıyaseddin Keyhüsrev, sultâni'l-a'zam giyâsi'd-dünyâ ve'd-dîn ebû'l-

feth elkabını kullanmaktadır.

I.İzzeddin Keykavus, İzzeddin Keykavus, es-Sultânu'l-gâlib izzî'd-dünyâ ve'd-dîn Sultânu'l-me'âliyi aliyetü devlete, Sultânu'l-bayreyn izzî'd-dünyâ ve'd-dîni ebû'l-feth, II. İzzeddin Keykavus (1211-20), Mevlânâ es-Sultânu'l-a'zam Şâhinşâhi'l-mu'azzam zıllu'llâhi fî'l-âlem mâliki rikâbi'l-ümem Sultâni selâtîni'l- Arab ve'l-Acem izzî'd-dünyâ ve'd-dîn gıyâsi'l-islâm el-müslimîn ebû'l-feth lakablarını görüyoruz.

I.Alaaddin Keykubad, es-Sultâni'l-mu'azzam Alâ'u'd-dünyâ ve'd-dîn ebû'l-feth,Sultâni'l-mu'azzam Alâ'u'd-dünyâ ve'd-dîn ebû'l-feth, Sultânu'l-mu'azzam alâ'u'd-dünyâ ve'd-dîn Sultânu'l-birâr ve'l-bihâr Ebûl- feth Keykubad bin es-Sultâni's-şehîd Keyhüsrev azze seherehu , es-Sultânu'l-mu'azzam alâ'u'd-dünyâ ve'd-dîn Sultânu'l-berr ve'l-bahr Ebûl- feth gibi unvanlarını tercih etmiştir. Burada dikkat çeken, Selçuklunun bayındır olduğu dönemlerde kullanılan lakablar, zayıflama dönemlerine doğru daha bir kalabalıklaştığı görülmektedir.

Kitabelerde , geçen ayetler, Ayete'l-kürsi, İhlas suresi, Tevbe suresi, Saff suresi, Nur suresinden ayetler içermektedir.

Kitabelerin dili hepsi Arapça'dır. Ancak yer yer Farsça ve Türkçe kelimeler de kullanılmıştır. Kitabelerin gövde yapısı ise şöyledir. Eserin türü, eserin adı, eserin vasıfları, zamanını bildiren ibareler, Sultânların sıfatları, ve sultanların adları, Sultânlar için dualar, kime yaptırıldığı ve en sonunda eserin yapılış, tamir ediliş yada tamamlanılma tarihleri yer almaktadır.

Sadece Antalya ve çevresinde bulunan Selçuklu kitabelerinden geriye kalanlarında bile, Selçuklu medeniyetinin ne kadar zengin bir kültürü içinde barındırdığını görmek mümkündür. Bu kanıtlar, aslında yazılı bir medeniyetin yazısı tahrif edilmiş bir medeniyete dönüştürüldüğü gerçeğinin gözler önüne seren delilleridir.

Bu alanda birçok ilmi ve kişisel olarak çalışmalar yapılmış, kısmı yada kaba taslak irili ufaklı birçok çalışma ile karşılaşılır. Ancak birçok çalışmada, özgün olmak yerine, bir çalışmada var olan hatanın devam etmesi söz konusudur. Epigrafik çalışmalarda, ait olduğu medeniyetin kenar notu konumunda olan kitabeleri anlamak için, sadece akademik bilgi yeterli olmamaktadır. Bir medeniyeti okuma, anlama ve tanımının yapabilmesi sorumluluğu çok yönlü bilgi birikimini gerekli kılmaktadır. İçinde insan, imân, sanat, estetik, eğitim, mimarî ve birçok öğenin barındığı, bu medeniyet kültürünü, yazısını, resmini, mimarisini tahsil etmeden kitabelerini, sadece akademik sınırlar içerisinde, akademik metodoloji ile değerlendirebilmek mümkün değildir.

Kitabe çalışmalarımızda en büyük sorun kaynağa erişimdir. Gerek resmi gerek gayri resmi birçok sıkıntı bu alandaki çalışmayı keyifsiz hale getiriyor elbetteki. Bu nedenle daha önce yapılan çalışmalardan meded umuluyor. Görseline ulaşılmayan kitabelerde doğal olarak hatalar aynıyla devam ediyor. Gerek müzede gerek arazide bulunan kitabelere ulaşmanın önündeki resmi olarak karşılaşılan çalışma izinlerinin yeniden gözden geçirilmesi gerekiyor. Tarih çalışmalarının elbetteki bir

takım izinlere ihtiyacı olacaktır Ancak bu izinler çalışmayı aksatacak, engelleyecek bir bariyer olmak yerine araştırmacının önünü açacak destek mahiyetinde olmalıdır. Aksi takdirde araştırmanın ve kaynak sıkıntısının bulunduğu bir alanda çalışmak sınırlı sayıda kalacak, yada ehil olmayan kişilerin elinde heba olup gidecektir.

KAYNAKLAR

- Alparslan, A. (1976-77). Mimarî Yapıların yazı sanatı bakımından önemi, *Boğaziçi Üniversitesi Dergisi*, sayı:4-5, 76-81, İstanbul.
- Alparslan, A. (2002). Kitâbe. *TDV İslam Ansiklopedisi*, c, 26, 76-81.
- Arseven, C.E.(1966). *Sanat Ansiklopedisi. C.II*, sayfa aralığı, 110, İstanbul.
- Avcı, Ü.(2015). Antalya Kaleiçi'nde Bir Simge Yapı: Yivli Minare, *Art-E*, 8(15).
- Baykara, T. (1982). Alâiye'de Bazı Yeni Kitâbeler. *Tarih Enstitüsü Dergisi*, XII.
- Beyazıt, M. (2007). Anadolu Selçuklu Ucunda Bir Vali ve İmar Faaliyetleri. *Uluslararası Denizli ve Çevresi Tarih ve Kültür Sempozyumu*, 2, 151-156.
- Bilgin, İ. (1985). Selçuklular ve Beylikler Devrine Ait Yayımlanmamış Üç Kitabe. *Vakıflar Dergisi*, (19), 267-271.,
- Bilici, K. (2007). *Şarapsa (Serapsu) Han. H. Acun (Ed.)*, *Anadolu Selçuklu Dönemi Kervansarayları*, Ankara,Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay.
- Bilici, K.(1989). Antalya Müzesindeki Bir Selçuklu Kitabesi Üzerine Düşünceler. *Antalya 3. Selçuklu Semineri. 45-49*.Tamir. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Durukan, A. (1988). Alaeddin Keykubad Döneminde Antalya. *Antalya 2. Selçuklu Eserleri Semineri*, 26-51.
- Eldem, H. (1947). *Anadolu'da Selçuklu Abideleri*. Ankara.
- Eldem. H. E. (1330/1914). Anadolu'da İslâmî Kitabeler, *TOEM*,N21.
- Eraşar, O. (2007). Evdir *Han*, H. Acun (Ed.), *Anadolu Selçuklu Dönemi Kervansarayları*, Ankara.
- Erdmann, K. (1961). *Das Anatolische karavasaray*. 13. Jabrhunderts, I, Berlin.
- Erten, S. F. (1921-22). *Antalya livası tarihi*. İstanbul.
- Erten, S. F. (1940). *Antalya vilayeti tarihi*. İstanbul.
- Evliya Çelebi (1935). *Evliya Çelebi seyahatnamesi Anadolu, Suriye, Hicaz* (1671-1872). 9. cilt. İstanbul: Devlet Matbaası.
- Hilmi, H. (1920). *Sinop kitabeleri*. Sinop.
- Hulusi, H.A. ve H. M. Derviş. 1310[M.1892]). *Ahteri kebir*. İstanbul: Matbaa-i Âmire.
- İbni Bibi. (1941). *Anadolu Selçuki Devleti Tarihi*. M. N. Gençosman - F. N. Uzluk (Çev.), Ankara.
- Karahisarî, M. bin Şemseddin. (1311[M. 1894]). *Ahter-i kebir*. İstanbul: Hurşid Matbaası.
- Kaynak, S.(2013)., *Türkiye Selçukluları ve erken beylikler epigrafisine giriş*, İstanbul.

- Keleş, B. (2002). *Memlûkler Döneminde idarî yapı*. Ankara.
- Konyalı, İ.H. (1946). *Alanya (Alâiyye)*. M. A.Kemaloğlu (Yay. Haz.). İstanbul: Ayaydın Basımevi.
- Köprülü, M.F.(1983). *İslam ve Türk Hukûk Tarihi Araştırmaları ve vâkıf müessesesi*. İstanbul.
- Kunduracı, O. (2002). Kubadabad-Alanya Arasındaki Selçuklu Kervanyolu Üzerine Yeni Araştırmalar II. *VI. Ortaçağ ve Türk Dönemi Kazı Sonuçları ve Sanat Tarihi Sempozyumu: Bildiriler II*. 538-550.Kayseri.
- Kuran, A. (1969). *Anadolu Medreseleri*. Ankara.
- Lloyd S. - Storm R. J. (1964). *Alanya*. N. Sinemoğlu (Çev.), Ankara: Ttk yay.
- Ocak, A. Y. (2006). *Anadolu Selçukluları ve Beylikler Dönemi Uygarlığı 1- 2*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Önge, Y. (1993). *Antalya'daki Selçuklu Çeşmeleri Hakkında Bazı Görüşler*. Antalya IV. Selçuklu Semineri, Antalya.
- Önkal, H. (1983). Osmanlı Türbelerinin Kitabeleri Hakkında. *D.E.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi*. s,VI, İzmir.
- Öztürk, K. ve Tüfekçioğlu, A. (2009). Türk-İslam Sanatında Kitabeler. *TALİD Türk Sanatı*. Sayısı VII/14.
- Pakalın, M.Z. (1983). *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü II*. İstanbul.
- Redford, S. ve Leiser G. (2002). *Taşa Yazılan Zafer. Antalya İçkale Surlarındaki Selçuklu Fetihnâmesi*. Antalya.
- Redford, S. ve Leiser G. (2009), *The Inscription of the Kırkgöz Hanı and the Problem of Textual Transmission in Seljuk Anatolia*, Antalya XII, 347-359.
- Refik, A.(1340/1924). Fatih Zamanında Teke İli. *TOEM*, no. 2(7). İstanbul.
- Remzi Dr. (H. 135 [M.1887]). *Lugat-i Remzi*. İstanbul: Hüseyin Remzi Matbaası.
- Répertoire chronologique d'épigraphie arabe*. (1931-1991). Kahire.
- Rudolf, R. (1941). *Cenubu Garbi Anadolu'da Türk Mimarisi*. İstanbul.
- Salahpur, C.(1991). *Ferhengi Cami Farsî be Türk-i İstanbulî*. Tebriz: Lale Yayınevi.
- Sami Ş. (1315 [M.1897]). *Kamus-i Türki*. İstanbul: İkdâm Matbaası.
- Selçukname Tarih-i Al-i Selçuk*. (2014). (H. İ. Gök - F. Coşkunerc Terc.) Ankara.
- Sevim A.-Merçil, E. (1995). *Selçuklu Devletler Tarihi, Siyaset Teşkilat ve Kültür*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Sevim, A. Merçil E. (2014). *Selçuklu Devletleri Tarihi Siyaset, Teşkilat ve Kültür*, Ankara
- Sözen, M. (1970). *Anadolu Medreseleri*. istanbul.

- Strabon (2000). *Antik Anadolu Coğrafyası* (Geographika XII-XIII-XIV). A. Pekman (Çev.), Arkeoloji ve sanat yayınları, İstanbul.
- Süer, T. (1975). *The Kırkgöz Han*. Ankara.
- Tekindağ, Ş. (1977). Teke-Eli ve Teke Oğulları. *Tarih Enstitüsü Dergisi*, (7-8), 55-94.
- Turan O. (1969). *Selçuklular Tarihi ve Türk İslam Medeniyeti*. İstanbul.
- Turan, O. (2009). *Selçuklular Tarihi ve Türk İslâm Medeniyeti*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Turfan, K.(1955). *Antalya Müzesi Eski Eser Fişleri*. Antalya.
- Ulusoy A. T. (1340/1924), Antalya Surları Kitabelerine Dair. *TOEM*, no.6(83.), İstanbul.
- Ulusoy, A. T. (1341/1925). Antalya Surları Kitabeleri. *TOEM*, XV/86. İstanbul.
- Uzunçarşılı, İ. H. (1929). *Kitabeler: Afyon Karahisar, Sandıklı, Bolvadin, Çay, Isaklı, Manisa, Birgi, Muğla, Milas, Peçin, Denizli, Isparta, Atabey, ve Eğridir deki... ve sahip Saruhan Aydın. Menteşe, İnanç, Hamit Oğulları hakkında malumat (Vol. 2)*. Devlet Matbaası.
- Vakıflar Genel Müdürlüğü (1963). *Türkiye'de Vakıf Abideler ve Eski Eserler I*, Ankara.
- Vural A.,Tekiner A.,Karipçin M.,Güner Ü. (2014). *İmam Hatip Liseleri Hüsni Hat*.MEB.
- Wittek P. Çev. Gökyay O.Ş. (1999). *Menteşe Beyliği*, 3. Baskı. Türk Tarih Kurumu, Ankara.
- Yardım A.(2002). *Alanya Kitabeleri (Tespit, Tescil, Tasnif ve Değerlendirme)*, İstanbul Fetih Cemiyeti, İstanbul.
- Yazır, M. B.(1989). *Medeniyet Aleminde Yazı ve İslam Medeniyetinde Kalem Güzeli III.Kısım*, U. Derman (Naşir), Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.
- Yazır, M.B.(1983). *Eski Eserleri Okuma Anahtarı*. Ankara.
- Yılmaz L.ve Tuzcu K. (2010). *Antalya: Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri*, Haarlem, Netherlands.
- Yılmaz, L. (2002). *Antalya: Bir Ortaçağ Türk Şehrinin Mimarlık Mirası ve Şehir Dokusunun gelişimi (16. Yüzyılın Sonuna Kadar)*, Antalya. Ankara.
- Yurdasever, H. (2011). Anadolu Selçuklu hanlarından Kırkgöz Han'ın değerlendirilmesi (*Doctoral dissertation, SDÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü*).

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Soyadı, Adı :	Meryem Beyazal
Uyruğu :	T.C.
Doğum tarihi ve yeri :	1964/Pazar-RİZE
Medeni hali :	Bekar
Telefon :	05446017612
E-posta :	meryembeyazal@yahoo.com
Eğitim Derecesi	
Lise :	Rize Lisesi (Okul Dışından)(1989)
Üniversite :	Atatürk Üniversitesi Doğu Dilleri Bölümü Fars Dili Edebiyatı (1997)
Yüksek Lisans :	Akdeniz Üniversitesi/ Akdeniz Uygarlıkları Araştırma Enstitüsü/Ortaçağ Anabilim Dalı
Yabancı Dil :	Farsça-İngilizce-Arapça
İş Deneyimi	
Çalıştığı Yer :	İstanbul Kültür A.Ş. İstanbul Araştırmaları Merkezi
Görev :	Osmanlıca Transkripsiyoner
	Bağımsız Çevirmenlik (Osmanlıca-Farsça Eğitim ve Tercüme)